

Planinsko
društvo
Univerza

Akademsko
planinsko
društvo

Zbornik
1949 - 2009

www.aao.si
info@aao.si
Maj 2009

Urednik zbornika:

Boštjan Virc

Vodja projekta:

Eva Križnik

Izdajatelj zbornika:

Akademsko planinsko društvo, Ljubljana
maj 2009

Za izdajatelja: Matej Kovačič

Uredniški odbor:

Eva Križnik, Boštjan Virc, Franci Savenc, Miha Habjan, Peter Mikša

Lektoriranje:

Aleksander Bjelčevič

Oblikovanje in postavitve:

Miha Deisinger

Tisk:

AS print d.o.o.

Naklada:

150 izvodov

Informacije o društvu najdete tudi na spletnem naslovu:

<http://www.gore-ljudje.net/arhiv/oznaka/APD/>

<http://www.aao.si>

Kontakt:

info@aao.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

796.52(497.4Ljubljana)(091)
061.2:796.52(497.4Ljubljana)"1949/2009"

PLANINSKO društvo Univerza - Akademsko planinsko društvo :
zbornik 1949-2009 / [zbornik uredila Eva Križnik in Boštjan Virc].
- Šentvid : Akademsko planinsko društvo, 2009

1. Križnik, Eva 2. Akademsko planinsko društvo (Ljubljana)
245647616

Opravičilo

Pričujoči zbornik AAO je mozaične in rahlo anarhistične narave. Povsem nemogoče je bilo obravnavati in omeniti vse Akademke in Akademce, ki so vsak na svoj način gradili naš ferajjn. Za vse izpuščene, po nemarnem ali zanalašč neomenjene, se iskreno opravičujem.

Hvala za razumevanje!

Uvodnik

Kako spraviti slona v fičkota?

Sem še zdrav in krepak mladenič v najboljših letih in tudi spomin mi še dobro služi. Izredno precizno se spomnim tiste zadnje majske sobote tam gori v Tamarju dve leti nazaj (glej članek na strani 125) ... VTK memorial je bil v polnem zamahu, spust iz Kotovega sedla je bil že za nami, smučke so se sušile, ptice so žvrgolele, dišalo je po pomladi in zažganem olju, brk smo pomakali v pivo, staro in mlado je ležalo pod grmovjem in prežvekovalo zaužite čevape, žarmojster Črt je kvasil, »da lepi nismo, ampak hitro damo«, aka-

demski starci so diskretno opazovali brhke tečajke v oprijetih švic majčkah in plezalnih pajkicah. Zgledu so sledili tudi mlajši dečki z manj diskretno observacijo. Zelenci pač.

Sam sem bil pod vtisom prejšnjega večera, ko so nas naši ferajnovski veterani s fotografijami in epskimi zgodbami popeljali v junaška obdobja Akademskega alpinističnega odseka. Med preudarnim pomakanjam hrenovke v ajvar sem razmišljal, da bi bilo lepo te zgodbe strniti v kak lično publikacijo. Še danes ne vem, kaj mi je tega bilo treba, ampak pičil me je neki vrag in sem se šel na vrat na nos povazit

načelniku Mihcu, »da jaz bi pa prevzel urednikovanje zbornika ob 60-letnici«, do katere pa je bilo takrat še mnooogooo časa... Natančno 731 dni v bistvu oz. 702 dni do zaključka redakcije.

Ta trenutek šibkosti sem sicer kasneje poizkusil potlačiti v podzavest tako sebi kot drugim, a so me letos na to spomnile strokovne službe ferajna. Nekaj sem sicer motovilil in se izmotaval, a so me stisnili ob zid. Za pomoč in brcanje v rito so mi dodelili Križnikovo Evo, ki je sila stroga in resna gospodična, a brez nje te publikacije zagotovo ne bi bilo. Vsaka anarhija namreč potrebuje diktatorja, da lahko

ostaja anarhija. Potem je tu seveda še nepogrešljivi Franci Savenc, katerega še vedno nekako ne morem tikit in še vedno me je malo strah njegovega profesorskega pogleda. Zraven se je priklatil še naš zgodovinar Mikšatov Pero, ki se je izkazal za sila učenega moža, dasiravno imam v spominu, da je to učenost znal izredno dobro skrivati.

Nekako smo skupaj zagrizli v tale zbornik, ki se je pokazal za težji zalogaj, kot smo mislili na začetku. Gradi-va, ljudi in podatkov je ogromno in naloga je podobna kot spraviti slona v fičkota. Teoretično odpreš vrata, porineš slona notri in zapreš vrata. Tudi tukaj je bilo na papirju sila enostavno, a v praksi težje.

Akademski alpinistični odsek so skozi zgodovino ustvarjali mnogi ljudje in čisto nemogoče je omeniti vse, osvetliti vse pomembne dogodke, vzpone in spuste. Tako se na tem mestu iskreno opravičujem vsem, ki po spletu okoliščin niso omenjeni v zborniku. Tako bo srce poštenega Akademca vztrepetal ob omembi vsakega, ki je bil nesrečno izpuščen.

Takisto so tudi ta zbornik solidarno pisali mnogi naši člani. Načeloma je zbornik zasnovan na ljudeh in pogovorih z njimi. Vsak od piscev in intervjuvancev je dal svoj pečat, za lažje razumevanje koncepta pa dajem na vpogled navodila, ki so jih dobili... Torej, »pomembne navodile za pisarije« sedaj na voljo tudi javnosti:

- Ljudi in žene, ki so ti bili določeni, kontaktiraj po telefonu ali po emailu. Če ne odpišejo, jih pokliči ali kako drugače zasači. Stoj pred hišo, zalezuj njih žene ali tašče, dihaj globoko v telefon. Naj vedo, da ne bodo ušli.
- Dogovori se za pogovor, lahko jih obiščeš, lahko se dobite v kafiču (AAO ne krije stroškov reprezentance), lahko se sprehodite po parku. Če AAO starca ali starke obiščeš na domu, se sezuj in imej s sabo čiste copate, bodi snažen in urejen. Bodi vljuden in ne drobi, ako so ti ponujene piškote ali drugo fino pecivo. Ne pozabi pohvaliti gospodinje in ne srebaj čaja naglas.

- S sabo imej pisalni pribor, diktafon ali uporabi snemalnik na telefonu. Predhodno preizkusi te naprave, da so v brezhibnem stanju, podmazane in čiste.
- Na osnovi pogovora naredi od 3000 do 5000 znakov dolg sestavek.
- Odvisno od tega, kaj boš izvedel, lahko na splošno opišeš reči, ki ti jih je tvoj sogovornik povedal. Npr. kaj se dogajajo v tem obdobju, kako je bilo na ferajnu, kaj so plezali, kdo je več spil, kdo je položil več matičark, blabla... Lahko pa izluščiš tudi samo eno temo, ki ti jo bo sogovornik odprl, recimo udeležba na odpravi, ipd.
- Zaželjeno je, da vsak članek začiniš z vsaj eno anekdoto ali hudmušno prigodo.
- Vsak sestavek naj ima fotografije, vendar maksimalno 5 (z besedo: pet) fotografij. Članki, ki bodo zasnovani kot fotoreportaže, jih imajo lahko tja do 10. Poizkusi dobiti fotografije v elektronski obliki. Ako ti sogovornik navdušeno maha s fotografijami in diapozitivi, jih prevzemi in napišita potrdilo o prevzemu. Fotografije poizkusi poskenirati sam ali sporoči, da uredimo skeniranje. Te fotografije potem tudi vrneš TI!
- Za vsako fotografijo dobi podatke: kdaj je bila slikana, kdo in kaj je na njej in v kakšnem kontekstu (npr. "memorial VTK, maj 1927, Tomaž Jakofčič bruha za kočjo v Tamarju")
- Članke pošlji do konca marca (2009, da ne bo pomote).
- Ako bodeš v dvomih, ako ti bodo ošiljeno pero, srce, dušo in razum parale dileme, lahko vedno pokličeš urednika.

Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri tej imenitni publikaciji. Bi z veseljem še kaj več nakvasal, ampak čez natanko štiri minute se zaključuje redakcija zbornika. In z Evo ni dobro češenj zobati.

Boštjan Virč

Ferajjn: Spačenka iz nemške besede »verein«. V žargonu slovenskih alpinistov označuje alpinistični odsek, npr. »Matičarji so en beden ferajjn.« Običajno se uporablja tudi za četrtkove skupne večere, recimo »Opice neodgovorne so se ga spet napile sinoči na ferajnu.« Bogatejši alpinistični odseki (mi s tem nimamo težav) s to besedo označujejo tudi uradne društvene prostore: »Nekdo je izgubil ključke od ferajna.«

Nastanek Planinskega društva Univerza, prve prelomnice ter sprememba imena v Akademsko planinsko društvo.

Kratek povzetek prvih 10 let delovanja.

Razlaga odločitve o raziskovalnem obdobju

»Nesrečno naključje je hotelo, da bo datum 18. V. 1958 zapisan v analih PZS s črnimi črkami. Navedenega dne je namreč zgodnjih jutranjih urah skoraj popolnoma zgorel fizikturni provizorij v Ljubljani, Likozarjeva ul. 9, kjer je imela svoje poslovne prostore tudi PZS¹. S temi besedami se začne daljši članek v Planinskem vestniku, ki obvešča vse planince in alpiniste, da je prišlo do požara, zakaj in kakšne so posledice. Z časovne razdalje dobrih 50 let je očitno, da je najhujša stvar te nesreče dejstvo, da je pogorel ves arhiv Planinske zveze Slovenije oz. »...vsi obrazci za poslovanje s PD in planinskimi postojankami, večji del novejšega in ves stari arhiv, številni gradbeni načrti in razne planinske knjige...«². Ob podatku, da današnje Akademsko planinsko društvo (v nadaljevanju APD) ne premore svojega arhiva (obstaja le nekaj zapisnikov zadnjih let, glavni akterji začetkov, po večini, ne živijo več, opomba P.M.), nezapisan spomin pa je zelo neoprijemljiva in času podvržena, za zgodovinarja zelo delikatna stvar, sem se hitro odločil, da mi je prav prvo obdobje

Zimska idila v Tamarju.

za raziskavo najbolj zanimivo.

Na začetku sta se mi porajali dve dilemi oz. vprašanji. Prva je bila določitev točnega časovnega raziskovalnega obdobja. Začetek – ustanovitev društva leta 1949 – je bil jasen, potrebno je bilo še najti logičen zaključek nekega obdobja, ki ni smel biti časovno preveč oddaljen. Leto 1959 se mi je zaradi več razlogov zdelo primerno. Tega leta je PD Univerza praznovalo 10 obletnico, in tega leta se je iz Univerze preimenovalo v APD³. V teh desetih letih se je članstvo iz začetnih nekaj deset članov leta 1949 povzpelo do za današnje društvene pojme enormnih 2334 članov leta 1950⁴. Nato je zaradi nesreče v Jalovcu, v kateri so umrli trije člani PD Univerze, točneje

njenega alpinističnega odseka, med njimi soustanovitelj in predsednik AO Franc Vavpotič⁵ (pa tudi zaradi splošnega procentualno manjšega dotoka članstva v PZS⁶), prišlo na PD Univerza do upada članstva, ki se je konec 50 let ustalilo pri nekje 700 članih (to število je naslednja desetletja v počasni, a enakomerni tendenci padalo do današnjih dobrih 100 članov⁷). Leta 1957 je PD dobilo s strani PZS v upravljanje koč v Tamarju. Uradna otvoritev koč se je vršila 14. 7. 1957.⁸ 1958 sta člana AO Univerza Stane Jurca in Vid Mesarič preplezala Aschenbrennerjevo smer v Travniku s svojo izstopno varianto. Andrej Aplenc, tedanji član AO Univerza, ki je isto originalno smer preplezal naslednje leto (1959) je o tem rekel: »Vzpon Staneta Jurca in Vida Mesariča preko Aschenbrennerja je postavil Akademski AO (tedaj še AO Univerza, opomba P.M.) na slovensko raven. Takrat je bil to plezalni višek in njun vzpon je mejnik v zgodovini AO-ja. Naslednje leto in še leto zatem sem ga plezal jaz, potem Janez Rupar in Miloš Križaj. To je pomenilo, da je AO imel več plezalcev, ki so bili sposobni takrat preplezati karkoli v naših Alpah.«⁹ V tem obdobju je AO prevzel danes prepoznavno vlogo

S Korošice proti vrhu Ojstrice.

v vodenju PD, ko je večini, tudi članom samega društva poznano predvsem kot AAO – Akademski alpinistični odsek.

Ko je bilo obdobje dorečeno, se mi je postavilo vprašanje, kje in kako do podatkov o tem obdobju. Le te je bilo najlažje pridobiti v Planinskem vestniku, ki je imel med društvenimi novicami objavljeno marsikaj o PD Univerza, predvsem

Triglavská dolina.

o občnih zborih, pa tudi o plezalnih in alpinističnih šolah v organizaciji AO Univerza. Ker pa ti podatki niso bili popolni, si je bilo potrebno pomagati še s članki v raznih zbornikih, bibliografijah, s časopisnimi članki v časopisu obravnavanega obdobja. Le teh sem največ dobil v Slovenskem poročevalcu¹⁰, Tribuni, tudi v Tovarišu. Na ta način so bili pridobljeni osnovni podatki o društvu; datumi nastanka PD, AO-ja, prevzema koč, preimenoivanjih, o združitvi z Akademskim športnim društvom Olimpija...

Spremembe v planinski organizaciji po 2. svetovni vojni in nastanek Planinskega društva Univerza

S koncem vojne in družbenimi spremembami, ki so zajele tudi planinstvo, je le to dobilo nove oblike, s katerimi naj bi se čim prej razvilo kot množična športna panoga. Prevzelo je vzgojne, narodno obrambne, politično ideološke in športne naloge. Vse te naloge je

Smučarska kolona.

Marjan Ahčin, Jože Andlovic, Dušan Zalokar, Ermin Eržišnik in Ksavo Šemrov na tečaju

planinska organizacija reševala v sklopu Fizikturne zveze Slovenije (v nadaljevanju FZS) v Odboru za planinstvo in alpinistiko.¹¹ Prva redna skupščina Odbora se je vršila 24. februarja 1946 in potekala pod novim nazivom Planinsko društvo Slovenije.¹²

Iskanje najprimernejše organizacijske oblike planinstva je trajalo dve leti, dokler se ni 17. in 18. januarja 1948 na Taboru v Ljubljani¹³ ustanovila Planinska zveza Slovenije (v nadaljevanju PZS), kot zveza planinskih društev in najbolj smotrna organizacijska oblika.¹⁴ Sprejeta so bila pravila planinskih društev (društva delujejo popolnoma samostojno), pravilnik o poslovanju PZS, gorske reševalne službe ter alpinističnih odsekov. Postavljeno je bilo tudi načelo, da je glavni namen planinske organizacije vzgoja planincev in alpinistov. Revijo Gore in ljudje, v katero so 1946 leta preimenovali Planinski vestnik, so ponovno poimenovali v staro, prvotno ime planinske publikacije – Planinski vestnik.¹⁵

¹Planinski vestnik (v nadaljevanju PV), leto 1958. Str. 364, 365.

²Prav tam, 365.

³PV 1959, 237.

⁴PV 1952, 139. Po podatkih v PV 1953 lahko na strani 232 preberemo celo številko 2350 za leto 1950. Številka je zelo velika, a zavdati se moramo, da so veliko večino članov predstavljali dijaki in študentje, ki so po večini bili le člani in nikoli dejavni planinci.

⁵Slovenski poročevalec (v nadaljevanju Spor), 1. junij 1950. Članek Huda gorska nesreča na Jalovcu.

⁶Priloge PV od 1948 – 1960, večinoma objavljene v PV v zadnji številki določenega leta.

⁷Seznami članstva od leta 2000 - 2008, hranjeni na APD.

⁸PV 1958, 192.

⁹Zapis razgovora pisca z Andrejem Aplencem, z dne 24. 3. 2009 hrani avtor.

¹⁰Slovenski poročevalec je predhodnik današnjega Dela. Delo - danes osrednji slovenski časnik je nastal z združitvijo Slovenskega poročevalca in Ljudske pravice leta 1959. (vir: http://dd.delo.si/?i=dd_zgodovina).

¹¹Purkart Vilma, Razvoj gornštva na Slovenskem (diplomsko delo). Maribor: Pedagoška fakulteta, Oddelek za zgodovino, 2004. Str. 97.

¹²Strojin Tone, Ustanovitev in razvoj Slovenskega planinskega društva (1893-1945), v Planinski zbornik. Ob 110-letnici Slovenskega planinskega društva in Planinske zveze Slovenije. Ljubljana 2003, str. 61.

¹³PV 1948, št. 2. Str. 47.

¹⁴Strojin Tone, Oris zgodovine planinstva. Ljubljana 1979, str. 42.

¹⁵Purkart, 98.

Triglavsko skupina.

Tečaj AO Univerze.

PD Univerza in nastanek alpinističnega odseka

V smislu nuje po ustanavljanju novih planinskih društev, saj je planinstvo tedaj predstavljalo poprišče udejstvovanja vseh družbenih slojev naroda¹⁶, je tudi med mladino na univerzi prišlo do pobude o planinskem društvu. Tako so študentje konec novembra, skupaj z dijaki I. državne gimnazije, na ustanovni skupščini 18. 11. 1949¹⁷ ustanovili Planinsko društvo Univerza. Odziv študentov na zboru je bil velik, predvsem pa je bil bogat načrt dela, ki ga je zastavilo društvo: predvideno je bilo 10 tečajev, 50 predavanj, obnova porušenih planinskih zavetišč in še marsikaj drugega.¹⁸ Splošno mnenje je bilo, da predstavlja novoustanovljeno društvo lep korak naprej v organizaciji slovenskega planinstva¹⁹, vseeno pa je bilo mnogo »tovarišev« skeptičnih do društva, predvsem do široko zastavljenega programa.²⁰

Novemu vodstvenemu odboru planinskega društva se je zdela najvažnejša naloga, da približa gorski svet slehernemu študentu in študentki. Temu namenu je podvrigel svoje delo in začel z izvajanjem množičnih pohodov v planine.²¹ Že 18. decembra je uspešno izpeljal dva izleta, na Vršič in na Korošico.²² Pri novačenju novih članov pa je po pisanju v časopisu pripomogla tudi okusno opremljena klubska soba planinskega društva v Šelemburgovi ulici (današnja Slovenska cesta v Ljubljani).²³ Z ustanovitvijo planinskega društva na univerzi se je ustanovil tudi alpinistični odsek. Prvi sestanek se je godil v četrtek, 15. 12. na Univerzi, v sobi št. 77-1.²⁴

Primerjave (imenske in ideološke) PD Univerza z Akademsko sekcijo

Slovenskega planinskega društva

Glede na tendenco forsiranja fizikulture v vse pore prebivalstva je dokaj presenetljivo, da se je planinstvo na univerzi formiralo v društvo šele konec leta 1949, torej dobra štiri leta po osvoboditvi. Razlago morda najdemo v članku dr. Iva Valiča, kasnejšega predsednika PD Univerza, ki je v ti. Akademski številki²⁵ PV leta 1959 v članku ob desetletnici društva tako napisal: «...Pravzaprav je bila to (nastanek PD Univerza, opomba P.M.) le formalnost, saj je že pred vojno obstajala Akademsko sekcija SPD, katere pomembno dejavnost je prekinila vojna vihra....Jedro Akademsko sekcije so sestavljali napredno misleči študentje, ki so se po večini pridružili narodnoosvobodilnemu boju. Nekateri izmed njih se niso več vrnili, drugi pa so po povratku zaradi različnih vzrokov zgubili stik z univerzo. Tako so bila potrebna skoraj polna štiri leta,

Pogreb ponesrečenega Vavpotiča.

Po reševanju v Jalovcu Cic Debeljak s preživelo Bredo Habič in Rackom Požarjem.

da so se našli novi mladi ljudje z željo, nadaljevati delo predvojne Akademsko sekcije....²⁶

Novoustanovljeno PD Univerza so z Akademsko sekcijo Slovenskega planinskega društva povezovali tudi v časopisnih člankih²⁷ (o njej je v PV²⁸ zapisano, da je začela leta 1937 - tam je naveden datum ustanovnega občnega zbora 5. marec, a lahko sklepamo, da je neformalno delovala od 1935, saj je Vlasto Kopač leta 1940 na svoj Razgled z Grintovca napisal: »ob petletnici delovanja AS SPD«²⁹). Leta 1958, ko je jedro društva že tvoril AO, pa se je PD Univerza celo preimenovala v Akademsko planinsko društvo³⁰, v ime, ki ga nosi še danes. Tedanji član društva Franci Savenc je vedel povedati, da je do preimenovanja prišlo prav na

pobudo Vlasta Kopača, člana predvojne AS SPD, in Vlada Vodopivca, ki sta se pridružila PD Univerza.³¹ Zanimivo je, da je Savenc vedel za povezavo, saj pravi: «...tudi pred spremembo imena smo se včasih "imeli" za akademce, vedeli smo za predhodnike...»³², dočim mi Stane Jurca³³ in Andrej Aplenc³⁴, prav tako tedanja aktivna člana PD in AO tega nista mogla potrditi.

Morebitne tesnejše povezave med AS SPD in PD Univerza razen v imenu in posameznikih nam zaenkrat niso poznane. Na podlagi podatkov, ki jih imamo, ne moremo govoriti o kakšnem nasledstvu. Ne moremo pa se izogniti podobnosti v idejah oz. namenih. Ter seveda v imenu. Tako AS SPD kot tudi PD Univerza (in kasneje APD) sta se pa v eni stvari ločevala od drugih planinskih društev. To je 22. novembra 1956, v govoru na občnem zboru PD Univerza poudaril tedanji predsednik PZS Fedor Košir s temi besedami: «...planinska organizacija Slovenije ne bi bila popolna, če ne bi imela akademskega planinskega društva, iz katerega naj izhajajo pobude, ki jih druga društva ne dajejo: predvsem na vzgojno-ideološkem področju, znanstvenem.... Vse to naj bi bilo delo naše inteligence....»³⁵

Uspešen vzpon društva preseka nesreča

»Tedanje razmere in svetla tradicija so omogočile razmah, ki ga je takoj po ustanovitvi doživelo društvo«, v svojih spominih piše Valič.³⁶ Število članov, ki se v tem prvem letu suče okoli števila 2300 nam pove zelo veliko o uspešnem delu pri agitaciji mladine. Podatek o številu vzponov (200 za leto 1950), ki ga navaja Jurca v poročilu³⁷ ter navedba vzponov oz. pohvala alpinistom »ljublanske univerze« v članku Slovenskega poročevalca iz začetka maja 1950³⁸ nam povedo o moči alpinističnega odseka.

Na Korošici člani AO Celje in AO Univerze. Od leve sedijo Micka Teichmeister, naprej sklonjen Lucijan Krivec, Stane Kokošinek, Cic Debeljak, Danica Pajer, in Stanko Veninšek; od leve stojijo Nosač iz Solčave, Slavko Preložnik, Ela Nahtigal, Ivan Ameršek in oskrbnik Gustl Teichmeister; Rado Kočevar pa je fotografiral.

¹⁶ptSpor, 22.11.1949.

¹⁷Prav tam.

¹⁸Prav tam.

¹⁹Spor, 22.11.1949.

²⁰Spor, 9. 12. 1949.

²¹Prav tam.

²²Spor, 21.12.1949.

²³Spor, 9.12.1949

²⁴Spor, 14.12.1949, članek z vabilom na sestanek; isti datum navaja Ivo Valič, Ob desetletnici PD Univerza. PV 1959, 195; Stane Jurca v svojem poročilu načelnika AO ob 20-letnici (zapis hrani avtor) navaja kot datum ustanovitve petek, 16. 12. 1949. Glede na tradicionalni sestanek alpinističnih odsekov ob četrtek, bi zapisan datum v časopisu (Spor) in Valičev v PV lahko bil točnejši.

²⁵Tako jo je v uvodniku k številki naslovil tedanji predsednik PZS Fedor Košir.

²⁶PV 1959, 194.

²⁷Spor, 14.12.1949.

²⁸PV 1937, 146.

²⁹Zapis e-poštne korespondence avtorja s Francetom Malešičem, 2.4.2009. Zapisano hrani avtor. France Malešič je v korespondenci še opozoril, da je v zgoraj omenjenem PV sicer zapisano, da so ustanovili Akademsko sekcijo, vendar je poudaril, da je Vlasto Kopač vedno posebej naglašal, da so se imenovali Akademsko skupina SPD pri univerzi. Izraz sekcija je bil namreč takrat še tujka, predvsem pa je preveč spominjal na nemško - avstrijske sekcije in njihovo delovanje pri nas. Malešičeva pripomba bi lahko zelo držala.

³⁰PV 1959, 237.

³¹Zapis e-poštne korespondence avtorja s Francijem Savencem, 5.4.2009. Zapisano hrani avtor

³²Prav tam.

³³Zapis razgovora pisca z Stanetom Jurco, z dne 20.3.2009, hrani avtor.

³⁴Zapis razgovora pisca z Andrejem Aplencem, z dne 24.3.2009, hrani avtor.

³⁵PV 1957, 101.

³⁶Valič, Ob desetletnici. PV 1959, 194.

³⁷Jurca, Poročilo (zapis hrani avtor).

³⁸Spor, 12.5.1950.

Preživela v Hornovi smeri.

Žal se je že nekaj dni po lepi, vzpodbudni pohvali v časopisju zgodila velika, največja nesreča, kolikor se jih je do tedaj pripetilo v vsej zgodovini slovenskega gorniškega udejstvovanja.³⁹ V tej nesreči, ki se je pripetila v Jalovcu 28. in ponoči 29. maja 1950⁴⁰, so življenje izgubili trije zelo dejavni člani društva in alpinističnega odseka: Slavko Tominec, Igor Kovačič in načelnik Franc Vavpotič. O sami nesreči je bilo tedaj in pozneje veliko napisanega⁴¹, o vzrokih te tragične nesreče je spregovoril disciplinski odsek PZS, ki je nekaj odgovornih kaznoval z izključitvijo iz

alpinističnih odsekov⁴², nesreča je bila velikokrat tema raznih diskusij in polemik med alpinisti⁴³.

Posledice nesreče so bile v kombinaciji s še nekaj manjšimi dejavniki⁴⁴ porazne. V naslednjih dveh letih je članstvo padlo na 1033⁴⁵, kar je za 1300 manj kot leta 1950. Število vzponov na AO je iz 200 vzponov leta 1950 padlo na 40 leta 1952. Društvo je delalo pod težkim vtisom nesreče pod Jalovcem in se trudilo, da delo poživijo, a pri tem naletelo na popolno nezavzetost članstva, saj na občnem zboru 4. 12. 1952 ni bila prisotna niti ena desetina članstva.⁴⁶

Konsolidacija društva in sodelovanje z Akademskim športnim društvom Olimpija

Proces nazadovanja članstva in notranjih težav v društvu se je nadaljeval tudi v letu 1953. Iz poročila, ki ga je na občnem zboru dne 27. 1. 1954 leta podal predsednik društva, je razvidno, da je bilo osnovno navodilo vodstva, pritegniti v društvo čim več članov. V tem sicer niso povsem uspeli, storjen pa je bil vseeno korak naprej. Organizirali so serijo predavanj o

smučanju in zimski alpinistiki in 7-dnevni visokogorski smučarski tečaj pri Triglavskih sedmih jezerih. Prvič po nesreči so organizirali plezalno šolo, izvedli pa tudi izlet na Kotovo sedlo⁴⁷ in ob spominski tabli žalno slovesnost za tovariši, ki so ob nesreči na Jalovcu izgubili življenja. Društvo se je udeležilo I. meduniverzitetnega orientacijskega pohoda v Beogradu.⁴⁸ Da se stvari premikajo na bolje in da društvo ponovno »diha«, je pokazal že naslednji občni zbor 11. 11. 1954 IN udeležba na njem. Delo društva v preteklem letu je bilo zelo pestro, saj je izvedlo večdnevni smučarski tečaj, zimski alpinistični tečaj, dva letna plezalna tečaja, udeležili so se alpinističnega tabora v Vratih in II. meduniverzitetnega orientacijskega tekmovanja v Gorskem Kotarju. Organizirali so tudi plezalno šolo z zaključkom na Kamniškem sedlu in več skupinskih izletov.⁴⁹

Leto 1955 je bilo prelomno v mnogočem. Prineslo je povečanje članstva za 127 članov. Na društvu, ki je v tem obdobju imelo svoje prostore na Miklošičevi 5a v Ljubljani⁵⁰, so organizirali smučarski tečaj na Kofcah, 7 izletov v Kamniške in Julijske Alpe, dvakrat predvajali planinske filme in priredili več planinskih predavanj, na katerih so predavali sami

znani slovenski alpinisti, nadalje so organizirali samostojno smučarsko tekmovanje pod Jalovcem za VTK memorial v zvezi s komemoracijo za ponesrečenimi alpinisti Vavpotičem, Tomincem in Kovačičem. Društvo je organiziralo III. meduniverzitetno orientacijsko tekmovanje v Savinjskih Alpah in na tem tekmovanju slavilo zmago (ekipo so sestavljali sami člani AO). Pohod je trajal od 5. do 10. maja 1955.⁵¹

Tudi alpinistični odsek je zabeležil zelo dobre rezultate. Priredil je plezalno šolo ter letni in zimski alpinistični tečaj. Konec julija in avgusta pa je organiziral troje odprav v Francijo in Avstrijo. Zoran Tratnik in Andrej Aplenc sta se mudila v skupini Mont Blanca in bila že ob prvem obisku uspešna, saj sta preplezala greben Moine, se vzpela na Mont Blanc in Aiguille de Tour ter izvedla tudi grebensko prečenje Aiguille de Chardonnet. V skupino Silvretta v Avstrijo sta odšla Bine Kurnik in Marija Pezdir. V skupino Gesäuse pa so odšli Matjaž Deržaj, Brane Gospodinački in Jože Melanšek.⁵² S temi odpravami so alpinisti AO Univerza po nekajletnem premoru stopili med tiste AO v Sloveniji, ki so se alpinistično udeleževali tudi izven meja.⁵³ Da so bili rezultati tako dobri, je

morda pripomogla tudi možnost tedenske uporabe telovadnice, katero je alpinistom AO Univerza dala na razpolago TVD Partizan iz Most v Ljubljani. Telovadbe so se člani radi udeleževali, ker pa niso imeli posebnega vaditelja, so si treninge priredili sami.⁵⁴

PD Univerza je bilo že od leta 1952 dejavno v Akademskem športnem odboru, ki je organizirano skrbel za razne oblike športne aktivnosti študentske mladine. Za planinstvo je bilo med študenti veliko zanimanja saj je omogočalo pestro dejavnost, predvsem pa aktivnosti v naravi. Vedeti moramo, da takrat ni bilo na razpolago niti približno toliko možnosti kot danes.

Zaradi dopolnitve dejavnosti društva, pa tudi zaradi finančnega dodatka⁵⁵, se je PD Univerza tik pred skupščino januarja 1955 pridružilo Akademskemu športnemu društvu Olimpija (v nadaljevanju AŠD Olimpija)⁵⁶. V AŠD Olimpiji so planinci imeli kar polovico članstva celega društva. PD, ki se ga je vedno bolj oprijemalo ime Akademsko planinsko društvo, se je s programom, ki je bil naravnano na najširši krog študentske mladine, nekajkrat povzpelo na sam vrh v AŠD Olimpija.⁵⁷ Po nekaj letih dobrega sodelovanja med planinskim društvom in Olimpijo so se vezi

razrahljale v tolikšni meri, da je konec leta 1961, takrat že uradno APD izstopilo iz AŠD Olimpije.⁵⁸

Dolgoletna želja – lastna planinska postojanka

Občni zbor 22. 11. 1956, je v letni analizi ponovno lahko ugotavljal, da je za PD Univerza dobro leto. V društvu je bilo vključenih 612 članov, kar je bilo v skladu s stalnim naraščanjem članstva v zadnjih treh letih. Organizirali so 12 predavanj o lepotah našega gorskega sveta, troje predavanj o alpinizmu in Himalaji, eno predvajanje

Akademsko tajnica Marička z oskrbnico Mimo v Tamarju.

³⁹Uroš Župančič, Planinske nesreče v letu 1950. PV 1951, 103.

⁴⁰Spor, 1.6.1950.

⁴¹Za več informacij glej Spor, 1.6.1950; Ljudska pravica, 18.6.1950; PV 1950, 143, 162, 192; 1951, 103; 1959, 27, 194.

⁴²PV 1951, 2,3, 103. V poročilu ni razvidno katerih odsekov.

⁴³Janko Blažej, Kriza mlade alpinistične generacije. PV 1951, 30.

⁴⁴Tako Jurca, Poročilo (zapis hrani avtor), kot Valič, Poročilo. PV 1959, 194, navajata zraven nesreče še skromne materialne pogoje ter finančne težave, ki so okrepile notranja nasprotja v AO.

⁴⁵PV 1953, 232.

⁴⁶Prav tam. Sama udeležba na občnem zboru se mi ne zdi najbolj sporna in merljiva, saj desetino članstva vseeno še predstavlja dobrih 100 ljudi. Ker pa nimamo podatka, koliko članstva se je udeležilo bolj množičnih zborov, lahko za današnje čase veliko število 100 članov na občnem zboru, kaj hitro zavede v napačno presojo.

⁴⁷V poročilu v PV 1954, 522, že takrat imenovan tradicionalni.

⁴⁸PV 1954, 522.

⁴⁹PV 1955, 36.

⁵⁰Spor, 12.1.1956.

⁵¹PV 1955, 415-417. V zmagovalni ekipi PD Univerza so bili Kurnik Bine, Zoran Tratnik, Andrej Aplenc in M. Janko. Po pripovedovanju udeleženca pohoda in člana zmagovalne ekipe Andreja Aplenca, je zmago »priskrbel« Zoran Tratnik, ki je bil doma iz bližnjega Gornjega Grada in je zelo dobro poznal poti. Zapis razgovora pisca z Andrejem Aplencem, z dne 24.3.2009, hrani avtor.

⁵²PV 1956, 41 in 42; Spor, 12.1.1956.

⁵³Prav tam.

⁵⁴Spor, 12. 1. 1956, tako tudi Jurca (zapis hrani avtor).

⁵⁵V poročilih občnih zborov se pogosto navaja prav AŠD, kot eden izmed virov dohodkov, med drugim je v PV 1956, na straneh 41 in 42 zapisano, da je AŠD finančno pomagalo pri izpeljavi odprave v Francijo, leta 1955. Kolikšna je bila pomoč, mi ni znano, Andrej Aplenc tega ni vedel, spominja se le, da s soplezalcem nista imela kaj prida denarja na razpolago. Zapis razgovora pisca z Andrejem Aplencem, z dne 24.3.2009, hrani avtor.

⁵⁶V PV 1956, 215 je zapisano ime Olympia in ne Olimpija, kot v knjigi Olimpija 1955-2005 (ur. Otto Giacomelli).Ljubljana 2007. V vsakem primeru pa gre za danes zelo znano ljubljansko Olimpijo, poznano predvsem po nogometaših, košarkarjih in hokejistih.

⁵⁷Janko Popovič, Množičnost in strokovnost. V Olimpija 1955-2005 (ur. Otto Giacomelli), 138.

⁵⁸Prav tam.

planinskih filmov, eno predavanje o geologiji naših Alp, imeli so šest skupinskih izletov v Polhograjske Dolomite, na Storžič, Veliko planino in to predvsem z mladimi planinci. Zaradi boljšega dela je prišlo tudi do izboljšanje finančnega položaja, kar je povzročilo možnost izvedbe več akcij (tečaji, VTK memorial, odkritje spominske plošče pod Grintovcem, članu Ladu Peternelu, ki se je tam 4. 12. 1955 smrtno ponesrečil⁵⁹) in nakup prepotrebne opreme za AO, za foto odsek (povečalnik), propagandni odsek (diaprojektor); raznih rekvizitov za znanstveno sekcijo ipd. Že zgoraj omenjene Kofce so postale največja vsakoletna prireditve v zimskih semestralnih počitnicah. Število članov v AO se je sicer zmanjšalo, so pa vseeno opravili 247 vzponov, od tega 32 vzponov V. in VI. težavnostne stopnje. Večina pomembnejših vzponov je bilo opravljenih v poletni sezoni, zimsko obdobje je za odsek še vedno predstavljalo mrtvo sezono.⁶⁰

Da je vodstvo na društvu leta 1956 resno in dobro zastavilo delo, je razvidno iz podatka, da je 20 % člankov in obvestil s planinsko in alpinistično tematiko, ki so se preko celega leta 1956 pojavili v Slovenskem poročevalcu, časniku, ki je veljal za osrednji slovenski dnevnik, namenjeno novicam PD Univerza in njegovemu alpinističnemu odseku.⁶¹

Vsi ti vzpodbudni podatki so bili dovolj, da je 12. maja 1957 plenum PZS končno le ugodil dolgoletnim željam PD Univerza in jim dodelil v upravljanje koč v Tamarju.⁶² To je prej upravljalo PD Rateče, ki pa so ga zaradi premajhnega članstva razpustili.⁶³ Želja po študentskem planinskem domu, ki bi bil osrednje zbirališče študentske in srednješolske mladine ter njenih učiteljev, se je v društvu vlekla kot rdeča nit že od začetka.⁶⁴ Ob velikem navdušenju na Univerzi, predvsem med člani alpinističnega odseka, tudi težave, ki so se takoj pojavile, niso bile prevelika ovira. Koča je bila namreč skrajno zane-marjena. Tako so udarniško na nekaterih mestih popravili cesto, pospravili in preuredili so kletne prostore in drvarnico, ter prepleskali in prebelili zunanji leseni in zidani del stavbe. Premestili, obnovili in prepleskali so mize in klopi pred koč. Uradno so koč odprli 14. julija 1957.⁶⁵ Koča je društvu ob koncu leta izkazala znaten pri-itek, močan porast gostov pa je izkazala tudi vpisna knjiga.

Pri vodenju planinske postojanke pa na društvu niso imeli sreče z oskrbniki oz. oskrbnicami. Zaradi pritožb in drugih razlogov so že leta 1957 menjali nekaj oskrbnic, ta trend se je nadaljeval tudi v naprej.⁶⁶ Prehodne praznine so reševali člani sami in občasno prevzemali vodenje, kar pa je bilo ob značilnem »akademske« (večino

članstva so vedno predstavljali študentje iz cele Slovenije, ki pa so se po koncu študija vrnili v domače kraje) članstvu težko. Sredi šestdesetih let so postojanko, ki je predstavljala tudi neke vrste zbirno mesto kar nekaj generacijam alpinistov, oddali v upravljanje PD Medvode.

10 let

Pregled prvih desetih let delovanja končujem s preimenovanjem društva. Tako so sklenili člani na občnem zboru leta 1958.⁶⁷ Planinsko društvo Univerza se je preimenovalo v Akademsko planinsko društvo in to ime nosi še danes. Pa še ena podobnost z letom 2009. Že takrat je jedro društva predstavljaj alpinistični odsek.⁶⁸

Poskus pregleda prvih 10 let našega planinskega društva je s tem končan. V kolikšni meri je ta kompilacija podatkov iz različnih virov uspela, bo razvidno čez čas. Je pa ta raziskava zgodovine PD Univerza z obstoječimi viri lahko pripomoček pri morebitni večji rekonstrukciji planinske in alpinistične zgodovine, ki smo jo zgubili z omenjenim požarom.

Peter Mikša

Huda gorska nesreča na Jalovcu leta 1950

Žalni sprevod za Igorjem Kovačičem.

V noči od 28. na 29. maj se je na Jalovcu zgodila huda gorska nesreča, ki je zahtevala tri smrtne žrtve. V severozahodni steni sta zmrznila Slavko Tominec in Igor Kovačič, člana alpinističnega odseka Univerze, na običajni turistični poti pa se je smrtno ponesrečil Franc Vavpotič, prav tako član alpinističnega odseka Univerze. O nesreči smo prejeli naslednje podrobnosti:

V nedeljo, 28. maja zjutraj se je odpravila skupina alpinistov v različne smeri v Jalovčevi steni. Prva sta šla Kočevar in Debeljak v severovzhodni raz Jalovca v smer Ogrin-Omerza. Za njima se je podala v steno v isto smer naveza Vavpotič-Preložnik. V smer inž. Horna se je napotilo več navez, štirje plezalci iz AO Iskra in pet iz AO Univerza. V začetku je nameraval plezati steno iz AO Univerza le Nikolaj Antonov v družbi Herleca. Ker pa je ta s svojim bratom odšel v severno steno Travnika, je Antonov izbral drugega tovariša. Igor Kovačič in Radovan Požar sta se odločila za smer šele pri vstopu, ko sta nameravala pristopiti po običajni poti na Jalovec.

Vreme je bilo zjutraj popolnoma jasno. V začetku so vse naveze plezale v redu. Okoli desete ure dopoldne (medtem se je vreme poslabšalo) pa je že začela naletavati sodra in se kmalu izpremenila

v snežni metež, ki je naraščal z izredno silo.

V Hornovi steni /smeri/ so zašli, kljub temu da je bil med njimi plezalec, ki je že večkrat plezal to smer. Skupina Požar-Tominec-Kovačič-Habič se je začela vračati po isti poti nazaj, ostali pa so nadaljevali s plezanjem. Proti večeru je prej imenovana četverica dosegla polico nad Kegljiščem, kjer so obstali. Začeli so klicati na pomoč, toda obvestilo so dobili člani Gorske reševalne službe šele ob sedmih zvečer. V hudem snežnem metežu je najprej podlegel Tominec, pozneje pa še Kovačič, medtem ko sta Habičeva in Požar v najtežjih vremenskih razmerah prebila noč do jutra.

Prva skupina je šla skozi Okno še isti dan. Zaradi slabega vremena so morali prenočiti pod vrhom. Prišel pa je iz te smeri isti dan alpinist iz AO Iskra, ki je plezal brez vrvi. Navezi v severovzhodnem razu Jalovca sta uspešno napredovali kljub težkim razmeram. Snežni metež ju je zajel približno na polovici in to nad Comicijevo prečnico. V najtežavnejših razmerah sta nato obe navezi napredovali navzgor. Ob 15.30 sta iz stene izstopila Kočevar-Debeljak in se vračala v dolino. Na vrhu nista mogla počakati, ker je bil Debeljak oblečen le v srjaco in trenerko, Kočevarju pa so odstopili podplati na plezalnih čevljih. Vsak najmanjši postanek bi pomenil resno nevarnost in usodo za oba plezalca. Zato sta oba takoj sestopila v dolino. V izstopnem previsu sta pustila 12 klinov in skoraj vse zaponke, Prusikove vrvice ter še eno Nylon vrv, medtem ko sta prva plezala na enojni. Ob 18. uri sta Kočevar in Debeljak premrzla in mokra dospela v koč. Ob 19. sta dobila obvestilo, da iz Hornove

smeri kličejo na pomoč. Seveda bi bila vsaka intervencija brezuspešna in brezsmiselna. Takoj sta poslala obvestilo Gorski reševalni službi Rateče, Kranjska gora in Jesenice. Iz druge naveze v severovzhodnem razu je Vavpotič ob 17. preplezal izstopni previs, vendar njegov tovariš ni mogel za njim. Sporazumela sta se tako, da je Preložnik ostal v steni, Vavpotič pa je odšel v dolino po pomoč. Na poti v dolino nad Ozebnikom pa je Vavpotič zdrsnil, se poškodoval in zmrznil.

Ponoči so prišli reševalci iz Rateč, Kranjske gore in Jesenic. Iz koč so odšli ob treh zjutraj. Stena je bila močno zasnežena. Reševalci Krušič, Slavko Koblar, Maks Medja, Stane Koblar, Ciril Debeljak in Rado Kočevar so se podali v Hornovo smer in do ponesrečencev dospeli ob 8. zjutraj. Ciril Praček pa je odšel na vrh, kjer je z ostalimi reševalci potegnil Preložnika iz previsa. Zvečer so bili že vsi v dolini. Vavpotiča so našli reševalci naslednji dan.

Tako se je končala ena najhujših tragedij v naših gorah. Glavna krivda odpade na neresnost in malomarnost samih plezalcev, ki so se odločili plezati šele pri vstopu v steno. Resni alpinisti si že doma pripravijo opremo in ostale informacije o turi. Pripominjamo, da sta bila Kočevar in Debeljak že v steni, ko so se ostali odločili za Hornovo smer. Vavpotič pa se ne bi smel nikoli odvezati in pustiti tovariša samega. kajti na isti način so končali mnogi svetovni alpinisti v tujih gorah.

Rado Kočevar in Ciril Debeljak

Povzeto po Slovenskem poročevalcu, 1. julija 1950.

⁵⁹PV 1956, 534.

⁶⁰PV 1957, 100 in 101.

⁶¹Analizo naredil avtor. Avtor hrani fotokopije vseh objavljenih člankov in obvestil za Spor 1956.

⁶²PV 1958, 192.

⁶³Prav tam.

⁶⁴Valič, Ob desetletnici. PV 1959, 196.

⁶⁵Prav tam.

⁶⁶Prav tam; enako Savenc (zapis hrani avtor).

⁶⁷PV 1959, 237.

⁶⁸Prav tam.

Dr. Ivo Valič: Ob desetletnici PD Univerza

V jeseni bo poteklo 10 let, kar je skupina študentov planincev ustanovila PD Univerza. Pravzaprav je bila to le formalnost, saj je že pred vojno obstajala Akademsko sekcija SPD, katere pomembno dejavnost je prekinila vojna vihra. Novoustanovljeno društvo je prevzelo naloge in cilje bivše sekcije. Verjetno ni naključje, da se je ponovno formiralo planinsko društvo na univerzi razmeroma pozno po osvoboditvi. Jedro Akademsko sekcije so sestavljali napredno misleči študentje, ki so se po večini pridružili narodnoosvobodilnemu boju. Nekateri izmed njih se niso več vrnili, drugi pa so po povratku zaradi različnih vzrokov zgubili stik z univerzo. Tako so bila potrebna skoraj polna štiri leta, da so se našli novi mladi ljudje z željo, nadaljevati delo predvojne Akademsko sekcije. Ta si je s svojim delom postavila take temelje, da si skoraj ni mogoče predstavljati celotne planinske organizacije brez študentskega planinskega društva.

Tedanje razmere in svetla tradicija so omogočile razmah, ki ga je takoj po ustanovitvi doživelo društvo. Po kratkem času je bilo društvo postavljeno pred trdo preizkušnjo. Nesreča v steni Jalovca, ki je zahtevala življenje treh najbolj delavnih odbornikov, skromni materialni pogoji in še drugo je bilo vzrok, da je društvo preživljalo krizo. Kar precej časa je minilo, da se je ponovno opomoglo s pridobitvijo novih, delovnih ljudi in z razumevanjem odločilnih forumov. Kljub težavam, ki jih je imelo in s katerimi se še bori, se društvo lahko ponaša z lepimi uspehi od ustanovitve do danes.

Velikaskrbje bilaposvečenavzadnjih letih ustanovitvi sekcij in pridobitvi novih članov na nekaterih ljubljanskih srednjih in strokovnih šolah. S

tem ukrepom se društvo hoče izogniti veliki fluktuaciji članstva, ki je bila značilna za prva leta in zaradi katere je imelo društvo bolj prehodni značaj. Številna predavanja in izleti, smučarski tečajji, skupinski pohodi po slovenski transverzali, lansko leto uvedeni tradicionalni mladinski planinski pohod pa tudi urejene propagandne omarice privabljajo vedno večje število mlajših članov. Tudi pridobivanju starejših članov je društvo posvetilo večjo skrb. S temi ukrepi izgublja društvo vedno bolj svoj prehodni značaj.

Društvo kot eno izmed redkih že ves čas od ustanovitve dalje smotrno goji turno in visokogorsko smučanje. Številni smučarski tečajji sto in sto udeleženci, ki so se zvrstili z leti, so ena izmed najuspešnejših oblik dela med študenti. Izleti, planinska predavanja, vsakoletni meduniverzitetni orientacijski planinski pohodi, na katerih so društvene ekipe uspešno sodelovale, tradicionalno planinsko smučarsko tekmovanje pod Jalovcem za VTK memorial, ki ga društvo prireja skupno z alpinističnim odsekom in še vrsta drugih prireditev zahtevajo skrbne priprave in delo ter požrtvovalnost mladih organizatorjev in udeležencev teh prireditev. Vedno bolj se s svojim delom uveljavlja tudi fotoodsek.

Jedro društva tvori alpinistični odsek, ki se je ustanovil kmalu po ustanovnem občnem zboru društva (15. decembra 1949). Ta šteje sedaj 33 članov in 19 pripravnikov. Že v začetku je zavzel eno izmed vodilnih mest v slovenskem alpinizmu. Več let neprekinjeno uspešno prireja plezalno šolo, v kateri se vzgajajo novi, mladi alpinistični kadri, dalje zimske in letne plezalne tečaje, redna alpinistična predavanja itd. V 10

Smučarji v Tamarju.

letih obstoja beleži več kot 1000 vzponov ne samo v ožji in širši domovini, ampak tudi v zamejstvu (Francija, Avstrija, Češka). Ne najmanj pomembno pa je, da večina njegovih članov aktivno sodeluje v splošnem društvenem življenju.

Od obstoja društva se je skozi njegovo delo kot rdeča nit vlekla želja po študentskem planinskem domu. Upravljati dom, ki bo osredotočil dejavnost in ki bo osrednje zbirališče študentske in srednješolske mladine ter njenih učiteljev, bi pomenil velik korak k razširitvi in utrditvi društvene dejavnosti. To se je pred dvema letoma ob razumevanju PZS tudi uresničilo. Društvo je dobilo v upravo koč v Tamarju — v območju gora, s katerimi je tako tesno povezano. Sedaj si prizadeva, da ga čimprej uredi v prijetno planinsko postojanko, ki bo namenjena ne samo študentski mladini, ampak tudi vsem ostalim delovnim ljudem.

Zvso to pestro dejavnostjo je društvo vzgojilo v velikem številu svojih članov ljubezen do gora, ki jo sedaj na novih delovnih mestih po vsej naši domovini posredujejo drugim. To je največji in najpomembnejši uspeh in to je bil ter je še glavni namen in cilj študentskega planinskega društva.

Povzeto po Planinskem vestniku, 1959, št. 5, str. 193

Zoran Tratnik: Moje planinstvo

Moja ljubezen do planinstva izhaja iz mojega rojstnega kraja in prihaja od mojih staršev. Starši so živeli in odraščali v Gornjem Gradu še v časih, ko je bil utrip in način življenja še bolj povezan z okolico in gorami okrog njega.

Oče (»tatek«) nas je peljal tudi v Logarsko dolino, ko sem bil še pravi otrok; šli smo po prodnati poti v dolini do slapa Rinka, kjer je bila na desni strani še veranda, s katere smo lahko od blizu občudovali slap in jezerce pod njim. Največji planinski podvig pa smo napravili leta 1940, moja sestra je imela takrat deset let, jaz pa dvanajst. Takrat je bila zgrajena nova pot na Ojstrico.

Tudi smučanje smo v Gornjem Gradu kmalu spoznali. Menda je bilo leta 1937, ko je Sokol organiziral prve smučarske tečaje na Graščinskem travniku. Smučisobile brez robnikov, z gibljivimi usnjenimi vezmi, izdeloval jih je Florjanov stric in njegov sin Toni, smučali pa smo na zelo položnih travnikih. Mazali smo jih z voskom, ki smo ga nabirali po prazniku »vseh svetih« po grobovih in ga talili in ulivali v večje kose.

Leta 1941 je izbruhnila vojna, prišli so Nemci in našo družino izgnali na Hrvaško. Pet let smo živeli v hrvaški ravnici, največ v Vinkovcih, kjer je najvišja vzpetina visoka le nekaj metrov. Ko smo se vrnili domov v Gornji Grad, so se mi zdeli okoliški vrhovi neverjetno blizu, kot na dotiku roke; takšen je občutek, če dolgo živiš v ravnini. Po vojni, leta 1945 in 1946, smo se vsi navzeli navdušenja za obnovo domovine in aktivizem, ki nam je pobral ves prosti čas, da na hribo-

lazenje nismo niti pomislili. Zimo 1947–48 sem prebil v Beogradu, čakajoč na šolanje v Sovjetski zvezi, kar se hvala bogu ni posrečilo, zato sem nadaljeval šolanje na metalurgiji Univerze v Ljubljani. Ko smo zaključili z izpiti prvega letnika septembra 1948, smo se sošolci v družbi z dekleti z učiteljišča podali na Triglav.

Življenje je bilo za nas, ki smo prihajali v Ljubljano z dežele, kar zahtevno; primanjkovalo je hrane in denarja, prevozi domov pa so bili kar dragi. Zato sem večino obiskov domov, ki so bili kar pogosti, opravil s kolesom, na katerem sem v nahrbtniku prevažal priboljške od doma, čez Črnivec, ki je visok čez 900 metrov. Večino ovinkov na poti proti vrhu sem »sekal« po bližnjicah in nosil kolo na ramenih. Pozimi pa avtobus čez Črnivec sploh ni vozil in smo morali pot opraviti peš, z vlakom do Kamnika in naprej preko Porebri na Črnivec, večkrat sem šel tudi s smučmi.

Po informbiroju sem aktivistično delo opustil in se vse bolj v prostem času usmeril v hribolazenje in alpinizem. Še sedaj imam planinsko izkaznico Planinskega društva Ljubljana Matica iz leta 1949, čeprav se med njihove alpiniste nisem nikoli vključil.

Na univerzi so organizirali smučarske in alpinistične tečaje, eden prvih je bil brezplačni desetdnevni smučarski tečaj na Komni v novem domu. Na Sedmerih jezerih sem bil na dveh študentskih smučarskih tečajjih, če se ne motim, leta 1949 in 1950. Tečaja se je udeležilo 30 študentov tečajnikov, 10 deklet in 20 fantov.

Prvo leto ni bilo toliko snega, lahko smo se sončili na nadstrešnici nad jedilnico. Drugo leto je bilo pet metrov snega, do Komne je bilo vse pod snegom, le en star macesen je gledal iz snežene planjave. Snega je bilo na drugem tečaju toliko, da smo v koč lahko prišli le navzdol skozi izkopani rov; da pa se je na stranišču lahko kaj videlo, je bila do okna izvrtana nekajmetrska luknja.

Planinci (ali alpinisti, ne vem) z univerze so leta 1950 organizirali tudi zimski alpinistični tečaj na Korošici, ki se ga je udeležilo precej študentov. Tam smo se naučili hoje z derezami, uporabo cepina, ustavljanje, navezovanje na vrv, reševanje in prevoz ponesrečencev. Obiskali smo tudi okoliške vrhove nad Korošico.

Ne vem, kdaj sem se zares začel ukvarjati s pravim plezanjem v slovenskih stenah. S prijateljem Borom sva nekajkrat plezala brez alpinističnih pripomočkov in tudi brez plezalnih pravil. Tako smo šli nekaj let po vojni prijatelji Igor, Francl, Boro in jaz v Martuljek proti krnici Za Akom in višje desno nad krnico prišli pod Veliko Martuljško Ponco. Francl in Igor sta vzpon na Ponco opustila, z Borom sva plezala naprej do vrha.

Leta 1950 sem se udeležil prvega pravega plezalnega tečaja v Vratih, kjer sem spoznal nekaj osnov in pravil pri plezanju v stenah. Vodja tečaja je bil študent in kolega Sandi Blažina, tržaški plezalec, z nami pa so bili tudi vodniki, ki so nas vodili v prve plezalske smeri. Spali smo v šotorih, ki smo jih postavili v gozdu pod Aljaževim domom, na

drugi strani takrat suhe Bistrice. Vadili smo na »Malem Triglavu«, kakor smo imenovali znano skalo v bližini doma. Tam smo se spoznavali z navezovanjem na vrvi, spoznavali smo se tudi s stopnjami težavnosti pri plezanju in z varovanjem. Z vodnikom smo takrat preplezali severno steno Cmira, navezo je vodil Sandi Blažina. Druga resna in lepa plezarija na tem tečaju je bila Bavarska smer v Severni Triglavski steni. V navezi sem bil s Staziko Černič, ki je bila takrat že znana plezalka. Še nekega dogodka se spomnim s tega tečaja: Sandi nam je nekega dne ponudil, da bi nesli polne nahrbtnike nekih Zagrebčanov na Kredarico, za dobro plačilo seveda. To nam je prišlo kar prav, saj kot študentje nismo bili ravno pri denarju. Nahrbtnike smo kar kmalu prinesli na Kredarico in ker Zagrebčanov še ni bilo, smo »skočili« še na Triglav, čakali še kar precej časa in se potem podali v dolino. Srečali smo jih šele pri studencu pod Begunjskim vrhom, kjer so nam poravnali plačilo za nošenje nahrbtnikov. Še eno smer sva takrat na tečaju preplezala s prijateljico Micko, Jugovo v zahodnem delu Severne Triglavske stene. V tej smeri se je ubil Klement Jug, idol slovenskih plezalcev.

Poleti 1950 ali 1951 je Akademski alpinistični odsek na Okrešlju organiziral plezalni tečaj, na katerem smo v stene, ki se dvigujejo nad Okrešljem, vodili več navez študentov, ki so bili plezalniki začetniki. S študentom Gospodinačkim sva izbrala severni raz Štajerske Rinke in sva ga uspešno in brez resnejših težav preplezala v normalnem času. Na gredini pod vrhom Rinke je možno izstopiti v levo na greben, vendar sva izbrala smer neposredno na vrh. V začetku je bilo preko

gladke plošče težavno, nato sva plezala skozi kamin, ki vodi na vrh. Medtem se je pooblačilo, vrh je bil v megli in ko sva hotela z vrha sestopati po domnevno lahkem južnem pobočju, sva odkrila, da sestopava v severno steno, južno pobočje pa je bilo za najinim hrbtom. Zgodilo se je, da v kaminu, ki naju je pripeljal na vrh, nisva opazila, kako se je smer plezanja spremenila kar za 180 stopinj. Na vrhu sva bila v hudi megli precej izgubljena, dokler se ni za trenutek toliko odprla, da sva spoznala zmoto in se po južnem pobočju Rink ter skozi Turski žleb vrnila na Okrešelj.

Najbolj priljubljen kraj, s plezalsko bogato severno Triglavsko steno, so bila Vrata. Plezalci smo prenočevali v Aljaževem domu in pozneje v Šlajmarjevem domu, nedaleč od Aljaževega doma. Tam smo vedno našli znance in se z njimi dogovarjali za vzpone po bližnjih plezalnih smereh. Plezanje po Čopovem stebri v Triglavski severni steni je veljalo kot preizkus za vsakega resnega plezalca, čeprav ta smer ni bila najtežja v slovenskih stenah, bila pa je zelo ugledna. Velik sloves je imela zaradi ocen v Planinskem vestniku in edinstvenega podviga Jožeta Čopa ter Pavle Jesihove takoj po drugi svetovni vojni. Smer sva preplezala z Matjažem Deržajem.

Za desetletnico ustanovitve OF (v davnem letu 1951) je naš Akademski AO »doletela čast«, da smo nesli štafeto s Kredarice v dolino. Izbranih je bilo nekaj alpinistov, ki smo se ponoči (zaradi zmrznjenega snega) s smučmi na ramah povzpeli skozi Krmo do Kredarice, tam smo se v sončnem dnevu nasmučali in potem nesli štafeto v dolino.

Neke sobote leta 1951 smo se

odpravili na smučanje na Španov vrh nad Jesenicami. Vso pot in vso noč je snežilo, zjutraj pa se je odprlo jasno nebo in en meter svežega pršiča. Na Španovem vrhu so imeli takrat prvo žičnico v Sloveniji, zelo enostavno grajeno, ki takrat, ko smo bili mi tam, ni vozila. Smučanja ni bilo veliko, počutje je bilo pa enkratno. Ker sem šel raje na Španov vrh kot na partijsko konferenco, ki je bila ravno tisto soboto, so me izključili iz komunistične partije. Tudi zato, ker sem pri zagovoru, zakaj se nisem udeležil konference, dejal »da mi ni žal, ker je bilo na smučanju lepše«. Mislim, da sem pozneje to drago plačal, ker me je Udba potem začela spremljati in me na koncu novembra 1951 za dve leti poslala na Goli otok. Hribe sem v zaporu zelo pogrešal, kar se kaže v vseh mojih pismih in dopisnicah, ki sem jih pisal domačim v tem času. Na Golem otoku sem se spoprijateljil z Bobom (Andrej Aplenc), ki je bil pozneje dve leti moj najpomembnejši soplezalec. Bob je bil na Golem otoku že drugič in je bil zaradi svoje usode zelo prizadet. Hribi in plezanje so mu po prihodu domov postali prava življenjska filozofija.

Po prihodu z Golega otoka sva se z Bobom vključila v AO Univerza, ki je bil zelo dejaven. Imeli smo redne sestanke, kjer smo razpravljali o raznih alpinističnih temah in se dogovarjali za tečaje, odprave in druge dejavnosti. Poleti leta 1954 sva bila z Bobom v Vratih in sva preplezala več smeri v Triglavski severni steni: Slovensko smer in Dolgo nemško smer, v Stenarju pa klasični Raz Stenarja. Bivala sva v Šlajmarjevem domu, kjer smo imeli plezalci zastoj prenočišče, hrano pa smo si priskrbeli sami. V domu je bil kot svetovalec in mentor alpinistom Čopov Joža, ki je skrbel

Bob Aplenc in Zoran Tratnik v Chamonixu.

tudi za varnost, budil je plezalce, vedel je, kam so šli plezat in pazil, da so se pravočasno vrnili.

Za leto 1955 so v planinski zvezi organizirali nekaj odprav v Centralne Alpe, kamor smo se želeli vključiti tudi mi iz AAU. Midva z Bobom sva veljala za zelo perspektivna plezalca, zato so nama omogočili, da sva lahko obiskala gore okoli Chamonixa. V Chamonix je na urjenje odpotovala tudi prva slovenska himalajska odprava, ki si je v Chamonixu postavila svoje taborišče, kjer so nama dovolili postaviti tudi najin šotorček. Čeprav sva opravila približno isto število vzponov podobne težavnosti kot odpravarji, je bila med nami velikanska razlika.

Prva tura je bila Aiguille de Moine. Z zobato železnico sva se pripeljala do Montenversa, nato sva prvič v življenju zakoračila na ledenik, Mer de Glace. V natrpani koči Couvercle sva prespala in se seznanjala s centralnoalpskimi razmerami. Koče so bile podobne našim, vstajanje je bilo bolj zgodaj kot pri nas, v koči so imeli posebno sobo za pripravo zajtrka s pločevinasto mizo za kuhalnice. Že tedaj so predli plinski kuhalniki in grelji čaje, mi smo takšne kuhalnike videli prvič. Midva sva imela le kuhaliček na trdi špirit, ne vem več, če sva kaj skuhalo, za hrano v koči pa tako nisva imela denarja.

Druga tura naju je vodila na Mont Blanc. Ob ne preveč lepem vremenu sva se z gondolsko žičnico pripel-

jala do Plan des Aiguilles, ki je bila vmesna postaja žičnice na Aiguille de Midi. Tam sva na višini okrog 2000 metrov našla neko zavetišče, kjer je bilo v spodnjih prostorih nekaj skromnih pogradov in nekaj slame, bilo pa je poceni. Popoldne sva se potepala po ledenikih pod Midijem, proti večeru pa je prišla nevihta in nasula nekaj padavin. Zjutraj sva zelo zgodaj odšla v opranem vremenu čez ledenik Bosson proti Mont Blancu. Ledenik je bil nevarno razpokan, čez razpoke so vodili tanki mostički, katerih se še danes spominjam s primernim spoštovanjem. Do velikega platoja sva prišla dokaj hitro in nisva občutila težav z višino. Ko sva že videla zavetišče Vallot, bila sva na višini 4000 metrov, pa naju je ustavilo. Do Vallota sva potrebov-

ala precej več, kot sva mislila, seveda nisva še nič jedla in nič pila. V zavetišču sva pustila nahrbtnika, se malo odpočila in okrepčala ter krenila proti vrhu. Za 450 metrov višinske razlike sva potrebovala cele tri ure. No, tudi drugi niso bili nič boljši, nekateri so obtičali že v zavetišču Vallot, ker niso mogli na vrh. Sicer pa sva v tem dnevu napravila kar 2800 metrov višinske razlike navzgor in 500 metrov navzdol in to na takšni višini in s težkim nahrbtnikom. Odločila sva se, da prespiva v zavetišču in se vrneva drugi dan, čeprav sva imela tudi za sestop dovolj časa. Vreme je bilo čudovito, kumulusi so se razprostirali pod nami na višini 2000 metrov, videlo se je čez vse Alpe ... Za prenočevanje sva se temeljito pripravila, Bob je nabavil za tiste čase zelo sodobno veliko vrečo iz polivinila, v katero sva se zrinila popolnoma oblečena in obuta, z rokavicami, kapo ter čevlji in sva brez težav prebila noč pri minus deset stopinjah pod ničlo. Drugi dan se nama je na vrh obesil nek Nemec, ki zaradi višine ni mogel priti na vrh in naju je oviral pri sestopu. Pri restavraciji na Plan des Aiguilles se je lepo poslovil in odšel pit sam. Pri Vallotu je bilo v bivaku polno Nemcev, njegovih sonarodnjakov in nihče ga ni hotel vzeti s seboj na vrh.

Po diplomi leta 1955 sem moral za eno leto v vojsko in s tem se je končalo moje plezalsko obdobje. Bob me je obveščal, kaj se dogaja v alpinističnem odseku Univerze in delal načrte, kaj bova še skupaj preplezala. Vendar se je po prihodu iz vojske tudi to končalo: takoj sem se zaposlil v Železarni Štore, se poročil, dobil otroka in za plezanje ni bilo več časa, pa tudi odgovornost do družine je preprečevala, da bi se lotil zahtevnejšega ple-

zanja. Sam sem si poleti privoščil kakšen dvodnevni ali enodnevni izlet v lažje plezalne smeri ali po zavarovanih poteh, kar ne štejem v plezalstvo.

Povzeto iz knjige Zoran Tratnik: Moje planinstvo: Celje: samozaložba Gorazd Tratnik, 2008.

Danica in Sandi Blažina

Danica in Sandi Blažina stanujeta v Kopru. Na obisk sem prišel na hladen dan na začetku pomladi, ko je burja pošteno prečistila ozračje. Ko mi je gospa odprla, mi je z žarečimi očmi povedala, da so se dopoldne preko Tržaškega zaliva videle zasnežene gore. Oba sta kljub spoštljivi starosti čila in se z veseljem spominjata svojih gorniških doživetij.

Sandi je bil rojen v Trstu, tako da je prve plezalne izkušnje pridobival v Glinščici. Resno je začel plezati po drugi svetovni vojni. Ko je leta 1947 prišel študirat v Ljubljano, se je vpisal v AO Matica, ker takrat drugega društva v Ljubljani ni bilo. Njegovi vrstniki so bili legendarni alpinisti France Zupan, Rado Kočever in pokojni Marjan Keršič – Belač. »Takrat so bili alpinisti na Matici skregani s člani upravnega odbora PD Matica. Jaz sem prišel s Primorske, neobremenjen z njihovimi spori in tako so me hitro določili za načelnika AO Matica. No, to funkcijo sem opravljal le

dva meseca«, je povedal Sandi. Na Matico se je leta 1948 vpisala tudi Danica, takrat še z dekliškim priimkom Pajer. Ko pa je bilo leta 1949 ustanovljeno planinsko društvo Univerza, predhodnik Akademskega planinskega društva, je večina študentov prestopila vanj, med njimi tudi Sandi in Danica.

Leta 1948 je Sandi opravil drugo ponovitev Čopovega stebra: »Zelo veliko smo bili v Vratih. Tako sem se neko popoldne sprehajal pod Steno in naletel na Čopa in profesorja Avčina. Čop je Avčinu razlagal, kje poteka njegov steber, ki takrat še ni bil ponovljen. Oba sta bila veliki imeni našega alpinizma, jaz pa sem bil mlad alpinist, pa še doma s Primorske. Ko je Čop končal s svojim opisom, sem rekel, da bom smer ponovil naslednjo nedeljo. Zato sta Avčin in Dolar pohitela in vstopila že v četrtek ter ga tudi preplezala. V nedeljo je bilo sicer slabo vreme, teden dni kasneje pa sva z Danetom Škerljem vstopila in steber preplezala brez večjih težav. Plezala sva z belo najlonsko vrvjo, ki nama jo je po uspešnem vzponu posodil Avčin. Ves čas je po malem deževalo. Ko sva prišla v Rdečo luknjo pod najtežjim delom, sva ocenila, da je to idealno mesto za bivak. S seboj sva imela nekaj hrane. V študentskem domu sem dobil štruco kruha in dve jabolki.

Izkaznica APD leta 1962.

Danica med plezanjem.

To mi je pripadalo kot nadomestilo za prehrano, ki bi jo sicer čez vikend dobil v domu. Prinesla sva še konzervo kompota, ki so jih na PZS delili za udarne naveze. S seboj sva imela cigarete, vendar le eno vžigalico. Prižgala sva prvo cigareto, ko jo je začelo zmanjkovati, sva z njo prižgala drugo. Tako je šlo kar nekaj časa, dokler ni sredi noči debela kaplja s stropa padla točno na žarečo konico cigarete in veselja je bilo konec«. Takrat je bilo v stebri bolj malo klinov, zato so plezali pretežno prosto. Tudi pasov

niso imeli, ampak »saj si vedel, da ne smeš pasti«. Danica je alpinistično znanje pridobila na alpinističnih tečajih, ki so jih takrat prirejali v obliki večdnevniških izletov v gore. V svojih arhivih ima še vedno urnik tečaja na Korošici. Vsak dan se je začel s »fizkulturo«. V programu je bilo še učenje tehničnih veščin – zabijanje klinov, varovanje, spuščanje po vrvi. Opravili so še kakšno turo, ob desetih zvečer pa je bilo na urniku spanje.

Najtežji skupni vzpon sta Blažinova opravila leta 1950, ko sta skupaj preplezala Čopov steber. Danica je bila za Pavlo Jesih prva ženska v tej smeri. V en glas sta mi povedala, da je vzpon potekal v redu, brez zapletov. Danica se spominja, da so bili v znameniti prečki na vrhu stebra tedaj le trije klini. Sandi je še dodal: »Nas so učili: če si dober, splezaš, drugače zabijaš kline.« Spodnji del stene je Danica poznala že od prej, saj se je leta 1949 udeležila ženskega republiškega alpinističnega tečaja v Vratih. Glavni inštruktor Rado Kočevar jo je za njeno prvo smer peljal kar v Skalaško! Sandijeva sled je ostala zapisana v Steni tudi s prvenstveno Tržaško smerjo, ki sta jo leta 1954 preplezala z Alešem Kunaverjem.

Ko sta se preselila v Koper, sta še vedno redno hodila v gore, čeprav je bila takrat Obala kar daleč od gora. Avtobus je iz Kopra do Ljubljane vozil celih 6 ur. Vseeno pa se goram nista odpovedala. Plezala sta še dolga leta. Danica je vodila planinske tabore in smučarske šole za otroke. Ves čas pa je podpirala Sandija, ki se je udeležil še štirih alpinističnih odprav.

Vodil je dve akademski odpravi v Ande. Na prvi odpravi leta 1964 so raziskovali takrat še precej neznan Cordillero Real v Boliviji. Vrhunec odprave je bil vzpon na Illiampu. V svojem izjemnem pisateljskem slogu je vzpon opisal Tine Mihelič v svoji knjigi Klic gora. Druga odprava je odšla v Cordillero Blanco v Peruju. Glavni cilj odprave je bil drzni Chacaraju, ovešen z ogromnimi opastmi. Ena od njih je bila usodna za Igorja Gollija. Sandi se je s soplezalcem vzpenjal iz baze proti višinskemu taboru. Ob 12. uri so bili dogovorjeni za zvezo in Sandi je poklical

Planinska izkaznica Danice Blažina.

po radijski zvezi: »Prva naveza, javi se!« Odgovoril mu je Janez Rupar, ki je bil v drugi navezi in je videl padec prvih dveh: »Prva naveza se ne bo več oglasila«. Preko ledenika so potem šli pod steno in tam na uravnavi nad razbitim delom ledenika našli pokojnega Gollija, zraven pa je sedel čudežno preživel Marjan Osterman, ves zmeden po padcu čez celo steno. »Tako smo začeli reševati preživelega. Imeli smo nahrbtnike z aluminijastimi krošnjami. Nekako smo te krošnje zvezali med seboj in tako dobili zasilna nosila, s katerimi smo Marjana prenesli čez ledenik in naprej v bazo. Tam se je izkazalo, da nima nobene resne poškodbe. Nato smo se vrnili še po pokojnega Igorja,« se Sandi spominja tragične nesreče. – Kasneje se je povzpел še na pamirski sedemtisočak Pik Lenina, udeležil pa se je tudi kranjske odprave na Istor-O-Nal v Hindukušu.

Leta 1979 je bil Sandi eden od ustanoviteljev Obalnega AO. Ko je iskal primerno plezališče za izved-

Na očiščenem delu plezališča so izvedli plezalno šolo. Tako se je rodilo plezališče, ki so ga v začetku osemdesetih let začeli obiskovati tudi plezalci od drugod, danes pa se ob lepih vikendih v njem plezalcev kar tare.

Tine Mihelič je ob Sandijevi sedemdesetletnici o njegovem plezalnem mojstrstvu zapisal: »Sandi je izšel iz tržaškega plezalskega kroga in se naučil plezati v trdi šoli Glinščice in Dolomitov. /.../ Vsi smo občudovali njegov elegantni slog plezanja, ki si ga je pridobil v krogu častilcev izročila velikega Comicija«.

Ko sem se zvečer poslavljaj od njiju, sta obljubila, da se bosta potrudila, da tudi letos zadnjo majsko soboto prideta na memorial VTK v Tamar. Tam srečata prijatelje, ob pogledu na strme stene pa jima v srcu zagrajo spomini.

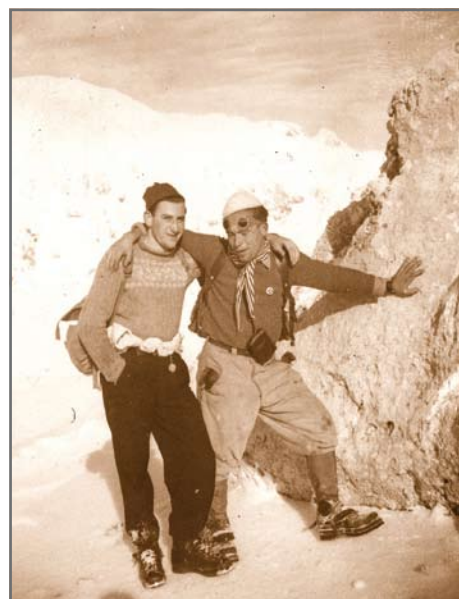
Miha Peternel

Sandi Blažina med predavanjem na VTK 2007.

bo alpinistične šole, je šel pogledat tudi Črni Kal. Vedel je, da so v njem plezali že legendarni Comici in drugi Tržačani. Našel je nekaj njihovih klinov v Stolpu, vse druge stene pa so bile poraščene z bršljanom. Dva vikenda so čistili steno. Pri tem mu je pomagalo nekaj prijateljev, med njimi je bil tudi njegov brat in Miloš Križaj, prav tako član AAO.

Spomini na članstvo pred šestdeset leti v AO Univerza in še pred tem v AO Celje

Cic Debeljak in Rado Kočevar.

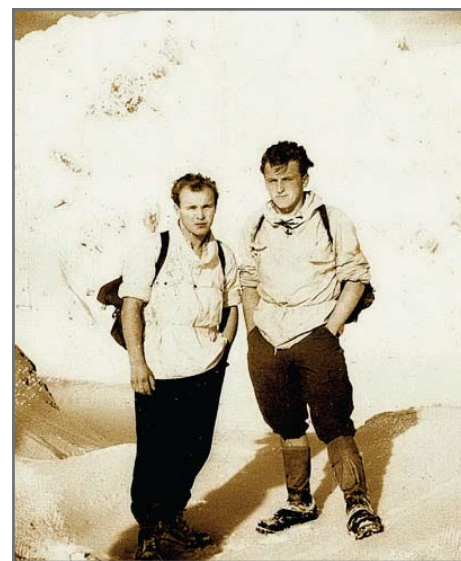
Alpinistični odsek AO Univerze je bil ustanovljen 1949 v največji povojni revščini in pomanjkanju, ko se je takratna politika odpovedala ameriškega pomoči za povojno obnovo evropskih držav (Marshallov plan) in začela z industrializacijo zaostale države na breme prebivalstva. Ta zgodovina osvetljuje takratne razmere našega alpinizma, ko je bilo ljubiteljstvo »plezarije« poseben za študente izredno drago. Ni bilo vprašanje, preživeti v hribih z nahrbtnikom črnega kruha in najcenejšimi konzervami, toda nerazumljivo drage so bile železniške in avtobusne vozovnice, ki jih naši starši poleg šolanja niso mogli, štipendij pa kmečki študenti nismo bili deležni. Toda prav v tem povojnem času je bil slovenski alpinizem, kljub težkem gmotnem stanju in najdražji ter pomanjkljivi opremi, zaradi skromnosti in entuziazma ljubiteljev gora zelo masoven.

Moje alpinistično ljubiteljsko udejstvovanje se je začelo leta 1948 v AO Celje in nadaljevalo v AO Univerza. Pred vpisom na Agronomsko fakulteto v Ljubljani leta 1949 sem bil, z več celjskimi gimnazijci, že član AO Celje. Za aktivno planinstvo pa nas je navdušil ravnatelj celjske gimnazije Tine Orel, tudi sam alpinist. Na gimnaziji je organiziral izlete v Savinjske in Kamniške planine, s takratnim običajnim izletniškim prevozom – na starih in odprtih tovornjakih, saj je avtobusov še za redne proge primanjkovalo. Tako sva se 25. maja 1947 s sošolcem in prijateljem Slavkom Preložnikom prvič povzpela na Grintovec. Četudi nas je na odprtih tovornjakih večkrat premočil dež, je bila vožnja po Savinjski dolini v Robanov kot in Logarsko dolino ali v Kamniško Bistrico za takratne skromne dijake izredno doživetje. Nadaljnji vzpon iz Kamniške Bistrice na Grintovec, na Kamniško sedlo in dalje na Brano ali Planjavo, ali iz Robanovega kota na Korošico in od tam dalje na Ojstrico, je bil za mlade dijake izredno naporen, saj smo se še istega dne vračali v Celje.

S temi izleti sva se s Slavkom Preložnikom navdušila za planine, postala sopotnika in se vpisala v planinsko društvo ter začela sama s kolesi zahajati v hribe. Za najin prvi vzpon v gimnaziji na oddaljeni Triglav (28. 8. 1947) sem celo leto varčeval za železniško vozovnico od Sevnice do Mojstrane in nazaj, kar je danes nepojmljivo. Na najinih ljubiteljskih pohodih na markantne vršace sva s Slavkom z

zavarovanih poti občudovala alpiniste v stenah in se navdušila za to vznemirljivo aktivnost. Zelo hitro sva se vključila v celjski alpinističen odsek, v katerem so bili izkušeni alpinisti Stane Kokošinek, Ivan Ameršek, Stanko Veninšek, s Cicem Debeljakom na čelu. V istem času sta se vključila sošolec Marko Vovk in srednješolec Janko Mirnik, za nami pa še mlajši gimnazijci, ki so postali uspešni alpinisti: Stanko Klančnik (Puba), Dolfe Vojsk, Jože Melanšek, Edgart Lukman, Ivo Reja in Vladko Fajgelj, žal so se poslednji trije kmalu smrtno ponesrečili.

Alpinističen odsek Celje je bil izredno aktiven, saj smo vse sobote in nedelje preživeli v gorah – pretežno na Korošici pri priljubljenemu oskrbniku Gustlu Teichmeistru z ženo Micko. Takratni izredno drag železniški in avtobusni prevoz smo reševali s cenejšimi skupinskimi vozovnicami alpinističnega odseka, prehranjevali pa smo se, kot že rečeno, iz nahrbtnika s

Slavko Preložnik in Lucijan Krivec.

Breda Habič po vzponu.

črnim kruhom, s poceni jabolčno marmelado in s pasjo radostjo, ali s poceni netrajno tirolsko salamo. V koči smo si zjutraj privoščili planinski čaj, po povratku iz ture ali plezarije pa toplo prežganko s koruznimi žganci. Ob večerih smo se po hribovsko zabavali in zatem na skupnih pogradih utrujeni zaspali.

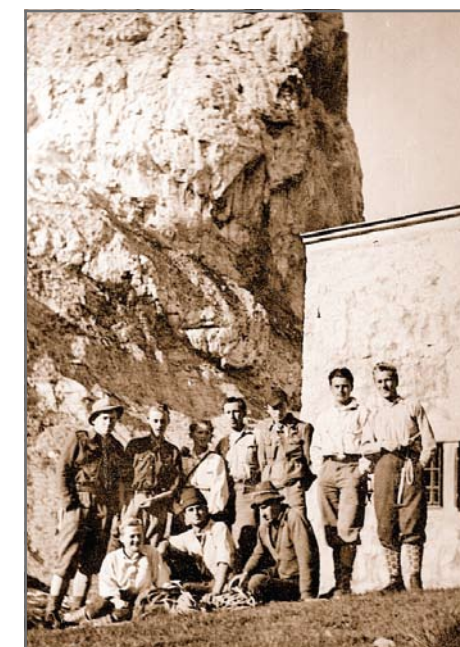
Po začetnem alpinističnem tečaju sva s Slavkom Preložnikom na Korošici opravila prve plezalne vzpone, tako kot običajno vsi pripravniki, po Šarlahovi smeri nad Petkovimi njivami in nato v Dedcu po Levi in Desni smeri, ki sta veljali kot preizkus za vstop v »mogočno« severno steno Ojstrice. Te prve plezarije so bile za nas začetnike osebni podvigi, ki so nam, poleg tovariškega odnosa med člani, ostali v najlepšem spominu, saj smo bili alpinisti in pripravniki kot ena družina. Korošico smo redno obiskovali tudi pozimi iz Luč mimo Planinška. Taka zimska tura se je vlekla do 6 ur, saj smo na dolgem pobočju od Planinška proti Korošici gazili sneg do pasu, naslednji dan pa smo izvajali zimske vzpone na tamkajšnje vrhove.

V času članstva v AO Univerza v Ljubljani celjski študentje nismo nikoli prekinili povezave s celjskimi alpinisti, temveč smo številne člane iz AO Univerza povezali z njimi, da smo skupaj zahajali na Korošico. Poleti s kolesi iz Ljubljane v Kamniško Bistrico in naprej čez Presedlaj, pozimi pa z vlakom do Kamnika, nato peš mimo kitajskega zidu (smodnišnice) do zadnjega odcepa pred Kamniško Bistrico ter naprej prek Presedlaja na Korošico, s polnimi nahrbtniki in smučmi na rami. Iz tega časa imamo vsi najlepše spomine.

Po ustanovitvi AO Univerza smo se vanj vključili vsi študentje, člani celjskega alpinističnega odseka. Poleg mene še Slavko Preložnik, Marko Vovk in Jože Melanšek. Prišli smo v novo družbo alpinistov in začetnikov iz cele Slovenije, ki so študirali na ljubljanskih fakultetah, ter se kmalu spoprijateljili. Z vodilnim alpinistom Radom Kočevarjem, soplezalcem »našega« Cica Debeljaka, nadalje z uspešno slovensko alpinistko Danico Pajer-Blažina, z Jožetom Andlovcem, Francem Vaupotičem, Marjanom Šavljem, Ksavom Šemrovim,

Brankom Reispom, Zoranom Tratnikom, Dušanom Zalokarjem, z Bredo Habič, z bratoma Dušanom in Rackom Požarjem, Slavkom Tomincem, Igorjem Kovačičem, z Alenko Mikuž, Vero Jeromel, z Ervinom in Minco Eržišnik, itd. To prijateljstvo smo ohranili do danes.

Številne od navedenih članov smo bivši »Celjani« pritegnili, da so z nami zahajali na Korošico, ki je postala priljubljena postojanka tudi AO Univerza, kjer smo plezali po tamkajšnjih vrhovih. Tu smo člani obeh alpinističnih odsekov začeli tradicionalno silvestrovati, med njimi tudi naš profesor Tine Orel, legenda slovenskega planinstva in dolgoletni urednik Planinskega vestnika. Tako je Kamniška Bistrica postala glavna destinacija članov AO Univerza za letno plezarijo in za zimske vzpone v Kamniških in Savinjskih Alpah, v času, ko so bile obmejne gore Logarske doline, namreč Štajerska Rinka, Mrzla goro in drugi vrhovi »varnostno« in hermetično zaprti.

Pred odhodom v Šarlahovo smer 19.6.1949, kjer se je E. Lukman smrtno ponesrečil. Na sliki drugi z desne.

Na grebenu.

Tako v letni kot v zimski sezoni je bila Korošica, kljub dolgi turi čez Presedljaj, najbolj priljubljena zaradi številnih plezalnih smeri, od najlažjih v Vršičih in v Vežci, težjih v Dedcu in najtežjih v severnih stenah Ojstrice, Škarij in Planjave. Dedec je po vzponu Cica Debeljaka in Rada Kočevarja po osrednjem razu (z bivakom) ostal dolga leta nepremagljiv, Debeljakov opis tega plezanja v Planinskem vestniku pa umetniški prispevek v naši planinski literaturi.

Aktivnost v celjskem Alpinističnem odseku smo »Celjani« nadaljevali s člani AO Univerza, sam sem v navezi s Slavkom Preložnikom in Bredo Habič ter v družbi Marjana Šavlja in Vere Jeromel preplezal vse markantne smeri od Zajede v Skuti, Ogrin-Tarterjeve smeri v Koglu, raz Turske gore in nadaljnje zaporedne severne stene Brane, Planjave, Škarij do Ojstrice, s takrat markantno Ogrinovo in Herletovo smerjo.

AO Univerza je celjskim študentom

Pred smučarskim spustom iz Slemena v Tamar.

Snemanje nagrajenega filma Nesreča.

utrli pot v Julijske Alpe, katere so bile iz Celja predaleč in za individualne obiske zaradi dragih vozovnic nedosegljive. To nam je omogočil alpinističen odsek z znatno cenejšimi skupinskimi kartami, zato smo se po dopoldanskih predavanjih dnevno srečevali v mali pisarni alpinističnega odseka na Šelenburgovem prehodu in se dogovarjali za skupne ture konec tedna. V času alpinističnega izleta v Vratih sem z Bredo Habič, v družbi Marjana Šavlja in Vere Jeromel preplezal Jugov steber v Triglavski steni. V zimskem času sem opravil več vzponov na Vršiču, v Tamarju in Martuljku. V družbi Rada Kočevarja, Danice Pajer in

Tudi »Reševalci« so v Trientu dosegli nagrado kot najboljše alpinistično delo. Podčrtati je igro nastopajočih, ki so kot reševalci storili vse, da je film uspel (B. Habič, A. Ujčič, F. Zupan in U. Župančič, člani reševalne ekipe z Jesenic). V celoti se lahko trdi, da je Jugoslavija napravila znaten in srečen korak k medsebojnemu spoznavanju in utrditvi njenega filmskega ugleda. Tudi ostali kritik., kakor publika so dobro pretehtali vrednost vloženega truda in znanja v plemenitem tekmovanju, kjer nihče ni prezrl njih velikih pozitivnih uspehov.»

Izrezek notice iz Slovenskega poročevalca.

Brede Habič smo opravili zimski vzpon mimo bivaka za Akom na Malo Ponco in naslednji dan iz bivaka I na Veliko Ponco, od koder smo se spustili v Krnico in v Kranjsko Goro na vlak.

Najbolj zagnani smo sodelovali tudi z vodstvom pri organiziranju letnih in zimskih alpinističnih tečajih ter animirali člane za čim večjo udeležbo na zimskih smučarskih tečajih in turnih smučanjih na »firm snegu« spomladi ter na republiških izletih alpinistov. Sodeloval sem tudi na alpinističnih tečajih na Erjavčevi koči pod vodstvom Uroša Zupančiča in na Koči na gozdu pod vodstvom Jožeta Čopa, od koder smo delali zimске vzpone na Veliko in Malo Mojstrovko in na Sedlo. Z Bredo Habič sva opravila zimski vzpon po Uroševi grapi. Na Korošiči, kjer je bil organiziran republiški alpinistični tečaj pod okriljem AO Celje in AO Univerza, sva s Slavcem Preložnikom postala prvič inštruktorja, v družbi eminentnih alpinistov Rada Kočevarja, Cica

Rado Kočevar na Veliki Ponci.

Debeljaka, Mihe Verovška, Franca Zupana in »tečajnega dohtarja« Evgena Vavkna (študenta medicine).

Zelo uspešne so bile turne smuke zlasti iz Erjavčeva kočice čez Sedlo v Tamar v pomladanskih dneh. Nepozaben je bil smučarski tečaj na Triglavskih jezerih leta 1950, ki je bil organiziran v povojnih prehrabnih razmerah, ko smo s sabo nesli dva prekajena konjska stegna, vrečo koruzne moke, več vreč krompirja in dve pločevinki ameriške svinjske masti. Poleg tega pa še zase črni kruh, poceni salamo in ribje konzerve, za dnevno kuho pa smo najeli kuharico in njeno pomočnico.

Tej izredno uspešni plezalni aktivnosti, poleti in pozimi, se je spomladi v Jalovcu zgodila največja tragedija članov AO Univerza v celem povojnem obdobju. V soboto, 28. maja 1950 so se člani in pripravniki AO Univerza odpravili v Tamar, kjer naj bi naslednji dan šli plezati v steno Jalovca, pod vodstvom izkušenih alpinistov Rada

Rado Kočevar, Lucijan Krivec, Danica Pajer in Breda Habič na Veliki Ponci.

pogojih izplezali še podnevi, vendar jih je prehitela huda nevihta s sodro, ki ji je sledil snežni metež. Rado Kočevar in Cic Debeljak sta izplezala še v pravem času, zaostala pa sta Franc Vavpotič in Slavko Preložnik. Preložnik kljub pomoči Vavpotiča ni mogel preplezati zadnjega zasneženega in poledeneloga previsa, zato se je Vavpotič ves premočen in utrujen napotil v dolino po pomoč. Naslednji dan so ga gorski reševalci našli zmrznjenega nad Ozebnikom, Slavko Preložnik pa je noč prebedel pod previsom na ozki polici in preživel.

Še hujša usoda je doletela peterico v Hornovi smeri. Zaradi prve naveze

Harmonika pri Triglavskih jezerih.

Smučarsko štanfanje po snežni belini za daljši spust.

s tremi plezalci se je plezanje močno upočasnilo, zato jih je nevihta zajela sredi stene, kjer so se zaradi vedno bolj zasnežene skale ustavili. Štirje so se odločili za sestop, Kolja Antonov pa se je pridružil navezam AO Iskra, ki so bile tudi v steni, vendar so tudi zaradi stemnitve tik pod vrhom prenočili. Racko Požar, Igor Kovačič, Slavko Tominc in Breda Habič so sestopili do prve širše police, se privezali na steno in čakali na jutro, premočeni in neprimerno oblečeni za nastale zimske razmere. Kljub opozorilom najbolj izkušene plezalke Brede Habič, da ne smejo premraženi in podhlajeni zaspiti, je Slavko Tominc po polnoči zaspal in ko so to opazili, ga niso več prebudili. Enako se je zgodilo z Igorjem Kovačičem proti jutru, tako sta premražena in omotična prebedela in preživela noč le Breda Habič in Racko Požar.

Poleg tragičnega dogodka v Jalovcu je AO Univerza doživela mednarodno promocijo v alpinističnem kratkem filmu Reševalci režiserja Staneta Aleksiča, v katerem je članica Breda Habič odigrala ponesrečenko. Za uspešno izvedbo plemenitega poslanstva gorskih reševalcev je film v Trientu prejel nagrado za najboljšo alpinistično delo.

Dr. Lucijan Krivec

Franci Savenc: Spomini na prvo odpravo v Ande

Ekipa (od leve proti desni): Lojze Šteblaj, Franci Savenc, Sandi Blažina, Lojze Golob, Tine Mihelič, Ivo Valič

V začetku šestdesetih let je bil slovenski alpinizem; kar se odprav v tuja gorstva tiče, še močno vpet v splošno razširjeno mnenje, da je to skoraj nemogoča stvar, namenjena resnično le izbrancem. Ti, najboljši in najizkušenejši, so imeli za seboj prvo Himalajo – Trisul. Mladi alpinisti, polni sanj in hrepenenja po širnem svetu, so že z obiskom dosti bližjih Dolomitov in centralnih Alp imeli pravo malo papirnato vojno z birokrati in težko rešljive eksistenčne probleme.

Na društvu so že 1962 leta razmišljali o odpravi v Južno Ameriko, o Andih. Alpinisti s tega odseka so bili znani prav po tem, da so se radi šli alpinistične raziskovalce. Vrhunstvo jim ni bilo cilj (čeprav so tudi v tem spadali v sam slovenski vrh), ljubili pa so pustolovščine in eksotiko. Sprva so razmišljali o Ekvadorju, imeli so že rezervirane prostore na ladji, ker pa je v državi prišlo do deviznih restrikcij, odprava ni šla na pot. V hudi žalosti jih je lahko tolažilo le dejstvo, da so

zaradi načrtovane odprave vsaj prišli do novih zobnih plomb, kar je bilo v tistem času sila težko in dolgotrajno. No, članom nesojene odprave je v smislu sponzorstva nek zobozdravnik v dveh dneh (vsem) popravil zobe na način: ko si na vrsti, naredim vse do konca.

Že v tej prvi (ne)odpravi je kot načrtovan član sodeloval Franci Savenc, danes znan kot urednik najboljšespletne strani planinsko-gorniško-alpinistično tematiko Gore in ljudje. Franci, danes tudi veliki planinski in alpinistični kronist in živa enciklopedija tega področja, je na društvo, predvsem pa v alpinistični odsek na šolo prišel leta 1955, novembra 1956 pa postal član. Že takrat je kazal veliko zanimanje za delo z ljudmi, bil večkratni član ožjega odbora društva, gospodar opreme na odseku, vodja šol, tajnik, gospodar Študentovskega doma v Tamarju, ... Ko se je spomladi 1964 leta vrnil iz služenja vojaškega roka, je takoj zapadel v končne priprave za izved-

bo prve jugoslovanske odprave v Ande, v Bolivijo. Le to so v celoti organizirali Akademci, predvsem Sandi Blažina in Ivo Valič, dolgoletni predsednik društva. Pri žicanju je bilo potrebno vpeti vse znane prijatelje z vezami, med njimi je bilo tudi veliko društvenih kolegov. Franci se spominja, da jim je npr. pomagal član alpinističnega odseka, nekdanji vodja šole Kolja Antonov, ki je bil tedaj direktor nekega elektro podjetja. Odposlali so na desetine prošenj, katere jim je stikala administratorica na društvu. Uspešno so premagali še vse birokratske zadeve, razen tranzitne vize za Argentino, ki je brazilski funkcionarji zaradi slabih meddržavnih odnosov niso hoteli izdati. Odpravarji so se odločili, da gredo na pot v Ande: cilj je bil Cordillera Real v Boliviji, brez vize, čeprav so vedeli, da bodo zaradi vlakovne poti preko Argentine (ladja je šla le do Buenos Airesa) le to potrebovali. Računali so, da jo bodo dobili med potovanjem z ladjo.

In so šli. 9. junija 1964 so se na ladjo Ljubljana, s katero so potovali in imeli potovanje skoraj zastoj (zasluga Sandija Blažine), vkrcali Ivo Valič, Sandi Blažina, Franci Savenc (vsi AAO) in pridruženi Tine Mihelič, Lojze Golob in Lojze Šteblaj.

Po dobrem mesecu plovbe so prišli do Buenos Airesa, kjer se niso smeli izkrcati. Razlog? Vize ni bilo. Ker je tudi v nadaljnje kazalo slabo, so člani razmišljali, da bi jo v zelene hribe »ucvrli« kar z vlakovno kompozicijo čez Mato Grosso, proslulo deželo, ki je takrat uživala sloves nekakšnega divjega zahoda, kar pa so jim vsi močno odsvetovali. Na

Lojze med plezanjem.

koncu so le dobili nekakšno dovolilnico in s spremstvom odšli do Bolivije. V La Pazu so morali počakati opremo, ki je zamujala, dolgočasje so si krajšali s tem, da so redno zahajali v jugoslovansko ambasado, kjer so bili že zelo domači. Tam so dobili na razpolago pisalni stroj in pisali poročila za razne slovenske in jugoslovanske medije. Pri tem je bil najbolj dejaven prav Franci in si pridobil izraz »el secretario« oz. sekretar za stike z javnostjo. Ko je oprema po tednu dni le prišla,

so končno odpotovali proti cilju. Do tja so potovali točno 50 dni od vkrcaja na ladjo. Še dosti več pa so potrebovali za vrnitev domov. Tudi tokrat so imeli težave, vize ni bilo in vsa zadeva se je zelo razpotegnila.

Prva slovenska andska pustolovščina je skupaj trajala kar pet mesecev. Odprava je v celoti uspela, ekipa je dosegla vse cilje, naredila 31 pristopov na vrhove, od tega deset prvih. Domov so se

vrnili z rezultati, ki dandanes niso več mogoči. Zasluge za to pa gredo v veliki meri prav akademskemu vizionarstvu.

Odpravo je lepo in obširno opisal Tine Mihelič v knjigi *Andi, Beli vrhovi zelene celine* (Radovljica, Didakta, 1997). Za okus dodajam odlomek iz te knjige:

Očak kraljevske kordiljere

V lapaških andinističnih krogih je tisti čas užival največji sloves prvak severneverige gorstva Illampu. Njegovo ime so vsi izgovarjali s pravim strahospoštovanjem. Ponosni velikan je užival sloves najtežje dostopnega bolivijskega vrha in dotlej je bil preplezan le dvakrat.

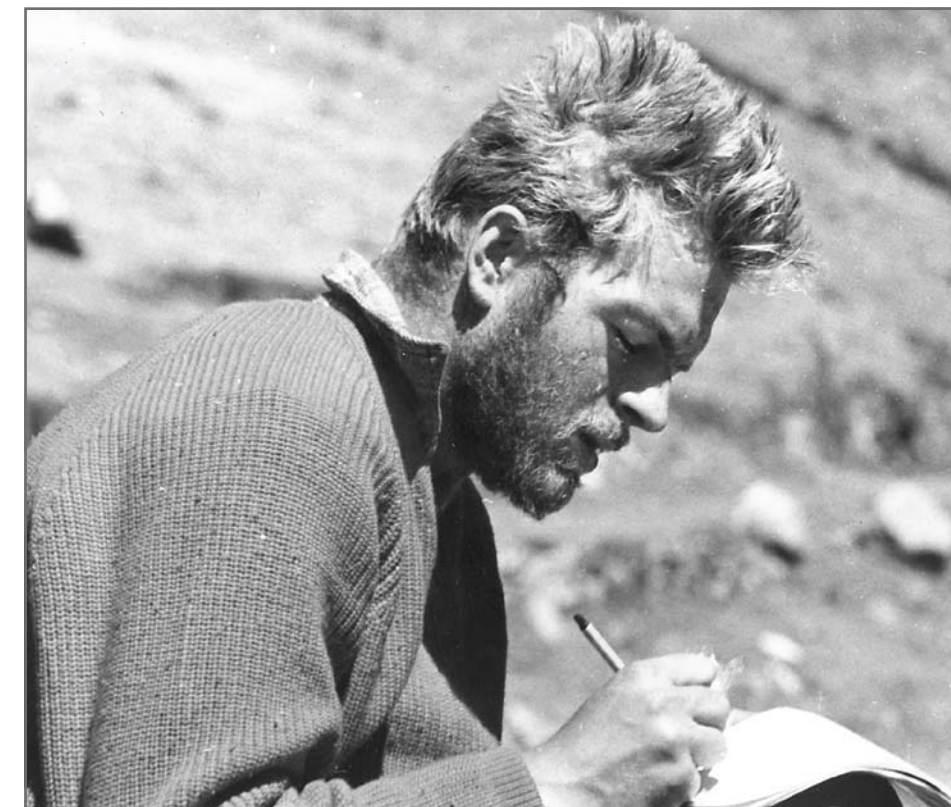
V ponedeljek, zadnji dan avgusta, ob štirih zjutraj, ko sva z Lojzom zapustila šotor, naju je pozdravila brezhibna jasnina in škripajoči sneg. Že prejšnji večer ogledani prehod prek krajne počni sva preplezala v slogu jutranje telovadbe, v ledni steni pa so naju pričakale idealne razmere v obliki trdo skrepenega snega, ki ga je nočni mrzaz spremenil v čvrsto plast, da sva se po 60-stopinjski strmini vzpenjala kot po lestvi. Plezala sva brez predaha. V monolitni ledni steni so si raztežaji običajno povsem podobni; ker smo v tistih časih plezali s 40-metrsko vrvjo, pa se jih je nabralo kar čedno število. Varovala sva na lednih klinih. Tik pod grebenom prebada led granitna ostroga, pod njo pa je bila stena najstrmejša. V mislih sva se toplo zahvalila prijateljem, ki so nama olajšali pot in pritrtili na skale 60 metrov tanke fiksne vrvi. Dosegla sva jo že za dne, ob osmih pa pogledala čez greben. Zadihana sva si na višini 5800 metrov

privoščila okrepčilo, uživajoč povsem nove poglede. Še nikdar v življenju se nisva bila znašla v tako visoki družbi, kajti okoli naju se je sončil venec šesttisočakov, ki mu v bolivijskih gorah ni para. Ob Illampu in njegovem Severnem vrhu ter bližnjem sosedu Picu Schulze so nanizani v to veličastno ogrlico vrhovi Ancohuma, Haukanja, Piramide in obroč skupine Villuyo nad vzhodno dolino Cooco. Severni vrhovi Kraljevskih gora so zaradi svoje višine in oblikovitosti povsem drugačni od Kondorjevih ostric. Oblikovani so v veličastne ledene gmote, ki jih zgoraj kronajo ledene kupole neznane debeline. Izjema pa je strmi Illampu, ki mu ledeno obličje marsikje prebadajo granitni stebri.

Na visokem sedlu sva žarela od zadovoljstva. Stena je bila pod nama in pogled na vršni greben spodbuden. Prepričana sva bila, da naju na poti proti vrhu ne more nič več ustaviti. Res sva se sprva vzpenjala

po povsem lahkem grebenu, ki pa ga je sto metrov višje prekinila za raztežaj visoka ostra strmina. V njej sva še zadnjič lahko zaplezala v elegantnem slogu, kajti na nadaljnjem grebenu sva pričela toniti v čedalje globlji pršič. Dotlej uživaško plezanje se je spremenilo v trpljenje. Odlična kondicija in aklimatizacija, ki sva ju premogla, ter neugnano navdušenje pa so povzročili, da se je vzpon komaj kaj upočasnil. Vreme je zdržalo le do zgodnjega dopoldneva in to je bilo pričakovati. Tako so naju kmalu dosegli kosmi megle in vedno redkeje sva lahko določala oddaljenost od vrha na naravnem višinomeru Ancohumi, ki je približno enako visoka kot Illampu.

Bila sva že precej nad najvišjimi sedli, prek katerih so padali slapovi oblakov in se spodaj razblinjali nad ledeniški krnicami. Okoliški vrhovi so se od časa do časa razkrili -- razen Ancohume so bili zdaj vsi pod nama.

Tine Mihelič med pisanjem zapiskov v bazi.

Iznenada se je strmina pretrgala in na manjši ravnici sva skoraj utonila v snegu. Najin »višinomer« je bil že dalj časa zavrt v oblake in tudi midva sva čemela v megli in metežu. Kljub temu sva vedela, da do vrha ne more biti več kakor 150 metrov višine. Čakal naju je torej veliki finale. Nad ravnico se je zabadal v megleni svod modrikast serak, ki je po vsej širini zapiral pristop na vršni greben. Spomnila sva se pripovedovanja nemškega andinista Lutzeja, kako je mesec pred nama priplezal do sem -- najvišje od vseh naskakovalcev Illampuja zadnjih let. »Ledna goba«, kakor je označil oviro, ki ga je zavrnila tako rekoč na pragu uspeha, je tudi od naju terjala poseg na mejo najinih moči. Išoč prehod sva pregazila znožje ovire v vsej širini. Našla sva ga daleč na desni, kjer se je modrikast previs vendarle nekoliko unesel in nama ponudil možnost. Ni bilo kaj razmišljati, pred nama je bil ključ do uspeha. Najtežji raztežaj prve slovenske andske odprave je v bleščeči maniri preplezal Lojz. Led je bil zanič in v celem raztežaju mu ni uspelo zabiti omembe vrednega varovala. Za trideset metrov navpičnega ledu je Lojz potreboval dobre pol ure. Kadar so ga zaradi naporenega klestenja ledu na šesttisočmetrski višini popadli krči, se je za kako minuto obesil v dvomljivo zasidran cepin. (Simbolično zabite kline sva ob sestopu zlahka poruvala kar z roko.) Ko je prijatelj izginil nad zaključnim previsom, je bilo jasno, da je vrh najin! Lojz je varoval do vratu zakopan v sneg, saj na snežni vesini nad previsom ni bilo nobene trdne opore. Ko sem sopihaje priplezal k prijatelju, sva ugotovila, da je pot k vrhu odprta. Bila sva sredi strmega pobočja približno sto metrov pod vršnim grebenom. Čeprav je bilo ključno mesto pod nama, sva tu gori doživela še težje

trenutke. Prek snežne vesine sva se morala dobesedno preriti, kar je terjalo prav vse najine moči. Najin veliki finale nama ni prizanesel niti na enem koraku. Ostra rez je bila zgrajena iz labilnih snežnih gmot, ki jih je očitno oblikoval veter. Med hojo sva pod seboj čutila nekakšne vibracije in večkrat sva zgroženo odskočila, ko se je greben pod nogami sesul in izginil v megleno brezno. Varujoči je bil vsak trenutek pripravljen, da bi se v primeru padca prvega v navezi vrgel v nasprotno smer. Tako sva gori trgala zadnje raztežaje. Popolna koncentracija naju je povsem izolirala od okolice in šele v grebenski škrbini, ki nama je po dolgem času naklonila dobro varovanje, sva se zavedela, da se je pod nama v megli napravila luknja. Pogled je segel vse do ledenika in v steni pod sedlom sva opazila temni točki. Skoz eter so šinili brezžični signali in preplavilo naju je toplo človeško čustvo. Začutila sva podporo najine družine, s katero sva že mesece delila vse milosti in tegobe življenja. Tu gori, korak pod vrhom nebotične gore, sva se zavedela, da se bodo zdaj zdaj uresničile skupne sanje. In res, tik nad seboj sva opazila snežno skulpturo, ki nama ni bila neznana. Nenavadno oblikovano opast, ki je spominjala na nekakšen penasti zvitek, smo v prejšnjih dneh z vročim hrepenenjem opazovali iz baze. Zdaj je stala pred nama. Na »vnebohod« sva se pripravila kot inkovska svečenika pred vstopom v sončni tempelj. Iz nahrbtnika sva privlekla zastavici in ju privezala na cepin; bolivijsko hranim še danes kot dragoceno osebno svetinjo. Ker nisva hotela še naprej izzivati usode, sva se na najvišjo točko Illampuja vzpela vsak posebej, ob brezhlebnem varovanju. V tistih časih še nismo poznali voki-tokijev in naša generacija je v gorah izražala radost

z dobrim starim vriskom. Kako je odmevalo! Kako sva bila srečna! Ko danes gledam orumenelo fotografijo, ki kaže Lojzeta na vrhu Illampuja z zmagoslavno okrašenim cepinom v roki, pa me vedno znova prešine misel, da sva tam gori stopila na svoj življenjski vrhunec. Przegodaj za najina mladeniška leta.

Način, kako sva sestopila čez »gobo«, bi lahko prišel v učbenik lednega plezanja z oznako »totalna improvizacija«. Izumila sva nekaj vmesnega med plezanjem in spustom po vrvi, kajti varnega sidrišča v prhkem snegu ni bilo mogoče napraviti. Posrkala sva še zadnjo merico adrenalina, potem pa se je pričel umik z gore spreminjati v nadzorovano početje, ko sva se morala z vsemi močmi braniti pred pastmi, ki prežijo na evforične plezalce ob rutinskih sestopih. Sestopila sva še raztežaj in padla v objem Sandiju in Franciju, ki sta vrh skalnate ostroge izkopalala udobno teraso, kjer se je kadilo iznad kuharnika. Funkcijo šampanjca je prevzela vroča limonada in ob njej smo počastili skupni uspeh ter naše prijateljstvo.

Prva slovenska odprava v Ande je torej v celoti uspela. Bili smo med zadnjimi, ki so še smeli okušati nedotaknjene sadeže, in prav to je bilo najslajše. Ande smo raziskovali v slogu Whymperja in Kugyja in segli v samo srž alpinizma.

To zgodbo pišem v letih, ki so mi pobelila brado, in danes vem, kako odločilnega pomena je bilo prvo srečanje z Andi na moji življenjski poti, ki sem jo v precejšnji meri posvetil goram. Andi so postali poglobitna iztočnica moje gorniške kariere. Bila je ljubezen na prvi pogled. Ostala je trajna in stanovitna.

Peter Mikša

Vid Mesarič

Zgoraj z leve proti desni: Lado Zupanič, Metod Janko, Ljuba Trontelj (tedaj še Drobnič), Matjaž Držaj, zadaj Janez Zupančič, Bojan Zajc, pa Miloš Križaj, Peter Magajna - Pero, za njim Tone Knez ter Janez Rupar. Spodaj iz leve proti desni: Andrej Teržan - Drejc, Vid Mesarič, Ivo Reja, Stane Jurca. Bilo je v nedeljo 16. junija 1957 na Kamniškem sedlu ob skupni turi plezalne šole.

Priznam, pred intervjujem o tem človeku nisem vedel skoraj nič. Poznal sem Matejevo anekdoto o Vidu kot profesorju na DIF-u, se megleno spominjal zapisov iz Planinskega vestnika, vendar pa vseeno moj izbor za Vida ni bil naključen. Pred davnimi leti, ko sem šele prišel na odsek, sem se udeležil VTK-ja. Slučajno je takrat v Tamarju imela vaje GRS, in Mičko se je pogovarjal s Tonačem, obujala sta spomine na žive in mrtve. Tonač je kazal nekam gor v Travnik in iz pogovora sem izluščil ime Vid Mesarič in si ga za vedno zapomnil.

Lani poleti je Vida zadela kap. Malce s strahom sem prišel na

obisk, saj nisem vedel, v kakšnem stanju je. A strah je bil popolnoma odveč, Vid se pobira in verjamem, da se ne bi, če ne bi bil alpinist. Najprej me Vidova žena Sanja "opozori", da je bolj redkobeseden. Zlomka, pomislim, ravno dva prava sva skupaj prišla, to bo muka. Ampak se je odvijalo drugače in dve uri smo prijetno kramljali, vlogo moderatorja je občasno prevzela Sanja, le od časa do časa se je ustavilo, ko je Vid brskal po svojem spominu. Ja, v tako dolgi in bogati plezalski karijeri se marsikaj pomeša.

Že kot dijak nižje gimnazije je šel z učiteljem in nekaj sošolci na Triglav. Po fakulteti v Beogradu se

je v začetku petdesetih priključil AO Univerza in kmalu začel s ponovitvami takrat najtežjih smeri. Večino teh smeri sem splezal tudi sam, zato je najin pogovor seveda takoj stekel o opreми, ker se jaz ob marsikateri plati v hribih sprašujem, kako za vraga so tu prišli čez, in kje se je držal, ko je tisti klin v previsu zabil. Plezali so v nekakšnih filcastih plezalnikih, ko pa so postali čevlji z Vibram podplatom dostopnejši, pa kar v čevljih. Klini so bili domače izdelave, vrvi pa od vojske. Mnogi niso imeli svoje opreme, zato je obstajalo društveno skladišče.

Pogovor nanese na soplezalce. »Bil sem zaželen soplezalec«, se nas-

mehne Vid, »plezal sem z mnogimi. Bil sem odlično fizično pripravljen, skoraj vsak dan trening v Turncu. Ponavadi je soplezalec rekel, 'glej, tu se bo dalo lepo čez zlezt, kar ti pejd'«.

Za plezanje so se dogovarjali tako kot danes, na ferajnu. Tudi čas je bil enak, četrtki, le s to razliko, da so takrat imeli društvene prostore in sicer na Poljanski. Še alpinistična šola je potekala tako kot danes, nekaj teorije, potem pa vaje v Turncu, tečajnikov okoli dvajset, kaki trije iz generacije ostanejo na odseku. Ma ja, vse je isto. Vpraša me, kje se zdaj dobivamo. Skoraj nerodno mi je priznati, da svojih prostorov nimamo in da se dobivamo v gostilni. Sanja ponudi, da nam lahko uredi prostore nekje v Jaršah, a se Vid nasmeje, češ, zdaj so si priborili gostilno, poti nazaj ni, kdo bi pa menjal gostilno za nekakšne društvene prostore.

Vrneva se na pogovor o Ašenbrenerju, kjer sta splezala izstopno varianto. »Ni bilo težko do sredine, samo je bil pa zgoraj nad Rampo sneg, deževalo in snežilo je, tako je postalo kar težko. Pa še nekje sva šla po svoje.« Nisem si predstavljal, kje sta šla po svoje, stena je namreč velika in široka, vseeno pa mi je bilo malo čudno, saj je Rampa izrazita in jo je težko zgrešiti. Sneg in megla pač in greš malo po svoje.

Vid je seveda plezal tudi v tujini - Tatre konec petdesetih, Dolomiti, zahodne Alpe, tudi Himalaja - Gangapurna leta 1982. Zadnja »prava« smer je bila Herlec-Kočevar z Andrejem Štremfljem.

Na Matico se je pa Vid kar sam spomnil. To je bilo takrat precejšnje »sovraštvo«. Za to sovraštvo oziro-

ma rivalstvo sem seveda vedel, nisem pa se o tem še pogovarjal z nekom iz tistih časov. Zakaj, vprašam. »Ne vem. Tako je pač bilo.« Malo pomisli in reče: »Oni so imeli denar, mi smo bili pa študenti. Ampak Šrauf je pa bil moj prijatelj.« Zdaj je to sovraštvo bolj šala, smo pa še vedno pomemben del matičarske himne in tudi to nekaj šteje.

Povem mu, da je bil profesor našemu vrlemu predsedniku Mateju, ki mi je zaupal zgodbo: Matej je bil na izpitu pri prof. Mesariču, njegovo znanje je bilo klavrno in Vid mu je sklenil dati šestico. Ko pa je odprl indeks in videl lepe ocene, mu je da osem, a pod pogojem, da pride Matej čez štirinajst dni še enkrat k njemu. »Tega se ne spomnim«, pravi Vid, »samo neumen bi bil, če bi mislil, da bo prišel še enkrat.« In res ni. Tako se pogovarjamo še malo o študentih, pa koliko jih je Vid peljal na Triglav, pa o neutrudnem mentorstvu pri diplomah.

V dneh po najinem srečanju mi je Peter poslal Planinski vestnik št. 5 iz leta 1959, v katerem Vid opisuje plezanje s Stanetom Jurco v Ašenbrenerju. Članek sem na mah preberal. Njuna varianta zavije takoj z Rampe desno v grdo previsno zajedo, tisto znano iz Miheličevega opisa: »Zato pazi, da te ne zapeljejo klini v zajedi nad teboj«. Ko sem jo nekoč gledal, sem se še sam spraševal, kateri cepec je rinil tja gor zraven takega pločnika. Zdaj vem: Vid Mesarič in Stane Jurca. In naslednjič, ko bom plezal Ašenbrenerja, bom šel tja pogledat tudi jaz. Bo pa precej lažje kot prvič, saj že več kot petdeset let tiči v njej trinajst klinov.

Anton Gregorčič

Akademsko smer v Vežici

Peter Ščetinin in Barbara Lipovšek Ščetinin.

Akademsko smer, VI (A1), 200m, 3-4h; prosto VII-. Prva plezala Barbara Lipovšek Ščetinin in Peter Ščetinin 24.6.1966.

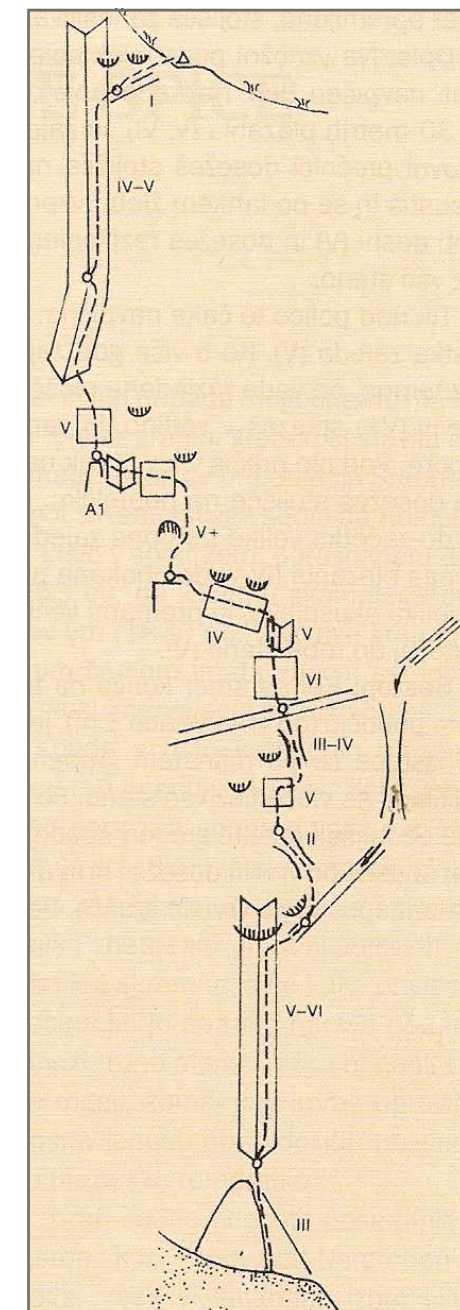
Akademsko smer je res prava klasična šestica, strma, napeta in zelo lepa. Med plezalci je zelo priljubljena in ima nešteto ponovitev. Velja za izrazito prosto smer, saj tudi klasiki le na enem mestu primejo za klin. Smer je mojstrovina izredno ugledne naveze, ki je v šestdesetih in sedemdesetih letih spadala med vodilne. Plezalca sta smer poimenovala po svojem društvu. Akademsko smer naj nam obudi spoštljiv spomin na našo nepozabno Barbko – pomembno nadaljevalko slavne in velike tradicije našega ženskega alpinizma.

Smer teče v območju nekakšnega žleba, kjer se v topem kotu stikata osrednja, višja stena in stolpast »prizidek« na desni. Zgoraj je žleb oblikovan v izrazito zajedo, spodaj pa se kaže v podobi črnega, zlizanega žlamborja. Tu je stena pogosto mokra. V tem primeru plezanje odsvetujemo. Težave so nepretrgane, smer opremljena, stojišča zanesljiva. Vstop je v znožju črnega žleba.

Dostop: Iz Kamniške Bistrice po dolini Bele in čez Šraj peske (2,5–3 h) ali s Korošice (0,5 h).

Opis: Na vznožni podstavek splezaš z desne, nato pa naskočiš črn, ploščat, navpičen žleb. Napredovanje omogočajo luknjice, ki jih je izdolbla voda. Po 30 m plezanja (V, VI) se zajeda razcepi. Ubereš jo desno in po kratki, težavni prečnici dosežeš stojišče na začetku razdrte grede. Le-to pa kmalu zapustiš in se po lahkem žlebu vzpneš do strme plošče. To preplezaš od leve proti desni (V) in dosežeš razčlenjen svet v območju velike police, ki se vleče čez vso steno. Tik nad polico te čaka navpična, izredno monolitna plošča (VI), tej pa sledi kratka zajeda (V). Ko ti više gori zaprejo pot previsi, se obrneš levo in prečiš čez temne, od vode razjedene plošče (IV) do stojišča na velikem balvanu. Čez previs (V+) splezaš v votlino, jo zapustiš v desno in se vzpneš do žmulaste zapore. Pod njo prečiš v levo prek navpične plošče (A1) do zajedice in onstran nje dosežeš stojišče na pomolčku. Od tod plezaš strmo proti levi čez plošče (V) do začetka velike izstopne zajedice. V njej si privoščiš dva raztežaja izredno lepega plezanja (IV-V) do obokane police tik pod robom stene. Ta lahka polica je velika skušnjava, ki premami večino navez, sicer pa se zajeda nadaljuje še raztežaj do roba stene.

Sestop: Ker se smer konča na težko prehodnem, z rušjem na gosto poraščenem pobočju (do vrha Vežice 1h), je najbolj priporočljiv sestop nazaj čez steno. Od izstopa se po rušnatem grebenu, ki je pravzaprav rob stene, spustiš do police, ki se vleče čez vso steno. Po

Skica smeri.

njej se v lažjem plezanju spustiš do žleba, ki je podaljšek razbite grede v spodnjem delu Akademsko smeri. V njem se dvakrat spustiš po vrvi in dosežeš drugo varovališče Akademsko smeri. Od tod se še dvakrat spustiš po vrvi do grušča. Seveda potrebuješ za ta sestop dvojno vrv.

Povzeto iz knjige: Tine Mihelič in Rudi Zaman: Slovenske stene, Radovljica: Didakta, 2003.

Boris Kambič: Pionir v Paklenici

Ne dolgo nazaj, pred nekaj leti, sva se s Tonijem Gregorčičem večkrat »udarila« na kvizu o poznavanju zgodovine plezanja v Paklenici, ki smo ga izvedli ob vsakokratnem obisku tega plezalnega področja. Izpraševalec Miha Habjan je od naju hotel vedeti vse: imena, priimke, leto vzpona, prvo prosto ponovitev, oceno smeri, ključ smeri, ... vse, vse, vse. S Tonijem sva prikazala kar lepo znanje, lahko pa zatrdim, da nisva vedela, da je bil plezalec prve povojne smeri, ki je nastala v Paklenici, Slovenec. V vodničku je pisalo, da so konec petdesetih let in v začetku šestdesetih hrvaški plezalci preplezali niz smeri, ki danes veljajo za pakleniške klasike: Mosoraško, Velebitaško, Klin ... Prvo povojno smer, leta 1957 nastalo Mosoraško smer, pa preplezal takrat 18 letni mladenič, ki je slabe štiri mesece po uspešnem prvenstvenem vzponu v Aniča kuku postal Akademc - Boris Kambič.

Boris Kambič se je rodil v Splitu. Starša, oba doma iz slovenske Primorske sta zaradi pritiska Italijanov, ki so po koncu 1. sv. vojne dobili ta del današnje Slovenije, pribežala v Jugoslavijo. V iskanju službe sta se znašla v Splitu in tam se jima je leta 1939 rodil Boris. Zasluge, da je vzljubil hribe, pripisuje razredniku, ki jih je večkrat peljal tja na izlet. Pri petnajstih se je včlanil v Planinsko društvo Mosor kjer so že nekaj plezali, da pa ne bi ostali pri samouštvu, so naprosili Študentsko društvo Velebit iz Zagreba, da jim je poslalo alpinistične inštruktorje. Tako so dobili toliko znanja, da so začeli plezati v okoliških hribih Splita, v Mosorju, Kozjaku, Troglavu. Kmalu so že posegli po težavnosti V., pa tudi VI. stopnje.

Po koncu mature je Boris Kambič, star 18 let skupaj s kolegom Kulićem odšel v Paklenico. Tam so alpinisti iz ŠD Velebit organizirali tabor. Paklenica je bila kmalu po 2. svetovni vojni, v času hladne vojne, zaprto področje. Za državno elito s Titom na čelu so v kanjonu, v stra-

hu pred jedrskim uničenjem zgradili tajno podzemno skrivališče. Po pričevanju domačinov je izgradnja potekala v največji tajnosti - nihče ni vedel, kaj se tam gradi, vstop v sotesko je bil prepovedan. Delalo je tudi do 1000 delavcev. In so imeli kaj, saj so v živo skalo dolbili tunele, dvorane, zagotavljali stalno oskrbo z vodo ipd. No, na koncu je bil vhod zakrit z eno veliko skalo.

Kambič in Kulić sta se iz Splita do Zadra odpravila z ladjo. Tam ni bilo nobene povezave. Še cest ni bilo. Današnja Jadranska magistrala je bila le v načrtih. Med vasmi so bili le kolovozi. Dobrih 30 kilometrov, ki ju je ločilo od pakleniških sten, sta večinoma prepešačila. V kanjon sta prišla prehitro in ker kolegov iz Zagreba še ni bilo, stena Aniča kuka pa je bila pred njima, sta se odločila, da jo poskusita preplezati. Vedela sta, da je v celi steni le ena smer, Brahmova, ki so jo preplezali 1940 leta. Dobro sta »premerila« steno in sklepala, da bi se v njuni željeni liniji dalo priti preko. Plezala sta zelo tekoče, z malo opreme, s 40 metrsko najlonsko vrvojo, imen-

Boris Kambič je po 50 letih ponovil svojo prvenstveno smer v Paklenici, tokrat z vnukinjo in hčerko

ovano zelenka. Obutev je bila času primerna, Kambič je plezal v alpinistih gozdarjih, Kulić pa v doma narejenih plezalkah, ki jih je sestavil iz usnja, platna in avtomobilske gume. O danes najtežjem mestu v steni, zlizanem kaminu, Boris pravi: »Saj je takrat bil enak. Vedela sva, da ne smeš pasti, varovanja ni bilo mogoče vstaviti. Pa je vseeno šlo.« Na vrhu sta izplezala malo drugje, kot se pleza danes. V želji po senci in hladu (plezala sta 17. 7. 1957, v hudi poletni vročini), sta se zavlekla v z grmovjem zaraščeno luknjo, kjer je Kulić nehote z nogami izbežal zarjavelo konico, ki se je kasneje izkazala za ostanek kopa izpred dobrih 500 let. Na vrhu Aniča kuka so takrat zaradi višine in pregleda kurili ogenj, ki je ladjam služil kot točka za orientacijo.

Tisto poletje se je Kambič udeležil jugoslovanskega alpinističnega tabora na Magliču, kjer se je srečal tudi s Francijem Savencem, takrat že članom Akademskega alpinističnega odseka (leta 1957 še AO Univerza). Boris Kambič je nato jeseni istega leta prišel študirat v Ljubljano in se v pisal na naš alpinistični odsek, kjer je ostal do svojega dokončnega odhoda v Argentino leta 1966. Paklenico je obiskal spet šele čez 50 let, ko je na hčerkino pobudo (Monika Kambič je ena najboljših slovenskih alpinistk, op.p.) skupaj z njo in vnukinjo ponovno preplezal svojo Mosoraško smer. Ta je v tem času postala najbolj znana in najpopularnejša smer v Paklenici.

Peter Mikša

Ljuba Trontelj: Ko alpinizem ni bil šport

Na sončen pomladni dan se v tivolski čolnarni odvijte prijeten pogovor o gorah, plezanju in seveda o našem odseku. Kako so plezali, kakšni so bili četrtkovi večeri, kakšna je bila oprema ... in še mnogo zanimivih zgodb je z menoj delila Ljuba Trontelj. Kako se je sploh zgodilo, da jo je pot zanesla v gore in nato še v njihove strme stene?

Močan impulz je pomenila smrt prijatelja v severni steni Ojstrice. Od takrat jo je vedno pogosteje vleklo v gore. Nakar je nekega dne takrat šestnajstletno dekletko spoznalo po vtisu odraslih alpinistov, ki pa so bili le nekaj let starejši od nje. Ti so jo povabili v svoje vrste in tako je postala članica alpinističnega odseka - našega seveda. Skupaj z Barbko Lipovšek, ki je kasneje postala zelo uspešna alpinistka, sta bili eni redkih deklet na odseku, ki je takratne prostore imel na Poljanski cesti skupaj z ostalimi študentskimi organizacijami. Prostori so bili zelo skromni, saj so dovoljevali druženje izključno stoje, ker v sobi ni bilo nobenih stolov. Vseeno pa se jih je tam vedno nekaj zbralo, saj je bila to edina prava priložnost za pogovor z ostalimi in dogovore ter usklajevanje načrtov za prihajajoči vikend. In v tistem času je ena lokacija predstavljala cilj, ki je bil mnogo pogosteje obiskan kot danes. To je bila kočica v Tamarju, ki je bila takrat zaupana v upravljanje Akademskemu planinskemu društvu. Z njo je povezanih veliko delovnih akcij, veselih druženj pa tudi požaru se ni uspela ogniti. In seveda se je vsako leto maja v dolini pod Jalovcem zgodil tudi tradicionalni VTK smuk, na katerem se je zbral ves akademski življ od bližje in daleč. Zelo zanimive z vidika

današnje materialistične družbe so bile nagrade za udeležence, saj so zmagovalci ter drugi in tretji dobili za nagrado »le« čast in slavo, zadnji pa je morda za vzpodbudo dobil klobaso.

Seveda v tem času še ni bilo ne duha ne suha o kakšnem sponzorstvu velikih podjetij, ki proizvajajo alpinistično opremo. Že sam dostop do alpinistične opreme je predstavljal velikanski podvig, kadar je bil sploh mogoč. Tu je vez predstavljal takratni član odseka Sandi Blažina, ki je živel v Trstu in je imel lažji dostop do trgovin čez mejo. Vseeno je bil marsikateri del opreme plod lastnega dela ter iznajdljivosti. Tudi oprema sama je bila še bolj na začetku svojega razvoja. Tako so na primer dereze bile vse kaj prej kot lahke in preproste za uporabo. Ob tem pa gre omeniti, da mnoge sploh še niso imele prednjih zob, brez katerih si danes dereze sploh že težko zamišljamo. Takrat prve najlonske vrvi so dobili večinoma od vojske, bile pa so res močno raztegljive in se jih je zato prijel vzdevek slina. Med klini so takrat vladali jeseničani. Kompleto takrat niso poznali in tako so s petimi težkimi jeklenimi vponkami plezali petico, za katero danes včasih porabimo cel arzenal sicer ultra lahke in dovršene opreme.

Predvsem so bili to časi, ko alpinizem še ni pomenil toliko šport kot pa izziv in odkrivanje neznanega, ko je bilo važno najprej iti v hribe, plezati, doživeti in šele nato morda priskrbeti nekaj opreme in ko alpinizem še ni bil tržna niša, ampak je to počel manjši krog ljudi z velikim navdušenjem za gore.

Luka Stražar

France Jeromen

Akademik ni bil le to, da bi toliko plezali, ampak še kaj več ... V tem sestavku bom skušala združiti vtise, iskre ter skromnost Franceta Jeromna.

Obisk pri njemu si bom zabeležila v lepem spominu. Odpre mi vrata ter že se iskrijo najine oči. Kakor da sva oba komaj čakala na srečanje. Hitrih gibov in misli me povabi v hišo in že klepetava. Prav na kratko mi pove, da sta bili takrat zanj aktualni dve ključni stvari. Alpinizem ter jadranje.

Pri Akademiku – jaz sama mu danes rečem »Akademc« – je bil France znan po organizaciji odprav. Celo vrsto jih je organiziral, najraje vedno kam drugam, saj to ni bila le odprava za plezanje, prav tako so videli mnogo različnih koncev sveta in novih kultur. Vedno kam drugam. Eni so se vračali v iste konce, njega pa je želja gnala v nove kraje.

V njegov zvezek vzponov, kjer je vse natančno urejeno, je moja radovednost s spoštovanjem in neučakanostjo zrla, on pa ga, kakor da bi bil zvezek kakšen krhek kamen, lista. To morajo biti posebni in močni spomini, si mislim. Veliko odprav, ki se jih je France v letih 1965-77 udeležil, sva naštela. Med njimi so naslednje: leta 1968 akademska odprava na Ararat, Turčija, prvi pettisočak; leta 1971 akademska na Lofote, otoke Norveške, prvenstvene smeri; leta 1972 jugoslovanska odprava v Pamir na Pik Komunizma, 2 Tržičana in 2 Akademika; leta 1974 akademska odprava v Hogar, Sahara. Po vrnitvi s Hogarja je brž hitel na sestanek za odpravo na najvišji še

France na odpravi.

France Jeromen pod Araratom, pri sestopu.

neosvojeni skoraj osemtisočak – Kangbačen, odpravili so se v jeseni leta 1974, vendar so jim ga žal tega leta spomladi, speljali Poljaki. Odpravo je vodil Tone Škarja. Šlo je za peto Himalajsko odpravo, ki pa je bila hkrati prva, ki je osvojila nameravani vrh. Leta 1975 Cordillera Blanca, druga jugoslovanska alpinistična odprava v Ande, ki se je žal končala z nesrečo. Pri vzponu se je Marjanu Ostermanu in Igorju Golliju vdrlo opast in ju odnesla 400 m po ledeni strmini. Pri reševalni akciji, ki se je na veliko srečo pričela takoj, so sodelovali vsi člani odprave. Marjana so na srečo vrnili k življenju, Igorju pa žal ni bilo več pomoči.

Leta 1977 se je poročil, dobil dva otroka in se malček umaknil od

aktivnejših organizacij. Svoja otroka pa popeljal mnogo kam. Še danes se odpravi na turno smuko s prijatelji – ki jih na stara leta ne menjaš!

Pri plezanju v tistih časih ni bilo toliko vzponov kot danes, so bile pa smeri res izbrane, mnoge prvenstvene ter prave »romantične smeri«. Pa vendar je vzpon nekaj več, kot le priti na vrh gore. Tako se je zgodilo leta 1988, ko so se s prijatelji opravili v Argentino po via normale na vrh Aconcague in so 300 m pod vrhom srečali izčrpanega Američana. Ostali so šli do vrha, France pa se je solidarno odrekel vrhu gore ter ga odpeljal v dolino. Lep dosežek, mar ne?

Poleg alpinističnih zgodb pa so

Skupaj pod Araratom, pri sestopu; z leve proti desni Rudi Rajar, Joco Balant in France Jeromen ter Janez Aljančič.

na Akademiku znane še nekatere malo drugačne. Eno od teh dodaja France sam:

Še ena obletnica

Formalnosti pri Akademcih nikoli niso bile preveč v čisljih, pogosto pa smo bili poleg alpinističnih, pripravljani še na kakšno akcijo. Tako se je zgodilo, da nas je poleti leta 1969 pričel motiti, danes bi rekli »jumbo pano«, na katerem se je napihoval Michelinov pajac in kazil pogled na lep gozd ob cesti med Kranjem in Medvodami, dober kilometer po odcepu za Škofjo Loko v smeri proti Gorenjski. Zlasti pri vrnitvi domov je bil za nas skrajno nadležen in kar izzivalen. Da bi kakorkoli uradno protestirali z upanjem na uspeh, nismo niti pomislili, zato pa smo s toliko večjo vnemo iskali način, kako zrušiti to, kakšnih 10 metrov visoko in okoli 4 metre široko nesnago, ki je stala na betonskih temeljih, podprta z železno konstrukcijo. Dame, ki so bile takrat seveda tovarišice, so predlagale bolj mehko varianto: kovinsko konstrukcijo zalijmo z močno kislino, pa se bo grdobin

zrušil sam. Tovariši smo bili za bolj grob in hitrejši način: »Prekucnimo prasca!« Kako pa nam ni bilo jasno, saj so izvidniki poročali, da je konstrukcija res solidna. Trojka, ki je v tistih časi opravljala kar lepe vzpone, pa je čakala na svoj trenutek.

Ta je prišel z močnim sneženjem 27. decembra 1969. S fičkom smo se zapeljali proti Kranju in za kamuflažo parkirali desno v gozdu, kakšen kilometer naprej od jeperške cerkvice. Od cilja smo bili oddaljeni le kakšnih dvesto metrov. Močno sneženje so sem ter tja prebadali žarometi avtomobilov, mi pa smo že pregazili sneg do panoja. Toliko statike smo že obvladali (saj smo Akademci), da smo se z žago za kovino lotili treh ali štirih ključnih nosilcev, potem pa še »horuk« in pajac se je zrušil v oblaku pršiča.

Naslednje dni sem s pravim zarotniškim užitkom poslušal debate kranjskih sodelavcev, ki so se vsak dan s tovarniškim avtobusom vozili na delo v Ljubljano in se prepirali o tem, ali je Michelina zrušila teža snega ali pa veter. Še

več mesecev kasneje je naš bolj znanstveno podkovani prijatelj množil razne koeficiente, kvadrate hitrosti in površine, zarotniki pa smo se drezali pod rebra. Ko pa je skopnel sneg, se je nezaupljivi starejši tehnik pojavil s pravo inforamcijo: Požagali so ga! Najbolj nam je seveda laskala čestitka Franceta Avčina, ki je v nekem članku, v katerem se je zavzemal za neokrnjeno naravo zapisal: »Roko tistemu, ki ga je podr!« Podoben pano, ki je v istem času zrasel na Kacinovem klancu, so lastniki umaknili sami. In prav so storili.

Naj bo ta zapis hkrati še spomin na Aljaža Simoniča, ki je bil v tej akciji glavni, pa tudi najtežje raztežaje pri skupnih vzponih je lezel naprej.

Maja Dvoršek

Moj »fotr« Tine Mihelič

Uživač Tine.

Ponosno sem sprejela nalogo, da opišem svojega očeta Tineta Miheliča. Za poklicno novinarko bi moralo to biti mačji kašelj. Pa vendar ni preprosta naloga.

Smrklja na ferajnu

Kot hči Akademke in Akademca sem seveda že od takrat, ko sem shodila, ob četrtkih pridno obiskovala naš ferajn. To je bilo nekje konec šestdesetih let prejšnjega stoletja, v prostorih Kazine ob parku Zvezda. Sama ušesa so me bila in vse, kar sem videla in slišala, se mi je zdelo eno samo herojstvo in pomembnost. Pogovori o stenah, prečkah in previsih, gurtinah, šlingah, faparcah, cugih, lojtrcah, šestih in šestih plus – višje ocene takrat še niso obstajale – so pri meni dobili mitološke razsežnosti. Vsi, ki so bili del te družbe, so se mi zdeli kot nadljudje. Tako močno sem občudovala fotrove in mamine prijatelje, ki so

tudi pri nas doma ob vinu barbera in francoskih sirih pogosto čakali dolgo v noč, da sta morala včasih uporabiti vse vzgojne prijeme, da sem mnogo prepozno blagovoljila iti spat. Če se prav spomnim, me je fotr nalomil samo enkrat v življenju in to je bilo nekega večera, ko sem se mu s pljuvanjem po tleh uprla, da bi odšla spat.

Zatajila sem očeta

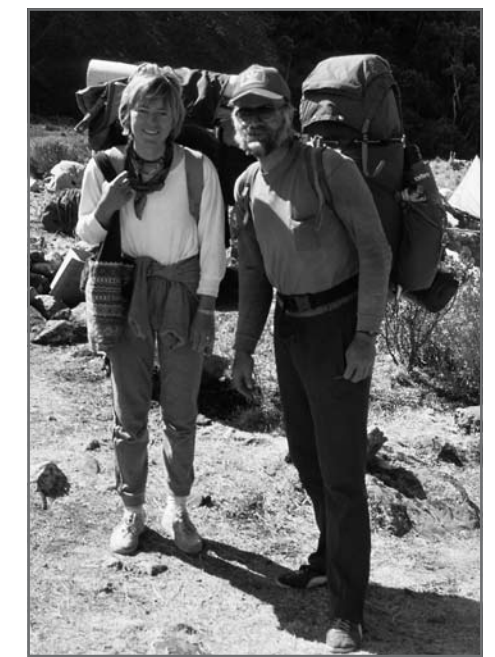
V tretjem razredu osnovne šole je moje sošolke med športnim dnevom na ljubljanskem Gradu pritegnil pogled na moškega, ki je na Šancah počel za tiste čase nekaj zelo nenavadnega. »Poglejte tistega norca tam, pleza kot opica,« so se posmehovale. Oh, groza, ugotovila sem, da to ni nihče drug kot moj oče. Nekako mi je uspelo preusmeriti našo skupino v drugo smer in nihče ni opazil, da je bil to moj oče. Še danes imam slabo vest, ker sem ga s tako lahkoto zatajila.

Olajševalna okoliščina pa je, da alpinizem tistega daljnega leta 1977 še ni bil tako popularna dejavnost, kot je zdaj.

Skupaj v steno

Čeprav sem se naše družinske dejavnosti še nekaj let nazaj sramovala, pa sva se že na prvi počitniški dan po končanem sedmem razredu OŠ vsedla v našo staro katro, se odpeljala v Chamonix in z lahkoto osvojila Mont Blanc in še nekaj drugih vrhov. Spanje pod mizo v prenapolnjeni koči Gouter, zgodnje vstajanje in hoja s čelno svetilko proti strehi Evrope, pa moje prvo pivo v Bar National, vse to me je očaralo. Nisem bila več le poslušalka in občudovalka, ampak »alpinistka«, le veliko mlajša od drugih.

Žeteden dni povrnitvi iz Chamonixa me je odpeljal v Triglavsko steno in začelo se je obdobje najine skupne

Tina in Tine pred skupnim vzponom.

plezarije. Medtem ko so se moje sošolke in sošolci iz gimnazije ob ponedeljkih pogovarjali o žurih in prvih randijih, sem zasanjano podoživljala najine prelepe ture po Julijcih, Dolomitih in obvezni prvomajski Paklenici. Res sem bila mlajša od vseh drugih in z očetom sem vedno plezala »le« kot druga v navezi, a čutila sem se kot del posvečene družine, katero sem kot dekletce neizmerno občudovala.

Vsaka plezalna tura, pa tudi vsak korak, ki sva ga preživela skupaj v hribih, so bili zaradi njegovega pristopa k alpinizmu popolno estetsko doživetje. Bila sva prava uživača, mudilo se nama je le, če je bilo nujno, sicer pa so nama več kot težavnost in čas pomenili lepi razgledi, obvezne čikpavze na štantih, pogovori o smereh, vrhovih in njihovih osvajalcih, pa postanki z malico (z obvezno klobaso) na kaki lepi polički, in tudi trenutki tišine, ko sva občudovala toliko tega, kar se v hribih občudovati da. Plezarija za naju ni bilo trpljenje in hitenje, ampak uživancija.

Alpamayo – najin vrhunec

Najbolj vznesene trenutke sva doživljala v Andih. Tine me je zasvojil z deželno rdečega človeka, o kateri je tudi sam sanjal kot otrok. Osemnajstletna sem od njega, to je bilo še v Jugoslaviji, ko so moje vrstnice prišle največ do Dubrovnik ali morda Pariza, od njega dobila najlepše darilo, popeljal me je v perujske Ande, kjer so se nama z vzponom na Alpamayo uresničile najine sanje. Najine trenutke je opisal tudi v knjigi Klic gora: »Oba s Tino sva čutila, da sva dosegla enega življenjskih vrhuncev, kakršni niso dani prav vsakomur. Na vrh »najlepše gore na svetu«

Tine s trenutno najstarejšo pripravnico Tino.

sva priplezala z lastnimi močmi in sredstvi, edini najini sponzorji so bili v družinskem krogu. Ledeni kristal Alpamayo bo za vedno ostal zapisan v najino zavest z največjimi črkami; na njem sta oče in hči doživela najbolj zanosne dneve na skupni gorniški poti.«

Grožnja z razdedinjenjem

Tine je bil zaveden Akademc z dušo in telesom. Ko sem se po prvih plezalnih turah z njim začela družiti tudi z našimi zgodovinskimi »sovražniki« Matičarji, mi je nekega dne prav resno zagrozil, da sta tako on kot moja mama Greta Akademca in da naj mi na misel ne pride, da bi slučajno prestopila na drug ferajn in prekršila družinsko tradicijo, saj me bo drugače razdedinil. Seveda sem ga kot pridna hči ubogala, a kot pribito drži, da bi tudi brez grožnje za vedno ostala predana našemu najboljšemu alpinističnemu odseku. No, če pa bi po kakšnem zelo črnem scenariju slučajno prišlo do izdaje, pa mi

nikoli ne bi mogel odvzeti tega, kar mi je kot oče dal in zapustil in za kar sem mu neznansko hvaležna, ljubezni do gora namreč.

Dragi fotr,

ko sem tiste strašne srede v oktobru 2004, ko so te našli mrtvega pod Pihavcem, slonela ob tebi, so me – presenetljivo – bolj prevevali občutki olajšanja kot žalosti. Ta je prišla kasneje. Bila sem pomirjena, saj sem te videla tako spokojnega in srečnega. Tvoj zadnji pogled je objemal Steno. Če že tako zgodaj in če bi lahko sam izbiral, si ne bi mogel izbrati lepšega.

Tvoja hči Tina Horvat

Alpinist in publicist

- V svoji gorniški »karieri« je Tine Mihelič (1941 – 2004) opravil čez 1000 alpinističnih vzponov, mnogi so bili v njegovem času največji alpinistični izzivi. Več kot stokrat je po različnih smereh preplezal Triglavsko steno, zelo aktiven je bil v Dolomitih in v Zahodnih Julijcih oziroma v mangartski skupini.
- Med 54 prvenstvenimi smermi so Bohinjska v Triglavski steni, Centralna v Vršacu, Livada v Jerebici, Mihelič-Žumer, Gollijeva in Barbara v Vevnici, Diretisima v Špiku in zadnja (po datumu) Parižanka v Debeli peči.
- Bil je član prve jugoslovanske oziroma slovenske, predvsem pa akademske odprave v bolivijske Ande, kjer so leta 1964 opravili vrsto prvih vzponov na še deviške vrhove, v Ande pa se je vedno znova rad vračal.
- Tinetov obsežen publicistični opus obsega planinske vodnike Julijske Alpe (PZS), Bohinjske gore (Sidarta) in Severni pristopi (Sidarta), alpinistične vodnike Slovenske stene – sto najlepših plezalnih vzponov (Cankarjeva založba), Mangartska dolina (PZS), Tri Cine (PZS) in Skupina Sella (PZS) ter številne ciklostirane vodničke v samozaložbi za AAO (Kogel, Viševa skupina, Bele vode, Glinšica).

Tine Mihelič: Grozljivka Dru

Odlomki iz poglavja knjige Klic gora (založba Sidarta), v katerem avtor opisuje dramatično kalvarijo v Druju, kjer ju je s soplezalcem Borisom Grudnom ujel snežni vihar. Ujetnika zasnežene stene so šele sedmi dan, popolnoma izčrpana, lačna in premražena, rešili gorski reševalci, akcija pa še danes velja za eno bolj tehnično zahtevnih in množičnih v Centralnih Alpah. Sodelovali so namreč vsi razpoložljivi gorski reševalci, vojska in policija, pa tudi slovenski alpinisti, ki so bili takrat v Chamonixu, med drugimi Stane Belak Šrauf, Mitja Košir, Boro Krivic in Brane Pretnar.

Po uspešnem debutu v Andih so se moje plezalske ambicije neznansko razmahnile. Čutil sem se močnega, izurjenega in navdihnjenega za največje ture. V okviru tedanjih možnosti bi lahko take želje najboljše uresničil v ledu in granitu Centralnih Alp.

V Bonattijev steber

Z Borisom sva vse dopoldne pripravljala nahrbtnika in vmes izpod čela gledala v rdečega velikana onstran doline. V glavo sva si vtepla Bonattijev steber in tu ni bilo več umika.

Dejstvo, da sva pravkar vstopila v

eno najtežjih in najmogočnejših alpskih sten, nama je povzročilo rahel nemir in priklicalo v dušo tesnobno pričakovanje nečesa velikega.

Natanko deset let je minilo, odkar je mojster Bonatti tod razvozlat še zadnjo veliko uganko. Vitki steber med zahodno in južno steno nosi odtlej njegovo ime in spominja na

Izčrpana, a rešena na poti s helikopterjem.

veliko dejanje samotnega plezalca. Po njem drži smer, ki je že celo desetletje eden najbolj priljubljenih ciljev ekstremnih plezalcev. Tudi midva sva se lahko brž prepričala o njeni popularnosti, ko sva se umikala žvižgajočim izstrelkom izpod nog zgornjih navez. Bil je spet še en prav topel in jasen večer, poln tistih skrivnostnih barv, ki jih ustvarja zadnja svetloba dneva v visokogorju. Že sva začela kovati načrte, kako bomo naslednji večer proslavili najin uspeh skupaj s tovariši na Montenversu. Postala sva prav razigrana in zibanje v škripajoči gugalnici nama je bilo samo še v zabavo. Visoko v steni Druja je tisti večer zadonela naša domača: »S Triglavskega veter gorovja / prav rahlo šumi in pihlja ...«

Nemočna v viharju

In res je zašumel veter. Toda pihal ni prav nič rahlo in prihajal ni s Triglavskega gorovja. Nekaj temnega se je povleklo od juga in pogasilo zvezde. Kot orjaški slap se je nenadoma prevalila težka gmota čez Jorasses. Mrzel piš je v ostrih sunkih udarjal ob stene in žvižgal preko robov. Drobene ledene iglice so se mešale med tuleče zračne gmote in se boleče zarezoval v razgreta lica dveh presenečenih bitij, ki sta še trenutek prej prešerno prepevala.

Včasih je vihar za hipec prenehal. Pošastna tišina je tedaj zavladata v steni, toda že naslednji trenutek je blisk prepral oblake in temo ter se zapičil v enega od granitnih blokov, grom pa je utonil v tuljenju novega sunka viharja. Človeka v steni, polna železja, sredi odprte plošče, sta si tedaj oddahnila. Toda, ali bo tudi naslednji udarec zgrešil? Vso noč je besnela nevihta in hrumel vi-

har. Šele s prvo svetlobo dneva so se naravne sile umirile. Le sneg je z nezmanjšano silo naletaval iz sivih oblakov. Tretje jutro

Jutro ni prineslo nikakršnega izboljšanja. Sneg je naletaval z nezmanjšano silo. Pogled na globoko zasneženo steno, ki se je navpično grezila v megleno brezno, je bil grozljiv. Kar smilila sva se sama sebi, ko sva nemočno nihala v vetru nad pošastno praznino. Plezanje v takem je bilo popolnoma nemogoče. Pregloboko je bila zasnežena skala in roke so zledenele že po treh metrih plezanja, ko sva se kljub vsemu odločila za poskus. Tudi sestop preko tisočmeterske stene je bil zaradi velikih streh pod nama nemogoč. Zavedla sva se tedaj, da sva ujetnika. Najina edina rešitev je bila: vzdržati in počakati, da spet posije sonce ter stopi ledeno okrasje. Toda kako dolgo bo še trajalo slabo vreme? Dan, dva, teden? Hrane sva imela vsega še za kak dan ali dva. Toda sklenila sva jo razdeliti na manjše obroke, ki nama bodo lahko služili še kak dan več.

Vrvi so se zarezale v meso in utrujeno telo so vsak hip zvijali krči (takrat še nismo poznali plezalnih pasov, navezovali smo se preprosto okoli pasu). Nikakor nisva mogla najti položaja, v katerem bi se mogla vsaj malo spočiti. Ure so tekale čedalje počasneje, sneg pa je naletaval enakomerno kot slapič peska v stari uri.

Bova še živa?

Bila je spet noč in spet je snežilo. Neopazno je prišla nova fronta in zasula gorovje s snegom. Zavedala sva se tudi, da je najin vzpon pri kraju. Spet bo minilo nekaj dni,

preden bo stena dovolila plezanje. Bova takrat še živa? Toda, če bova živa, plezati prav gotovo ne bova mogla več. Hrana je šla h koncu, moči tudi, dobro sta nama jih izpila oba bivaka v stremenih in teh sto metrov stene. Le še sto metrov nama je od tod manjkalo do vrha, a to je bilo preveč.

Peta in šesta noč v steni

Tega dne nama je hrana dokončno pošla. Snežilo je ves dan in tudi ponoči ni ponehalo. Bila je to najina peta noč v steni in vedela sva, da bova tudi šesto preživela na tem mestu.

Najini telesi sta začeli nezadržno propadati. Toda volja do življenja naju začuda ni zapustila niti za trenutek. Niti sledu ni bilo o kakem obupu ali malodušju. Bili so sicer trenutki, ko sva docela mirno razmišljala o smrti, toda v najinem položaju je bilo to pač razumljivo. Nikoli še nisva bila tako blizu smrti. Šele ob takih trenutkih se človek zave dragocenosti življenja. Pogosto sva se razjokala ob misli, da se bo to življenje vsak čas končalo.

Šesta noč je bila jasna in prav polarno mrzla. Šele zdaj sva se prav zavedla, da sva na višini 3600 metrov. To noč naju je grela samo še misel, da je nemara zadnja. Sicer pa sva večino noči preživela v bolestnih sanjah. Spominjam se, da je bilo treba samo zapreti oči, in že sem odplaval v daljo in se znašel ob studentu v Vratih, ki mi je nenehno prihajal pred oči. Vse bolj sem verjel, da so te sanje pravzaprav resnica, in da je najin Dru le privid, nekakšna mora. Prav toplo mi je bilo tedaj in šele danes se zavedam nevarnosti takega stanja. Vse redkeje je zdrava pamet premagovala krize. Zdi

se mi, da je bila kapitulacija duha takrat nevarno blizu in s tem tudi konec. Ne vem, kakšno naključje je hotelo, da je vedno zapadel v krizo le eden od naju, drugi pa je tedaj budno skrbel za oba. Tako sva v nekakšnem transu prestala to noč, ki je bila najtežja od vseh.

Reševalna akcija

Reševanje se je začelo. Očitno so reševalci razpolagali z vsem, kar je dognanega v reševalni tehniki, in bila sva priča res velikopotezni akciji. Okrog desete ure so se na grebenu Flammes de Pierre nekaj sto metrov pod nama pojavili prvi ljudje. Vse je bilo globoko zasneženo in njihovo napredovanje je bilo sila počasno. Sredi popoldneva so nama tovariši sporočili, da bova morala še eno noč prebiti v steni. To je bil za naju hud udarec. Dvomila sva, če bova vzdržala. Tedaj pa se je iz doline kot vihar pripodila četverica chamonijskih vodnikov, plezalcev vrhunskih sposobnosti. Točno ob devetnajsti uri sta Marcel Burnet in Gerard Devouassoux priplezala do naju.

Kaj sva naredila prav in kaj narobe?

Danes, nekaj desetletij po najtežji preizkušnji svojega življenja, se v mislih pogosto vračam v tisti čas in skušam »par distance« analizirati grozljivko. Da, Dru nama je z Borisom prizanesel in dobesedno podaril življenje, ob tem pa tudi neprecenljivo doživetje in življenjsko izkušnjo.

Z Borisom sva bila deležna priznanj in kritik, v času najine epopeje sva se prebila na prve strani časnikov, kjer so nama delali družbo ruski kozmonavti ob enem prvih človekovih po-

Leta 1965 so Tineta Miheliča in Borisa Grudna v eni največjih in najtežjih reševalnih akcij po sedmih dneh rešili iz Bonattijevega stebra v Druju, ki je bil najtežja granitna smer tistega časa. Foto: Gerard Gery.

tovanj v veselje.*

Kaj sva torej napravila narobe? Mislim, da kar prvi korak. V Bonattija tako neizkušena mulca ne bi smela vstopiti. Najtežja granitna smer tistega časa vsekakor ni mogla biti realen in odgovoren cilj dveh pobov, ki sta odraščala v apnencu in sta pred Bonattijem preplezala eno poprečno težko granitno klasiko. Toda -- kdo bi nama lahko takrat to dopovedal. Bila sva v vrtincu mladeniške predrznosti in od vsega na svetu sva si najbolj želela opoja, ki ga doživiš v spopadu s skrajnim. Kaj pa sva napravila prav? Mislim, da kar dosti, sicer bi naju pobralo. V zaledenem, z bliski prebičanem Druju sva se res hudičevo dobro držala. Mislim, da bi le skromen odstotek alpinistov preživel tak pekel. Res je, imela sva za tisti čas zelo solidno opremo: puhovki, bivak vrečo, toplja oblačila in dobra obuvala. Kar pa je bilo odločilno za preživetje, je bila psiha. Evo, ampak res niti za hipec nisva obupala, niti enkrat naju ni zgrabila panika. Glavni elementi srečnega razpleta

Drujeve epopeje so bili torej najina prirojena optimistična narava, pa seveda mladeniška čvrstost in utrjenost.

Reševanje so spremljali vsi evropski mediji, med njimi tudi novinar Paris Matcha Gerard Gery. Tineta in Borisa je prosil za ekskluzivne fotografije, ki sta jih posnela med vzponom, in honorar je bil takrat tako visok, da si je Tine lahko kupil nov hladilnik, ki je bil takrat veliko dražji kot danes.

Po 162 urah pekla v snežnem viharju, le 100 metrov pod vrhom, ju je helikopter pripeljal na varno. Menda so slovenski alpinisti, ki so odhajali v tujino, zaradi visokega računa, ki ga je izstavila Francija Jugoslaviji, šele od takrat naprej plačevali zavarovanje.

Marija Horvat – Hlavaty: AAO v letih Maričke in Franceljna

Marička.

Nekega deževnega popoldneva v marcu sem končno prevzel nalogo in se dobil z gospo Marijo Hlavaty, akademsko tajnico med leti 1966 in 1969. Sedla sva v glasno kavarno in med prijaznim godrnjanjem, da sploh ne ve, kaj točno hočem izvedeti od nje, mi je začela pripovedovati zgodbe iz takratnega obdobja.

»Tista leta se je na Akademskem planinskem društvu (APD) ogromno dogajalo, saj je takrat predsednikoval Franci Savenc. Franci si je, vsaj tako se je meni zazdelo, izjemno prizadeval, da bi speljal in organiziral čim več dogodkov in aktivnosti na Akademiku pridobil čimveč novih članov in na splošno dvignil društvo na višjo raven. Kljub temu torej, da takrat še ni bilo računalnikov, interneta, e-mailov, mobilnih telefonov in podobnih zadev, brez katerih si danes sploh ne predstavljamo zorganizirati večerno pivo s prijatelji, kaj šele odpravo v tujino, se je na Akademiku takrat dogajalo

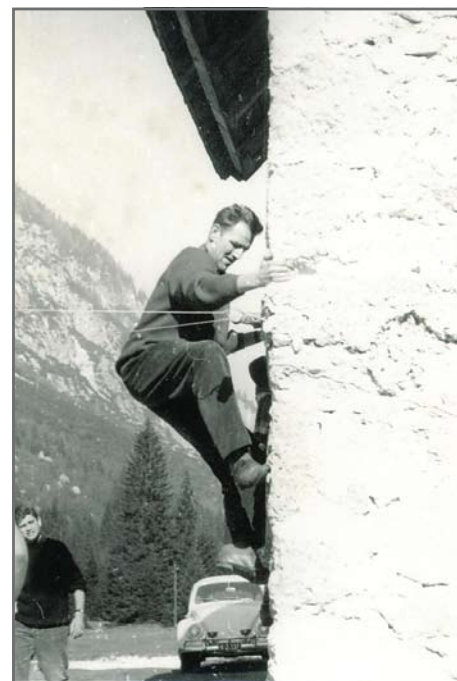
ogromno. Glavno dogajanje je bilo seveda v alpinističnem odseku, prav tako kot danes. Delovale pa so tudi planinska komisija, organizacijska komisija, komisija za predavanja, propagandna komisija, komisija za opremo, komisija za izlete, mladinski odbor, odbor APFKK (Akademski Planinski Foto-Kino Klub), ki se je ponašal s svojo temnico, in planinska ter alpinistična šola. Organizirali so se razni turnosmučarski in plezalni tabori, vsakoletne male odprave, na primer v Paklenico, Dolomite in na Grossglockner ter večje odprave kot naprimer Kavkaz, Pakistan in Andi. Predvsem alpinistična šola je bila nam Akademcem v ponos, saj takrat večina planinskih društev še ni imela alpinističnega odseka. Tako so k nam in k Matici prihajali v šolo iz cele Ljubljane in njene okolice. Tudi izpit za alpinista se je takrat opravljal v društvu in sprejem med alpiniste je bil svečan dogodek. Najtežja preizkušnja vsakega novega alpinista so bila dvoumna izpitna vprašanja, ki so mu jih stari alpinisti zastavljali na sprejemu, pravilen odgovor pa je bil le eden. Na primer:

- Kaj je najnevarnejše pri 20 metrskem padcu? - Zadnji meter.
- Koliko klinov gre v 1 m počí? - Nič, ker nimajo nog, vse moraš sam zabiti.
- Kakšna je razlika med granitom in skalo? - Granit je v Centralnih Alpah, Scala pa v Milanu. V granitu pojejo klini, v Scali pa Italjani, oboji pa so zabiti.
- Kako v temni noči brez

kompassa določiš sever? - Kresneš se po glavi, da vidiš vse zvezde, nato poiščeš severnico.

- Kaj je to: po hribih lazi, kosmato je, štiri noge ima, smrdi, grdo se oglašá, pa roge ima? - Naveza poročenih alpinistov, ali pa slep gams.
- Zakaj alpinist ne sme piti vode? - Da mu jeklena volja ne zarjavi.

Zanimivo je, da si lahko članarino (4000 din) takrat plačal tudi po obrokih in da si dobil popust glede na število alpinističnih vzponov v preteklem letu. Tako si plačal samo 3000 din, če si imel vsaj 20 vzponov in samo 2000 din, če si jih imel več kot 30. Zgleda, da je bila to za nekatere dobra motivacija, da so splezali kakšno smer več na leto. Za ceno članarine si dobil na dom Planinski vestnik (naročnina nanj

Franci Savenc med prečenjem Tamarške smeri.

Na grebenu Aniča kuka.

je bila namreč obveznost vsakega člana APD) in popust v kočah za kar 50-66%. To so še bili časi!

Franci je tudi poskušal urediti ves akademski nered v društvu (Akademsko planinsko društvo pač ni ne nosi zastonj »akademsko«) in tako prvi zapisal dolžnosti predsednika, podpredsednika, tajnika, načelnika, administratorja ter vseh ostalih zgoraj omenjenih komisij in sekcij APD-ja. To je bilo res obsežno delo. Še vedno je, saj ga je naša pridna tajnica Marička do danes lepo shranila. Me pa res zanima, če so ga potem ostali Akademci kaj upoštevali. Prav tako se je takrat sestavil protokol APD, kjer je recimo pisalo, da morajo člani APD obvezno poskrbeti za darila na fantovščini katerega od članov, ali pa, da se vpiše v APD vsakega novorojenčka, ki ga dobi naš član/članica in se planinsko knjižico, skupaj z rožami, pošlje materi na dom. Zelo zanimiv način za povečanje števila članov. Tako so verjetno lahko nekateri, ko so jih drugi spraševali, kdaj so se pridružili društvu, rekli: »Jaz sem pa že od rojstva Akademc!« Po protokolu je tudi vsak novopečeni

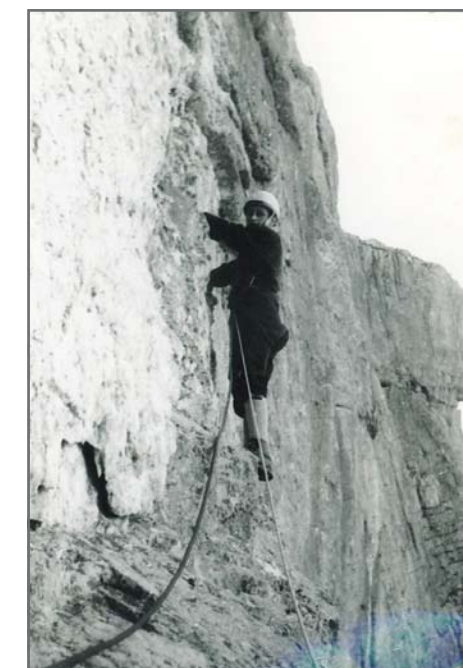
pripravnik dobil dnevnik vzponov s posvetilom, vsak alpinist pa kladivo z vgraviranimi črkami AAO in lastnim imenom.

Prednost Akademca v tistem času pa je bila, vsaj zame, da so imeli takrat svoje lastne prostore (s temnico in shrambo za opremo) ter v oskrbi Dom v Tamarju! Težko si predstavljam, kako bi bilo danes, če bi tisto kočó še vedno upravljala kakšen Akademc, tako kot jo je v tistih letih upravljala oskrbnica Mima. Takrat so Akademci, če le niso padale z neba ošpičene prekle, k Mimi v Tamar romali vsak konec tedna. Tamar jim je bil takrat kot drugi dom.

Franci je bil torej dober organizator, a vseeno (pre)mil vodja. Znana je na primer anekdota, ko je Franci zamenjal prejšnjega vodjo Boba Aplenca. Bob je bil namreč včasih na APD velika avtoriteta. Če je rekel: »Fantje, ne bomo hodili v Tamar afne guncat!«, ni bilo v Tamar nikogar. Če pa je kasneje rekel Franci: »Pojdimo vsi v Tamar drva delat!«, tudi ni bilo nikogar.

Med tednom so se Akademci do-

bivali dvakrat in sicer ob torkih in četrtek zvečer v društvenih prostorih na Poljanski cesti. Ob torkih so se dobili predvsem funkcionarji in debatirali o administraciji in organizaciji, ob četrtek pa so se dobili vsi člani. Kot že rečeno, takrat ni bilo današnjih metod komunikacije, zato so bili sestanki ob četrtek še toliko bolj pomembni. Člani so se imeli edino na sestankih možnost dogovoriti za razne plezalne in manj plezalne ture, se pozanimati o smereh, ki so jih nameravali splezati, ali pa si izposoditi kakšen kos društvene opreme. Društvo je takrat namreč imelo v »lagerju« nekaj puhovk, šotorov, nahrbtnikov, žimarjev, lednih vijakov, vponk, vrvi, derez, čelnih svetilk, bivak vreč, celo kuhalnikov in več 100m prusikovih vrvic. V tistih časih si alpinistične opreme pač ni mogel kar vsak privoščiti. Če pa si jo je že lahko privoščil, se je enostavno ni dalo dobiti. Tako je društvo konstantno naročalo velike količine opreme za izposojno in prodajo svojim članom. Četrtekovi sestanki pa so ponavadi imeli tudi zabavno plat. Velikokrat

Vasja v Koglu.

Druščina.

so si na njih pogledali kakšne diapozitive in prisluhnili kakšnemu predavatelju, po sestanku pa so seveda skupaj odrinili v gostilno Rio in ga tam žurali do jutranjih ur.« (Ne vem zakaj se mi zdi tale del zgodbe nekam znan.)

Zgleda, da so bili Akademci v tistem času ravno tako »utrgani« kot danes, saj so zganjali same norčije. Nekoč se je naprimer neki Akademc v Tamarju zaplezal na veliki bukvi pred domom, tako da si ni upal več dol in je moral počakati na vrh za spust. Ravno tako je znana anekdota, ko je Tone Sazonov-Tonač sredi žura pograbil še gorečo petrolejko, popil požirek petroleja in začel bruhati ogenj. Ker je takšnih in drugačnih zgodb čisto preveč, se jim lahko nasmejite v posebnem prispevku.

Mogoče lahko za zaključek delim z vami še moje spoznanje ob pisanju tega članka. Spoznal sem namreč, da čeprav je danes Akademc, ko imamo internet, mobilne telefone, vsak svojo vrh, ledne vijake in avtomobile, navidez čisto nekaj drugega, ostaja po duši isti. Akademci

smo pač Akademci.

Anekdote iz let Maričke in Franceljna

Francelj: »Naše društvo APD je že zelo popularno po časopisih.«
Tine: »A je bilo kje v križanki?«

Unionska klet. Francelj potoži koliko ima dela.
Tine Mihelič: »Ti bi rabil osebno tajnico!«
Francelj: »Ne eno, dve!«
Marička: »Seveda, za dnevni in nočni šiht.«
Francelj: »Ampak bi kolobarill!«

Skupščina PZS leta 1965.

Miha Potočnik: »Smo (PZS) kot berač, ki s knofom v roki prosi, naj mu na knof prišijejo srajco. Ampak zdaj imamo vsaj knof, prej še tega nismo imeli.«

Občni zbor APD marca 1966.

O odpravah v tuja gorstva je poročal Peter Ščetinin. Za Andovce je povedal: »Iz Jugoslavije so se odpeljali z ladjo in se kmalu dvignili na

4000 m.« – Tonač pa je povedal tale vtis iz Himalaje: »Nepalci so silno družabni, ker ne poznajo spon, ki nas vežejo v civilizaciji. Resda včasih kaj ukradejo, pa je to pri njih bolj iz dobre volje ...«

Tonačeva modrost: »Fantje, žret morte! Če ne boste žrl, boste lačn', če boste lačn', boste sitn, če boste sitn, se boste kregal, če se boste kregal, bo ekspedicija propadla.«

Na Kamniškem sedlu je bila zbrana družba pripravnikov AAO in AO Matice. Z Vladko sva se nekaj bolj potihopogovarjali. Petrač (Peter Janežič, AO Matica) naju je nekaj časa poslušal, nato pa rekel: »Marička zbere, pst, pst, pst, svoje pripravnike. In reče, pst, pst, pst, bomo nekaj splezal, pst pst, da bomo tole Matico mal nascall!«

Delo, 17. 2. 1967: Plezalci v Severni steni Triglava – Ugodne vremenske razmere v letošnji zimi so ustvarile skoraj idealne pogoje za večjo plezalno alpinistično aktivnost v naših gorah. Posebno mladi plezalci in alpinisti so že doslej preplezali več zahtevnih sten. Nekateri izmed njih so si hoteli s tem zaslužiti vozno karto in potni list za letošnje tuje alpinistične odprave v Visoke Ture, Centralne Alpe in drugam. V ponedeljek je prispela v Vrata skupina 4 plezalcev in alpinistov iz

Rahlo razvratna Mitjeva fantovščina v Tamarju.

Ženin Jože se je zaplezal na tamarski bukvi, bilo je potrebno reševanje.

Ljubljane, da bi preplezala centralni steber triglavske stene. V združeni navezi Kalar–Gros–Krivic–Horvat so vstopili v severno steno Triglava in skušali po Skalaški smeri dostopiti do Centralnega stebra. Navezi uspešno napredujeta. – U.Ž. (Uroš Župančič)

Delo, 18. 2. 1967: Pa še to: ALI U.Ž. POZNA RAZMERE? – Po U.Ž. so »ugodne razmere v letošnji zimi ustvarile idealne pogoje za večjo plezalno alpinistično aktivnost v naših gorah« (Delo 17. februarja) in naj bi tako dve navezi uspešno napredovali v Severni steni Triglava. Hud mraz in poledenela skala – zelo slabe razmere – pa so odlični mladi navezi že po prvih 150 metrih stene prisilile k umiku. Medtem ko smo poročali o uspešnem napredovanju, so bili plezalci že dva dni v Ljubljani. Namesto opravičila.

Janez Gradišar, ki gre jeseni k soldatom: »Ko bo sprejem v AAO, mi bo stara mama umrla.« Vida (navivno): »Pa ti še imaš staro mamo?« Janez: »Ni važno, če jo imam, važno je, da umre!«

Mima kot gostiteljica v Tamarju: »Al' boste kaj jedli, a boste kaj pili, a boste pri nas spali, a boste kaj drucga tacga?« – »Samo še popivat hodite v Tamar. Kakšen pa je to alpinizem!?« Boro: »Horizontalen!«

Boro Krivic, za Mimin rojstni dan, na ta svetlem v Tamarju: »Premišljal sem, kako morejo ljudje kaj videti, ko pa je taka tema – potem sem pa ugotovil, da imam le oči zaprte.«

Ante Mahkota, v Tamarju, za pusta: »Fantje, nimate prave tehnike, ko sprašujete dekleta, če jih zebe. Treba je reči : »Tebe zebe«, pa jo greste gret.«

Čiba (Živka Čibej, vodja VTK): »Biti mora dolg 2 m in tako zasajen, da trdno stoji ...« (Kol za veleslalom namreč.)

Čiba v Tamarju naroči možgančke z jajčki. »Seveda, tisto kar ji manjka«, komentira Tone Jurca.

Marička: »Boro, ali te lahko ostrizem?« Boro: »Oh ne, sem že tako prehlajen.« Vasja: »Potem bi bil pa še grd!«

Janez Duhovnik (AO Medvode): »Dons nismo, jutri' pa bomo, če bo bog dal, pa babe.« »Sam da bi bog babe dal, babe bodo že same dale.«

Včasih je obstajala družba EŠTKSBVDP (Edin Še Tak K't So Bli Včas Divji Prašič) – sta nam poročala njena člana Tonač Sazonov in Ljubo Juvan
Za novo leto, Vasja in Matic gresta plezat. Vasja: »Matic, naj še jaz vzamem kakšen klin?« Matic: »Ne, ti pa kladivo vzemi!«

Okrešelj 1966. Staneta in Petra dolgo ni iz Direktne v Štajerski Rinki. Dež. Vanč Potrč: »Ja, fejest

fanta sta bla.«

Društvo, maja 1967. Primož Krivic kaže jamarske diase: »Tukaj pa smo postavili bivak.« Tine: »Zakaj le, saj je v jamah vedno tema!?«

Marko Zuccato: »Kako ste pa kaj plezale v Slovenski?« Vladka: »Z božjo pomočjo!« Marko: »To je bog trpel!«

Na fantovščini sta ženin Tine in Boris Gruden kmalu omagala in zasopala. Niti prepevanje in zvonjenje z zvoncem (poročnim darilom) ju ni zbudilo. »Seveda, ko sta pa že iz Filharmonije navajena take muzike«, smo ugotovili.

Joža Čop je sedel v Vratih ob steklenici piva. Pozdravil ga je mlad alpinist iz Mojstrane. »Oh, saj nisi sam.«, se je začudil Joža. »Dej no mir, da si zbiraš dečvo pri osemnajstih. Poba, jaz sem šele pri petdesetih to počel, pa še ni taka kot bi morala biti.«

Banovec, maja 1967: »Ja, kako se letos poročajo. Jaz se bom tudi kmalu, saj drugače nima vica čez plot skakat!«

Mica pripelje na društvo svojega brata. Mica: »Moj brat pa ni alpinist, med padalce se je vpisal.« Vida: »Saj to je pa tako soroden šport!«

Kalar: »Martin, ali si ti že kdaj dobil občutek, da bi nehal plezati?« Martin: »Ne, jaz že ne, tisti pa, ki so plezali z mano!«

David Andrej Francky

Jošt Razinger: Veseli smo bili »ta zelene« najlonke...

Jost Razinger, na vrhu Aniča kuka, maj 1966.

Z Joštom Razingerjem bomo naredili majhen skok v preteklost, saj je Jošt s svojim plezanjem začel že davnega leta 1960. V svet plezanja ga je potegnilo naključje dveh dogodkov; prvič, da je njegov dober prijatelj takrat obiskoval alpinistično šolo na Turncu, in drugič branje knjige Prvi v navezi francoskega pisatelja Frisona Rocheja. Prijatelj ga je poučil o vozlih in že se je pridružil zaključni plezalni turi alpinistične šole, kjer je z Mitjem Kilarjem plezal Steber Brane. Najprej je bil dve leti član AO Ljubljana Matica pod vodstvom Aleša Kunaverja, potem pa je poleti prišel v družbo Akademikov in se jim pridružil.

Takrat je bilo aktualno predvsem tehnično plezanje, zanimiva pa je bila tudi oprema, ki so jo tedanji junaki uporabljali pri svojih podvigih. Pasov niso poznali; navsezvanje je bilo klasično na pas z najlonskim vozlom. Pri plezanju so uporabljali kar ribiške vite vrvi

domačega proizvajalca Otočanka iz Zadra, veseli pa so bili »ta zelene« najlonke, prve najlonske vrvi, ki je v Slovenijo prišla z ameriško vojsko. Zanimivo je tudi to, da so Čehi v Vratih takrat plezali že z zelo dobrimi in predvsem mehкими vrvmi,

Jost Razinger, Po prehodu čez nevarno snežišče pod Razorjem.

tako imenovanimi smrkliji. Lojtrce so izdelovali sami, pomožne vrvi so bile konopljene, nekaj opreme pa so morali tudi prešvercati iz sosednjih držav. Klini so predstavljali del nemškega vojnega plena, kupiti pa jih je bilo možno v kletnih prostorih tedanje PZS na Dvoržakovi. Težke kovane dereze so včasih še dodatno utrujale že tako izmučene korake slovenskih alpinistov. Uporabljali so predvsem dereze proizvajalcev Eckenstein in Horszowski, kmalu pa so se pojavile zelo dobre dvodelne nastavljive dereze avčinke, delo znanega Slovenca, profesorja elektrotehnike, raziskovalca, izumitelja in vrhunkega alpinista Franceta Avčina.

S plezalniki se Jošt prvič sreča v Fontainebleauju v Franciji leta 1967, kjer je plezal s francoskimi prijatelji, ki jih je spoznal v Dolomitih. Naj omeni še to, da se je Jošt v Dolomite takrat odpravil kar s kolesom. Študij ga je leta

Jost Razinger, Tryfon (Snowdonia).

1969 ponesel v Sheffield v Anglijo in tam je prvič okusil čar prostega plezanja. V spomin se mu je zelo vtisnil drugačen odnos angleških plezalcev do okolja, saj so pri plezanju večinoma uporabljali le zatiče. V tistem obdobju so se prvič pojavili tudi zatiči z jekleno zanko, študentje pa so dosti zatičev vlili kar sami v univerzitetni livarni.

Rad se spominja odprave na sever Norveške leta 1970, ko je skupaj z nekaj člani Akademikega AO (Šlamberger, Rajer, Rupal, Rupalnik, Gradišar, Omen) plezal na zadnjem od prekrasnih lofotskih otokov. Spominja se toplega sprejema domačinov, ki so jim ponudili zavetje tamkajšnjega ribiškega

Jost Razinger, Jugov steber.

doma, ki jih je obvaroval pred ne navadno slabim vremenom. Kljub slabemu vremenu so preplezali veliko večstometrskih smeri, prosto in tehnično.

Pri nas je veliko plezal v Kamniško-Savinjskih Alpah v Koglu, Skuti, Planjavi, Rinkah in Ojstrici. Poleti je skupaj s prijatelji zahajal tudi v Vrata, kjer je Šlamajerjeva kočja s tedanjim oskrbnikom Jožo Čopom na široko odpirala vrata alpinistični družini. Plezali so Slovensko, Čopov steber, Tržaško, Jugov steber, ..., praktično vse tedanje smeri severne Triglavske stene, pa tudi sloviti Aschenbrenner v Tamarju mu ne uide. – Jošt je eden tistih srečnežev, ki so lahko med ple-

zanjem v Paklenici še lahko kampirali pod steno Aniča Kuka, od koder so se zaganjali v smeri kot so Velebitaška, Mosaraška in Brahmova.

Jošt danes še vedno rad zahaja v hribe in je načelnik GRS Ljubljana. Gorski reševalni službi se je pridružil že leta 1963 kot pripravnik, 1966 je bil sprejet kot član GRS, kasneje pa opravi še inštruktorski izpit. Veseli ga, da se lahko zdaj, ko je upokojen, stoodstotno posveča načelniški funkciji.

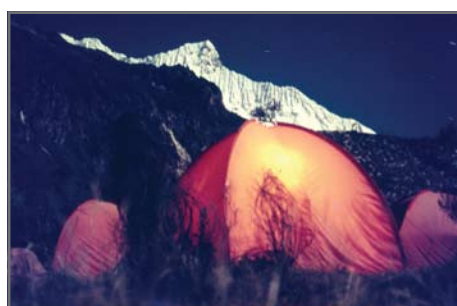
Peter Bračič

Rudi Rajar

Že ko sem se dogovarjal za intervju, sem videl, da bom imel opravka s kar aktivnim šestdesetinekajletnikom. Najprej me je vprašal, če se mora na intervju posebej pripraviti. Odgovoril sem da ne, le kakšno sliko naj pripravi. Naslednjič, ko sva se slišala, mi je odvrnil, da je slike že poskeniral, le še elektronski naslov naj mu povem, da mi pošlje zemljevid do Javorja, kjer ima svoj vikend, v katerega se je pred petimi leti preselil iz Ljubljane. Ko prispem pred hiško, me na vhodu pozdravi suh, športno napravljen možak, ki bi mu lahko pripisal tudi kakšno leto manj in po telesu sodeč s kar veliko kondicije. Pozdravi me in vstopivši v hišo pripomni, da imam kar srečo, da sem ga dobil, ker gre kmalu za pet dni na turno smuko z ustaljeno ekipo. V dnevni sobi je kavč, na katerega se sedeva, vse naokrog pa omare in vitrine, polne slik in spominkov s potovanj po kar lepem kosu sveta, na steni pa približno 40 medalj z zimskih športnih iger vodarjev. Začneva pri alpinizmu. Pri kom drugem bi tam tudi končala pogovor, za Rudija pa je to le ena izmed stvari, ki jih je počel v življenju.

Povedal je, da mu je delo na hidrotehnični smeri Gradbene fakultete vedno zelo veliko pomenilo. Bilo mu je v veselje in hobi. Aktivnosti v naravi so mu že v mladosti postale način življenja, kjer pa je imela ljubezen do gora prav posebno mesto. Največ je plezal s Francem Jeromnom, včasih pa tudi s Tinetom Miheličem, čigar iskreno navdušenje do gora mu je bilo zelo všeč.

V alpinizmu je vstopil predvsem

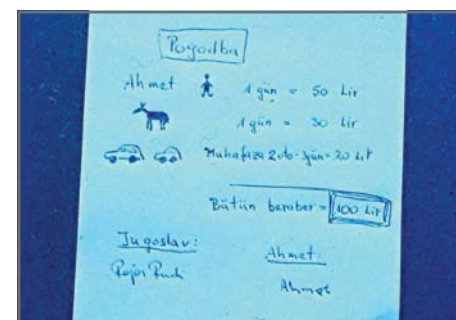

Odprava Andi 1975.

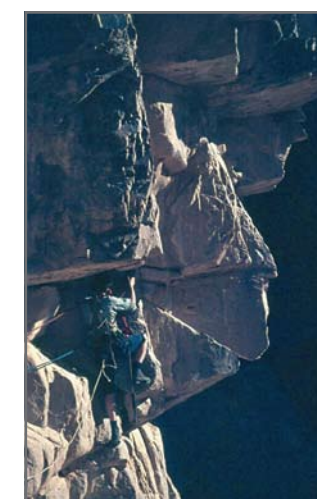
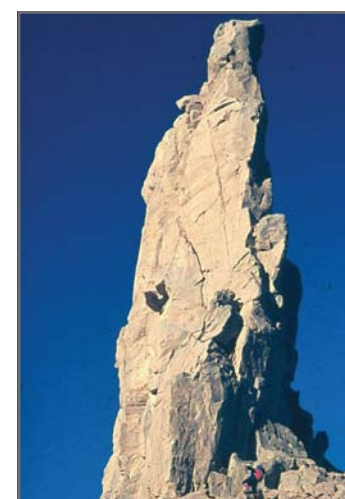
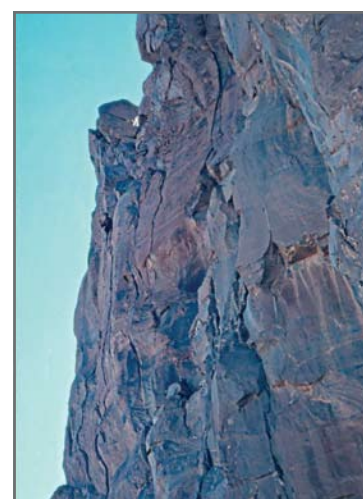
zaradi turnih smuk in doda, da ga kopni alpinizem ni tako pritegnil kot zimski. Bil je na štirih odpravah. Prva je bila s fičkom na Ararat. Sledila je odprava na Lofote, na kateri pa večji del deževalo, zato je logično sledila odprava v Saharo, v Hoggar. Pot jih je z IMV-jevim kombijem vodila preko Italije na trajekt v Alžir in čez Atlas naprej po puščavi, kar je za kombi predstavljalo nemalo problemov. Opravili so kar nekaj vzponov v špicah in stolipih Hoggarja, le en prvenstven vzpon se mu je izjalovil, saj ga je na vrhu smeri pričakala konzerva s francoskim posvetilom. O Lofotih in o Hoggarju so posneli film za Radio in televizijo. S kamero se

je še najbolje znašel Rudi, na poti do cilja pa je tudi pridno prebiral knjigo Filmska kamera u rukama amatera. – Bil je tudi član druge jugoslovanske odprave v Ande, ki pa zaradi smrti Igorja Gollija ni dosegla željenih ciljev. Zato pa se je v Ande vrnil že pet let kasneje in nazadnje leta 2006. V Sloveniji ima tudi dve zimski ponovitvi, eno v Vršacu ter Lovsko smer v Loški steni. Večina nadaljnjih odprav pa je bila bolj turnosmučarske narave: od jugoslovanskih odprav v Durmitor, Šar planino, Prenj do tujih turnosmučarskih podvigov.

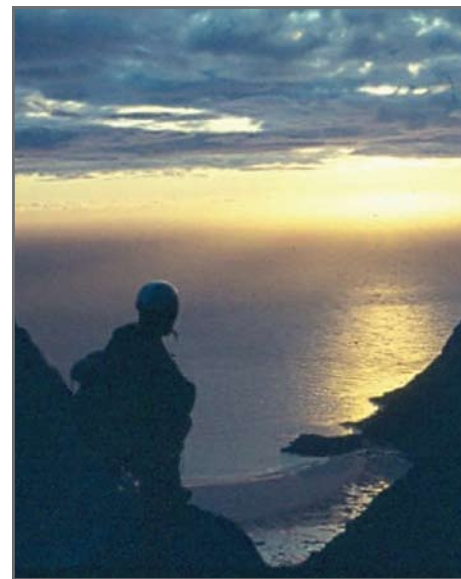
Potem pogovor nanese na jadrarno padalstvo, za kar ga je navdušil pri-

Odprava Ararat.

Odprava Hoggar.

Odprava Lofoti.

jatelj na Ilovi gori na Braču. Kmalu zatem je opravil tečaj, največ pa je skakal v Monaku, v katerem je preživel leto dni. Seveda je skakal tudi pri nas in tako se je nabralo vsega skupaj kar 150 skokov. Z jadrnim padalstvom je prenehal pred šestimi leti, ko se je trikrat zaporedoma znašel v strašno nevarnih situacijah. Njegova dejavnost z najdaljšim stažem pa je jadranje. Pohvali se da jadra že od leta 1959, ko mu je bilo 19 let. S sinom imata jadrnico v Punatu na Krku, na kateri preživi kakšen vikend ter poleti kakšno večtedensko popotovanje.

Na koncu me še opozori, naj mu članek pošljem, preden ga dam

naprej, saj so nekoč napisali, da preučuje turbulence v mirujočih vodah, kar pa je kar čudna panoga preučevanja za doktorja hidrologije. Upam, da sam nisem napisal kakšne podobne bedarije.

Matic Kozina

Marjan Osterman: Bilo je nekoč v osemdesetih

Po turnem smuku leta 1974 pomaranče lupijo Jože Žumer, Andrej Stritar in Neva Blažina. Jože Osterman odpira kompot.

Začelo se je v tistem srednješolskem vrvenju, ko nekaj moraš, pa ne veš čisto kaj. Tisti čas je bila na fasadi »Šestice« vitrina Akademskega planinskega društva, na katero sem vsak dan pogledal na povratku iz šole. Nekega dne pa sem opazil sicer redko spremembo, ko je v njej visel list z obvestilom o pričetku plezalne šole. Tistega dne, ko je bil napovedan začetek z uvodnim predavanjem, sta bila društvena soba in hodnik na Kazini polna, večinoma študentov, ki so se že poznali. Sam sem bil verjetno najmlajši in sem bil kar plaho ob steni. Ko nas je Tine navduševal z diapozitivi iz slovenskih in dolomitskih sten, so nas bile same oči in ušesa. Vsi smo nestrpno čakali pomladi, ko so se pričele plezalne

vaje na Turncu pod šmarnogorsko Grmado. Potem smo bili vsaj popoldne ali dvakrat tedensko na Turncu, ob četrtnih zvečer pa smo poslušali še predavanja starejših članov. Nekaj klasičnih se spominjam: Rudi nam je razlagal meteorologijo, Vako prehrano, naši zdravniki Igor, Matjaž in Rajko so vzorno skrbeli za prvo pomoč.

Na začetku nas je Gregor še vodil po škofjeloškem sredogorju in čeprav izleti niso bili tehnično zahtevni, so bili kar dolgi in včasih tudi naporni. Sanjarili smo o poletnih hribih, ko bo skopnel sneg. Ravno takrat pravkar izdani »modri« plezalni vodnik po Julijskih Alpah je postal naš vsakodnevni brevir. V poletju smo doživeli prvi

pretres, ko se je v triglavski steni ponesrečil naš tečajnik in vrstnik Jože Vesel. Izguba prijatelja me je zelo pretresla. Tako sem prvo resno smer opravil šele konec avgusta, ko me je Gregor vzel s seboj v Dibonovo smer v Špiku. Bili smo v dveh trojnih navezah, zato je šlo bolj počasi in šele zvečer smo bili na vrhu, kjer smo bili res veseli. Stena je izgledala tako nedostopna, vendar se je vedno našel prehod - malo na desno, malo naokrog in navzgor in tako vseskozi do vrha.

Jesen, z obdobjem zlatih mac-esnov, je bila namenjena zaključku plezalne sezone nekje na sončnih straneh Julijcev, novembra pa je bil običajno sprejem med alpiniste v Tamarju. Takrat se je tiste

tečajnike, ki so izpolnjevali pogoje za sprejem, sprejelo med alpiniste. V tistih letih je bilo v Sloveniji manj kot 100 aktivnih alpinistov, ki so redno zahajali v hribe. Bili smo kar precej skupaj, saj smo se srečevali na cestah pri avtoštopu in na avtobusih, pa v kočah in stenah. Takrat avtomobili še niso bili splošna dobrina in je večina, sicer enodnevnih izletov, trajala vsaj dan in pol.

Za prvomajske praznike leta 1972 sem šel prvič v Paklenico. Tistih nekaj šotorov, kolikor nas je takrat bilo, smo taborili kar v Aniča Luki. Bilo je nepopisno: divje, strah vzbujajoče stene, ovce, ki so se pasle med šotori, družina nadebudnežev. Splezali smo nekaj smeri, spodaj v Čuku, kjer je skala lepo razčlenjena in stene niso previsoke. Takrat sem spoznal tudi legendarnega Stanislava Gilića, ki je bil že gospod, sicer pa eden izmed začetnikov plezanja v Paklenici in na Hrvaškem. Po vrnitvi domov smo bili vsi »zadeti« od plezanja. K poletnim željam smo si trije zadali tudi cilj, da spoznamo »visoke« gore z redkim zrakom. Po vseh zimskih pristopih in pomladanskih turnih smukah smo se tako konec julija trije odpeljali z Nejčevim fičkom v Chamonix, večno meko alpinizma. Takrat še ni bilo globalizacije in potovanja na druge celine so bila bolj redka izjema, zato pa se je v »Chamu« zbiral ves alpinistični svet. Po pristopu na Mt. Blanc smo na povratku domov opravili še prečenje Matterhorna. Jeseni, za takratni državni praznik, pa spet Paklenica, čeprav je bilo takrat že kar hladno.

Poleti 1973 se nas je nekaj nadebudnežev odpravilo v gore južnega Balkana, ki so bile bolj slabo poznane, sicer pa mogočne. Obiskali smo črnogorski del Prokletij, Marko je takrat napravil celo

Propadla prvomajska 'odprava' na Grossglockner. Marjan Osterman in Jože Žumer, 1974.

plezalni vodniček za vrhove nad dolino Grbaje, kar je bilo pravo pionirsko delo. Splezali smo na večino dostopnih vrhov, napravili smo tudi nekaj novih smeri in bila je res lepa izkušnja.

Jeseni, že oktobra istega leta, smo se spravili še v triglavsko steno z gospo Zinko, mamo naših Marjetke in Urške. Cela družina je bila zelo hribovska, pravzaprav gorniška, mamu pa smo celo navdušili za plezanje.

Leta 1974 smo se takoj v začetku leta odpravili v gore Sahare, v Hoggar v južni Alžiriji. Tudi to odmaknjeno gorovje je bilo slabo poznano, vendar zelo zanimivo. Na pot se nas je odpravilo osem, z IMV kombijem. Ker je bila vožnja kar dolga, smo se kratkočasili s poskusi »ubranega« petja, še posebej uspešen je bil Janez s svojimi priredbami in variacijami predvsem »Male nočne glasbe«. Opravili smo nekaj novih vzponov in spoznali gore največje puščave. Pod Frenetovim vodstvom smo se tudi naučili uspešnega

popravila avtomobila v puščavi, vse v stilu »sam svoj mojster«, in domov smo srečno prispeli.

Poleti nas je Tine odpeljal v Dolomite, kjer sva se z Žanom preizkusila v južni steni Marmolade. Za oba je bil to velik vzpon in še sedaj se rada spominjava tistih dogodkov. Tine je bil sicer v skrbeh, ker naju ni nikjer bilo, midva sva pa v bivaku na vrhu, za katerega sploh nismo vedeli, da obstaja, spala po težkem vzponu. Tudi nadaljevanje poletja v Chamonixu je bilo zelo dramatično: najprej moj padec v razpoko pri dostopu k steni Grandes Jorasses, potem pa še vremenski preobrat na grebenu Peuterey. Reševalna služba je imela takrat veliko dela, nama z Žanom in ostalim Slovencem pa se je vse srečno izšlo, kar smo tudi primer-no proslavili. Takrat sem spoznal, kako je »nekaj« podarjeno. Sezono smo zaključili novembra v Paklenici, ko naju je z Igorjem v steni Aniča Kuka ujel snežni metež. Brrr, kako je bilo mrzlo.

Začetek leta 1975 smo dočakali na bivaku 4, kjer smo potem oblezli vse bližnje vrhove. V tistem času je bila dejavnost društva zelo intenzivna, poleg fotografske dejavnosti, za katero sta skrbela Andrej in Jožac, se je izoblikovala še cela vrsta aktivnosti. V knjižničarsko-arhivarski dejavnosti smo prebirali stare zapisnike sej upravnega odbora in raznih komisij, razpravljalo se je o kapeljnih in častnih članih, modrovali smo o kladivarskem... odseku, dejavni pa smo bili v kolesarsko-mopedistični, čolnarsko-kajakaški in z našimi kapitani v brodersko-jadralni sekciji. Za prvomajske praznike leta 1975, smo se odpravili na sanjski turni smuk na Gr. Venediger*, kjer smo doživeli idealne razmere, ko so v »lahni smukaški preži Alpe šibale mimo« (Jožac).

Potem so se pa poleti zgodili Andi, vrhunec nekajletnega dela društva. V Cordillero Blanco, sanjsko gorovje v osrednjem Peruju nas je odšlo deset. Bili smo polni pričakovanj in željni visokih vrhov. Zgodilo se je 4. julija, ko sva s prijateljem zgrmela z grebena v globino. Prijatelj Igor je umrl, sam sem preživel po zaslugi prijateljev, ki so me s skrajno napornim reševanjem na višini 5000 m rešili. Starševsko ljubeče so skrbeli zame, ko sem v baznem taboru okreval. Spet mi je bilo »nekaj« podarjeno. Ob vrnitvi domov sem bil čisto ganjen, ko nas je zvečer na Brniku pričakalo skoraj celo društvo.

Leta 1976 smo obiskali pogorje Taurus v jugovzhodni Turčiji, kjer smo opravili nekaj vzponov na vrhove. Jeseni sva z Jančijem obiskala še Malo Paklenico, v kateri se je takrat še smelo plezati, in sva splezala nekaj novih smeri.

Nato je sledil odhod v vojsko. Po vrnitvi so pa že prihajali novi časi. Plezati se je začelo najprej v kanjonu Glinščice pri Trstu in v stenah kraškega roba nad Črnim Kalom, pozneje pa še v Ospu. Oblikovati se je pričel pojem prostega plezanja, s pojavom prvih umetnih sten in s stalnim, letoletnim trenin-gom je plezanje doživelo razvoj, kakršnega si pred leti nismo mogli niti predstavljati. S plezanjem se sedaj ukvarja veliko ljudi, oprema je na dosegu v skoraj vsakem nakupovalnem centru, vendar življenje se je individualiziralo. Nič več ni »rabarbare« med pusto-vanjem v koči na Zadnjem Voglu, nič več ni pogovorov o »kibubi«. Ko premišljujem, kako bi bilo, če takrat ne bi bilo tiste vitrine na Šestici in posledično vsega kar je sledilo, zagotovo lahko rečem, da bi bilo drugače, čeprav ne verjamem, da bi bilo boljše. Bilo je toliko lepih in neponovljivih doživetij, ki so me polnila, da sem hvaležen za vse doživeto in upam da se bomo še srečevali po gorah in vodah.

* *Opomba uredništva: turni smuk na Gr. Venediger je bil z množično udeležbo v organizaciji AAO ponovljen v letih 2004 in 2008.*

Marjan Osterman

Janez Gradišar

Človek, ki je poleg številnih vrhov osvojil srce Akademke, s katero živi še danes. Človek, ki se ne pusti zaje***** Francozom, niti oderuškim oskrbnikom gorskih koč in ki prisega na Kodak fotoaparate. Mož, oče, ded, alpinist in kmetovalec, ki je za dobri dve uri odložil delo in z mano delil marsikatero sočno. Človek, ki je o svoji desetletni alpinistični karieri dejal, da se nikoli ni rad hvalil in da je s sabo rad vzel vsakogar.

V kavarno Maximarketa je vstopil z značilnim korakom alpinista, ki ne skriva moči prehojenih vertikal. Niti za trenutek ni bil potreben dvom ali celo tisto neprijetno zasliševanje po osebnih podatkih, ki se ponavadi poraja ob zmenkih na slepo. Namesto rdečega nageljna je nosil živo modri flis in s prvim pozdravom je bil led prebit. Moja vprašanja so bila kratka, njegovi odgovori pa vedno daljši. Pogled nekam v daljavo je pričal o tem, da ima Janez na leta alpinizma kar pestro zbirko spominov.

Za sabo ima tam nekje 50 prvenstvenih smeri v Sloveniji in po svetu. Pravi, da je bil eden tistih, ki so kot zagrizeni mladci živeli za alpinizem. Medtem ko so si ostali kupovali avtomobile in stanovanja, si je on ves čas nabavljal gorniško opremo. Prve plezalko z vgrajeno železno ploščico si je privoščil leta 1972 v Ameriki, kjer sta z Nejcem Zaplotnikom kot prva Jugoslavana preplezala Salathe wall v El Capitanu – njemu najtežjo smer. Fotografijo, ki jo je posnel z izposojenim fotoaparatom, krasi Zaplotnikovo knjigo Pot. Član Akademskega alpinističnega odseka je od leta 1965. Avto si je tako

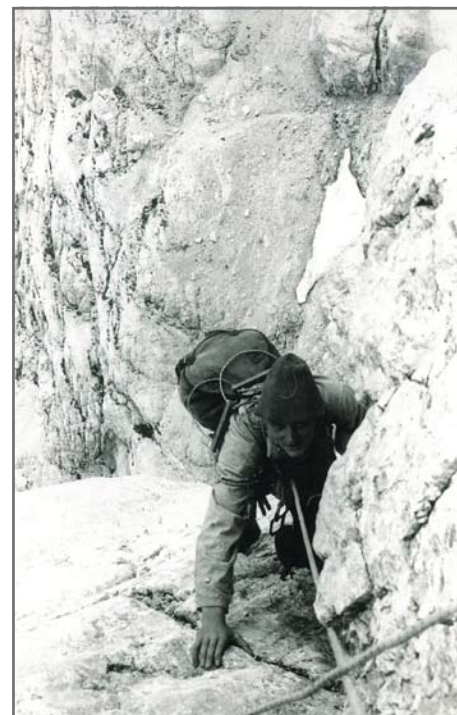
Janez Gradišar med ovohavanjem gozdarjev.

privoščil šele pri šestintridesetih, po tem, ko je zaključil alpinistično kariero.

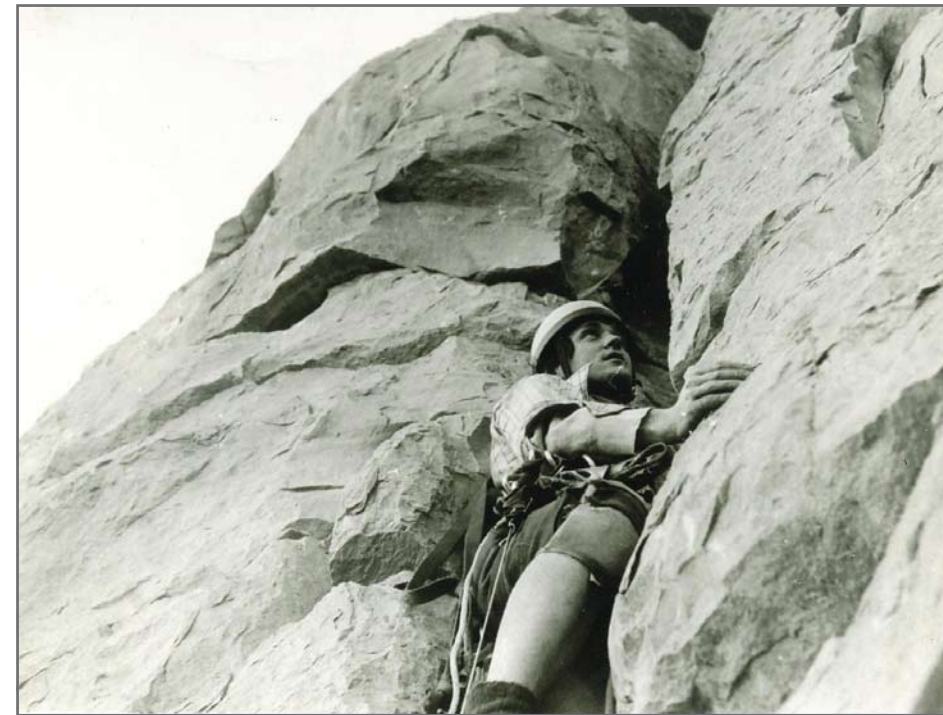
Na vprašanje, ali bi se dandanes še znašel v hribih z moderno opremo, odgovori, da tehnike ne pozabiš nikoli in da bi se bil težje ponovno navadil na višino. V njegovih časih so se s kilogram težkimi derezami, brez plezalnih pasov in s polno mero zasoljenih šal lotevali dolgotrajnega plezanja po smereh, ki so z današnjo opremo skoraj mala malica. Najbrž ni odveč omeniti, da so Pakleniški Klin takrat plezali tudi po šest dni. Leta 1974 je bil član pete jugoslovanske alpinistične odprave v Himalajo. Z Miheličem je naskočil Jerebico, za katero pravi, da je njegova gora. V Marmoladi se je paru kasneje pridružil še Herzog. Bil je med prvimi Slovenci, ki so poskušali naskočiti Matterhorn.

Kakor se je na poti v sodobnost vztrajno spreminjala oprema, tako se je pristna akademska nabritost očitno ohranila v slogu, ki še danes veje okoli Žabca. Tudi v Janezovih

so se zabavali ob začinjeni poziji in hladnem pivu. Celo zelenim tečajnikom so jo znali zagosti. Neko sezono, ko se jih je le preveč nagnetlo na alpinistični šoli, so na hitro spodbodli gorskega reševalca, da je še posebej slikovito opisoval gorske nesreče in število tečajnikov so takoj precej zmanjšali. Kljub

Namesto čelade klobuk.

Janez Gradišar v El Capitanu, 1973.

prešerni volji je Janez Gradišar strog glede alpinistične vzgoje in širjenja slabih zgledov. »Hribi stojijo 2 milijona let, jaz jih živim 70 ali 80 in nima pomena, ali bom prišel gor ali ne.« Nekoč se je pod Mont Blacom zaradi vetra obrnil in takoj so letele francoske opazke glede jugoslovanske opreme. Janez se ni pustil in takrat mu je prav prišlo ženino znanje francoščine. »Francozom se pa že ne bom pustil ...!«

V času, ko je bil načelnik, je bilo na odseku pet žensk in vsaki je dodelil soplezalca. Ostala je Metka in njo je dodelil sebi. Svoji takratni puncu in danes ženi je vedno zatajil oceno smeri, ona pa je vse smelo zlezla. Takrat ni manjkalo pogumnih alpinistk. Barbka, Mica, Marička, ... je našteval. Nekoč je plezal z eno, ki je med navezo tako tiho govorila, da se je zanašal le na cukanje vrvi. Da so jim šle ženske po glavi tudi sicer, je razvidno tudi iz nekaterih imen smeri. Poleg Poti vzdihljajev se posebej rad spominja vestnosti in skrbnosti oskrbnice koč Pellar-

ini v Zahodnih Julijcih. Pravi, da ni bilo veliko takih, ki bi s skrbnim pričakovanjem zrle v hrib, ko si se vračal s plezarije. Kot se je znal pokloniti, pa se je Janez znal tudi pritožiti. Nekoč na Krnici niso hoteli sprejeti njegove AAO izkaznice in ne bodi ga len je romala pritožba na Planinsko zvezo. Naslednjič so ga že poznali in dobil je zaslužen popust.

Na zaključno vprašanje, če ima dobre spomine na obdobje alpinizma, je odgovoril še z enim tistih zasranjih pogledov. In odgovor sem takoj poznala. Čeprav ga že malo skelijo kolena, bi šel prav rad spet kmalu pogledat Dolomite.

Tina Glavič Novak

Andrej Stritar: Akademsko življenje pred 35 leti - kratka kariera društvenega gospodarja

V steni Planjave leta 1975. Z desne Neva Blažina, Tone Pustovrh, hrbet kaže Janez Zupanc, zadaj Bernarda Medja, levo Urška Kolenc (zdaj Stritar).

Enkrat po letu 1970 sem v sebi začutil klic gora (Ha, kako se to dobro bere! Kot bi se odpravljal v samostan.). Naveličal sem se preganjanja z mopedom po Sloveniji, premalo so mi postali raznorazni grički, zbiranje štampiljk v transverzalni dnevnik ni bilo dolgo izziv. Hotel sem nekaj več. Najprej sem se sicer odpravil k jadralnim letalcem, a so me zaradi očal nagnali kot neuporabnega kriplja. Pa sem se vpisal v plezalno šolo k AAO, kjer ni bilo tovrstnih omejitev. Po telesnih hibah ni spraševal nihče. Šli so na izpadanje – zrno naj bi se ločilo od pleve po prvih resnih preizkušnjah.

Takrat je AAO živel v prostorih stavbe Kazine ali Zvezde, tam, kjer je sedaj spodaj prodajalna Geonavtik. Ob torkih zvečer so bile nekakšne ožje uradne ure, ko so prihajali samo najbolj zagnani. V četrtek pa je šlo zares! Resni člani, pripravniki in tečajniki smo ves

teden čakali na ta večer, ki se ga nikakor ni smelo zamuditi. Svet bi vendar propadel, če te slučajno ne bi bilo tam! Prostor je bil z današnjega zornega kota smešno zanikrn: soba približno šestkrat šest metrov, tri pisalne mize, na katerih se je sedelo, ena omara s pisarniškim arhivom in še en prostor kakih dva krat pet metrov, kjer je bilo skladišče za tistih nekaj vrvi in puhovk, ki so bile na posodo. Tu se nas je nabasalo tja do 50 in smo gledali predavanja z diapozitivi. Uvodno predavanje za takratno plezalno šolo je imel Tine Mihelič, ki sem ga videl prvič in mislim, da edinkrat izven filharmonije v koncertni obleki. To je bilo vsekakor kar impresivno za nas, dvajsetletne zelence.

Še pomembnejša so bila nadaljevanja četrtkovih večerov, ko smo šli se je šlo v bližnji Rio na pir. Seveda zeleni tečajniki niso bili vabljeni takoj, po nekaj mesecih si pa že lahko

začel hoditi z modro družino starih članov (tj. tistih starcev, ki so jih imeli že tja do 25!). Rio je bil takrat kar pomembna ljubljanska beznica, kjer so imeli zadaj vrt. Običajno nas je stregel nek malo nižji natak, imenovan Metercvcig. Seveda se je do take ne preveč zapravljive mularije obnašal bolj vzvišeno in smo se morali vedno malo boriti za svojo pijačo.

Moja kariera na AAO je bila kar bliskovita. Ker sem se zagnano udeleževal raznoraznih pomladanskih akcij in se vedno slinil zraven, kadar je kak stari maček povabil tečajnike na turo, me je vzel za svojega alpinist Janez Zupanc. Z njim sem poleti in jeseni 1973 zlezal nekaj lepih smeri, potem pa so ga nagnali k vojakom. Janez je bil do takrat gospodar društva (to pomeni, da je imel ključ od tistega malega skladišča in pravico izposojati opremo drugim), ko pa je odšel, je to prepustil meni. Tako sem postal AAO pomembnež številka 3 (prvi je bil predsednik, ki je bil takrat Rudi Rajar, druga pa tajnica, takrat še Urška Kolenc, zdaj pa moja žena).

V hribe smo šli vsak vikend. V četrtek smo se dogovorili, kdo gre s kom, potem pa smo se v petek popoldne dobili pri remizi v Šiški in odštopali v Julijce. V nedeljo pa z avtobusom nazaj, kajti štop proti vzhodu ni dobro deloval. Nikoli nisem imel ekstremnih ambicij, sem pa zlezal kar lepo število naših klasik tja do pete stopnje. Krona je bil Čopov steber, v katerega me je zvabil prijatelj Jožac, potem ko je bil ves nesrečen, ker ga je punca

dala na čevelj. Smeri nisva bila prav dorasla, z lojtricami sva se vlekla s klina na klin in morala bivakirati v tisti luknji pred zadnjo izstopno prečko. Na vrhu pa me je Jožac razočaral. Ves čas mi je namreč za na vrh obljubljal nekaj imenitnega in jaz sem sanjal o slastnem kompotu. Iz nahrbtnika je nato potegnil – cigaro! Jaz nisem nikoli kadil ...

Kakšnih zgodovinskih alpinističnih dosežkov moja takratna družba na AAO in jaz nismo dosegli, imeli pa smo se super! Hribe smo imeli res radi. Nismo le plezali, znali smo iti tudi na čisto navadno pohajanje med rumenimi macesni, radi smo šli odkrivat neznane predele, kot je bila takrat recimo dolina Bavšice, spomladi smo navdušeno turno smučali, poleti pa smo se šli odprave. Jaz sem šel leta 1973 v Prokletije, 1974 na Mont Blanc, 1975 v Dauphinejo, 1976 v Taurus v Turčiji. Nikjer s kakimi bleščečimi uspehi, povsod pa smo se imeli nepozabno! Bistveno je bilo, da smo bili zbrani sorodne duše, sami odtrganci, ki smo bili zatrapani v gore.

In seveda, počasi so se iz teh intenzivnih doživljanj izkristalizirale tudi intimnejše povezave. Ena za drugo so se rojevale ljubezni in iz gajstnih alpinistov smo počasi in vztrajno postajali več ali manj krotki partnerji. Med nama z Urško

Na Bare des Ecrins, 1975. Levo Bernarda Medja in Urška Stritar.

Mladi Andrej prvič v tujih gorah. Prokletije, 1973.

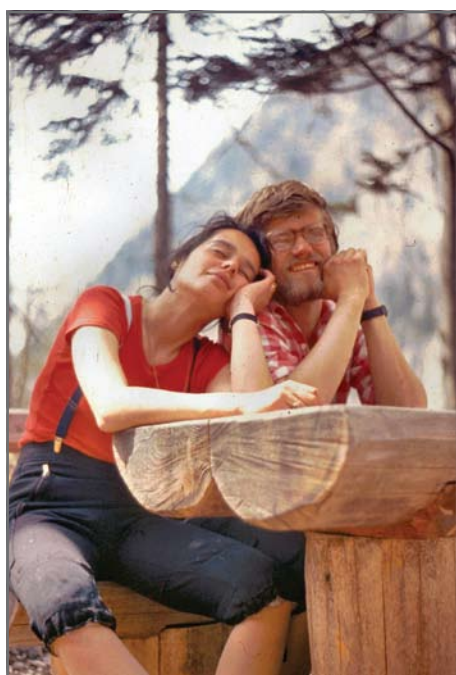
iskrica ni preskočila takoj. Ona je nekoč celo izjavila, da bi bil jaz zadnji na društvu, ki bi ga marala, mene pa so sprva tudi bolj vznemirjale druge. Toda čas je tekkel in bolj in bolj sva se spoznavala. Tako sem poleti 1975 vse pogosteje »slučajno« hodil na iste konce kot ona, »nisem« imel drugih soplezalcev in sva šla nekajkrat plezat skupaj, dokler si nisva dokončno padla v objem na skupnih ležiščih v Krmi. Potem pa je, presenetljivo, postal Akademik za naju vedno manj pomemben in svet se ni podrl, če sva kdaj tam tudi manjkala.

Pomlad 1977 je bila prelomna: konec marca sem diplomiral, v začetku aprila sva se poročila, prvega maja sem se zaposlil, 25. maja, na dan mladosti (to je bil tisti dan, ko smo vsi buljili v televizije in napeto spremljali pot štafete mladosti po stopnicah do našega ljubljenskega vodje, ki je takrat slavil rojstni dan), pa šel k vojakom. Kar številni življenjski mejniki v dveh mesecih! Če odštejem še rojstvo otrok, od takrat pač čakam na naslednji mejnik – upokojitev.

Akademik sva v naslednjih letih še včasih obiskala, še skoraj desetletje sva se spomladi potrudila in poiskala vedno bolj skrivnostni sedež in uradne ure za plačilo članarine, potem pa sva tudi nad tem obupala. Ampak po srcu bova za vedno Akademika!

Andrej Stritar

Urška Kolenc (zdaj Stritar): Ena rožica z društvenega vrta - ženska akademska zgodba iz sedemdesetih

Mladoporočena tajnica in gospodar AAO, 1977.

Biti rosno dekle pri dvajsetih je bilo na društvu v tistih 70. letih 20. stoletja prav poseben privilegij. Na alpinistični Akademski planinskega društva, Akademika, se je vsako leto jeseni vpisala mala armada nadebudnih kandidatov in kandidatke za alpinistične pripravnike in pripravnice v približnem razmerju 8 : 1 v korist moškega spola. Maloštevna dekleta so imele veliko prednost, saj so lahko izbirale med godnimi, svojevrstnimi in zanimivimi mladci. Tako nekaterim mojim sovrstnicam še v hribe ni bilo treba. Nekajkrat so se pojavile na kakšnem skupnem dogodku družabnega značaja (npr. sprejemu alpinistov v Tamarju, tekmovanju VTK), pa so že našle »princa« svojega življenja in si z njim ustvarile skupno ognjišče. Ambicioznejše pripadnice alpinističnega odseka so po daljšem obdobju skupnega plezanja navezo s stalnim soplezal-

cem doma in v hribih potrdile še pred matičarjem. Mladi parčki so običajno kmalu poskrbeli tudi za "akademski" prirastek in s tem pridobili vsaj nekaj simpatij Meddruštvenega odbora Planinske zveze Slovenije, ki se nikoli ni strinjal z našimi uživaškimi in uporniškimi pogledi na planinstvo. Takrat so se med pričakujočimi starši širile nekakšne »resnice«, ki so že vnaprej določile spol zarodka v trebuhu. Novopečena zakonca, ki sta pričakovala naraščaj, sta se običajno najprej osrečila s punčko, če pa sta kasneje še prispevala k nataliteti slovenskega naroda, se je družina povečala še s fantkom. Naši medicinci (Rajko Koselj) so ta fenomen razlagali z obstojnostjo spermijev pri alpinistično aktivnih moških, mi pa smo teorijo postavili na stranski tir in smo zadevo raje praktično preizkušali v življenju.

V tistih časih sem imela kot dekle na Akademiku prav posebno mesto – bila sem namreč tajni-

ca društva. Dvakrat na teden (v torek in četrtek) sem pet let dve uri posedala za staro, izrabljeno mizo in opravljala administrativne posle: pobiranje članarine, vpisi novih članov, pisanje zapisnikov upravnega odbora ...

Seveda nikoli ne bom pozabila svojega prvega prihoda v precej zanemarjene prostore nad Zvezdo, kjer je bil sedež društva. Boječe sem pričakovala prvo uro nove službe in dočkala res nenavaden pozdrav. Kmalu je namreč prisedel moški pri tridesetih, me pozorno pogledal in nato resno vprašal: »Kako si, ta mala, ali si danes že kaj?« Ob tej dobrodošlici bi se najraje ugrznila v zemljo. Zardela sem kot kuhan rak, saj tovrstnih vprašanj kot nedolžna rožica res nisem bila vajena. Janez Gradišar, takratni načelnik Akademskega odseka, pa se je veselo muzal, čudovito mu je namreč uspelo zмести ubogo novinko.

V gorah so se pojavila nova opravila, 1982.

Kasneje sem se takšnih dialogov navadila, komunikacija z najvišjimi veljaki na Akademiku mi ni več predstavljala večjih problemov. Takšni pogovori in zbadanja so bili pravzaprav izjave prijateljstva, zvestobe in svojevrstne pozornosti, ki smo jih namenjali drug drugemu. In bolj ko smo se drzeli, raje smo se imeli in si tako svojevrstno izkazovali svojo nenavadno ljubezen. Svojevrstne stike smo pogosto popestrili tudi z enkratnimi, priložnostnimi pesmicami (kot avtor je blestel Igor Herzog), z neslanimi šalami, s svojevrstnimi besednimi skovankami, s pripisi na plakatih (Na steni je visel plakat z napisom »Postani tudi ti pionir planinec«, nekdo pa je spredaj dodal nadimek prijatelja Marka: »Kita, postani tudi ti pionir planinec«. Še danes, ko ga srečamo, ga pozdravimo z: »O, živjo, pionir planinec!«) in še čim.

Sama sem že od otroštva naprej v družinskem krogu pridno obiskovala naše gore, s svojo obsedenostjo sem nadaljevala tudi v času svojega društvenega "službovanja". Kmalu sem se oblikovala v pravo akademičarko, ki se je lotevala

drznejših gorskih podvigov v družbi prijateljev in prijateljic z društva. Po nekaj letih alpinističnega in socialnega učenja sem tudi jaz našla "princa" svojega življenja. Da je vse ostalo v društvu, sem svojo pot prepletla s takratnim gospodarjem Andrejem Stritarjem, s katerim zdaj že več kot 30 let iz baznega tabora v Črnučah uspešno premagujeva vsakdanje ovire in se lotevava novih izzivov. Resnica, povezana s spolom potomstva, pa se je v celoti uresničila tudi pri naju.

Služba, družina in številne obveznosti so prekinile najine društvene aktivnosti. Čeprav sva plezalne pripomočke spravila v klet, sva z otrokoma spoznavala in prehodila večino manjših in večjih vzpetin v naši deželi. Skupaj smo uživali v naravi, se lotevali lažjih in težjih poti, osvajali vrhove in se klatili na daljših pohodih po različnih pogorjih sveta. Čeprav nama je pri gorniških vzgojnih nalogah včasih ponagajal stari pustolovski nemir, nama je kot staršema uspelo nekaj velikega – otrokoma nisva zamerila gorniških dejavnosti, še več, zastrepila sva jih z njimi. Tako sva hčerki Mojci in sinu Roku podarila

Takrat so gore krasile tri črnolase Kolenčeve rožice.

enkratno doto, ki jo bosta verjetno nosila v sebi – in tudi za druge.

In danes: še vedno obiskujeva hribe. Častiva jih kot katedralo svojih spominov, želja, skomin in sanj. Ob koncih tednov pripraviva nahrbtnika in jo mahneva nekam gor, v akcijo. Včasih na gorskih poteh srečava stare prijatelje z društva. In kako se razveselimo drug drugega! Verjamete ali ne, takoj se spremenimo v neresne Akademike in obujamo stare vragolije. Na koncu pa si običajno še zaželimo:

»Pa pazi, kje hodiš, da te ne bodo golo bi posrali!«

Le kdo razume takšno neumnost – morda le mi, generacija zgodnjih 70. let.

Urška Kolenc

Prvi obisk Mojstrovke v razširjeni sestavi, 1982.

Milenko Arnejšek – Prle: Akademc in Akademičarka

Akademc in Akademičarka sta imeni za člana alpinističnega odseka Akademik. Ta odsek je nekaj posebnega v slovenskem alpinističnem svetu. To je odsek planinskega društva Akademik, ki je deloval pod okriljem Univerze v Ljubljani. Moral bi še zmeraj biti pod njenim okriljem, pa so vodilni v ŠOU odkrili, da jim za osebno promocijo bolj koristijo druge panoge, pa še službena potovanja in dnevnic si lahko delijo, in tako je AAO začel životariti. Krivda za razkol je obojestranska, ker niso našli ne skupnega jezika ne akcij. Zanesljivo pa je to odsek z največ prvenstvenimi smermi, največ smrtmi v zlati dobi AAO-ja, najbolj svobodomiselnost družino, največjim intelektualnim dometom, najvišjo izobrazbeno strukturo in žal najmanj denarja v Sloveniji. Zanj je bila značilna neka svojevrstna razpuščenost, ki je mejila že na alpinistično boemstvo, pomešano z genialnimi prebliski, izstopajočimi vzponi in vrhunskimi dosežki, največ na intelektualnem, tudi na plezalnem, manj pa na državnem nivoju. Državni nivo je takrat pomenil, da si se grebel za kategorizacijo, pri čemur je imel alpinist možnost, da je sodeloval na odpravah in dobil finančno podporo. Sam nisem nikoli pošiljal vzponov za kategorizacijo in tudi precej drugih iz našega, pa tudi drugih odsekov, jih ni. Pri vsesplošnem stanju in mišljenju, ki je vladalo na našem odseku, se večina članov ni brigala za take posvetne malenkosti, temveč je raje uživala v stenah in zganjala individualizem, kar ni bilo mogoče v drugih avtoritarnih »demokratičnih« odsekih. Tam tudi slučajno ni bilo dovoljeno tisto, kar je bilo nam, ali bolje, pravico smo jemali sami v svoje roke.

V večini drugih odsekov, ki so jih vodili načelniki po načelu »Vladaj, deli in zatiraj!«, so strogo pazili, da so se njihovi člani obnašali v duhu socialistične Jugoslavije in napisanih statutov ter internih (nenapisanih) pravilnikov. V Akademiku je bilo to glede na strukturo članstva nemogoče. Seveda ni potrebno trikrat ugibati, iz katerega alpinističnega odseka sem. Nekaj časa sem se še igral z mislijo, da bi v vsaki steni bila Akademika smer, vendar sem to zamisel opustil, saj potem ne bi bilo jasno, za katero steno bi šlo. Bilo bi jih preveč. Res je, da skoraj ni stene, v kateri ne bi imeli Akademci svoje prvenstvene smeri. Največ je na tem poimenovanju naredil Ščetko – Peter Ščetinin. Sam bi lahko tudi kakšne svoje prvenstvene smeri tako poimenoval, vendar mi je v tistih trenutkih prišla kakšna bolj poetična misel. Poleg prvenstvenih smeri so člani Akademika o gorah tudi pisali. Če samo prelistam, koliko člankov, vodničkov in ostale literature so izdali Akademci, moram reči, da je veliko slovenske alpinistične literature izšlo izpod njihovega peresa. Za njo je tipična zlahtna, klena govorica z jasno izpovednostjo. Imena kot Mihelič, Savenc, Zaman, Zupan, Zorčič, Rotar, Kladnik, Mariča Horvat pa še dosti drugih so zadosten dokaz, da je v AAO-ju posebna klima, ki spodbuja pisanje. In to ne kakršnokoli pisanje, temveč pisanje s smislom, smotrom in okusom. Za primerjavo z drugimi in njihovim pisanjem, ki je dostikrat samo reklamiranje in večkrat plaža brez duha, je pisanje prej omenjenih vsebin s smislom. S katerekoli strani pogledaš, zmeraj se je vedelo, da je bil AAO nekaj posebnega in vesel sem, da sem bil

njegov član. V srcu sem še zmeraj.

Povzeto iz knjige Milenko Arnejšek – Prle: Moje gore: Ljubljana, PZS, 2001, str. 8 in 9.

Bor Sotlar

Z Borom Sotlarjem se nas je veliko že srečalo, ko smo kupovali kakšen kos opreme v njegovi trgovnici K2 Alpinist na Krakovskem nasipu. Bor je akademski starosta, naš bivši predsednik in v svojih časih zelo dejaven in uspešen alpinist.

K Akademcem je prišel okoli leta 1976, v svojih študentskih letih. V te vode ga je privabil sošolec, ki je že plezal pri Matici, njegov prvi stik s plezanjem pa je bil Turnc. Pri Akademcih takrat še ni bilo organizirane alpinistične šole, pojavila se je namreč šele nekaj let kasneje. Vsak četrtek pa so imeli predavanja z diapozitivi v skupnih prostorih Akademcev, ki so bili takrat v Zvezdi. Hribov željni mladeniči in mladenke so se tako pridružili predavanjem in se učili od starejših in izkušenih. Po predavanjih so se vsi ljubljanski ferajni dobivali v gostilni Rio, kasneje pa v Unionu. Med ferajni, se spominja, ni bilo tekmovalnosti. Bili so zelo kolegialni, povezani, posojali so si opremo, ... Nekako v tistem času so se Akademcem pridružili tudi Rok Kovač, Andrej Škafar, Marička Sabolek in Janez Sabolek ter ostali.

Kot zelo pozitivnih se spominja rednih taborov v Belih vodah pri Trbižu, katerih pobudnik je bil Tine Mihelič. »Ta stari« (Gradišar, Kotonik, Mihelič, Žumer, ...) so takrat manj izkušene peljali plezat, kar je bila odlična priložnost za pridobivanje izkušenj. Alpinizem je Bora zasvojil in v naslednjih štirih oz. petih letih je bil zelo aktiven – v tem času je opravil kar okoli 700 vzponov. V letih 1980 do 1982 je bil tudi predsednik Akademskega planinskega društva. V tistem času je bila dejavnost na ferajnu v razcvetu in

Akademci so dali pomemben pečat tistemu obdobju in razvoju takratnega alpinizma. To je bil tudi čas razmaha alpinizma, ko smo imeli Slovenci lepo število dobrih alpinistov.

Začenjalo se je ledno plezanje, kjer je bil tudi Bor eden od pionirjev, poleg Roka Kovača, Lidije Painkiher, Andreja Škafarja, Toneta Palčiča, Bojana Leskoška in drugih. Že leta 1980 je bil v eni od dveh navez, ki sta preplezali slap Peričnik. Plezali so s cepini, der ezami in ostalo opremo, ki je bila daleč od tega, kar imamo danes. Akademci so bili tudi eni izmed začetnikov športnega plezanja. Pomembno vlogo je imel Janez Gradišar, ki se je s to vrsto plezanja seznanil v Ameriki. Okoli leta 1980 so eni izmed prvih plezali v Ospu in ravno Bor je avtor prvega vodnika za Osp in Mišjo Peč. Plezalo se je tudi v Tržiču, Glinščici, Paklenici ... Z razmahom frikanja (okoli leta 1980) so se začeli tudi načrtni treningi. Na Fakulteti za šport so imeli vodene skupne treninge enkrat do dvakrat na teden, kjer so trenirali vsi ferajni skupaj. Umetnih sten takrat še ni bilo, so pa vsakodnevno trenirali na Šancah na ljubljanskem gradu, ki so jih plezalci odkrili že vrsto let nazaj, ter pričeli s plezanjem na Rimskem zidu.

Na ferajnu je bilo dobro vzdušje, prijateljsko, brez nevoščljivosti in za vzpone so si vedno čestitali. Oprema je bila bolj kot »moja« ali »tvoja« od vseh, skupna. Kot društvo so dobili nekaj denarja, s katerim so kupili vrvi, spalke in drugo opremo. Danes pozabljena funkcija na ferajnu je bil gospodar, ki je skrbel za opremo. Pomembna

razlika v primerjavi z današnjim časom je tudi ta, da se je v hribe hodilo z avtobusi in vlaki, saj so le redki imeli avto. Poleg domačih hribov so največ obiskovali še Dolomite in Francijo. Načrtovali so tudi odpravo v Ande, ki pa so jo izvedli kasneje, ko Bor na ferajnu ni bil več dejaven.

Spominja se, da je največ plezal z Bojanom Leskoškom, veliko tudi s Pavletom Kozjekom, Andrejo Žagar, ... Kar nekaj je tudi soliral in bil v tem prav posebej uspešen. V Paklenici, v Aniča kuku ima v Bridu Klina najhitrejši solo vzpon. Ravno takrat, ko je plezal smer, je bila spodaj televizijska ekipa Nemcev, ki so mu ponudili, kot se spominja, res veliko vsoto denarja, če bi podvig ponovil in bi ga pri tem lahko posneli. No, ponudbe ni sprejel. Podvig naj bi, sicer počasneje, ponovil le še en plezalec. Najhitreje je soliral tudi Gobo v Ospu.

Leta 1982 se je med plezanjem v Franciji močno poškodoval in obdobje aktivnega alpinizma se je zanj zaključilo. Kasneje je zajadral v druge vode ter z jadrnico kar dvakrat obplul svet. In še ena zanimivost: leta 1996 je opravil tudi prvi slovenski alpinistični vzpon na Antarktiki.

Nina Vakselj

Janez Sabolek – Sabla: Legenda Akademskega alpinističnega odseka

Neznan, Milan Romih, Rok Zavrtanik, Ines Božič, Lidija Painkiher, Matjaž Pečovnik, Janez Sabolek, Dare Juhant.

Za Sablo sem prvič slišal od starejših članov ferajna. O njem so krožile dokaj nenavadne zgodbe: o njegovem kombiju, s katerim se je skupaj s prijatelji vozil naokoli na plezalna potepanja, in o njegovih zvočnikih, iz katerih je v kanjonu velike Paklenice odmeval Jimmy Hendrix, ter štorije o večerih, ki jih je z ostalimi plezalcami preživel v ljubljanski gostilni Rio. Predvsem pa se o njem govori, kako dober in vrhunski plezalec je bil. O tem pričajo tudi mnoge prvenstvene smeri in ponovitve, poleti in pozimi, ki jih je opravil z različnimi soplezalcami v domačih in tujih stenah.

Že kot tečajnik sem prebral v plezalnem vodniku Paklenica stavek, ki mi je dalmisliti. »Ena najznamenitejših in najmarkantnejših osebnosti tega časa (v osemdesetih) je nedvomno Janez Sabolek – Sabla, »enfant terrible« slovenske scene, ki prepleza nekaj novih težkih smeri: leta 1980 Čarovnico in Rio s Frančkom Knezom, leta 1981 Črna gavrana in Črni tulipan z Lidijo Painkiher, leta 1983 Nedovršeno vojno lice z Milanom Romihom«. Prav posebej pa sem se zapomnil stavka, kako sta z Janezom Skokom povezala šest smeri v Aniča kuku v enem dnevu, v devetih urah in pol. Začela sta s

Funkcijo (1,30h), nadaljevala z Bukovo (2h), Ljubljansko (55 min.), Velebitaško (1,10h), Fanikino (2h) in končala z Mosoraško (2h).

Pavle Kozjek je v članku »Avtobus do Starigrada« o njegovem kombiju zapisal: »Sabla je premogel celo kombi, v katerega je šlo nepredstavljivo število potnikov in ki je, predvsem po zaslugi spektakularnih voženj v okolici Starigrada, prišel v zgodovino. A marsikdo bi šel prej solirat Klin kot na vožnjo z njim – zdelo se je bolj varno ...«. Janez Skok o njem pravi: »Ko sem na začetku osemdesetih predstavil

Sabla na bivaku v Grosovi smeri v Druju.

Sabla očetu, mi je, ko je le-ta odšel, navrgel, da ima fant nor pogled. Takrat sem bil seveda presenečen in užaljen, saj je bil moj soplezalec in skupaj sva visela kot rit in srajca. Če dobro pomislim, je bila scena v Rio takrat takšna, da so bili tudi največji odštekanca in ekscentriki, kot sta bila Sabla ali Flavta (Jani Batista – z Mitjo Kanellopulosom se je ponesrečil v Triglavski steni), sprejeti kot pika na i družine, ki se je 2 do 4-krat tedensko zbirala na gostilniškem vrtu. S Sablo se slišiva ali vidiva vsakih 100 let in ko sem ga pred leti poklical v zvezi z vodnikom o Paklenici, sem ga tudi pokibical, če se mu ne pleza več. Odgovor je bil, da v bistvu ne, da mu ne potegne več in da je raje s konji. Da sta sicer pozimi, ko sta šla z MŽS-jem (Majhen, Žleht, Siten – Milan Ž. Skrbineš) v Portorož na pir, zavila še v Osp in splezala Staro. In? Ni bilo v redu, v noge ga je navilo kot prasca. Obut je bil namreč v skibootske«.

Soferajnovci z Akdemika ga označujejo kot posebneža, kar je nedvomno tudi bil. Črnih košatih las in brk, s cigareto v ustih, nas-

mejan in s prav posebno energijo. Sabla ni bil znan samo v okviru Akademika, temveč v širši takratni slovenski alpinistični sceni.

A njegova razgibana življenjska zgodba se je začela že veliko pred prihodom k Akademcem in se na poseben način nadaljuje tudi danes, ko ni več aktiven alpinist. Janez se je rodil leta 1958. Doma je iz Šentvida pri Ljubljani. Odraščal je na družinski kmetiji, kjer se je, kot je rekel sam, že kot mulc utrdil. Dedek ga je kot otroka preko pravljic o jamah navdušil za jamarstvo. »Takrat sem se čudil, kako pravljčni liki niso mogli splezati iz jam.« V prvem letniku srednje šole se je vpisal v jamarski tečaj in kmalu postal aktiven raziskovalec jam. In prav v jamah se je prvič srečal s plezanjem.

Za hribe ga je navdušila starejša sestra Marija, svoj čas tudi izvrstna alpinistka. Skupaj sta najprej hodila po hribih, kasneje pa začela tudi s plezanjem. Njegova prva preplezana stena je bila stena Ojstrice, leta 1976. Ko ju je z Marijo ujela noč, je rekla: »Ti si jamar, ti

znaš plezati v temi.« In tako sta izplezala ven. Da pa sta bila zunaj, je Sabla vedel, ko si je prižgal cigareto in je v svetlobi zagledal markacijo ob planinski poti. V steni Ojstrice je kasneje še večkrat plezal, tudi sam, ko je iskal jame po steni.

Še kot jamar je soliral Skalaško smer v Steni, saj je bila pot to do Velike črne stene, kamor je šel iskat jamo. Zmenjen je bil s soplezalcem, ki ga zjutraj ni bilo, pa je šel sam. K jamarjem je prišel tudi Janez Skok, s katerim sta se ujela in najprej skupaj raziskovala jame, kasneje tudi veliko plezala. Tako ga je pot zanesla k Akademiku, katerega članica je že bila sestra. Leta 1979 je odšel z Janezom Benkovičem, Rokom Kovačem in Janezom Skokom v Švico, kjer so preplezali klasično smer v Eigerju. Od tam so nadaljevali v Chamonix, potem pa je z jamarji pot nadaljeval v Španijo, v Pireneje, kjer so raziskovali jame in dosegli nekaj vidnejših jamarskih dosežkov. Po tem se pri jamarjih ni več najbolje počutil, pa je več plezal. »Jamarji gleda(m)o v jamah od spodaj gor, alpinisti pa na vrhu sten od zgoraj dol. To drugo mi je bolj všeč.«

Zaradi njegovega plezalnega talenta, ogromne moči, zagnanosti in trme, njegovih nazorov in pogledov ter zaradi sproščenosti pri plezanju je hitro postal odličen alpinist. Vrhunski alpinist. Pa to mu nikdar ni bil cilj, tako je pač nanoslo. Tine Mihelič je njegovemu plezanju rekel »ples v skali«. Sabla sam pravi: »Dober ležeš, ko uživaš.« In veliko je dobro plezal in užival. To so vsi opazili. To je opazil tudi Stane Belak – Šrauf, še posebej v zimi 1980/81, ko je Sabla opravil veliko zelo dobrih zimskih ponovitev v naših stenah. Tako se je Sabla pridružil odpravi v južno steno Dhaulagiriya.

Sam ni bil v ekipi, ki je naskakovala vrh, je pa v spodnji polovici stene splezal in opremil ključne skalne raztežaje, ki so odprli ostalim pot naprej.

Mnogokrat je veljalo, da če je bilo težko, bo šel Sabla naprej. Pa je šel. Sam pravi, da mu je psiha vedno boljše delala, če je plezal prvi. Določene smeri je rad vsaj dvakrat ali večkrat plezal: »Tako bolje spoznaš smer ali pa sebe.« Imel je obdobja, ko je tako intenzivno plezal v gorah, da ko se je vrnil domov s plezalnega dneva, ga je tam že čakal nov soplezalec. V takem tempu je lahko zdržal cel teden.

V svojih plezalnih začetkih je veliko plezal v Paklenici, pa tudi kasneje, ko je bil že odličen alpinist. Na ta čas ga veže veliko lepih in razburljivih spominov. Dobro se spomni poleta v drugem raztežaju prvenstvene Čarovnice, ko je plezal po bršljanu, pa mu je ta ostal v rokah. Ali pa, kako je stavil, da bo v enem tednu splezal 100 smeri v kanjonu. Prišel je nekje do 80 smeri, potem pa je začelo močno pihati in deževati. Ali pa kako sta z Milanom Romihom splezala Klin v eni uri.

Veliko je tudi sam plezal po gorah ali pa v hribe peljal začetnike, da bi jim pokazal, zaradi česa sam hodi v gore. Janez Sabolek je bil vzornik marsikomu, plezalska avtoriteta, ne samo pri Akademcih. Tega se je zavedal in v nekem trenutku mu je to postalo v veliko breme. V začetku osemdesetih je bil tudi načelnik Akademcev. Na to mesto ga je določil Marko Klopčič – Kita. V tistem času so se Akademci dobivali na uradnih sestankih v prostorih Kazine. Tam so imeli tudi skladišče opreme. Po sestankih pa so zahajali v gostilno Rio, kot vsi ljubljanski alpinisti, tudi večkrat

na teden. Sabla pravi, da ko je začel hoditi v Rio, so alpinisti z različnih odsekov sedeli za svojimi mizami, vsak ferajn zase. In ravno njegova generacija (Sabla, Skok, Kovač, ...) z ostalimi so spravili vse ferajne za eno mizo.

V drugi polovici osemdesetih ni več toliko plezal. Zaradi obveznosti, dela in vsega, kar mu je življenje prineslo, se je odmaknil stran od plezalne scene. Smrt sestre pa ga je dodatno odvrnila od gora. Začel se je resneje ukvarjati z rejo konj, kar počne še danes. Trenutno ima 18 konj, o katerih govori s prav posebnim zanosom. Kot je imel prirojen čut za plezanje, tako ga je z leti razvil tudi za konje. Danes je Janez Sabolek samostojni podjetnik, strokovnjak za rejo in vzgojo konj ter jahanje. Vsake toliko pa gre še kaj splezati v gore ali na Turnc. Mladostni občutek in ljubezen do narave je nekoč zamenjal za gore, kasneje pa se je spet vrnil k naravi, h konjem. Sam pravi, da na nek poseben način v sebi še čuti pripadnost tistemu času, ko je še veliko plezal. Le da so danes njegova prava ljubezen konji in ne več hribi.

Miha Habjan

Lidija Painkiher

O Lidiji Painkiher je uvodno besedo napisal Janez Skok, intervju pa opravil Miha Habjan v Ospu, 4. aprila 2009.

Lidija je nedvomno zaznamovala 80. leta, tako s svojo pojavo kot s plezanjem. Odkar je odšla, bolje rečeno, se ni vrnila s plezalnega izleta v Yosemite, je minilo že več kot 25 let. Fascinantno je, kako premočrtno in neomajno sledi svoji želji po plezanju in nekalupljene-mu načinu življenja in to od prvega dne, ko je prišla na ferajn. Odkar je začela plezati, jamra, da je stara, da bi morala začeti tako kot mi, s sedemnajstimi, da mora shujšat – od vedno je bila trlica (trlica na dieti), zato je dobila ime Bunka (smer levo od Hard rocka v Črnem Kalu se imenuje po njej), vendar je kljub vsem tem »težavam« v zelo kratkem času sodila med najsposobnejše plezalce v klubu. S pojavom prostega plezanja so se začele prve proste ponovitve in Akademci so bili v prvih vrstah novega gibanja, vse skupaj pa se je začelo s prostimi ponovitvami smeri v Julijcih in Kamniških. Lidija je z različnimi soplezalci, predvsem pa z Rokom Kovačem, Igorjem Škamperletom in Frančkom Knezom, sodila v sam vrh tedanje generacije. Pri svoji plezalski »sli« in hiperaktivnosti so se ji zgodile tudi prvenstvene smeri, kot sta Židinja v Vevnici in zgornji del Marije pomočnice v Koglu. »Židinja!« je bilo vse, kar je iz sebe iztisnil Jože Žumer, ko je na društvu zvedel, da sta Rok in Lidija splezala »njegov« projekt.

Lidija si je v pretežno moški družbi izborila svoj status »naravnega pojava« in vse naštetu je nekako sodilo k njenemu stilu. Na svojevrsten

način, kljub temu ali pa zato, ker je bila desetkarica na matematiki, je bila ena izmed njenih daleč naokoli slovečih lastnosti skorajda otroška naivnost. Znane so zgodbe, ko jo je Jusko (Miran Jus) v sezoni, ko sta z Rokom splezala vrsto težkih zaledenelih slapov, v Riu navlekel, da je za halo Tivoli zmrznjen slap, super za trening. Celo popoldne je hodila po Rožniku in nadlegovala sprehajalce, če jim je kaj znano o slapu, ki bi moral biti nekje v bližini. V Paklenici so jo Štajerci nahecali, da Franček vsako jutro dela razgibalne vaje in tako se je cela votlina pod Aniča Kukom zabavala, ko je Lidija ob 5.-ih zjutraj delala raztezne vaje, večina občinstva pa je še zbirala pogum za izstop iz spalnih vreč po prekrokani noči v Rajni.

Kot rečeno, leta 1983 je Lidija odšla plezat v Yosemite, na fakulteti jo je čakal le še zagovor diplome iz matematike. Igor se je vrnil domov, ona pa je ostala tam in si življenje uredila tako, da je lahko plezala 4 dni na teden.

Intervju z Lidijo Painkiher

Kako je spet plezati v Sloveniji?

Lepo. Tu sem dva tedna in s Petrom Chassejem sva imela že veliko plezalnih dni. Največ sva plezala v Mišji peči. Imam en projekt (smeh), ki bi ga rada splezala, če bo šlo, drugače pa tudi ok.

Kako to, da si prišla v Slovenijo?

Prišla sem na počitnice. Prišla sem plezat in obiskat domače in nekaj prijateljev. Že dolgo nisem bila

doma, pa sem morala spet priti. Lepo je videti nekaj starih obrazov in Slovenijo. In plezati.

Še vedno veliko plezaš? Tudi pozimi?

Ja. Še vedno. Moj delavni teden je zdaj krajši. To sem si izborila in predvsem za vikende ali ko imam več časa prosto, veliko plezam. Bliizu kjer živim, je nekaj plezališč, kjer s Petrom redno hodiva in plezava. Raje imam skalo, pozimi manj.

V začetku osemdesetih si bila vrhunska alpinistka. Kako se je vse začelo?

Kje je že to (smeh)? Takrat smo veliko plezali. Veliko sem že pozabila, kaj vse sem splezala. Tudi s kom. In imena smeri. Prvič sem šla v hribe, ko me je prijatelj peljal na Triglav. Leto kasneje sem začela plezati. Prišla sem študirati matematiko v Ljubljano in leta 1977 sem prišla k Akademcem. Trenirali smo na rimskem zidu in na gradu, na Šancah. In hitro sem ugotovila, da je plezanje fajn in me je potegnilo. Popolnoma. Jaz sem hotela ves čas plezati. Hodili smo v Paklenico za prvomajske praznike. Tam je bilo super plezati. Super skala in morje. In večeri ob ognju, pa družba, vino. Res je bilo fajn.

Kako je bilo na Akademiku takrat?

Če je bila alpinistična šola, je bilo bolj resno, drugače ne. Kdo je bil načelnik, se ne spomnim. Dobivali smo se v Riu, dvakrat ali večkrat na teden. Včasih so nas vrgli ven, pa smo šli zjutraj še naprej (smeh). Lepo je bilo. To sem najbolj pogrešala v Ameriki. Druženje plezalcev, vsak teden, celo vsak dan. Bili smo skupaj, se pogovarja-

Lidija Painkiher v Ospu.

li, največ o plezanju. To mi je veliko pomenilo. Za vikende pa plezali.

Kako je bilo plezati v začetku osmdesetih?

Super. Veliko denarja nismo imeli, pa se nismo dosti sekirali. Težje je bilo priti do denarja za odprave. Sabla je bil prvi, ki je organiziral, da smo delali na višini. Fantje so to veliko delali, tudi jaz sem včasih. Šla sem na plezalno srečanje v Francijo in tam so nam prvič pokazali magnezij. Doma smo plezali brez. To je bilo novo, nov pristop. Plezati se je začelo prosto, zato smo tudi začeli trenirati na Šancah in Rimskem zidu. S Frančkom sva šla tudi na mednarodno srečanje v Paklenico, kar je bila zame tudi prelomnica, saj smo začeli po tem plezati prosto, spoznala sem nove trende v plezanju. Pred tem so

plezali tudi slapove tehnično, z lojtrami, mi pa smo takrat začeli plezati samo s cepini. Rok Kovač je hodil gledati slap, sem pozabila ime, potem pa sva ga splezala. Prvi smo splezali Peričnik, to se spominjam. Jaz sem samo čakala, kako bi lahko šla plezati. Hodila sem v službo na inštitutu Jožef Štefan, vendar sem pustila službo zaradi plezanja. V nekem trenutku sem spoznala, da mi je plezanje vse, da je nad vsem ostalim. Janez Skok me še zdaj spomni, kako sem na razgovorih za službe jaz postavljala pogoje, koliko časa bi imela prosto, da bi lahko plezala (smeh).

Splezala si veliko prvenstvenih?

Kar nekaj novih smeri smo splezali. Takrat plezalnih vrtcev še ni bilo, no, se je ravno začelo s tem, pa smo veliko plezali v hribih in iskali nove

linije. To je bil takrat tudi eden od izzivov in priložnosti. Se pa ne spomnim več veliko, kaj vse sem splezala. Spomnim se smeri v Mangartu in Vevnici, tam je bilo, razen nekaj klasik, še vse prazno.

Rekla si že, da imaš raje skalno plezanje. Kako je bilo potem na odpravi v Pamirju?

Leta 1982 smo šli na Pik komunizma (7495m). To je bila ženska odprava in fajn smo se imele. Rusi so nam vse organizirali, prevoze, hrano, šotore. Me smo samo prišle in mislile na goro. Tam sem se prvič spoznala z višino. Ko smo prespale na 6000 metrih, je bilo vse lažje. Je šlo, pa smo prišle na vrh.

Kako to, da te niso visoke gore bolj pritegnile?

Takrat je bila Himalaja zelo popu-

larna. Veliko fantov, tudi punc, je želelo iti na odpravo. Meni je bilo všeč v Pamirju in če se mi življenje ne bi tako speljalo, če bi ostala doma v Sloveniji, bi verjetno tudi odšla v Himalajo. Jaz sem samo hotela plezati, veliko plezati in dvigovati svoje meje. Problem pri odpravah pa je to, da ti plezalna forma zelo pade, ko prideš domov. To me je motilo. Druga stvar pa je bila, da sem ostala v Ameriki. Kasneje sem razmišljala, da bi bilo zame v plezalnem smislu bolje, če bi ostala doma v Sloveniji. V Sloveniji je bilo vse v vzponu. Skalno prosto plezanje, ledno plezanje, odprave ... Tu je apnenec, ki sem ga bila vajena in tu sem že nekaj dosegla. V Ameriki pa so že nekaj časa prosto plezali in tam je že bilo veliko odličnih plezalcev, pa še skala je drugačna in sem se morala temu prilagoditi. Začela sem plezati počti, kar mi je bil spet velik izziv. Po drugi strani pa je bilo zame bolje, da sem šla v Ameriko, da sem se na ta način izognila Himalaji. Himalaja je preveč nevarna in lahko se bi mi kaj zgodilo.

Leta 1983 si odšla v ZDA. Kako to, da si ostala tam?

Še pred odhodom v Ameriko sem veliko plezala in delala tudi višinska dela, da sem nabrala denar. Tam je bilo vse novo. Šla sva z Igorjem Škamperletom in doživela šok. Poči. Tega nismo bili vajeni in sem se morala naučiti plezati počti. Bila sem zelo motivirana. Tam je bil tudi Franček Knez in smo skupaj plezali. Spoznala sem Američane, njihov način plezalnega življenja in bilo mi je všeč. Nekaj prijateljev me je prepričalo, da sem ostala tam. Nisem imela namena ostati za vedno, le nekaj časa, ker sem res hotela le plezati in v Ameriki je bilo to lažje. Hitreje sem zaslužila. Čez zimo smo delali na črno, ostali čas v letu pa plezali. Največ v Yosemite.

Postala sem članica Rescue team-a, da sem lahko ostala v parku. Bila sem sploh prva ženska, ki je postala članica te reševalne skupine. Meni je bilo plezanje res vse in temu sem vse podredila. Po štirih letih sem ugotovila, da je to in sem se dokončno odločila, da ostanem v Ameriki. Še vedno pa sem državljanica Slovenije.

Kaj počneš danes? Koliko plezaš?

Delam v zobozdravstvu. Tako sem si uredila življenje, da še vedno veliko plezam. V preteklosti sem imela težave z zdravjem, največ z rameni. Imela sem 13 operacij po celem telesu in ko je bilo najtežje, sem res nehala plezati. Doktorji so mi že rekli, da ne bom več smela plezati. To je bilo zame res hudo. Takrat sem iskala nove športe, a ko sem lahko začela plezati, sem spet le plezala. Zame je plezanje še vedno največ. Nekoč sem mislila, da moram nenehno dvigovati in premikati svoje meje, kasneje pa sem spoznala, da ni važno, na kakem nivoju plezaš, le da plezaš. Plezanje mi je način življenja. Danes ne plezam več na takem nivoju. Veliko plezam skupaj s Petrom, ki pleza na visokem nivoju in ga podpiram pri tem.

Očitno res živiš za plezanje?

Ja. Živim. Jaz sem pustila življenje v Sloveniji za plezanje. Pustila sem službo, prijatelje, družino, vse. To je bila višja sila. Ko sem ostala v Ameriki, je bilo doma hudo. Mama je bila zelo nesrečna. Tudi meni je bilo težko, življenje se mi je obrnilo na glavo. A zame je bilo plezanje vse, prva in največja ljubezen in vedno bo. Ne morem početi nečesa, če tega nimam rada. Jaz sem vedela, kaj hočem, in ugotovila, da bom lahko v Ameriki več plezala kot doma, zato sem ostala tam. Lažje

je prilagoditi življenje plezanju tam kot v Sloveniji.

Za konec - kako gledaš na dneve, preden si ostala v Ameriki?

To je bil zame eden najlepših časov. Imam veliko lepih spominov. A zame je bilo najvažnejše, da lahko plezam in v Ameriki je bilo to lažje. Himalaja ne bi bila zame, je preveč objektivno nevarna. S skalnim plezanjem pa izpolnujem svoje življenje. Še vedno. Tudi ko sva se pred časom pogovarjala s Frančkom Knezom, mi je rekel, da ga včasih še prime, da bi kaj težkega plezal, potem pa ga sreča pamet. Tudi pri meni je tako. Tistega razburljivega feelinga ne potrebujem več, danes mi je važno le, da plezam.

Janez Skok in Miha Habjan

Kdo je mož iz oklepaja?

Ko sem Miho Habjana opozoril, naj si za potrebe zbornika v starih AR pogleda preglednico prvih prostih ponovitev daljših smeri v naših hribih, iz katere je razvidno, da je bil Akademik v začetku osemdesetih ne le eden izmed klubov, ampak mu pripada pionirstvo pri uveljavljanju prostega plezanje pri nas, sem za nagrado fasal ta prispevek, ki naj bi osvetlil tedanji Akademik, začetke prostega plezanja in obdobje zgodnjih osemdesetih let.

Opozorilo je bilo seveda dobronamerno, ker sem se kot eden od intervjuvancev počutil nekako kot tisti 100-letniki, ki jih od časa do časa obiščejo v domu upokojencev in na vedno isto vprašanje: »Ata, povejte nam, kako je bilo, ko ste bili vi mladi?«, le resignirano odvrnejo: »Fajn«. Za kaj več ni ne volje, ne potrebe. Da ostane zapisano, pa je le treba povedati, da so predvsem Rok Kovač, Lidija Painkiher, Tadej Slabe (dokler ni prebegnil), Andrej Kokalj in Janez Skok med prvimi v Sloveniji pograbili etiko prostega plezanja, Rok pa je zagrešil tudi prve in najdrznejše ponovitve lednih slapov pri nas.

Na Akademiku se je poleg hribov v 80-ih vse dogajalo v Riu. Le-ta je bil poleti s svojim odprtim vrtom še kar spodobna gostilna, pozimi pa se je prelevil v pravo zakajeno balkansko beznico z vedno politimi karirastimi prti in klientelo od ljubljanske študentarije do raznovrstnih umetnikov in bolj ali manj zgrešenih eksistenc. Stregli so natakariji, od katerih je bil vsaj eden tako nevaren, da se ga nisi upal pogledati v oči, če si le sumil, da ga ima malo pod kapo. Po sestankih v Kazini nad Riom, kjer smo imeli

tedaj prostore, ki smo si jih delili z APZ (Akademski pevski zbor), smo se sprva celo dvakrat tedensko (ob torkih in četrtnih) spustili v Rio in tam, ob pomankanju kvalitetnih TV programov in interneta, pili, skorajda vsi kadili, predvsem pa nakladali do polnoči, ko so nas postavili na cesto.

Tu je zakročila slovita naslovnica Mountain magazina iz leta 1979, na kateri je izumitelj frienda Ray Jardine v smeri Separate Reality 5.12a, visel na robu vodoravne strehe nad modro zeleno globino Yosemiteke doline, obut v EB-ejke, dolgih las in v žametnih hlačah. Podoba, ki je deco socializma v pumparicah, z obvezno našitim tokom za kladivo in po možnosti povišanim pasom, da si imel zaščiten še križ in ledvice, skorajda uročila.

Družčina, ki je zahajala takrat v akademsko omizje v Riu, je bila precej pisana in še zdaleč ne obsedena samo s plezanjem. Mimogrede navržena gimnazijska pripomba, kakšne brezvezarije moramo brati pri slovenščini, je imela za posledico predavanja o poeziji, Tomažu Šalamunu, literaturi, skupini OHO, vizuelni poeziji, vse pa se je vedno končalo z bentenjem nad našim socializmom. Člani so bili poleg študentov in srednješolcev tudi bodoči ali delujoči profesorji in asistenti, predvsem pa je bila klapa precej anarhistična.

Lahko, da sem bil celo med pobudniki ideje, da bi tudi Akademci, tako kot Matičarji, Kamničani ali Domžalčani, dobili svoje puloverje. S svojim vzorcem in znakom. Vsekakor bi ga takrat takoj imel. Doživeli smo strasten Zupančev

govor, da kot član Akademika ne bo uniformiran kot vsa družba, ki hodi na šiht v Toper srajcrah in Varteks hlačah. Mi smo skupaj, zato ker smo drugačni in nam gore pomenijo prostor svobode ... Konec debate. Nikoli nismo imeli svojih puloverjev.

Ob uničevanju piva in cigaret je postajal novi način plezanja, ki se je začel širiti iz Yosemitev v nam bližje kraje, vedno pogostejša tema omizja. Marko Bricelj, tedaj študent medicine, je prav vročično pridigal o novem načinu plezanja in novem tipu plezalca, ki bo sposoben, le z močjo svojih natreniranih mišic in prstov, preplezati smeri, o katerih se nam danes še sanja ne. »Ja pajade, daj še en pir.« »Gobe pa ne bodo nikoli zlezli«, sem oponiral še pod vtisom Ospa, kjer sva s Tomažem Škobrnatom opravila prvo tedaj jugoslovansko ponovitev smeri v desetih urah matranja z lojtrcami in vsem, česar sva se spomnila. Tinetu Miheliču, ki je bil pobudnik tega izleta na Primorsko, je v sosednji Stari uspelo z Ruparjem skoraj bivakirati. Pa so jo, in to le 7 let za tem, ko se nam je že misel o prosti ponovitvi takšnih smeri zdela nepredstavljiva. Leta 1986 sta jo prosto ponovila Tadej Slabe in Srečo Rehberger.

Leta 1978 sta odšla Iztok Tomazin in Borut Bergant na izmenjavo v ZDA in se kot prva Slovenca spoznala z avtentičnim ameriškim prostim plezanjem. Ob vrnitvi domov je Tomazin z vrsto člankov predstavil idejo in filozofijo prostega plezanja, ki pa je prav na Akademskem AO očitno takoj padla na plodna tla. Leto kasneje, 1979, sta prišla na obisk v Slovenijo Ajax

Green in Earl Wiggins ter s svojimi ponovitvami pokazala novo pot. V Dolžanki sta splezala prosto Ta težko in Levo, v Sivnici dve smeri z oceno med VII in VII+, JLA v Šitah in Helbo v Triglavu. Še istega leta smo bili s Hipijem pod Sivnico in z varovanjem od zgoraj nam je uspelo ponoviti enega izmed ameriških bav-bavov, ki danes nosi ime Ameriška in je ocenjen s 6b/b+. To je bil vsaj zame trenutek, ko me je nehalo zanimati plezanje v klasičnem »gre-kot-gre-do-A0« stilu, ampak smo začeli ponavljati smeri prosto.

Imeni, ki sta tedaj na Akademiku imeli težo in ugled, sta bili nedvomno Tine Mihelič in Jože Žumer. Konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih sta bila poleg Hipija (Igor Gruden, AO Železničar) plezalca, ki sta vnašala tako v klub kot v omizje Ria nekakšen mediteranski pridih. Tine je bil v Dolomite zaljubljen, Jože, Koprčan na študiju v Ljubljani, pa kot izjemen plezalec njegov idealni soplezalec. Njuna zasluga je, da so nam postali blizu Dolomiti, Glinščica, Cassin, Arco, Comici, prosto plezanje lepih naravnih smeri in ne nazadnje Črni Kal, kjer smo vrsto današnjih klasik, kot so Lajza, Superca, Črna gurtina, Popaj, Roja, z navadnimi klini zagrešili prav Akademci, z Rokom in Jožetom na čelu. V tistih časih je bilo plezati na morju nekaj neverjetnega oz. manjvrednega in Tine nas je moral za odhod v Osp prepričevati z zagotovitvijo, da ima stena baje 120 metrov in vsaj 40 metrov previsa. Vse nižje od 100 metrov je bil tedaj »krš, nevreden roke pravega alpinista«. On nas je pozimi pripeljal v Glinščico, Comicijeve, le 20-metrške smeri pa prepričale, da je krš zelo relativen pojem.

Eden najvišje postavljenih in često opevanih Tinetovih dolomitskih ciljev je bil Torre Trieste, tako Cassinova kot Carlessova smer pa sta za tedanje čase ponujali najzahtevnejše izpostavljeno prosto plezanje z nekaj detajli A0. V te smeri so tedaj vstopale le najboljše navite naveze. Prva od naše generacije sta klecnila Rok in Herzog. Naskočila sta Carlessa. Sonce je bilo že visoko na nebu, ko se je začel Herzog na štantu dreti Roku, da pod steno vidi tri papagaje. Nista zlezla niti dveh raztežajev, ko so bili papagaji že na njunem stojišču. V trojni navezi so ju obplezali Hainz Mariacher, Luisa Jovane in Manolo, obuti le v plezalke, v pisanih trenirkah brez čelad. Prehiteli so ju tedaj verjetno najboljši plezalci v Dolomitih, ki so kasneje splezali številne nove prosto preplezljive smeri v južni steni Marmolade in vpeljali osmo in deveto stopnjo v Arco. V nekaj urah so splezali smer, onadva pa sta v gojzarjih in s težkim nahrbtnikom bivakirala na vrhu T. Trieste ter se šele naslednji dan spustila v dolino. Naslednje leto sta bila Rok in Herzog spet v T. Trieste. Tokrat je bil v načrtu Cassin. Dan je bil zopet prelep, njun moto pa »lahko in hitro«. Vstopila sta brez nahrbtnika, namesto čelad sta si zavezala rutke in zdelo se jima je, da jima gre dobro. Sredi stene sta zopet zagledala papagaje pod steno, le da se tokrat nista več smejala, ampak le pospešila. Ni pomagalo, papagaji so ju zopet ujeli in prehiteli, isti scenarij, le Luisa je bila še lepša kot leto poprej, je dejal Rok. Tudi tokrat sta bivakirala na vrhu, le da tokrat brez opreme. Vsaj Rok je ugotovil, da ni dovolj, da si lahek, ampak bo treba začeti tudi plezati drugače.

Za prosto plezanje ni bila dovolj le odločitev. Potrebna je bila tudi moč.

Z vplezanostjo takrat na splošno ni bilo težav, saj je bil standard med najaktivnejšimi 20 – 30 vzponov letno, in to smeri čez stene Travnika ali Šit. Začelo se je treniranje na Šancah, Rimskem zidu in Turncu. V obdobju, ko sem največ plezal, sem lahko visel na Gradu tudi po 3 ure na dan. Pa ne sam – tu ali na Rimcu je bilo videti vse, ki so v teh letih plezali prosto po naših hribih ali Paklenici. To je bil verjetno poleg pravega izziva in športnega užitka ter zelo netradicionalnega slovenskoga plezalskega okolja glavni razlog, da se je med prve proste ponavljalce vpisalo toliko Akademcev oziroma članov omizja iz Ria.

Danes so TV programi seveda kvalitetni in na internetu dobimo vse. Celo v gostilne nam ni več treba. Stare ciklostirane številke Alpinističnih razgledov ležijo po prašnih škatlah starih fotrov. Je pa na voljo elektronska verzija in v številki 17 je objavljen podrobnejši pregled prostih ponovitev z imeni, datumi in smermi.

Aja. Še odgovor na vprašanje iz naslova. Andrej Kokalj – Koki, ki je v osemdesetih sodil med pionirje prostega plezanja, je imel to smolo, da je tedaj pretežno plezal s Tadejem Slabetom, ki je bil že takrat eden najboljših. Ime se ga je prijelo med enim izmed »pirstormingov« v Riu ... V alpinističnih novicah je spet pisalo: Smer »Fajn je bilo«, VIII+, je prosto preplezal Tadej Slabe (z Andrejem Kokaljem, 1x tehnično).

Janez Skok

Kako pomembni so bili dejansko člani Akademskega alpinističnega odseka pri razvoju prostega plezanja v začetku osemdesetih v Sloveniji, si lahko preberete v Alpinističnih razgledih iz leta 1983, številka 17, stran 42 (<http://www.slo-alp.com/arazgledi/>). V članku Toma Česna "Pomembnejše proste ponovitve v naših stenah (do 21. avgusta 1983)" so naštet pomembnejše smeri s prvimi prostimi ponovitvami v Julijskih Alpah, Kamniško-Savinjskih Alpah, Ospu ter Paklenici. Glavnino prvih prostih ponovitev so opravili ravno Akademci.

Janez Skok: Začetki prostega plezanja

Janez Skok na Kalymnosu z Ines in hčerko, 2007.

Vsi, ki se ukvarjamo s plezanjem, pohodništvom ali turnim smučanjem in smo že kdaj v svojih rokah držali vodničke Sidarta, posredno poznamo Janeza Skoka. Ustanovitelj te iste založbe in idejni vodja, še danes akiven alpinist, je bil svoje čase s ferajnovskimi kolegi

pravi gonilni motor Akademskega alpinističnega odseka.

Akademc je postal že daljnega leta 1977, ko je na ferajn prišel s komaj šestnajstimi leti. Takrat je imel AAO še svoje klubske prostore v Kazini, kjer so vsak torek in četrtek

po končanem ferajnu zavili do Ria in ob obveznem pivu kovali načrte za veliko uspešnih vzponov, ki so temu sledili. Na začetku ga je veliko vodil plezat Tine Milhelič, kasneje pa je z ferajnovskimi kolegi, kot so Rok Kovač, Lidija Painkiher, Tadej Slabe, Iztok Osojnik, Janez Sabolek

Janez Skok, Rok Zavrtanik, domače mladenke in Dani Tič pred kočjo v Tamarju.

in ostalimi postal pravi plezalni motor našega ferajna. »Akademski alpinistični odsek je bil tiste čase po uspešnosti vzponov v samem ospredju«, zatrjuje Janez.

Večinoma se je plezalo po hribih, vendar so bili to za plezanje popolnoma drugi časi. Če so želeli oditi plezati za vikend, so se v hribe odpravili že v petek. Ob vsakem vremenu in letnem času so se vsedli na avtobus in peljali do izhodišča, nato pa kar precejšnjo pot prehodili. Spali so zunaj ali po bivakih, vmes pa plezali razne smeri. Volja po plezanju je vsekakor morala biti velika, saj je bilo logistično precej bolj zakomplicirano kot danes, ko ima že skoraj vsak svoj avto. Tudi Paklenica je že bila zelo popularna. Takrat še vse nenavrtano, se je plezalo vse na zatiče in kline z redkejšim varovanjem, tudi do 15 metrov nič in precej na tehniko. Spomni se, da so takrat preplezali v enem dnevu celo do pet ali šest smeri. »To je kar letelo«, pravi. Ko bi se začeli v plezanju lahko že dolgočasit, je postalo popularno prosto plezanje, katero jim je prineslo nov izziv. In ravno v prostem plezanju je bil Janez z

svojimi kolegi zelo uspešen. Pravi, so bili Akademci na splošno eni bolj uspešnih v začetkih prostega plezanja, saj so ravno oni prvi resno zagrabili prosto plezanje, medtem ko se na drugih ferajnih to še ni prijelo. Veliko prostih ponovitev v hribih so opravili ravno Akademci. Leta 1983 je AO Akademik po številu vseh vzponov zasedel prvo mesto.

Janez je bil v plezalnem smislu zelo aktiven na vseh področjih. Veliko ima prvenstvenih skalnih in zimskih smeri ter prvih prostih ponovitev. Redno je plezal po evropskih hribih, kot so Grandes Jorasses, Aiguille du Dru, Grosshorn in v Tofani kot tudi v Himalaji (predvsem v Pakistanskem Karakorumu) in Ameriki. Tam je največ preplezal v Yosemiteh in Patagoniji, kjer sta leta 1987 z ženo Ines opravila prvih vzponov na Cerro Torre.

»Za plezanje so bili to zlati časi«, pravi, ko se spominja svojih začetkov, plezalnih dogodivščin in odprav. Najbolj sva med pogovorom opevala prvo odpravo, ki je trajala kar nekaj mesecev, ko se je z

drugimi plezalnimi kolegi odpravil v Severno Indijo kar s kombijem. Kasneje še dvakrat. Zadnjič, pred parimi leti je za pot z ženo Ines porabil samo še 5 dni. Med najinim pogovorom hitro ugotovim, da Janez ne potuje samo s plezalskim namenom, ampak tudi z srčnim in je med potovanji odprt za vse zanimive pripetljaje. Danes še zelo aktiven v plezalnem smislu, bo kot kaže deležen podobnih plezalnih popotovanj in dogodivščin tudi še v prihodnosti.

Irena Silič

Rok Kovač in začetki lednega plezanja v Sloveniji: Za prve osvojene smeri je bilo potrebno veliko iznajdljivosti

Zadnje čase ga pogosto najdemo v trgovini Annapurna na obrežju Ljubljane. Rok za pultom ali malo naokrog, njegov cepin, ki je skoraj že legendaren, visi na steni nasproti vhoda in poznavalcem ne uide, čeprav se skriva malo pod stropom. To je eden iz družine »domače izdelave«, o kateri krožijo razne zanimive anekdote. In kaj je lahko bolj zanimivega, kot iz ust enega najboljših lednih plezalcev v 80-ih poslušati anekdote o pionirskih začetkih, ko so tudi mladi in drzni Akademci utirali pot slovenskemu lednemu plezanju.

»Na začetku smo gledali revije in se čudili Škotom, ki so začeli z lednim plezanjem že v šestdesetih«, pravi Rok, eden prvih, ki so začeli resno zabadati cepin in dereze tudi v slovenske slapove. Prvi opaznejši vzpon so opravili leta 1979 Vanja Matijevc, Blaž Oblak in Lado Vidmar. Šlo je za tehnični vzpon do vrha Luciferja v Martuljku. Isto leto sta Janko Plevel in Dušanu Podbevšek osvojila danes zelo oblegani Sinji slap na Jezerskem. Že takoj naslednjo zimo (1980/81) pa je akademska naveza Rok Kovač, Lidija Painkiher in Andrej Škafar osvojila slap Peričnik, ki je razen še enega vzpona istega ostal neosvojen za naslednjih 12 let. In da Akademci niso bili res kar tako, sta še enkrat dokazala Rok in Lidija, ki sta prva in doslej edina preplezala nevaren slap Peračica nad cesto, ki vodi iz Bleda v Bohinj. Ledno plezanje je tvegana stvar, kar je potrdila tudi izkušnja, ki je verjetno nista nikoli pozabila – ko sta sestopala in je Rok

Blatni graben.

skočil po nahrbtnike, se je nad njima sesul skoraj cel slap. Že med vzponom sta ugotavljala, da je led kar precej zmehčan in da je slap že enkrat počil, pa sta vseeno nadaljevala

in na srečo tudi še pravočasno sestopila. Menda je bilo zanimivo tudi takrat, ko se je Roku v Peričniku odpela dereza tik pod štantom in je nesrečno visela s čevlja.

Pekel.

Na začetku je bila oprema glavna ovira za bolj težavne vzpone. V 80-ih so Šakalu, najbolj znanemu med cepini, delali konkurenco še tisti domače izdelave. Rok je tu eden izmed bolj iznajdljivih plezalcev, saj je po nekaj krvavih izkušnjah s členkih prišel do inovacije, ki jo najdemo danes tudi pri sodobni opremi – posebna vrsta zakrivljenega ročaja, ki precej dobro zavaruje roke pred poškodbami. Pri snovanju orodja mu je pomagal orodjar iz Mengša in menda so bili ročaji skoraj neuničljivi. Kljub temu pa je takrat veljalo pravilo, da so imeli plezalci s seboj že en rezervni cepin. Nič kaj »fast & light«, če gledamo z današnjimi očmi. O neprijaznosti opreme pa govorijo tudi dereze, ki so jih takrat uporabljali – o trdih čevljih takrat še skoraj ni bilo govora, tudi o avtomatskih derezah ne, pa tudi takšnih z navzgor obrnjenimi zobmi še niso poznali.

Anekdote pa se niso rojevale samo na domačem terenu. Poleg Francije je bila takrat v ledno-plezalskem turizmu popularna Škotska. V zimi 1983/84 se je ekipa slovenskih plezalcev odpravila na »izmen-

javo« v Anglijo. Običaj je bil, da so se domači plezalci pomešali s tujci in Rok je imel srečo, da je dobil zanesljivega škotskega soplezalca. Ta mu je že prvi dan zelo praktično predlagal soliranje in tako sta nadaljevala ves čas gostovanja. Zadnji dan pa so jo Roku malo zakuhale okoliščine – odpovedal je cepin. Na srečo se je ročaj zlomil šele pri sestopu iz smeri, tako da se je nekako rešil iz težav, ki bi bile nekaj metrov nižje lahko veliko bolj neprijetne.

Poleg Akademcev pa so bili v začetkih zelo uspešni tudi drugi plezalci – Franček Knez, brata Štremfelj, brata Podgornik, Iztok Tomazin, Igor Škamperle – znana alpinistična imena, ki jih srečujemo tudi v drugih zgodbah. V začetku devetdesetih leti pa je oprema zelo napredovala, kar je po eni strani zmanjšalo ovire za doseganje večjih ciljev, s tem pa se je povečala tudi zahtevnost vzponov. Nastopi nova doba, pionirski časi so mimo.

Duška Mervar

Andrej Zorčič: Od prvih sprehodov s smučkami v hribe do najbolj odličnih alpinističnih spustov

Serozahodna stena Prisojnika (2547m),maj 1989.

V senci gora se bo v prebujajočem jutru začel dolg in naporen dan. Od prvih sončnih žarkov obsijan sneg te vabi, da se podaš na strmi in utrudljivi vzpon. In kakšno veselje se je s prijatelji znajti v tej surovi in obnem neskončno lepi naravi.

Andrej je bil eden prvih alpinistov v Sloveniji, ki se je začel z alpinističnim smučanjem ukvarjati bolj načrtno. Smučanje ga je na različne načine spremljalo že od mladosti in premamilo ga je tudi v hribih. Še vedno velja za enega najboljših slovenskih alpinističnih smučarjev, ki je bil najbolj aktiven v osemdesetih in devetdesetih letih. Kot sam pravi, se na smučke danes postavi večinoma samo še na smučišču in vsako leto se odpravi na kakšno turno smuko. Bolj eks-

tremni podvigi pa ostajajo zanimiv spomin, ki ga oživi tudi pogovor, kot sva ga imela midva.

Pred najinim srečanjem sem vzela v roke njegovo knjigo Strme smučine, ki sta jo pripravila skupaj z Dejanom Ogrincem, s katerim sta skupaj izkusila ne samo literarne, ampak tudi veliko zanimivih smučarskih dogodivščin. Knjiga je dober priročnik, ki daje osnovne napotke, kako se na smučarsko odpravo v hribe dobro pripraviti, predstavi pa petdeset izbranih smukov. Med drugim podrobno opisuje tudi zgodovino ekstremnega smučanja, kot so alpinističnemu smučanju rekli v njegovih začetkih. Za čas prvih večjih slovenskih podvigov omenjata leto 1972, ko sta bili prvič presmučani vzhodna

stena Škrlatic in Jugova grapa v Dovškem križu. Že naslednje leto se je zgodil prvi spust z vrha Triglava na Kredarico. In tako naprej, vse do devetdesetih, ko je knjiga izšla..

Poleg tega, da ima za sabo veliko markantnih spustov in zanimivih odprav, je Andrej tudi eden prvih, ki je začel smeri bolj sistematično zbirati in beležiti. Tega sta se lotila skupaj s Francijem Savencem v začetku 80. let. Leta 1991 je izšla že omenjena knjiga, odličen popis smeri pa je izšel tudi v prilogi Alpinističnih razgledov leta 1996 (Kronika alpskega smučanja slovenskih alpinistov), ki so zanimiv vodič za alpinistične smučarske podvige še danes. Poleg tega, da je bil navdušen smučar in publicist, ki so mu bili hribi kar precej časa življenjski stil, pa je bil dejaven tudi v podkomisiji za alpinistično smučanje Planinske zveze Slovenije.

Na hrib pa se je le redko odpravil sam. Ostalo akademsko smučarsko družbo so sestavljali Niko Mole, Tomaž Klinar, Andrej Gosar, Marko Paternu, smučale pa so tudi punce – Jasna Bratanič in dve Katarini (Trontelj in Černe). Niso pa ostali samo na slovenskih hribih. Andrej ima za sabo tudi nekaj odprav v tujino. Med najbolj priljubljenimi destinacijami v tujino je bil gotovo Chamonix, rad pa se spominja tudi daljših odprav v Južno Ameriko, Pamir ali Nepal. O tem, da danes malo drugače razmišljamo in da tudi na hribe gledamo malo manj romantično, pa priča tudi organizacija časa, ki je v teh časih precej drugačna, kot je bila nekoč. Andrej

Ozebnik v Tofani(3243m), Dolomiti, februar 1993.

razlaga o svojih začetkih, kako so najprej v hribe »kar šli« in upali na najboljše razmere, ne glede na to, da so se morali odpeljati v Italijo ali Švico. Čez čas so se prepričali o razmerah tako, da so poklicali kar v koč. Danes pa sploh ni več vprašanje – internet tako ali tako ve že vse.

Seveda pa se je v vseh teh letih nabralo tudi veliko anekdot, ki ga nasmejejo še danes. Ena takšnih je hoja po ledeniku v supergah, ki se je takrat zdela zelo smiselna, saj je težke oprema, ki jo je treba nositi pri smučanju, že tako ali tako preveč. V trenutku, ko s smučkami ni šlo dalje, so si naredili superge in po ledeniku nadaljevali sicer v navezi, ampak vseeno v čevljih, ki so bolj primerni za hojo po travi. Po treh ponovitvah so to vajo vseeno opustili. Lahko si predstavljamo, zakaj. Poleg nošenja težke opreme in zdrsov na strmih pobočjih pa so ena od neprijetnosti, ki jih alpinistični smučarji večkrat srečajo, tudi plazovi. Andrej se hitro spomni več prilog, ko

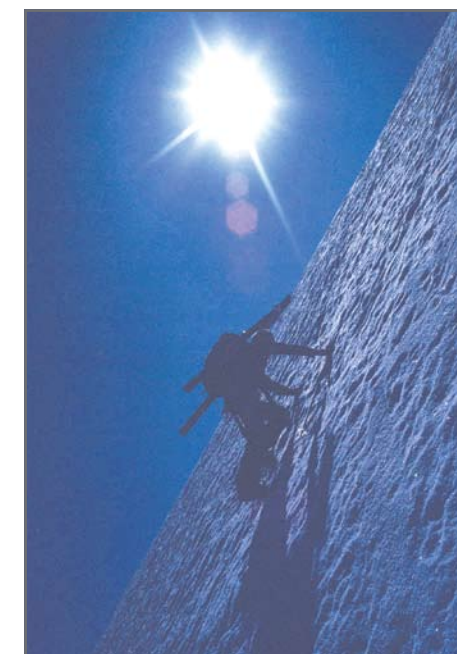
Koštrunove špice (2502m),Viš, Maj 1992.

so jih plazovi presenetili. Včasih je bil tudi sam zaslužen, da je šlo nekaj snega v dolino. Kakšnega pa tudi posneli – recimo tistega, na katerem se je Dejan odpeljal nekaj sto metrov nižje, na srečo brez posledic.

Na severnih pobočjih je sneg prhek, lepši pa je na južnih, saj je tam sneg osrenjen, z drugimi besedami, idealen za smučanje. Spust je zaključek vzpona in če si turo uspešno opravil, si za teboj ostale vijugaste sledi, ki si jih zapisal v sneg s svojim srcem in nogami.

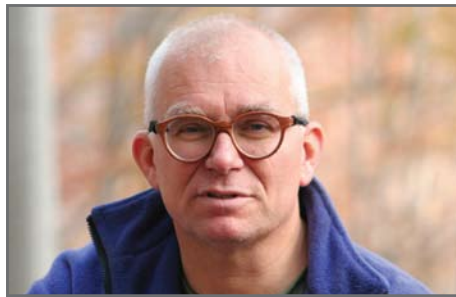
(Oba citata sta iz knjige Andrej Zorčič in Dejan Ogrinec: Strme smučine, 1991.)

Duška Mervar

Vzpon.

Iztok Osojnik

Ob prvem kontaktu me je alpinist, pesnik, filozof, hribovski ziheraš in nori žurer takoj podučil, da ni nikakršen spoštovani gospod, ampak Izток. Nekako sem se izvlekla z izgovarjanjem na bonton in lepe manire in tako se je vsesкупaj začelo. Ko je bil Izток še v Londonu so se mi po glavi že podile misli, na kateri del njegovega življenja, izkušenj in osebnosti naj se poženem. Glede na to, da je spoštovani gospod, pardon Izток, po izobrazbi tudi primerjalni književnik, sem seveda takoj pomislila na tiste gornike, ki so svoja doživljanja opisovali v literarni obliki.

Pa sem se ujela v lasten stereotip. Njegov pogled na hribe ni romantičen, ampak zelo racionalen. Doživetij v gorah ne ovija v rime, sredi zime, ko čez zrak razteza se obzorje rdeče plime.. Ne. Izток hribe dojema kot zelo resnični svet, poln doživetij, alpinizem pa način, s katerim ta svet premaguješ. In kot takšnega ga najbolj ceni. Veselijo ga nenavadne situacije in prostori, ki jih alpinist vedno znova odkriva. Visoko ceni odgovornost, iskrenost do soplezalca in pametno presojo. Čeprav se strinja, da so hribi intenzivni, pravi, da v tem svetu ne išče navdiha za pisanje. On ta svet vidi stoprocentno, nekateri ga doživljajo skozi zgodbo. Sicer se strinja, da je med alpinisti veliko dobrih piscev, saj se skozi hribovska doživetja odpirajo globoke človeške dimenzije. Poezijo vidi kot funkcijo jezika in

ne nujno kot sredstvo za izražanja čustev. »Alpinizem te postavi kot človeka, ki stoji na nogah«.

Že prvi koraki Iztokove alpinistične poti so bili neobčutljivi na uradniški odnos do hribolazenja, ki je zaznamoval predvsem generacijo pred njim. Nima ne tečaja, ne izpita, pravi tudi, da nikoli ni bil prav posebno vezan na odsek. Potem, ko so ga pri Matici odslovili, se je pridružil Akademcem. S soplezalci se je najpogosteje srečeval v Riu (opomba: lokal ob Slovenski cesti, ki je kasneje postal restavracije hitre hrane) in tako so se zafrkantsko poimenovali kar AO Rio. Bil je pripadnik generacije, za katero pravi, da je odvrгла gojzarje in si nataknila adidaske. Niso samo hodili v hribe, ampak so ga »štemal ko konji«. Sam je za trening tekkel od Mirja do Šmarne gore, dol in nazaj. Prisostvoval je začetkom prostega plezanja, prvim prostim ponovitvam, začetkom plezanja na Rimskem zidu in vrtanju prvih vrtcev. S tem novim duhom je prišla nova kolektivnost.

AO Rio je združevala miselnost »čim bolj noro plezat in čim bolj noro žurat«. Na rojstnem dnevu Pavleta Kozjeka v Mačkovem grabnu so skakali s kozolca v potok. Enkrat so imeli v severni Triglavski steni koncert, gor so privleki instrumente za cel bend. Ko so nekoč pohajali po Paklenici in se ustrezne volje vračali v Aniča lukko, sta Sabla in Majzl po stezi zabijala kline in se varovala. Zlato Gantar se je od smeha zvrnil in si prebil arkado. Takoj so organizirali reševalno akcijo in na dan privlekli steklenico slivovke. Narkoza je očitno delovala, Zlato se namreč ni nič kaj prida pritoževal nad šivanjem. Malo kasneje sta Sablja in Majzl zavila v steno ... Tu bom nadaljevanje zgodbe iz

vzgojnih razlogov zaključila. Izток pa hitro še enkrat poudari, da so bili takrat res močni in da so do str eznitve pač plezali instinktivno.

Izток je bil je eden prvih, ki je slovenski alpinizem nadgradil s plezanjem po slapovih. V 80-ih letih prejšnjega stoletja je to vrsto plezanja spoznal na Japonskem, takrat še naivno, s sumljivo neprimerno opremo. Ko je šel Izток prvič na slap, je plezal ob stranski steni in Japonci so ga gledali, češ, »saj smo vendar prišli lest slapove!«. In takrat se mu je posvetilo. Japonci so bili že takrat en korak naprej, skupaj so namreč lezli slapove celo poleti. Tako jim je v svetu strupenih kač in krastač oči zalivala voda, ko so vihteli cepine proti mokri in spolzki skali.

Spominja se, kako sta z mlajšim bratom nekoč lezla pod Brano proti Turski gor. Kar naenkrat je z Brane priletel plaz in vedela sta, da morata bežati, pred njima pa greben in na vsaki strani navpična stena. Nekako sta se zmotala iz nezavidljivega položaja in ko sta že mislila, da jima je uspelo, je brat ugotovil, da je izgubil potni list. Ker je bil Izток starejši in se je bal materine šibe se je sam vrnil nazaj na greben. Tam je pelo in grmelo od okoliških plazov in Iztoku je zadnji trenutek uspelo, da je odskočil pa polico, ko je plaz priletel mimo njega. Ozrl se je k Brani in ta mu je rekla: »Zdaj veš, za kaj gre, od zdaj naprej ga ne boš več srak«.

Hipijevskanarava, malo upornišтва, veliko moči, spomini na alpinistično družčino in Kozjekova misel, da »bomo plezali do konca«. To je Izток Osojnik. Samooklicani ne-gospod, vsa čast!

Tina Glavič Novak

Matej Kobilica – Mate

Že poprej je vsake toliko prišel na ferajn, si pri šanku šel po pivo in se brez obotavljanja vsedel med nas »ta mlade« ter dodal kakšno storjo, ki jo je zaključil z zanj značilnim smehom. Pogosto sem ga videval tudi po primorskih plezališčih, nazadnje ko je plezal z Miho Lamprehtom in so jima, tako kot meni, vlomili v avto. Meni ni zmanjkalo nič in tudi delalo je vse kot bi moralo, njima pa avto ni in ni vžgal, tudi po moji intervenciji s kabli. Tako sem oba peljal v Ljubljano in že med vožnjo sem bil deležen polno zgodb in dogodivščin, ko pa temu prišteješ še dve uri pogovora z dvema piroma, se materiala nabere toliko, da ne vem, kje bi začel.

No Matej, drugače bolj znan po vzdevku Mate, je svojo plezalsko pot začel nekje po osnovni šoli, ko ga je na plezanje v Turnc prvič peljal Rudi Zaman. Plezal je v obdobju, ko se je prosto plezanje ravno začelo in je imel Akademc svoje prostore še v Kazini, točka razno pa se je odvijala spodaj v Riu, kamor se je potem zgrinjala ne le cela ljubljanska plezalska scena, am-

pak tudi slovenska. Kako močan je bil takrat Akademc, pove tale uganka: »Koliko ljudi pripravi Kito do vdaje?« »Najmanj en človek za vsak ud.« – Ob vsakem, ki ga Mate omeni, doda zraven še kakšno zanimivost ali anekdoto.

»Mah, nimam dost prvenstvenih, neki z Borom v Koglu, pa neki s Prletom v Vežici.« Nato pa še doda. »Včasih se je tečajce pošiljal, ali pa so sami odhajali v neke težke klasike, če pa je bla štala, je Prle rekel, da je to naravna selekcija.« Veliko je plezal še z Debijem, Iztokom Osojnikom, Miho Lamprehtom, Janezom Skokom, Rokom Kovačem, Sablo, ... Ko ga vprašam o prostih ponovitvah, mi Mate prebere pripis iz starega samozaložniškega vodnička za Osp: »Rok Kovač je smer Netopir preplezal prosto, Matej Kobilica pa se je potegnul za prvi klin, kot tudi še za vse ostale.«

V tujini je bil v Chamonixu, a od njega vsaj v plezalskem smislu ni odnesel veliko. Že na začetku je Zvone Drobnič padel kakih 100 m,

potem pa so obiskovali bolj bolnice in bifeje ter šli dvakrat do trikrat smučat. Pozneje je odšel še v Matterhorn, kjer je dognal, da mu zimski alpinizem ni ravno po godu.

Bolj pri srcu mu je bila topla Paklenica. »Že sama vožnja je bila zanimiva.« Začne pripovedovati, kako so se vozili s Sablinim kombijem, ki je imel tri sedeže, vozilo pa se jih je vsaj trikrat toliko, glavna oprema pa so bili veliki zvočniki, ki so pozneje odmevali v Aniča luki. »S Sabljo se ga je zmeraj žural cel večer, naslednji dan pa se je vstopilo v kako težko pizdarijo šele opoldne. Vsi resni so bli v steni že od šestih.«

Mateta je v slovenskih plezališčih in tudi v Paklenici še možno videti in je tudi eden redkih članov Akademca z daljšim stažem, ki vsake toliko pride v četrtek na pivo na ferajn. Sam je rekel, da se ima za rekreativnega veterana, ki še vsake toliko zategne svoj 6b.

Matic Kozina

Aleksander Bjelčević – Belko: od alpinista do doktorja slovenskega verza

Belkota, kot ga na ferajnu kličejo, sem kot takratna tečajnica prvič videla in spoznala na VTK memorialu. Starci, kot si danes sami rečejo, malo starejši člani ferajna, so se zdeli takrat skrajno zabavni, polni zanimivih in smešnih anekdot in v tem duhu je potekal tudi najin pogovor.

Plezati je začel po vojski, kot bruc, leta 1983. Na AO Akademik je prišel zato, ker na njegovem prejšnjem društvu, Rašici, prav tisto leto, ko si je zapičil v glavo, da bo alpinist, ni bilo plezalne šole. Na društvo ga je pripeljal Bor Štrancar, ki ga je srečeval na Šancah. Kot je razbral iz svoje knjige vzponov, ki me

je, mimogrede, spominjala na tiste stare rokovnike moje mame še iz socialističnih časov, je prvo leto opravil največ vzponov. Naštel jih je kar 55. Prvo hribovsko smer, Rumeno zajedo v Koglu, je, kot se spomni, splezal še v supergah; pas pa sta si s soplezalcem Sandijem Marinčičem razdelila tako, da je

Belko na vrhu Srebrnjaka po zimski ponovitvi SZ stebra, 1990.

imel Belko spodnji del, Marinčič, ki je plezal prvi, pa zgornjega. Kasneje si je opremo kupil v trgovini Papi v Italiji. Ja, ne boste verjeli, kupovanje tam ni popularno samo danes, ampak je bilo tudi pred 25. leti. Ker je bilo zaradi depozita težje priti čez mejo (se spomnite - na meji si moral pustiti nekaj denarja kot garancijo, da se boš vrnil), je šel v Italijo kot udeleženec PZS-jeve zamejske planinske proslave. Plezati ga je naučil Sandi Marinčič, ki je ravno takrat postajal znan padalec (z ženo Vlasto Kunaver, hčer o Aleša Kunaverja, sta kasneje skočila s 7000 metrskega Trisula, kar je bil ženski svetovni rekord). Marinčič je bil zelo močen (denar za drage padalske skoke je služil z lopato v žerjavu na Jesenicah) in je takrat na ferajnu vodil organizirane kondicijske treninge ter jih neizprosno »gonil«. Zanimivo, ampak organizirani kondicijski treningi so super stvar, ki pa je danes žal postala bolj kot ne redkost na ferajnih.

Belko je po stroki literarni zgodovinar in filozof (doktoriral je iz Kettejevega, Murnovega in Župančičevega verza, kar se mi zdi skrajno zanimivo). Vedno so

ga zanimale različne zgodovine, tudi alpinistična. Zato je hribovske smeri izbiral po tem, kakšna zgodovina se jih drži: vredno je recimo it pogledati, kje je v Široki peči 1965 plezal Čeh Čihula, kamor ga je škodoželjno napotil Uroš Župančič, da je po nekaj dneh izplezal z napol blaznim soplezalcem in kje v Ojstrici je Herle zavrtal prvi slovenski svedrovec ter katera je tista zajeda v Rzeniku, ki so jo oblegali 40 let. Ali veste, da Kočevar-Perkova Centralna smer v Prisojniku ni bila ponovljena do konca 80.-ih let, čeprav so se je lotevale plezalske eminence? Belkota in Jakata je zelo zanimalo, zakaj ne in sta se tudi prepričala. Njun dolg je Jaka poravnal šele pred nekaj leti. Drugače pa so ga zanimale predvsem skalne smeri, slapovi in smučarija pa ne. – Med tem, ko sva premlevala anekdote, je na hitro omenil: »ja, soliral sem pa res rad«. Kot da je to vsakodnevna stvar za vsakega plezalca. Še bolj fascinantno se mi je zdelo, ko je rekel, da je posoliral klasike, kot so Peternel s Čopom, več smeri v Špiku ter Ojstrici idr. Ta dva hriba ima najrajši. Pri vsem tem pa pravi, da nikoli ni bil ravno močen. Precej relativen pojem, bi rekla.

Spomnim se, da je že prvo jutro, ko sem ga spoznala v Tamarju, za zajtrk jedel konzervo sardin, ki naj bi bila, kot so mi povedali, baje njegova stalnica pred odhodom na turo v hribe. Z Mihom Peternelom - Mičkotom, najdolgoletnejšim ferajnovskim soplezalcem in prijateljem, sta bila znana ravno po ogromni količini zaužite hrane. Njuni obroki naj bi bili med pakleniškim soplezalci pravi fenomen, katere so si iz zanimanja hodili ogledovat tudi drugi.

Poleg je stal tudi ob plezalnih začetkih Tomaža Jakofčiča – Jakata, našega bivšega načelnika in danes priznanega in uspešnega alpinista, ki se ga najraje spomni po silni neučakanosti. Skupaj sta plezala npr. v Prisojniku, Rzeniku in Jaka je namesto ob petih zjutraj hotel odriniti pod steno že ob enih, vendar je vseeno poleg spečega Belka sede čakal do dogovorjene pete ure. V Rzeniku je tako hitel, da je polomil vse večje oprimke (no ja, kar glede na Rzenikov sloves mogoče niti ni tako peterklepčevsko, kot se sliši).

Takih zanimivih, smešnih zgodb in anekdot z raznih pripetij, takšnih in drugačnih, je v ferajnovskem druženju vedno veliko. In ravno to se mi zdi čar vsega, ko se spominjamo preteklosti. V pogovoru z Belkotom je bilo tega v izobilju, kar mi je pustilo občutek polnosti in srčnosti doživljanja tega obdobja.

Irena Silič

Miha Peternel – Mičko: Moje prvo leto na Akademiku

Na Akademik sem prišel leta 1982 s fiksno idejo, da bom postal alpinist. Takrat je imel ferajn prostore v nekakšni veži v Kazini, sestanki pa so bili tako kot danes ob četrtek zvečer. Fino je bilo, ker je bil obisk sestanka praviloma množičen. Eden od razlogov je bil tudi tehnične narave. Takrat še ni bilo mobilnih, našli pa so se tudi taki, ki niso imeli niti fiksnega telefona. Če si zamudil sestanek, si se zelo težko dogovoril za plezanje čez vikend. Vsi stanovanci študentskih domov so bili vezani na nekaj telefonskih govorilnic, iz katerih so obupano klicali Ljubljančane v primeru stiske, ki jih je doletela, ko so ostali brez soplezalca. Nebogljeni tečajnik pri sedemnajstih sem stare mačke na ferajnu samo ponižno opazoval. Skok je štel takrat že kakih dvajset let.

Nekateri tipi na ferajnu so se mi zdeli precej čudni. Sabla je kadil kot turek. Matej Kobilica – Mate

Črni Kal, Dohtar, februar 1986.

Mičko, Hasse Bradler, Velika Cina.

je hodil okrog v puliju z odrganim rokavom, Kita je iz samega navdušenja nad dobro družbo na vsakem sestanku demonstriral judo prijeme, Koki se je režal, kot se reži še danes. Po sestanku se je šlo vedno v Rio, ki je bil takrat prava socialistična beznica. Zakajeno je bilo tako, da nisi videl niti dve mizi naprej, na veliko se je pilo pivo, natakariji so bili skrajno neprijazni. Zgodilo se je da si po pol ure opazil, da natakari streže samo mize na desni strani, ker je bil njegov kolega, ki je pokrival levo stran, ravno na bolniški.

Po kakih dveh mesecih, ko sem v glavi ravno ustvaril neko delitev članov med resne alpiniste (nekadilci, niso bili pijani v Riu, tvorili so resne povedi) od ostale bande, ki je krožila po ferajnu, sem doživel veliko presenečenje. Na sestanek sta Skok in Sabla (dva iz ostale bande)

prinesla diase iz Grossove smeri v Druju, ki sta jo splezala nekaj dni prej. Za zimsko ponovitev sta porabila šest dni. V glavnem je šlo za zahtevno tehnično plezanje. Ključni zaplet v smeri je bil spor glede zadnje cigarete, saj jih je zmanjkalo še v steni. Kasneje so krožile še legende o Sablinem smučanju na povratku, saj je takrat prvič stal na smučeh. Mislim, da se je Grossova v Druju medtem že podrla skupaj z Bonattijevim stebrom. – Takrat je bilo moderno nabiranje vzponov. Med Matico in Akademikom je bilo rivalstvo, kateri ferjan bo presegl 1000 vzponov v sezoni. Zagotovo smo zmagali mi. V nabiranje vzponov smo bili vključeni tudi tečajniki. Pozimi smo šli za cel vikend na Vršič. Vodja šole je izjavili, da je treba izrabiti tudi noči. Pravzaprav je zelo nespametno, da človek noči prespi, ko pa bi lahko ponoči plezal. Tako smo že v petek zvečer v silni

Križevnik, Resnikova smer, Bjelko, oktober 1988.

množici napadli Uroševo grapo v Nad Šitom glavi. Seveda je šlo zelo počasi. Imel sem smolo, da sem se znašel v zadnji navezi. Vstopili smo šele ob 2:00 zjutraj. Zaradi dolgotrajnega čakanja in počasnega plezanja je noč minila med prestopanjem na štantih in zjutraj smo v prvem svitu počasi sestopali proti Erjavčevi. Ker so nam razložili, da takale noč ni nič posebnega, smo še dva dni hodili po grapah nad Vršičem gor in dol. Na koncu smo vsi skupaj nabrali 76 vzponov. Vodja šole je izlet ocenil kot koristen.

Za prvi maj smo šli v Paklenico. Takrat med plezalci skoraj nihče ni imel avta, tisti ki so ga slučajno imeli, pa so že zdavnaj porabili svoje bone za bencin. Mislim, da je vsak avto dobil bonov samo za 40 litrov na mesec. Ni kaj, Jugoslavija se je že davno nazaj zavedala problema toplogrednih plinov. Matičarji so včasih najeli celo posebni avtobus. Na Akademiku niti približno nismo imeli take sposobnosti organizacije. Najprej se je šlo nekaj dni pred odhodom na avtobusno postajo po karto za Starigrad, saj je obstajala

redna linija Zagreb – Ljubljana – Zadar. Tisti, ki so dobili karto, so se s tem važili na ferjanu. Jaz sem šel sam z vlakom do Reke potem pa tam upal na avtobus do Starigrada. Tako sem se ob štirih zjutraj znašel v Starigradu, ne da bi se mi vsaj približno sanjalo, kje je Paklenica.

Čakal sem, da bi se vsaj zdanilo, ko se je s kombijem pripeljal Sabla. Zanj boni niso bili ovira, ker je vedno najprej tankal, potem pa razložil, da nima bonov. Tudi vozniškega izpita takrat še ni imel, zato je policajem kazal kar sovoznikovo izkaznico. V kombiju je bilo pol ferjana. Naložili so še mene, Sabla je na hitro popravil kombi, saj so se v bistvu ustavili, ker je avto crknil, ne pa iz neke ljubezni do izgubljenega tečajnika. Zapeljali smo se v kanjon, kjer je Sabla izjavil, da bo parkiral na vstopu v Diagonalko. Vsi smo morali ven porivat kombi. Za nami je capljal Koki, ki je tekom noči izgubil supergo in jamral, da je na eno nogo bos. Gume so se žgale, kamenje je letelo izpod koles, Sabla ni odnehal. Ko je parkiral, je vzel iz kombija akumulator in ogromne zvočnike in vse skupaj odnesel v

Kita na vrhu Grintovca, turni smuk z Matejo, februar 1991.

votlino nad Anića Luko. Cel teden smo potem poslušali izbrano glasbo.

Taborili smo v Anića Luki, kar se danes ne sme več. Tečajniki smo milo prosili ta stare, da bi nas peljali kakšno smer. Včasih se nas je kdo usmilil. Tako me je Leska peljal Mosoračo, v kateri je bila nora gneča (tako kot danes), Koki pa me je peljal Trik, ki ga takrat nihče ni plezal (tako kot danes – ampak je lepa smer).

Poleti se je izkazalo, da na ferajnu ne mrgoli aplinistov, ki bi vse vikende porabili za vlačenje tečajnikov po hribih. Ko sva z Bjelkotom to doжела, sva šla za tri dni na Jezersko. Prvi dan sva ob pol treh popoldne vstopila v Pomoto v Štruci, ker je v vodničku pisalo, da je to lepa smer, primerna za začetnike. Nama se je zdela krušljiva z zamotano orientacijo. Navkljub plohi, ki naju je namočila, sva nekako izplezala tik pred temo.

Potem je bilo še veliko smeri in hribov in vrtcev in vsega tega. Organizacija ferajna se ni nič izboljšala, kljub temu pa se je vedno uspela ohranjati ekipa dovolj zagretilih hribovcev, tako da zgodba teče še naprej. Eni med njimi so kazali celo izjemno zagretost. Ko sem Jakata prvič peljal v Triglav, sva spala pod smreko v Vratih. Ob štirih zjutraj sem v trdi temi opazil, da Jaka sedi na zviti spalni vreči. Rekel je, da ne more spati zaradi silnega pričakovanja. To je to.

Miha Peternel

Mateja Končina – Peternel: Še o spominih ...

Izpit za alpinistko sem naredila na AO Črnuče in s Črnučani opravila tudi že kar nekaj plezalnih vzponov. Potem, ko nas je pod Komno zasul plaz, se mi je nekaj let zdelo, da je bolj varno žurirati, kot pa hoditi v hribe. Ampak sem plezanje tako pogrešala, da sem po novoletnem sklepu na Silvestrovo 1989 že prvi četrtek v novem letu odšla na sestanek na Akademca. Takrat so bili sestanki na Kersnikovi 4, v majhni sobici v četrtem nadstropju. Najprej sem pojasnila, da tečaj že imam, da pa bi rada plezala. Dohtar (Vlado Jurekovič) je takoj zahteval datum rojstva in nato podatek pospremil s sočno pripombo o moji ne več rosnih mladosti (23 let ???) in o mojih morebitnih možitvenih težnjah.

V istem obdobju je s Kamniškega ferajna na Akademika prišel tudi Tomaž Klinar, ki je čez nekaj let povedal, da je moral tudi on kar stisniti zobe, da je prestal Akademski test neusmiljenega zbadanja. Res je, da sčasoma človek spozna, da je to med akademci poseben način izkazovanja naklonjenosti, vendar do tega spoznanja žal pridejo le najbolj trdoživi. V tistem obdobju je bila na ferajnu močna turnosmučarska sekcija, ki jo je skupaj držal Kita (Marko Klopčič). Turni smuki so bili zelo zabavni, saj nas je Kita vso pot kratkočasil z raznimi teorijami. Ena takšnih je bila, da če se ukvarjaš z moškimi športi (npr. z judom in alpinizmom kot on) imaš sinove (on ima štiri), če pa si (poženščen) friko, potem imaš same babe (kot npr. Koki – Andrej Kokalj). Skupaj smo bili na večdnevnikih smukih na Krnskih jezerih in na Doliču in ne bom pozabila, kako super je bilo, ko smo se po štirih dneh smučanja konec ap-

čila okopali v Bohinjskem jezeru. Takrat smo tudi čez vikend praviloma hodili na dvodnevne izlete. Prespali smo v Kalu v votlini, pod Novim vrhom, najpogosteje pa v Glinščici s prijatelji Železničarji. Še vedno se mi zdi sanjsko, da lahko ležiš v spalki, nato pa ob prijetnem nakladanju počasi toneš v sladki spanec. Nikakor ne morem pozabiti, kakšne nemogoče količine hrane sta v tistem obdobju požrla Belko (Aleksander Bjelčevič) in Mičko (Miha Peternel), ki sta se že takrat ljubkovalno klicala Fuko (to je naši družini kasneje prineslo precejšnjo sramoto, ko je Matevžek v šoli to navedel kot primer vzdevka). Po koncu plezanja sta začela z ribami, nadaljevala z makaroni, sledil je puding, nato pa še politanke. Če si hotel kaj dobiti, si moral jesti še vrelo hrano in to zelo hitro, saj so te sicer drugi prehiteli. To mi je še ostalo, le da me sedaj v sodniški menzi vsi malo čudno gledajo. V letu 1990 so fantje opravili kar nekaj zimskih ponovitev. Miha in Pavle (Bojan Ulaga) sta ponovila DKV, Miha in Dohtar pa Poldačevo v Frdamanih. Po usodnem zblizanju na štopanju v Arco, kamor smo se prvič odpravili v letu 1991 (in nato 12 let vsake prvomajske praznike), sva z Mihom naredila tudi precej skupnih vzponov: med drugimi Helbo s Čopom, Sivi ideal v Jerebici, Hudeček – Juvan v Travniku, plezali smo v Selli in Pali, Švici, Chamonixu, leta 1991 sva odšla tudi v Bolivijo. Odprave so bile v tem obdobju finančno hud zalogaj. Spomnim se, da so bili stroški najine odprave enaki najinima šestmesečnima plačama in da sva poleg rednega dela delala vsak še po dva honorarna posla.

V tem obdobju sem opravljala na ferajnu pomembno delo tajnice, Miha pa je bil načelnik odseka. Prav takrat se je ŠOU začela bolj profesionalizirati in v stavbi na Kersnikovi so si začeli urejati pisarne. Nas so vrgli iz naše sobice in nas skupaj s potapljači preselili v kletne prostore enega od blokov v Študentskem naselju. Bili smo grozno užaljeni, saj prostori niso bili prida, ampak danes bi se nam verjetno zdeli kar v redu. Takrat pa smo jih lahko miselno opustili in se začasno namestili v prostori stranke SDS na Štefanovi, ki jih je prizadevno zrihtal Klinar. Z menjavo oblasti smo izgubili tudi prostore. Miha je osivel (tako kot sedaj Jaka) in je načelovanje predal Klinarju, jaz pa tajništvo Jasni (Bratanič). Jasna je bila vsekakor pridobitev za ferajn. Bila je popolnoma predana plezanju in je za vzpon na Anapurno IV (prišla je do višine 6800) in za več prvenstvenih smeri z Jankom Oprešnikom leta 1994 postala alpinistka leta. Spomnim se, da je za odpravo v Himalajo prodala avto, od katerega je bila kar precej odvisna. Klinar je enkrat potožil, da je z Jasno težko: «Nič ji ne moreš pomagat', vse zna sama, olje v avtu ji pa ata zamenja».

V letu 1993 sva z Mihom hotela oditi na odpravo v Peru, pa je Miha dobil meningitis. Jasna, Klinar, Katarina (Trontelj) in Duško (Pichler) pa so šli. Jasna in Klinar sta splezala na Artensonraju in Pisco po delno prvenstvenih smereh, na Huascarán pa po normalki. Žal je Jasno skupaj s Šraufom leta 1996 zasul plaz pod Mojstrovsko. Leto pred tem pa nas je tudi zelo prizadela smrt prijateljev Vrečke (Miha Vreča) in Petkota (Tomaž Petač) v Vikijevi

sveči. Bila sta člana PK Vertikala in z vertikalci smo v tistem obdobju opravili veliko skupnih vzponov.

Ker je moral Miha zaradi menigitisa v letu 1993 veliko ležati, se nama je leta 1994 rodil Jaka, leto kasneje pa še Matevžek. V letih, ki so sledila, sva z Miho najin zarod vzgajala v trdem akademskem

duhu. V oporo nama je bil svetel zgled akademcev Urške in Andreja Stritarja (njuno knjigo Z otroki v gore smo navdušeno obdelali). Kot veste, morata dečka že z nama hoditi na akademske žure in na tekme. Družinske pohodniške, hribovske, plezalske, kolesarske in veslaške podvige po Evropi, pa tudi širše beleži naš Jaka na svoji

internetni strani <http://www2.arnes.si/~jpeter3/> in v veselje mi bo, če boste v letih, ko boste tudi vi zabredli, morda tam našli kakšno idejo za družinske podvige.

Mateja Končina – Peternel

Andrej Kokalj – Koki

Bodoči Akademc, takrat še tečajnik, skeptično pride na enega od predavanj alpinistične šole o zgodovini športnega plezanja. V malih možganih ima rahlo zooprno slutnjo, da bo to eno tistih predavanj, ko bo komaj zadržal zehanje ob poslušanju nečesa v smislu: »Daljnega leta triinsedemdesetega se je Tona Bohorjev v okovanih gozdarjih in z vrvjo (ki jo je sam doma spletel) preko ramen, z debelim kosom šunke, domačim hrenom in rženo skorjo odpravil ...«. No, pa se je zmotil, naš nadebudni tečajnik, kajti čakata ga dve uri zabave. Zvedel bo, kdo je bil 15 let nazaj v plezalskem svetu največja faca, kdo je bil najboljši, kdo je glavna faca danes, kdo je imel največji biceps, zgodbe o tem, kako so včasih »šutali«, pa delali neumnosti ...Vse to od Andreja Kokalja, večnega mladeniča, ki je bil večinoma kar povsod zraven. Koki na koncu še pove, kako je bilo plezanje na Tajskem izvrstno, zdaj pa razmišlja, da bi mogoče raziskal polotok Krim v Ukrajini, pa mogoče še Kitajsko. Za spremembo si poglejmo Kokijevo zgodovino pod lupo ...

Plezanje ga je prevzelo in ga še vedno kuri, odkar se je pred sede-

mindvajsetimi leti z njim bolj po naključju srečal. Ni pa plezalec, ki bi poznal samo en šport - že v osnovni šoli je veliko igral košarko, treniral namizni tenis, kasneje karate. Na faksu je igral odbojko in si celo izbral ples in plavanje za izbirna športa. Zelo rad igra tenis, smuča, tudi turno in zadnja leta obiskuje fitness. Kljub temu pa se mu plezanje kot rdeča nit vleče skozi celo življenje. Občutek žarečih podlahti, zadovoljstvo, ki ti ga da

zvok vponke na vrhu smeri, izziv ob reševanju nalog, ki ga ponuja plezanje na pogled, so stvari, ki jih drugi športi ne premorejo. Seveda je tu še družba, debata, stroka, organizacija tekmovanj, postavljanje smeri, sojenje na tekmah, vodenje kluba, tečaji, izleti, eksotična potovanja, ...

Rodil se je leta 1959 v Ljubljani. Obiskoval je gimnazijo Vič in leta 1990 diplomiral na Fakulteti

za šport, diplomatska naloga ima naslov Zgodovinski razvoj prostega in športnega plezanja. Med rojstvom in diplomo pa se je dogajalo marsikaj ... Jeseni 1979 sta s prijateljem in sosedom Tadejem Slabetom prulsko igrišče zamenjala za steno in postala redna obiskovalca ljubljanskih Šanc in Turnca pod Grmado. Vpisala sta se tudi v alpinistično šolo Akademskega PD. Na zaključku alpinistične šole leta 1980 ga je divji Janez Sabolek - Sabla peljal v smer Jesih-Potočnik (III - IV) v Debeli peči. Za krst je dobil kamen pod oko in veliko modrico. S Tadejem sta svojo prvo skupno smer, »trojko« Nad kapelico splezala z vrvjo v nahrbtniku, v Grintavčevem stebru sta pa že zabijala kline. Mrzlega 7. in 8. decembra je z Janijem Batisto - Flavto (ki se je kasneje tragično ponesrečil v Šlosarski smeri), preživljal eno svojih težjih (trastih) preizkušenj, viseči bivak v Stari smeri v Ospu. Istege leta je bil prvič v Paklenici.

Leta 1981 sta s Tadejem splezala že kakih 50 smeri predvsem v Ospu, Paklenici, Vežici, Dedcu in Koglu. Naslednje leto (1982) sta s Tadejem kot prva naveza prosto ponovila Aschenbrenerja (VI), še prej pa splezala Direktno v Špiku, Peternela s Čopom, Zajedo Šit in z Bojanom Leskoškom ter Lidijo Painkiher - Bunko slavno osemstometersko dolomitsko klasiko Andrich-Fae v Punti Civetti. Svojo prvo smer nasploh je z Andrejem splezal perspektivni šestnajstletni matičarski tečajnik Igor Jamnikar (danes lastnik City Walla) in Rumeno zajedo, zaradi katere je Jamnikar skoraj letel s ferajna. Leta 1983 se je Andrej preizkusil v slapovih in zimskem plezanju, pozimi so obiskali Chamonix; Gervassutti v Taculu, v Pakli pa sta s

Tadejem ostala živa kljub bednemu varovanju v Utopiji. Tisto leto je splezal kar nekaj smeri sedme stopnje. Istege leta sta se kot predstavnik Jugoslavije udeležila srečanja prostih plezalcev v Ženevi, kjer je plezal v Salevi in tam prvič videl navrtane smeri. Opravil je tudi izpit za alpinista pri Akademskem alpinističnem odseku, ki je bil takrat na višku svoje slave in družabnega dogajanja. Odločilna je bila predvsem bližina Ria, lokala z lepim vrtom, kjer so se v osemdesetih zbirali ljubljanski plezalci z vseh ferajnov. AO Rio, pač.

Andrej lahko danes našteje približno 400 preplezanih alpinističnih smeri, tu je samo nekaj od njih: ponovitev Mariacherjeve Via Niagara v Pordoi (600 m, VI) s Tadejem Slabetom, prva prosta ponovitev smeri Via Zeni (VII+) v Piz Chiavazes s Tadejem Slabetom, Centralni slap v Tamarju l. 1985, Mrtvaški prt v Grandes Jorases z Blažem Jerebom, Hard Rain (z novimi Scarpa plezalkami, čez gležnje) l. 1986, prosta ponovitev Direktno v Stenarju (VII), Šimenc-Škarja (VII+) z Mihom Praprotnikom, Comici-Dimai v Veliki Cini (500m, VII) s Primožem Štularjem. Leta 1985 je tudi naredil izpit za alpinističnega inštruktorja.

Z letom 1988 ga je resno zagrabil freeclimbing, splezal je današnje klasike v Dolžanovi soteski: Solea (7b), Mozartove kroglice (7a+), Tri srca (7a+), Živček (7b). Pa še Mandarino (7b) v Črnem Kalu, leto kasneje Pariz Dakar v Ospu (7b+), Bogovi so padli na glavo (7c) in Disco vertical (7b+) v Dolžanki, Možganski mrk (7b+) v Vipavski Beli ...

Leta 1991 je začel trenirati mlade plezalce PD Matica v Jaršah, kas-

neje je vodil tečaje športnega plezanja za študente. 1992 je ustanovil Plezalno šolo Andreja Kokalja in postavil umetno steno na OŠ Valentina Vodnika v Šiški. Dve leti kasneje je bil pobudnik za postavitev še danes največje plezalne stene v Ljubljani na Škofijski klasični gimnaziji. Od leta 1995 na tej steni vsako leto poteka srednješolsko prvenstvo v športnem plezanju. Od vseh dosežkov ne smemo pozabiti na naziv vaditelja fitnesa in neverjetnih 104 kg (v Smithovi kletki) v »bench pressu« (potisk s prsmi), ne da bi pri tem dobil kilo. Vsake toliko si zada cilj, kot je bil npr. 25 črnokalskih 6a-jev s sprotnim vpenjanjem v osmih urah. Naslednji projekt bo petdeset 6a-jev za 50 let.

Že 1998 se je šel deep water soloing na Loparju na Rabu po večinoma previsni 300 metrski prečki. Na Hvaru si je z opremljanjem smeri pri Slovaku Mirotu pridobil doživljenjski popust za vstop v plezališče.

Popotna žilica ga vodi na različne konce sveta: potepal se je po ZDA, dihal je zrak na višini 6000 m v bolivijskih Andih, splezal slavnega Kachoonga 21 na Mt. Arapiles v Avstraliji, v času ramadana pil pivo in jedel kebab v Wadi Rum village (Jordanija) ter se pustil masirati na Tajskem. Otikal je skalo zavidljivega števila plezališč po celi Evropi.

Katja Bajec

Tadej Slabe – Tedi

Tadej Slabe v Tedijevi lukni (Mišja Peč).

Rojen 1959 v Kranju, večkratni državni prvak v športnem plezanju, 1992 zmagovalec mednarodnega masters turnirja v Kranju, 1990-1992 najuspešnejši slovenski športni plezalec. Kot prvi Slovenec je leta 1990 opravil vzpon na pogled z oceno 8a (smer Hetchipetch pri Beljaku). Njegov najbolj odmeven uspeh v športnem plezanju je leta 1992 preplezana smer Za staro kolo in majhnega psa (8c+) v Mišji peči. Do takrat je bilo najtežje, kar je preplezal, 8b+ v Povodnem možu v Vipavski Beli.

V tistem času je bila smer Za staro kolo in majhnega psa ena od štirih najtežjih smeri na svetu. Do prve ponovitve je bilo treba počakati na Pedra Ponsa, ko mu je uspelo l. 1998 po 30. poskusih. Prva slovenska ponovitev pripada Urhu Čehovinu. Naslov najtežje smeri v Sloveniji je obdržala do pomladi 2001, ko je Jure Golob zlezal Martina Krpana (9a) v Mišji Peči, smer, ki jo je tudi postavil Tadej Slabe. Še danes na lestvici najtežjih slovenski smeri zavzema tretje mesto.

Zanimalo me je, ali Tadej Slabe tudi sam dojema to smer kot svoj največji športno-plezalni dosežek. Se je takrat zavedal, kaj pomeni ta vzpon v svetovnem merilu? Ali je bil prepričan o pravilnosti ocene, še preden so jo potrdili ponavljavci?

»Ko sem si smer zastavil, sem približno vedel, kako težka je. Res pa je, da sem prvo leto prišel samo do 3. klina, saj takrat še nisem bil dovolj pripravljen. Ampak, v moji naravi je, da ko se enkrat nečesa lotim, potem poskušam to izpeljati. Tako da me je smer sproti učila, kako jo je treba plezati. Na začetku so me vsi čudno gledali, kaj sploh počnem. No, vsako leto sem bil bliže in na koncu mi je uspelo. Tik pred zdajci mi je bilo jasno, da je smer zelo težka – takrat sem bil kar pri močeh, saj sem se ogreval v 8b. Težko rečem, da je bil to moj največji športno-plezalni dosežek. Ko sem začel plezati, je bila najtežja smer v naših stenah VI+, ko pa sem zaključeval z obdobjem aktivnega plezanja, je bila

XI-, XI. V dobrih destih letih se je v športnem plezanju ogromno zgodilo. Za vsak odtенок težje ocene je bilo potrebno vložiti precej garanja, je bilo pa ravno zaradi tega to obdobje z vidika plezanja in možnosti prestavljanja meja najbolj romantično obdobje.«

S Srečom Rehbergerjem sta bila v svojem času vodilna protagonista na slovenski športno-plezalni sceni. Eden njunih skupnih podvigov je bil tudi neposredni televizijski prenos leta 1986, ko sta v Ospu v živo prosto preplezala Gobo v veliki Osapski steni (IX). Sta pa imela tudi kakšen konflikt. V severni strani Turškega stolpa (Črni Kal) je Tadej prvi splezali smer, ki jo je poimenoval Brez raza in ocenil z 8a. Srečo Rehberger jo je ob ponovitvi ocenil s 7b (Op.: danes velja ocena 8a) in s tem pri Tadeju povzročil hudo zamero. Kaj je bilo v ozadju tega nesoglasja? Kako Tadej danes gleda na to?

»S Srečom sva bila hkrati soplezalca in konkurenta. V tistih časih veliko smeri še ni bilo prosto preplezanih in smo seveda med seboj tekmovali, komu bo prej uspelo. Še danes Srečo pove, da je v Paklenici oprezal za »belimi hlačami v steni«, kar bi pomenilo, da sem ga morda prehitel v smeri, ki jo je on sam načrtoval prosto preplezati. Bila sva profesionalna nasprotnika, ne pa osebna. Normalno je, da pri tem pride tudi do manjšega konflikta ... Morda je to podobno mojemu projektu v Sanjskem paru. Nekdo lahko reče, da izpuščanje oprimkov z namenom, da se poveča težavnost smeri, nima smisla, kar pa zame konec koncev ni pomembno, saj to

delam zase. Brez raza je smer, ki je narejena na tako majhnem prostoru, da se da tudi umakniti na raz, kjer pa je težavnost manjša. Srečo je takrat pač stopil na raz - verjetno se mu je zdelo neumno, da se ne bi prijel nekam, kamor se lahko. Jaz pa sem takrat smer ocenil in poimenoval tako, da je bilo jasno, da se raza ne sme prijati. Na umetni steni je princip naslednji: imaš 5 oprimkov in z njimi delaj, kar moreš. Mislim, da bo počasi do tega prišlo tudi v naravnih stenah. Število smeri hitro raste, sploh v primerjavi s tistim začetnim obdobjem, možnosti pa ni neskončno. Tudi Povodni mož, naredil sem jo jaz, je prečka, ki povezuje kar nekaj smeri. Takrat je bilo splošno mnenje, da to ni sprejemljivo, ampak da se smeri dela kot samostojne, da se pri plezanju ene smeri ni treba izogibati drugim. Danes smer kot kombinacija drugih smeri sploh ni neobičajna.«

Vplezalno najbolj produktivnem obdobju je imel Tadej izjemno naporene treninge. Kako je izgledal njegov povprečen teden? Koliko pleza dandanes?

»S športom sem imel ves čas stik, saj sem že prej igral košarko v slovenski mladinski ligi. Ko sem začel plezati, sprva nisem točno vedel, kako naj se treninga lotim. Na primer, vzel sem štoparico in vsako minuto naredil 10 zgibov, pa se jih je v eni uri in deset minut nabralo 700. To me ni utrudilo, zato sem začel delati z obremenitvami, kar mi je zelo odgovarjalo. Kasneje sem prebiral strokovno literaturo, začelo se je tudi sodelovanje s Fakulteto za šport, kjer so nam predavali o treningu moči. Z usmerjenim treningom maksimalne moči se je napredek zelo povečal. Vedno so mi ustrezali

kratki a številni treningi, včasih sem jih naredil tudi 5 ali 6 na dan. Če se je le dalo, sem v istem dnevu treniral na različnih stenah, da mi ni bilo dolgčas, in kombiniral recimo trening za maksimalno moč, za vzdržljivost in trening na malih oprimkih. Še v službi v pisarni sem imel plezalno desko z oprimki, ki so se po milimetrih razlikovali v debelini. Takrat smo trenirali, dokler se je dalo - torej do poškodbe. Zdi se mi, da je to še danes praksa v vseh vrhunskih športih. Bilo je obdobje, ko sem zaradi vnetih komolcev več mesecev komaj držal žlico v rokah.

Osnova mojih treningov je še danes: določena obremenitev za pasom in zgib z eno roko na oprimku. Ne bi pa rad komu dal krivih napotkov. Zadnja leta se nisem ukvarjal s teorijo, ampak sem enostavno upošteval, kaj ustreza mojemu telesu. Dandanes imam kar napet urnik, tako da niso redki dnevi, ko vstanem ob 4ih zjutraj in sem ob pol petih že na umetni steni (doma sem si naredil 6-metrsko streho, tu imam nekaj projektov, s katerimi se ukvarjam že par let), tako da imam pred službo prvi trening že za sabo. V enem tednu imam 5 plezalnih treningov. Dostikrat grem tudi na Šance na Ljubljanskem gradu. Trening mi pomaga zbistriti glavo in malo prekiniti ritem, ki smo si ga danes nakopali.

Imam še kar nekaj, za moja leta precej futurističnih, projektov. Enega sem si začrtal že pred leti; to je Sanjski par, pri katerem spuščam največje oprimke in stope v spodnjem delu. Tako se težavnost vsaj za eno stopnjo dvigne. Ta smer mi je največji izziv do sedaj, saj se z njo že kar nekaj časa ukvarjam. Forma gre malo gor in malo do, a

v splošnem se mi zdi, da mi gre mi še kar dobro. Edino to se bojim, da se bodo leta začela počasi poznati (smeh). Ta projekt si želim splezati zase, saj sem se že pred časom umaknil iz medijskega prostora.«

Kakšen pomen so takrat plezalci pripisovali prehrani?

»Ja, na prehrano smo kar pazili. Par let praktično nisem zaužil bele moke. V bistvu sem imel celo nekaj težav s prebavo, ugotovili so, da verjetno od prevelike količine balastnih snovi. Tako da so mi potem za par mesecev prepovedali jesti polnozrnat izdelke. S prev veliko težo nikoli nisem imel problemov. Vegetarijanec sem postal pri 16ih letih, nikoli pa nisem problemov z močjo. Če bi jedel meso, bi bil morda še močnejši (smeh). Sem se pa držal načela, da je po treningu treba zaužiti zadosti beljakovin, jaz sem jih dobil bolj v obliki oreškov ipd.«

Tadej je nešteto krat padal v zelo težkih smereh in to, glede na zgodbe o takratnem varovanju, verjetno kar globoko, najbrž tudi na marsikateri ne čisto stoodstotni klin. Potem pa se je na umetni steni nepravilno privezal na pas in si ob padcu zdrobil peto. Je to samo potrditvev splošne znane resnice, da se največ nesreč zgodi doma?

»Vzrok te nesreče je bila verjetno večerna raztresenost. Bilo je pol desetih zvečer, preizkušali pa smo se v problemu z dinamičnimi gibi. Ko sem se privezoval v pas, sem gledal oprimek in si mislil: »Če ga ne zagrabim, me bo zanihalo na vrvi in priletel bom naravnost v vratnico gola.« V tistem sem šel premaknit gol, vozla pa nisem naredil. Plezat sem šel samo z zat-

aknjeno vrvo, se na vrhu ležerno usedel v pas in priletel na betonska tla ter si pri tem zdobil peto. Pol leta sem hodil z berglami, kar pa ne pomeni, da sem imel zaradi tega 6 mesecev pavze. Po enem mesecu sem že delal treninge z 10 kilogramsko obremenitvijo, kar je za strehe čisto v redu, plezal sem že z mavcem na nogi, ko pa so mi ga odstranili in v peto vstavili železje, s plezanjem tudi v težjih smereh nisem imel problemov. Sem pa res še kar nekaj časa z berglami hodil v Mišjo ...»

Mišja Peč: ali vas moti, da se danes tam zbirajo trume plezalcev?

»Včasih sva bila s Srečom edina v Mišji Peči. Jaz sem bil v Luknji, on pa je na drugi strani delal ne vem katero smer. Torej sva ponavadi plezala dva, mene je varovala Barbara, njega pa Nuša. Včasih sva kaj zakričala čez plezališče, kak dan pa še to ne ... Zadnjo nedeljo, ko sem bil tam, pa se je trlo plezalcev. No, vsega se navadiš, je bil pa prej kak gledalec v Mišji celo vzpodbuda, da si se v smeri, ki si si jo trudil preplezati, še malo bolje postavil.«

Wikipedija o vas pove: »Tadej Slabe, slovenski geograf, speleolog in športni plezalec ...« Ali se strinjate z vrstnim redom? Ste danes res najprej geograf in plezalec šele na tretjem mestu? Ali kot predstojnik Inštituta za raziskovanje krasa službene poti po Kitajskem kdaj izkoristite tudi za plezalno raziskovanje?

»V bistvu se imam bolj za krasoslovca kot pa geografa. Sicer sem končal študij geografije, s krasom pa se ukvarjam že 20 let. Kot študent sem večkrat pomagal ar-

heologom pri izkopavanjih, da sem kaj zaslužil, in takrat sem spoznal kar nekaj ljudi s tega področja. Po diplomih par let nisem hotel delati, ampak sem samo plezal. Ko sem enkrat klical domov iz Francije, mi je mama rekla, da sta me z očetom prijavila v službo, kar ni bilo prvič (smeh). Takrat sem šel bolj slučajno »pogledat«, saj sem to delo že malo poznal, in zdaj sem tu. Kras mi je bil razmeroma domač, saj smo pol mladosti preživeli na kraškem robu. Težko pa bi rekel, da sem že kot študent vedel, s čim se bom ukvarjal.

Naš inštitut ima precej dela v tujini, saj naj bi imel glede na bogato tradicijo vlogo mednarodnega središča za krasoslovje. Sodelujemo s krasoslovci s celega sveta in že skoraj 15 let vsako leto delam tudi na Kitajskem. Seveda imam plezalke vedno v nahrbtniku, ampak plezam bolj takrat, ko mi samo pride pod roke. Na službenih potovanjih členki malo zlezejo skupaj, moč prstov se obnovi. Če grem npr. za 14 dni v Tibet, hočem ta čas maksimalno izkoristiti, biti moram zbran, da domov prinesem dovolj materiala za objave, članke, ... Res pa sem kar nekaj let raziskoval kamniti gozd v provinci Yunnan na JZ delu Kitajske, kjer so značilni do 50 m visoki kamniti stolpi. Naš inštitut je pomagal pri preučevanju tega področja, ki se je potegoval za status UNESCO parka. Takrat je bil čas pred zajtrkom vedno moj - ko so drugi spali, sem bil jaz že v steni. Eno leto sem delal na Yunnanskem geografskem inštitutu na Yunnanski univerzi v Kunmingu - na tem inštitutu deluje tudi center za raziskovanje Kitajske, ki ima precej avanturistične naloge, npr. iskanje izvornih točk reke Jangce Kiang v Tibetu in to lahko traja dneve, tudi tedne. Ta

center ima skupni prostor, kjer je tudi plezalna stena, tako da sem lahko na delovnem mestu, kar med malico, potreniral. Ampak v splošnem na teh potovanjih, vsaj kar se plezanja tiče, bolj počivam, pa seveda vse nadoknadim doma.«

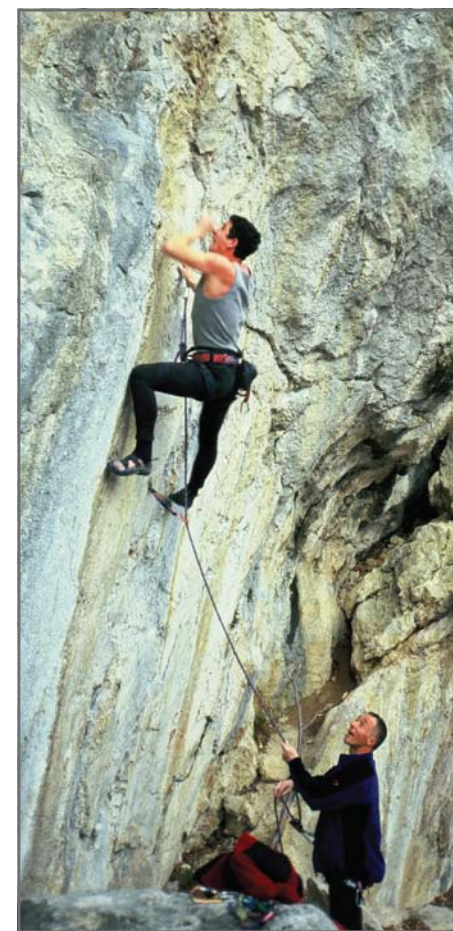
Katja Bajec

Andrej Debevc – Debi

Le kdo ga ne pozna: vestni obiskovalec ferajna, zvesti športni plezalec, ljubitelj podvodnega ribolova, klasičnega in turnega smučanja in česar mogoče marsikdo ne ve, včasih je treniral tudi cestno kolesarstvo in akrobatski rokenrol. Še vedno aktivno pleza, če se da vsaj dvakrat na teden zunaj in dvakrat v tednu na plastiki.

V hribe je hodil že prej in se tako v sezoni 1976/77 vpisal v alpinistično šolo. To je bila uspešna generacija alpinistov in dosti jih je ostalo za dolgo časa. Lidija Painkicher, Marija Sabolek - Mariča, Janez Sabolek in drugi. Šola sta vodila Jože Žumer in Tine Mihelič, ki sta ga za 20 let tudi zastupila z Dolomiti. Šola je potekala podobno kot sedaj: teoretična predavanja, praktične vaje v Turncu ter ture v hribih. Kmalu je začel plezati sam, pravzaprav z dekletom, ki je bila tudi tečajnica, zaradi česar so mu grozili z disciplinsko, kar pa je bila takrat velika reč. Sestala se je disciplinska komisija, naredili so podoben zapisnik in rzsodba je bila vzgojna. Tako je ob svoji zagnanosti nanizal po 100 hribovskih smeri na leto, vmes je prišel domov malo pojest in naprej. Do sedaj se je takih smeri nabralo že 600. Ta generacija je bila zadnja, ki je na začetku plezala še v gozdarjih. Plezalo se je v glavnem v hribih, plezališča so bila redka: Črni kal, Turnc, Dovžanka, Glinščica, sledile so Babna, Miška in druge.

Ferajnovski prostori so se takrat nahajali na Kongresnem trgu 1 v bivši Kazini, v prvem nadstropju, takoj za vogalom stopnišča. Prostori in oprema so zaradi obsega ferajnovskega imetja potrebovali

Andrej Debevc varuje Petra Mikšo, Kotečnik, smer Hanta yo, 7b.

celo gospodarja. Kot pristojni akademskemu duhu, so se skozi desetletja prostori društva oziroma sestankovanja menjavali: najprej Kazina na Kongresnem trgu, nato Kersnikova 4. Sestanki so se nadaljevali na začetku predvsem v Riu, kasneje pa na različnih krajih: v Šestici, beznici s fliperji v zgradbi Metalke, Pod skalco, za dia večere pa sposojena ptičarska garaža na Viču, v Trnovskem zvonu, Aniki in Žabcu. Ker v določenih obdobjih ferajn sploh ni imel lastnih prostorov, se je vse zgodilo v gostilni. V začetnih časih društva je veliko težo prenesel Rio - zbirališče vseh ljubljanskih ferajnov (Železničar, Matica, ...). Ob četrtkih se je zbralo po 60 udeležencev, marsikdo pa

je bil tam večkrat, nekateri tudi vsak dan. Včasih so nadaljevali pri Nacetu do 5. ure, ko jim je postregel s kisljo juho, potem so šli pa direktno plezati.

To so bili časi sodih in lihih registrskih števil, bencina na bone, ki si ga lahko vzel največ 50 litrov na mesec, depozita (plačila varščine za prehod meje) - zato so za plezanje v tujini potrebovali potrdila o statusu športnika - ter časi folkloreskega plesanja »mačizma«. Plezalo je malo ljudi in alpinisti so bili norci. Takšen primer je bil Sabla, ki je v Paklenici v jami kanjona vklopil zvočnike, ki so kričali rock, ki je odmeval od sten in ostali plezalci so ga poslušali med plezarijo. Rivalstvo znotraj ferajna je bilo večje. Intrige in ljubosumnost. Na začetku je bil tudi šovinizem zelo močen. »Babe niso za plezat«, je rekel Gradišar. Bile so posameznice. Z Maričo in Lidijo pa se je začelo. Debi pravi: »...so bile gajstne«. Pokazale so, da se z ženskami ne zafrkava. Ženske so vsaj na začetku iskale sigurne soplezalce, kasneje pa so se osamosvojile. Sledilo je plezanje z ženskami ali pa so plezale same.

Pred slabimi desetimi leti se je ponovno začela pomlad našega ferajna. »Seveda še vedno rad pridem na ferajn, saj me glede na to, da aktivno plezam, zanima, kaj ljudje počnejo.« Nadaljevanje pa boste dodali soferajnovci, saj tkete niti te sedanjosti. - Tole je samo oris, »ta prave« zgodbe pa Debi nosi s seboj. Le pocukajte ga za rokav, saj skriva nešteto dragocenih informacij in neprecenljivih zakladov odličnih dogodivščin.

Katja Štemberger

Igor Puhan – Puhi

Puhi, še eno veliko ime ferajna. Majhno »pakiranje«, ki skriva velikega človeka, Akademca in alpinista z bitjem in bistvom. Glavna euforia se je medtem, ko to pišem, že polegla, je pa res enkratno doživetje slišati zgodbe, ki te ponesejo v svet zmagoslavja, ne kakršnega koli, ampak zmagoslavja v sebi. Še ena zgodba, ki mi je potrdila misel, da ni toliko pomembno kaj počnemo, ampak na kakšen način! Je človek, ki ve, kaj je življenje, ga ceni in spoštuje. Ni vedno rožnato, toda odločitev, trud in borba so še majhna cena, ki nam da resnično živeti.

Zgodba mladeniča, ki je bil pri 17-ih letih prvič na Triglavu, kjer so ga gore totalno zasvojile in je cele Julijce na dah predelal počez, z nahrbtnikom maminega kolega ter sposojenimi gojzarji s plastičnimi podplati. Iz odisejade na Stenarju se je vračal domov z avtoštopom, po trdem soočenju s polico, cel pobit in z zlomljenim rebrom, z mamico voznico in sopotnikoma otročičkom in psom, ki sta se razigrano metala po razbolelem telesu. Seveda domači tega niso izvedeli, saj so bili puloverji tiste čase vseeno toliko debeli, da so zakrili vse, kar je bilo treba skriti.

Kjer je volja, tam je pot. Včasih niso imeli vse opreme, ki se nam danes zdi prepotrebna in brez nje sploh ne moremo zahajati v hribe. Zanimivo, kaj so vse svoje čase vseeno počeli in dosegali. Z vso tehniko in orodji tega časa jim ne sežemo do pasu, predvsem zaradi predsodka, da za to potrebujemo nevemkako opremo. Izmed izbora tedanje opreme – rdeče doko-lenke, »adidaske« Wimbledon, v modnem smislu in po moji presoji,

Igor Puhan v Indian Creeku

Smer Forma Viva, Paklenica, PP VII, 1983.

Bojan Leskošek in Igor Puhan v smeri "Gorska roža" v Zadnjiškem Ozebniku.

zmagajo plezalke. Ne glede na polemiko o tem, katere so boljše, gladke ali narebrenne, pa so bile po izgledu vse podobne gumijastim »all-starkam«. Za vtis razmerja oprema vs. dosežki pa zgodba iz Matterhorna. V teh letih je Igor veliko plezal s Silvom Kragljem (enim od bratov »Dalton«) in odločila sta se, da bosta hitra in z malo opreme.

Pristop: V zimi 1986/87 je Tomo Česen z Eigerjem, Jorassi in z Matterhornom postal prvi človek, ki je sam zapovrstjo preplezal vse tri »velike probleme Alp« v eni zimi. Tu sta dobila idejo za vzpon: najbolje je bilo poklicati Toma Česna in ga povprašati o vsem, kar ve.

Oprema: bombažna trenerka, gamaše (so žal razpadle še preden sta prišla pod steno), »iber hoze« – vetrne hlače do pod kolen, ki jih niti ni uporabil, bombažna majica, volnen pulover, anorak Toper, star cepin Grivel in ledno kladivo, približno 8 klinov, dereze Chouinard (najboljši kos opreme), 9 mm vrv dolžine 40-45m (zelo dolg za tisti čas), tanjša vrv za spust, ki jo je Silvova mama uporabljala za obešanje perila.

Kondicijske priprave so trajale pol leta. Plezati je bilo treba veliko in čim hitreje. Vsak teden ob sredah v Osp v veliko steno, čez vikend pa v hribe. Spomladi je padla Pakla, Velebitaška v 2 urah, Klin v 2,5 ure, Albatros 2,5 ure. Hribi: Čopov steber (s Skalaško) 5 ur, do prve luknje brez varovanja.

Vzpon: Z žičnico iz Cervinia, čez plató Rosa in bivakiranje v koči, kjer sta srečala gorske vodnike ter jih seznanila, da gresta v Šmidovo. Povedali so jima, da to ni pametno, saj žledi in je malo snega. »Balkanska odprava« se je s smerjo vseeno

Med plezanjem slapu Peričnik.

spopadla in se po izgubljanju in iskanju nad rampo vseeno pretolkla čeznjo v 13 urah. S seboj sta imela liter pijače, konzervo rib in eno čokolado. Sestopila sta do bivaka in tam prespala. Čez noč je smer popolnoma zasnežilo.

Zaključek: Na poti domov sta si bila s Silvom edina, da imata za nekaj časa zadosti ekstremnega alpinizma. Izkušnja je bila predvsem v psihičnem smislu, izredno naporna - psihično sta bila čisto na psu.

Čez en teden pokliče Silvo: »Kaj

delaš za vikend?« »Ne vem, mogoče bi kam šel.« »Kaj pa imaš v mislih?« »Triglav. Imam neke stare dolgove.« In ostala sta tiho. V soboto ob 6. uri sta s Puhijevo stoenko krenila iz Ljubljane in bila tiho do Vrat. Ko sta prišla do stene, je že rosilo. Zaželela sta si srečno in odšla vsak v svojo smer. Puhi je posoliral Skalaško z ladjo v treh urah. Na vrhu smeri ga je samo čelada obvarovala toče, strele pa so mu pomagale, da je sestop s Plemenic trajal le dve uri. Silvo je z Ljubljansko opravil v uri in 45 minut.

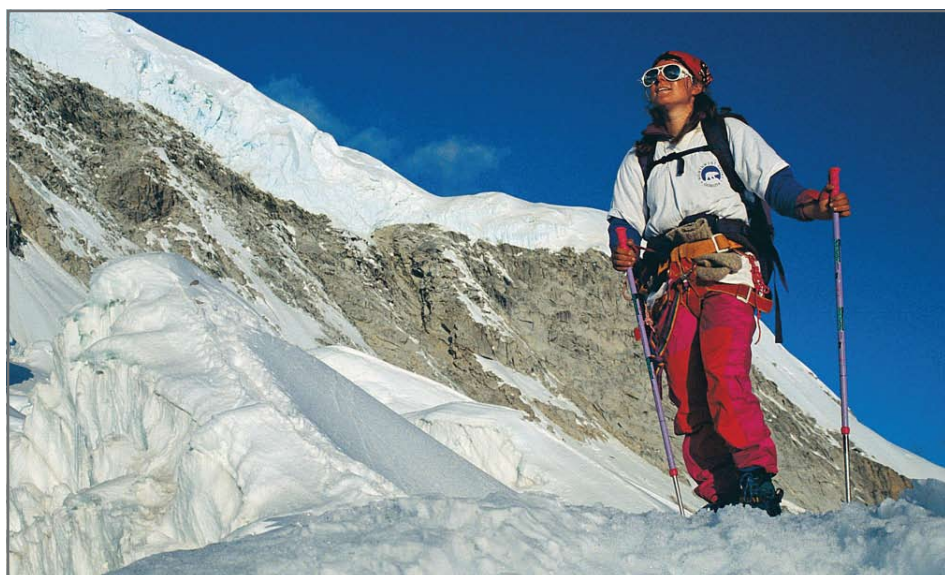
Katja Štemberger

Jasna Bratanič: V spomin

Na naš alpinistični odsek je prišla leta 1991. Že na prvih gorskih turah nas je začudila njena izredna volja in vztrajnost. Ker je bila tiha in zadržana, je le malokdo od nas slutil odločitev, da bo alpinizem postal njeno življenje.

Po dveh letih je prvič odpotovala v Himalajo. Vsi smo mislili, da le na izlet, izkazalo pa se je, da je imela resen namen sama splezati na težak šesttisočak. Pol leta kasneje je odšla v Peru in tam preplezala več smeri in osvojila tudi najvišji vrh Peruja, Huascarana. Naslednje leto je na sicer neuspešni odpravi na Anapurno II prišla najvišje in ob koncu leta jo je Planinska zveza Slovenije imenovala za najboljšo slovensko alpinistko leta 1994.

Spomladi 1994 je bila s Stanetom Belakom - Šraufom na izvidniški odpravi v vzhodnem Nepal. Po vrnitvi je z njim in nekaterimi soplezalkami preplezala vrsto težkih smeri in zazdelo se je, da njeno najboljšo alpinistično obdobje šele prihaja. Za gore, plezanje in trening je izkoristila vsak prost tre-

Jasna Bratanič Peru 1993.

nutek. Pred seboj je videla velik cilj, prvenstveno smer v Himalaji.

Z Jasno smo vsi radi plezali. Bila je zanesljiva, tovariška in prijazna. Zaradi požrtvovalnosti je bila dobrodošla na vsaki odpravi. Jasna je umrla v snežnem plazju pod Mojstrovko ob božiču 1995.

Napisano ob tragični smrti Jasne leta 1995

Luka Lenart

Ljubezen do gora, radovednost ter želje po odkrivanju neznane so Luko navdušile, da se je v obdobju nastajanja naše mlade države pridružil Akademskemu alpinističnemu odseku. Aktiven in viden član je bil v letih med 1990 in 2000. Svojo alpinistično pustolovščino je prav tako začel kot tečajnik v alpinistični šoli pri Tomažu Klinarju, od katerega je kasneje ob menjavi generacij tudi prevzel vodenje ferajna. Leta razpadanja Jugoslavije niso bila prelomna samo za Slovenijo, ampak tudi za naš ferajn. Pravno-formalno so razpadla vsa društva in jih je bilo treba ustanoviti na novo. Alpinističnih inštruktorjev praktično nismo imeli, kar se jih ni borilo na strani alpincev, jih je pobral ženski svet. Ja, večji del aktivnih članov je sklenil poskrbeti za podmladek, nekateri so diplomirali ... Na prvih linijah je ostalo nekaj borcev, ki so skozi to viharno obdobje poskrbeli, da lahko letos praznujemo 60 let neprekinjenega delovanja Akademskega alpinističnega odseka.

V tem obdobju je Luka Lenart pogumno prevzel načelovanje alpinističnemu odseku, ki so ga zaznamovali predvsem trije večji projekti. Treba je bilo obnoviti odvojne in žensk zdesetkane vrste alpinistov in inštruktorjev. Za prvo nalogo so si zadali, da se po enoletnem premoru nadaljuje z izvedbo legendarne akademske alpinistične šole, ki pa v danem trenutku ni imela inštruktorjev. Tomaž Jakofčič - Jaka je bil najbližje cilju pridobitve licence, ki ga je, tudi po zaslugi nenehnega Lukovega spodbujanja, pravočasno dosegel. Namesto plezanja se je moral Jaka udeleževati izpitov, ampak dobili smo inštruktorja.

Za drugi večji projekt so si zadali izdelavo umetne plezalne stence, saj razen na prostem v zimskem času ni bilo primerne mesta za plezanje. V prostorih gostilne Šestica, takrat priljubljene zbirališča Akademcev, v nam dobro poznanem terminu malega petka, so nastajali načrti in plani izvedbe.

V projekt so se vključili gradbenik Samčo (Samo Gostič) kot projektant ter idej polni operativci: Ovca 1 (Marko Šuster), Ovca 2 (Miha Oven), Debson (Andrej Debevc), Jaka (Tomaž Jakofčič), Luka (Luka Lenart), ter ostali takrat aktivni Akademci. S Srednjo agroživilsko šolo smo podpisali pogodbo, ki je zagotavljala petletno brezplačno uporabo v zameno za izgradnjo stence. Po enomesečnem trdem delu, vrtnanju, uničevanju bormašin («Debi, moje sožalje») in šraufanju oprimkov je stenca zaživela. Akademci so lahko brezplačno plezali vse dni v letu, neakademci pa s plačilom članarine v plezalski valutni oprimki, ki je znašala 5 enot. Ne pozabimo, Tržaški zaliv in stenca na Agroživilski šoli sta naša.

Tretji Lukov načelniški projekt je bil spopad z birokracijo, pri katerem je nastalo dovolj materiala za knjigo »Fighting the wind mills«, ki bo napisana ob 100 - letnici našega ferajna. Cilj je bil zelo enostaven, ampak izvedba zaradi novega zakona o društvih in novopečenih birokratov malo manj – društvo je bilo treba na novo registrirati po novem zakonu o društvih. Ampak kje dobiti zadostno število članov za ustanovitev društva? Naše vrste so bile zdesetkane. No, so pač začele plezati še naše babice, tete in strici, ... Po treh mesecih mlinoborbe so v zadnjem trenutku dostili potrebnemu kvorumu za ustanovitev društva in ga registrirali praktično zadnji trenutek. – Odgovornost za nadaljnji obstoj in razvoj Akademskega alpinističnega odseka je Luka predal na občnem zboru na predvečer VTK memoriala leta 1998 v Tamarju nasledniku Tomažu Jakofčiču-Jakatu.

Vedno se rad spominja utrinkov iz plezanja po hribih, vsakoletnih plezalnih taborov AAO šole na Korošici in Češki koči, številnih podvigov v Pakli, legendarnih VTK srečanj ... Kot bi se zgodilo včeraj, je še vedno živ trenutek sestopa po plezanju slapov v Prednji glavi Prisojnika, ko je Jaka pred ognjenim ostenjem Škrlatice zrecital odo Nejca Zaplotnika: »Kako rad bi jim dal vsaj košček hrepenenja, pričakovanja in sinjih daljav, ki jih nosim s seboj. Kako revni morajo biti ljudje, ki sedajle sredi cigaretnega dima razpravljajo o osebnih dohodkih, o oblekah in avtomobilih, sedajle, ko gore žarijo v zahajajočem soncu«.

Gregor Mezek

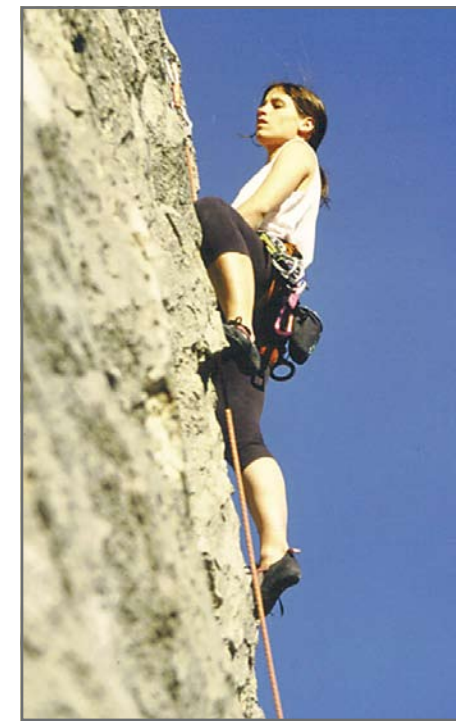
Alpinistična šola.

Vesna Turk: Plezanje me še mika

Mlada Ljubljankanka je že kot otrok s starši rada zahajala v hribe in se je prav zaradi te ljubezni do gora pridružila Akademskemu alpinističnemu odseku. Za ta korak se je odločila na začetku svojih študentskih dni (1992/1993), sprva zgolj z željo po hoji v hribe, ki pa je kasneje prerasla v plezanje. Obiskovala je alpinistično šolo (takrat v prostorih Filozofske fakultete) pod vodstvom Tomaža Jakofčiča - Jakata. Ker je bila pod okriljem dobrih učiteljev, je hitro našla prave občutke za plezanje in smeri so ji postale pravi izziv. Rada pleza smeri z majhnimi grifi, kjer je »potrebno stisniti zob«. Zadovoljstvo, ki ga je občutila ob napredku in vseh preplezanih smereh, so jo gnali naprej.

Z Urbanom Golobom je obiskala Calanques v Franciji, na katerega ima lepe spomine in prav tu se ji je plezanje odprlo. Plezala je tudi v domači garaži na umetni stenci, na Šancah, na Rimcu, treningu pa je dodala še svojo borbenost. V plezališčih je plezala smeri do 7a in več. Ko se je v plezališčih počutla že prav domače, se je preizkusila tudi v hribih, kjer ji smeri 5 in 6 stopnje niso delale nobenih težav.

Rada je zahajala na Korošico, kjer pleza v Dedcu in Vežici. S svojo staro katrcjo je večkrat obiskala Paklenico in tam plezala smeri kot Klin in Rajna. Še posebej ji je bilo všeč plezanje v Verdonu, kjer se moraš najprej spustiti ob smeri po vrvi v kanjon in šele nato začneš s plezanjem smeri. V Dolomite se je vedno odpravila dobro vplezana, saj je le tako lahko uživala v prekrasnem plezanju po grobem italijanskem granitu. Z Matjažem

Vesna Turk, Osp.

Ocepkom-Presto se je preizkusila tudi v Ameriški direktni v Druju, a sta po dobri polovici premišljeno obrnila in po bivakiranju varno prispela v dolino. Večino časa so bili njena plezalna društva Urban Golob, Tomaž Jakofčič - Jaka, Miha Oven, Igor Puhan, Mateja in Miha

Peternel, Jasna Bratanič, Matjaž Ocepek, Samo Gostič, Miha Kajzelj in drugi.

V tistih časih, ko je bilo težko najti soplezalko; spoznala je Ano Svetlin (AO Rašica), s katero se je dobro ujela. Skupaj sta plezali poleti in pozimi. Zima ji je zelo ugajala, še posebej plezanje po zaledenelih slapovih, ki jih je pričakovala kar z vodničkom pod povštrom. Svoja cepina je najraje započila v led v Logarski dolini in Tamarju. Z Ano jima je uspelo preplezati tudi zloglasnega Luciferja. Zimske dni si je krajšala tudi z obiskom primorskih plezališč Osp, Costiera, Napoleonica, Rovinj, Marjan in Omiš.

Trenutni izziv ji predstavlja vzgoja treh otrok, s katerimi bi nekega dne prav rada delila toplo sonce uprto v kakšno od naših plezališč. Oprema je še vedno varno spravljena v omari in čaka na svoje poslanstvo, saj Vesno plezanje še mika.

Peter Bračič

Vesna Turk, Paklenica (Klin), 1996.

Tomaž Jakofčič Jaka: Iz ilegale preko zajcev do profesionalnega ukvarjanja z gorami

S Tomažem sem se prvič srečal leta 2004, ko sem kot tečajec s strahospoštovanjem prilezel na akademski ferajn. Tisto leto je šolo vodil prav on, na tedanji spletni strani ferajna pa je bila objavljena fotografija načelnika in part-time manekena Tomaža v trenirki »Marjan« iz Mercatorjevega kataloga. Že takrat je bil postaven, danes pa je še bolj, odkar mu glavo prekrivajo sivi lasje. Tomaža večina pozna pod vzdevkom Jaka in tudi sam ne reagira več na imenovanje Jaka Jakofčič. Tudi sam bom v nadaljevanju raje operiral z njegovim vzdevkom.

Jako sem za pogovor ujel dva dni pred odhodom na Mt. Everest, kjer kot profesionalni gorski vodnik sodeluje pri komercialni odpravi. Je eden redkih Akademcev, ki so uspeli svoje ukvarjanje z alpiniz-

Mladi Jaka v smeri Na drugi strani časa v Triglavski Steni.

V steni Fitz Roya 2006, smer Ensueno.

mom spremeniti v poklic. Podobno kot pri tovarišu Titu se tudi Jakove borbene zgodbe berejo kot roman. Že v osnovni šoli so ga premamile stene Turnca, kjer je v sedmem razredu med soliranjem grdo padel. Roditelji so svareče dvignili prst, špekuliram, da je padla tudi kakšna batina, in prepovedali kakršnokoli plezarijo. Jaka se je takrat pognal v globoko ilegalo, ampak dokler ni skrivanja izpopolnil do perfekcije, so ga še nekajkrat dobili. Recimo, ko mu je ostal magnezij za nohti. Kmalu si je nabavil vrhunsko opremo: 20 metrov (!) vrvi, gasilske vponke in dovolj prusika, ki je pravilno nameščen nadomeščal plezalni pas. Plezal je v allstarkah in kavbojkah, vso robo pa je shranjeval v drvarnici pri sošolcu *. Oba nadebudna plezalca so v Turncu kaj kmalu opazile AAO staroste: Kita, Koki, Kovač, Skok in ostali. Že takrat so to bili hodeči fosili, kako so stari šele danes, brrr! Skokov Janez je bil dostojanstveno vzvišen nad ihtavo mularijo, ostali pa so

Jaka kmalu povabili na ferajn. Njegovi tedanji mentorji so bili Belko, Peternelov Mičko in Dohtar.

Kot pravi ilegalcec je dom zapuščal s prvim svitom na kolesu, pobral opremo v drvarnici in pri Ruskem carju počakal na avtobus. Ko je plezal prvo večraztežajno smer v Ospu, je bil uradno na Blegošu. Tako je glumil kar nekaj let, dokler se roditelji počasi niso privadili. Na Korošici je z Belkotom splezal prvo smer v hribih – še danes spoštovani Centralni steber Lučkega Dedca, ki ga zlezejo le redki tečajci. »Potem se mi je strgalo«, pravi. V Zadnjem Prisojniku je padla prva šestica in v Triglavu prva prvenstvena - Na drugi strani časa z Mihom Kajzeljem.

Leta 1991 je prišla prva streznitev. V Chamonixu je pomrznil in izgubil dva prsta. Uradna verzija za starše je bila, da smuča v Italiji. Ta izlet je bil preizkus njegovih psihofizičnih sposobnosti. S Peter-

nelom sta dobro zakolovratila vse do halucinacij, ko je Jaka videl v bivaku zajce, Mičko pa polno otrok. »Jaz sem še danes trdno prepričan, da so v bivaku pod električno lučjo dejansko redili zajce, saj sem jih šel večkrat pogledat tisti večer, Mičko mi pa še danes ne verjame.«, o tem dogodku pravi Jaka. »Poleg zajcev so bile v tistih časih problem tudi babe, ki mi nikakor niso pustile dihat in plezat, vse dokler nisem srečal Tinca.« Tinca je Tina di Batista, vrhunška alpinistka, vendar članica AO Lj. Matica. Jaka je Tinco peljal v osvajalsko plezarijo v Dolžanko, slekel majico, da so zasijale mišice in ljubezenski tepih. A malce mimo plana je v tej smeri V. stopnje, kot drugi v navezi, tudi sramotno padel. No, kmalu je očitno padla tudi Tina.

Leta 1998 se je udeležil kadrovske odprave na osemtisočak Dhaulagiri in na njo ima še danes lepe spomine: »Bila je res super odprava, super ekipa, osvojili smo vrh in se ob tem še dobro imeli«. V visoke gore se je še vračal. Najbolj se je približal robu na odpravi na Gyachung Kang (7952 m), kjer je v navezi s Petrom Mežnarjem komaj preživel. Po odpravi leta 2001 na sedemtisočak Ogre v Pakistanu, ki je bila neuspešna, se je zamislil nad sabo in si priznal, da je po duši bolj skalni plezalec. Leta 2002 se je tako odpravil v Patagonijo, kamor odhaja vsako leto in se vrača z odličnimi vzponi. Odlični so bili vzponi tudi v Karakorumu leta 2004, vzpon na Ama Dablam 2005 in mini odprava na Aljasko leta 2004. Leta 2004 so mu kot maršalu Žukovu na junaška prsa pripeli orden slovenskega alpinista leta.

A Jaka je tudi spreten in peresa večč možakar. Kar nekaj let že sodeluje pri Alpinističnih novicah, najprej v

Na vrhu Dhaulagirija leta 1998. Prvi akademski osemtisočak.

V steni Gjačung Kanga s Petrom Mežnarjem.

Na vrhu Gjačung Kanga 1999.

Frikanje v Španiji leta 1996.

Delu, danes na spletnem portalu Gore in ljudje. Počasi zori tudi ideja o knjigi, ki pa čaka na bolj ošiljen svinčnik. Zelo rad se odpravi tudi na bolj lahkotne ture. Uživa v turni smuki, rad pa se v dobri družbi nasloni tudi na kakšen šank in se oprime orošenke. Z malce nostalgije se spominja kavarniške ferajnovske združbe Pod Lipo in v Šestici ter žurov s palačinkami in prijetnim druženjem.

Pravi, da je to vzdušje in ta intelektualna nota tisto, kar je včasih pomembnejše od vzponov samih. In da tega ne smemo nikoli zane-mariti.

*Opomba uredništva: Jakatov mladostni soplezalec je bil Žuti, njegovo opremo pa je v drvarnici skrival Gezo. Pod kakšnimi imeni jih poznajo lastne matere in davkarija, pa do zaključka redakcije nismo uspeli izvedeti.

Boštjan Virč

Matej Kovačič – Matejček

Matej je prišel na odsek predvsem zaradi ljubezni do gora in hribov. Že kot otrok je veliko hodil v hribe s starši, kasneje pa so ljubezen do gora v njem še toliko bolj zasidrle knjige kot Pot Nejca Zaplotnika. V srednji šoli je končno tudi našel nekaj somišljenikov (Peter Mikša, Grega Hvalc, Matija Jezeršek in Žiga Krofl) in skupaj so začeli sami hoditi v hribe, čeprav takrat še niso kaj dosti vedeli o njih. Nekoč sta šla z Mikšo sama na avtobus v Kamniško Bistrico in ko ju je sprevednik vprašal do kam gresta (v mislih je imel seveda avtobusno postajo), je Mikša ustrelil: »Na Kamniško sedlo!«. Matej je tako prišel na Akademca leta 1996 čisto slučajno, ko je s prijatelji opazil plakat za AAO in alpinistično šolo.

Pozimi, po prvem predavanju alpinistične šole, je moral ob 21:40 na zadnji avtobus do Ivančne gorice, potem pa še 5 kilometrov hoditi do doma. Ko končno po enajsti uri pride domov, mu mati postavi večerjo na mizo. Matej: »Jst grem zdej!« Mati: »Kam!?« » Jst grem, jst grem s tekaškimi smučmi kr' mal po polju hodit!«, je rekel Matej, tako ga je razvnelo prvo predavanje.

Šola se je tistega leta končala precej zanimivo, namreč kar na sredini, saj si je vodja šole, Iztok, našel tečajnico in očitno pozabil na vse ostale oziroma ostalo. Kljub vsemu sta se dva vestna akademca Jaka in Samčo zangažirala in peljala tečajnike vsaj na zaključno turo v Osp, plezati večraztežajne smeri. Nato so jih starejši plezalci vzeli vsakega malo pod svoje okrilje. Tako ga je Jaka prvič peljal plezat v hribe, in sicer smer Kramar-

Na pol človek, na pol žival, med kalvarijo na Broad Peak, 8,051m.

Močnik. Nekaj časa sta plezala čez trave, nato pa prideta do težkega raztežaja, ki pa je bil povrh vsega še moker. Zaradi mokre skale si oba pomagata s tehniko, da se spravita čez, a Mateja zadaj kljub vsemu navije in pade. Jaka mu z varovališča zakliče: »Prim se. Hitr se prim!« Matej kjub presenečenju seveda uboga in se počasi spravi do štanta. Ko zagleda varovališče, mu Jaka obrazloži: »Lej, sori, ampak mam štant sam na eni jebici.«

V tistih letih se ti zagnani mladci - Matej, Gregor, Mikša in ostali lotijo izdelave umetne stence na

Srednji agroživilski šoli, na kateri vsi še danes plezamo. Samčo je naredil narčt zanjo, nato pa so fantje žagali, vrtali, zabijali in šraufali do onemoglosti. Toliko so vrtali, da so še celo Debsonov vrtalni stroj skurili. Potem so sledile samostojne smeri. Nekoč sta tako z Žigo in njegovo staro diano, ki je puščala na vseh koncih, odšla v Tamar. Sposodila sta si dva cepina in na top rope plezala slapove kar v pancarjih, pri čemer sta tako uživala, da ju ni motil niti dež, ki ju je konstantno namakal. Takrat je bilo pač pomanjkanje opreme in če si imel dva ledna vijaka, ali pa možnost sposoje,

Matej s svojo Nino.

si že navalil na slapove.

Šolo sta takrat prevzela Jaka in Puhi in aktivirala vse, ki so vsaj malo plezali, kot pomočnike. Takrat je prišel na šolo tudi Nejc Breščak. Z Nejcem sta začela veliko skupaj plezati in postala skoraj nerazdružljiva. Leta 1997 sta se prijavila na tabor za perspektivne alpiniste, v Pakistan, Hindu Raj, nek popolnoma neraziskan del. To je bila njuna prva izkušnja z resnim alpinizmom in odpravarstvom. Plezali so na še neosvojene šesttisočake in tako na primer splezali prvenstveno smer na Chikar. Sicer je Mateju po že preplezani steni padel nahrbtnik čez steno in so morali zato bivakirati ter se tik pred vrhom obrniti, a fantje se niso dali in so, potem, ko so si malo opomogli v bazi, navalili še enkrat na vrh, tokrat z druge strani.

Leta 2000 se je spet udeležil odprave mladih perspektivcev na Janak, ki jo je vodil Andrej Štremfelj. Že sam dostop do baze je bil težak,

saj so hodili 12 dni po monsunu, konstantno je deževalo in pijavke so jih najedale. To je bila spet ena izmed pravih »starošolskih« odprav. Nažalost se je odprava tragično končala s smrtjo Andreja Markoviča. Na dan nesreče sta bila Matej in Nejc po enem bivaku že na grebenu Patibare. Medtem ko malo počivata in si grejeta prste na nogah, se odločita, da gresta naprej na vrh. Ko hodita po grebenu, nekaj za njima počni in ko se Matej obrne nazaj, vidi, da je zgrmela čez steno nekajtonska opast, Nejca pa ni nikjer. Takrat ga je kar zvililo. Ampak Nejc je imel izjemno srečo, saj se je, ko se je opast odlomila, ustavil na polički le nekaj metrov nižje. Matej mu je vrgel štrik in tako sta bila oba spet na grebenu. Nažalost ju je ta padec stal tudi ogromno opreme, saj sta izgubila polovico vrvi (cviling), Nejčev nahrbtink in cepine. Ko sta pogledala proti vrhu, ju je ta kljub vsemu premamil in sta se ponovno odločila, da kreneta proti vrhu. Takrat zaslišita novico iz baze, da se je drug soplezalec na tej odpravi, Andrej Markovič, smrtno

ponesrečil. Tako sta ugotovila, da jima očitno gora na tisti dan ni bila naklonjena, da jima ni bilo usojeno stopiti na vrh, ter se odpravila nazaj v bazo.

Leta 2002 je Urban Golob organiziral odpravo na še neosvojen Peak 41. Urban, Čečka in Matic so tudi splezali novo smer na gori in prišli na vrh, Matej in ostali pa so plezali sosednjo smer, vendar so zaradi poslabšanja razmer 150m pod vrhom obrnili. Sicer je že čez kakšno uro nehalo snežiti in so se pokazale luna ter zvezde, a na žalost so že bili na poti navzdol.

Z Urbanom sta si po odpravi rekla, da bosta končno nekaj skupaj splezala in tako sta šla v Viktorijo v Veliki Draški vrh, ker je še nobeden od njiju ni plezal. Isti dan sta pred njima vstopila tudi akademca Miha Habjan in Grega Miklič. Prvo tretjino sta z Urbanom splezala kar nenavezana, ko sta se navezala, pa je Matej prišel do neke previsne zajede, v katero je baje tlačil neke frende. Urbanu je rekel, da je pa zdaj že lažje, nakar je čez nekaj časa priletel mimo Urbana in obvisel v zraku. Matej kljub udarcu v glavo ni izgubil zavesti, ampak je začel baje sredi zraka, viseč na vrvi, preklinjati vsepovprek. Tako je visel na vrvi celi dve uri in šele, ko je vsaj približno prišel k sebi, ga je Urban lahko spustil nižje. Prišel je helikopter ter Mateja in Urbana odpeljal v jeseniško bolnico. Tudi Urban si je namreč kar precej poškodoval dlani, saj je le s težavo zaustavil Matejev 20-metrski padec. V bolnici je moral Matej zaradi hudih krvavitev v glavi ostati 14 dni. Na srečo pa se je kar dobro izvlekel iz situacije, tako da ga kljub hudemu padcu ni bilo potrebno operirati. Vsega skupaj se Matej na žalost ali pa na srečo sploh ne

spomni. Rekel je samo, da je bilo super, ko je spet začel plezati. Torej je le sreča, da se dogodka ne spominja, tako mu le ta ne mori ljubezni do plezanja.

Leta 2007 se je spet z Nejcem pridružil odpravi na Broad Peak v Pakistanu, ki jo je organizirala Irena Mrak. Ekipa je imela cilj normalno, z Nejcem pa sta hotela splezati prvenstveno v alpskem stilu v jugozahodni steni. Bila sta v steni, a sta morala na 7400 m obrniti, ker se je vreme poslabšalo. Nato je Matej še sam poskusil pristopiti na vrh, kjer pa je doživel verjetno eno najbolj zanimivih zgodb svojega življenja. Težko bi jo bolje opisal, kot jo je on sam.

»Zjutraj se zbudim, se pripravim in zunaj čakam na Ireno. Mraz me prisili v gibanje, bo že prišla za mano. V temi zagazim v napihan sneg. Čez nekaj časa za sabo opazim čelno svetilko. Irena gre za mano, a kmalu se čelka usmeri nazaj proti šotorom. Nadaljujem. Pobočje je neskončno in spet gazim k žvav. Na 7500 m, na mestu za T4, si sezujem ene nogavice, v žepe puhovke nabašem termovko in platenko, nekaj energetskih ploščic in gelov, rezervne rokavice ter fotoaparata. Nahrbtnik pripnem v pobočje in optimistično nadaljujem med seraki proti levi. Pred mano se odpre novo pobočje, ki se konča na sedlu. Snega je vedno več, po vseh štirih preplavam ledeniško razpoko, na trenutke gazim čez kolena, a dan je lep in počutim se dobro. Zadnji del pod sedlom se postavi malo bolj pokonci in po koluarju zlezem na sedlo. Pogledam na Kitajsko in pred mano je vršni greben, ves ovešen v ogromne opasti. Počasi nadaljujem. Pripnem se v fiks, predvrh je blizu. Kar naenkrat se mi sneg pod nogami udre in z nogami bingljam

nad 2000 metrsko praznino, ki se izteče v kitajskih ravninah. Plezalni pas me duši in komaj se skobacam nazaj na greben. Nadaljujem in vse se še dvakrat ponovi. Ko moram uporabiti vse možne zvižaje, da zlezem nazaj na greben, imam dovolj. Dan se počasi preveša v večer in samoohranitveni nagon me obrne v sestop. Sem v čudnem mentalnem stanju. Na sedlu me ujame noč in začnejo se halucinacije. Z mano je Nejc, ki je v resnici že na Tajskem. Skupaj sestopava in v daljavi opazim luči. Baza! Torej moram samo v tej smeri. Hodim naravnost proti lučem, a kar naenkrat sem na vrhu ledne stene. Begam levo desno, iščem prehod, z mano je Jaka, ruski plezalci ... Noč mine v blodnjah in neprestanem gibanju, ki mi verjetno reši življenje. Jutro me najde na višini 7200m. Zberem se, se nekako zorientiram in določim smer, ki naj bi me pripeljala do T3. Prečim ogromna pobočja, z mano hodi Drago, ki je v resnici že na poti domov, a vsi moji namišljeni sotrpini hodijo za mano, nihče noče gaziti! Uspe mi priti na normalno, kjer ocenim, da T3 ni več in nadaljujem s sestopom. Na T2 sem prepričan, da so v šotorih naši člani, a ko Mojca in Irena kuhata čaj zares dolgo, se odločim, da grem dol. Če bi pogledal v šotor bi odkril, da je prazen in da se pogovarjam z duhovi. Sestopam naprej, sonce žge in ker sem prepričan, da mi prijatelji sledijo, slečem puhovko in jo pripnem v fiks. Pijem snežnico, ki jo topi sonce in jem šumeče tablete. Večer me ujame v skalah na 6000 m in odločim se, da bom počakal namišljene prijatelje. Na bivaku se mi pridružijo Čehi in skupaj opazujemo angele nad K2-jem. Zjutraj se zbudim sam, poiščem v šodru izgubljene dereze, namesto čelade natakнем kapuco in z edino vponko, ki mi je ni uspelo izgubiti

začnem s spusti ob vrvi. Na koncu fiksnih vrvi sem in želim si samo v bazo. Ko prikolovratim v bazni tabor, me naš kuhar Ali samo debelo gleda. Po dnevu počitka grem v bazo pod K2. Američani so videli mojo čelno svetilko na seraku in me že odpisali. Na mestu mojega prvega bivaka je leta 1996 umrlo 5 korejskih plezalcev, ki so naredili podobno napako kot jaz. Irena in Mojca prideta na predvrh Broad Peaka in se prestavita pod K2, z Ikijem pa greva domov. – Zanimiva izkušnja. Dobra treniranost, želja po preživetju in ogromno sreče so pripomogli k temu, da sem cel prišel s hriba. Očitno moram še kaj pametnega postoriti v življenju. Želja po plezanju na visoke hribe pa je še bolj zasidrana v moji zavesti. Gore mi dajejo stvari, ki jih ni moč dobiti nikjer drugje. Se vidimo v hribih!«

No, ob intervjuju z Matejem sem spoznal, da se marsikatera odprava na konča na vrhu, a kljub vsemu človeka gradi in mu voljo ter ljubezen do gora samo krepi. »Važne so zgodbe«, je rekel Šrauf z Matice.

David Andrej Francky

Miha Habjan: Enajst let pri Akademcih

Akademc sem postal leta 1998 po naključju. Tomaž Kralj, sošolec s faksa, me je nekega zimskega večera pripeljal v telovadnico, kjer so člani Akademika trenirali na plastiki. Plezalci so se mi zdeli hecni, a hkrati zanimivi. Kmalu sem šel še na Turnc, potem pa je bilo jasno, da se moram vpisati v alpinistično šolo.

S starši sem kot otrok hodil v hribe, a višje od Krima ali Nanosa nismo prišli. Prvič sem šel v visokogorje na Triglav, ko sem hodil še v gimnazijo. Po lepi slovenski navadi sem opravil hribovsko folklorno dolžnost in postal »pravi Slovenec«. Se je pa takrat nekaj zbudilo v meni. Z enim stavkom, zaljubljen sem se v hribe. Kasneje na faksu sem veliko hodil v hribe, predvsem po Julijcih, plezal pa nisem nikoli.

Namen mojega šolanja je bil najprej zgolj nadgraditi moje planinsko znanje. Na plezalnih izletih me plezanje samo ni preveč pritegnilo, pa tudi nisem bil med tistimi bolj perspektivnimi. Klik v moji glavi se je zgodil v Paklenici. Tomaž je predlagal, da bi šla v »ta veliko« steno. Uradnega dovoljenja šefov, Jakata in Puhija, nisva dobila, a sva vseeno šla. Vzpon je bila prava šolska epopeja. Tomaž je že pod steno pokadil pol škatle cigaret, ostalo pa do polovice smeri. Nekje po petih raztežajih je odletel in ob padcu se je vrv nategnila. Videl ga nisem, mislil pa sem, da hitro pleza in sem mu še naprej podajal štrik, ko je že visel. S seboj sva imela vsak po tri flise, skupaj 6 litrov vode, štruco kruha in ne vem koliko paštet. Vmes sva se zaplezala, vendar na koncu le prišla do roba stene. Dolg dan je bil. Na vrhu sva

Miha Habjan, vrh Dhaulagiriya, 8167m, 16.5.2004.

doživela pravo odrešitev. Zvečer v kampu je bil Puh hud, zelo, tako da naslednji dan nisem nič plezal, za Tomaža sem pa tudi izvedel, da je bila to zanj prva večraztežajna smer. In tako sem bil zapisan stenam, hribom in plezanju.

Na skupno turo v hribe nisem šel, ker sem se učil za izpit, ki sem ga potem pogrnil. Smo pa tečajniki na Rimcu trenirali do noči. Sam sem neutrjen stiskal minimalce do konca, dan na dan in končalo se je z vnetjem prvih členkov prstov na obeh rokah. Naslednje leto sem si še desni palec roke odsekal s sekiro, tako da je bil plezalni post kar dolg.

Po končani alpinistični šoli je Jaka rekel: »Zdaj pa plezajte«. Kdor ni bil dovolj dober ali pa dovolj siten, da bi ga starci vzeli s seboj plezat, pač ni šel plezat. Enkrat je na ferajnu Belko vprašal, če bi šel kdo plezat z njim. Nihče se ni javil, pa sem jaz rekel, da bi šel. In sva šla za vikend plezat Direktno v Štajersko Rinko.

Moja prva hribovsko smer. Celo pot sem poslušal zgodbe in je bila super izkušnja, le cel dan in celo pot nazaj sem se bal, kaj mi bo Belko naredil, ker sem izgubil tri kline. Še danes sem mu hvaležen za to turo.

Nekaj časa smo tečajniki in pripravniki hodili na stenco in le opazovali našutance, plezali pa bolj malo. Najbolj se spomnim Debija, Ovce, Matejčka in ostalih, najbolj glasen pa je bil Pero, princ svega i svašta. Na ferajnu smo takrat hodili v Šestico. Ob četrtkovih večerih smo tečajniki nekaj let samo poslušali starce, o vsem kar so govorili. Sam sem veliko bral, pravzaprav sem prebral vse o alpinizmu, kar je bilo na policah knjižnic. Počasi sem si oblikoval, sicer dokaj idealizirano, podobo o alpinistih, gorah in plezanju. Koliko večerov smo nakladali o alpinistični literaturi, o podvigih avtorjev, o visokih gorah ter znanih stenah in sanjali, kaj vse bomo splezali. Jaka se je takrat ravno odpravil v Himalajo. Kako nepredstavljivo se mi je zdelo to

Miha Habjan, smer Šimenc-Škarja, Dolgi Hrbet, ZP, 3.2.2006.

takrat. Puhi je bil za nas takrat pojem odličnega plezalca, Debi pa legenda, ki vse ve, vse pozna in je vse preplezal.

Nekaj let smo hodili praktično samo v Črni Kal in Paklenico. To je bil za nas alpinizem. Najbolj udarna trojka s padalci smo bili Janez, Toni in jaz. Vsak vikend smo našli smeri v Črnem Kalu: Popaja, Lajzo, Škisberač in ostale, vikend za vikendom. Če nismo splezali po 10 do 12 smeri, je bila to prazna vaja, tega se še danes držim.

Od mlajših so bili takrat Matejček, Nejček, Matija, Milan, Pero, Primož, Vesna, od starejših pa Puhi, Jaka, Debi, ki so nas zelence nekako povlekli naprej. Akademska doktrina je bila, da kdor je »ta prav«, se bo že znašel na ferajnu in sam začel plezati. Jaka je dostikrat poudarjal

in zelo energično razlagal, da mora tečajnik kar se da hitro postati samostojna plezajoča oseba. In ker nas nihče ni več vodil plezat, smo začeli plezati sami.

Ena prvih smeri je bila Raz Jalovca s Tonijem. Takrat je bila za neizkušenega začetnika to velika smer. Težka. V razu, ko je bilo pod nama veliko lufta, sem bil res srečen, da je prišla megla in zakrila tla pod steno, saj me je bilo strah. Pod zadnjim težjim raztežajem sva bila že zelo zdelana in še danes slišim pogovor: »Toni, pejt ti.« »Ne bi šel, pejt ti.« »A res ne bi šel, bom štrik dol nesu?« »Ne, ne, tvoj cug je.« »Ja pa ne vem.« »Jst tut ne, kar pejt.«

Veliko smo hodili v Paklenico, tudi po štirikrat na leto. Čez dan plezarija v veliki steni, zvečer pa nepo-

zabni večeri dolgo v noč. Kako lep čas je bil to. Čas začetkov, ko sem odkrival lastno energijo, za katero nisem vedel, da obstaja, ko je bilo vse novo, ko sem bil res brez vseh skrbi in mislil samo na plezanje. Ko sem se ukvarjal z občutki, ki sem jih čutil, s svobodo, ki sem jo živel in s prijateljstvom, ki sem ga delil z ostalimi soferajnovci. Veliko četrtkovih večerov po ferajnu smo preživeli pri Nejčku, Matejčku in Petri doma in gledali diase. Bili smo skupaj in to mi je največ pomenilo.

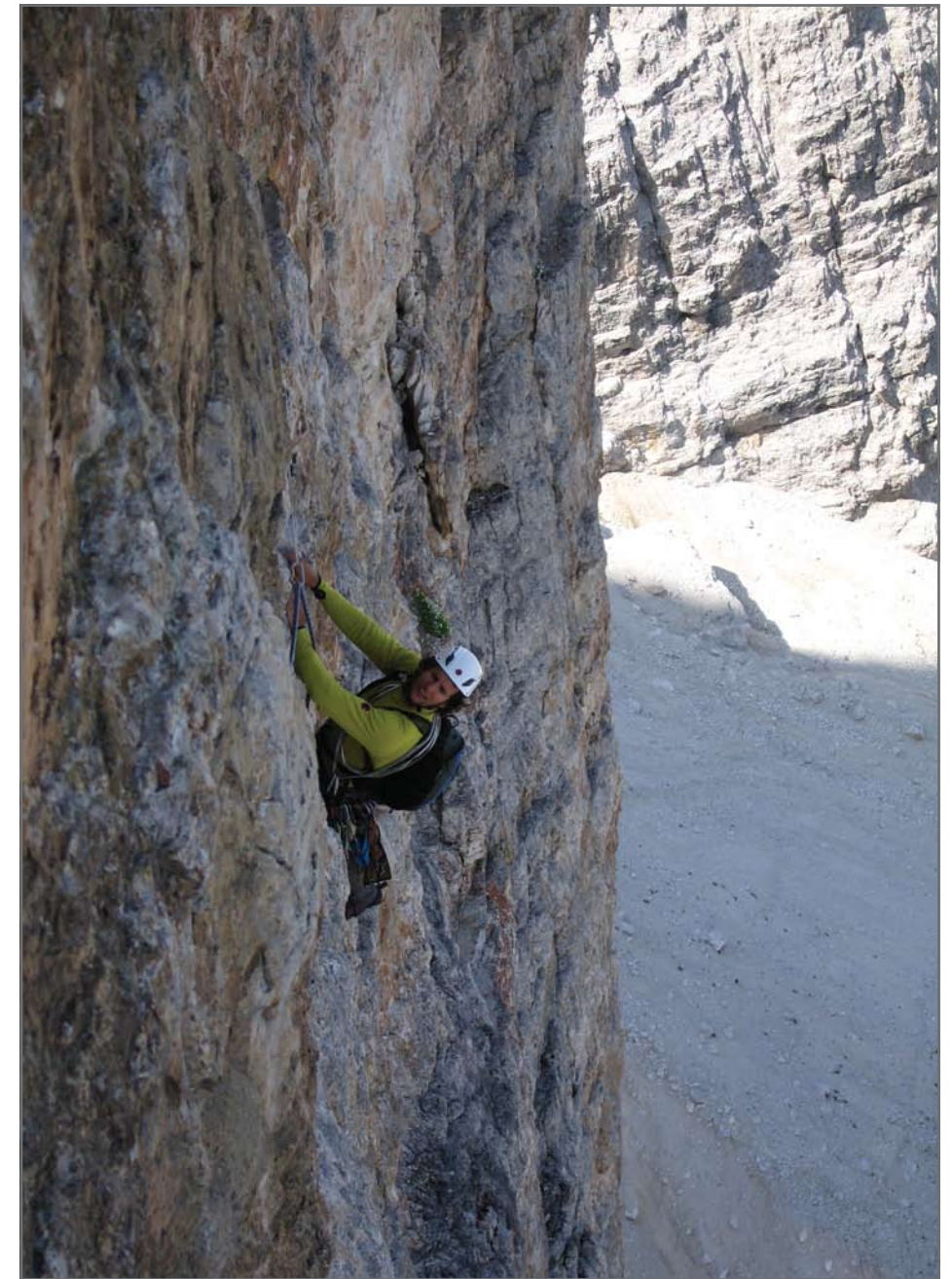
Po letu 2000 se je zbrala na ferajnu res ena fajn generacija. Skupaj smo plezali, dosegali in presejali svoje plezalske in drugačne meje, odkrivali Alpe, se družili, se potepali na plezalnih počitnicah, šli skupaj na odprave in uživali čas študija. Vsak je prispeval v to akademsko družbo svoje. Prihajali (in odhajali) so novi tečajniki. Študija je bilo konec in naša generacija se počasi umirja. Življenje pač, službe, družine in ostale obveznosti. A prihajajo drugi, ki na svoj način prispevajo k ferajnu in ki valijo kolesje naprej. Črt je že dolgo tega enkrat ob pivu rekel: »Kok kul ferajn smo mi!« Pa ne zaradi ne vem kakih alpinističnih dosežkov, predvsem zato, ker smo Akademci ena skupina ljudi, kjer je vsak lahko to, kar je, če je še tak čudak. Nikoli nis(m)o bili inštruktorji, alpinisti in tisti, ki več plezamo, kaj več vredni od tečajnikov in pripravnikov. Kot Akademci smo bili vedno vsi enaki. Če smo še tako različni po karakterju, poklicih, plezalskih sposobnostih in ambicijah ter različni nasploh, nas ljubezen do gora in plezanja močno in pristno povezuje. Še vedno sem trdno prepričan, da sem zaradi gora in plezarije, tudi zaradi Akademcev, postal boljši človek.

Danes smo Akademci še vedno dokaj neorganizirani. Še vedno nimamo svojih društvenih prostorov in smo eden revnejših ferajnov. Še vedno smo kampanjci in veliki improvizatorji. Smo pa prav zaradi tega toliko bolj neobremenjeni in sproščeni.

Pred leti sem zapisal: »Tudi v novem tisočletju je društvo z alpinističnim odsekom še kako aktivno. Vsakoletna alpinistična šola, plezalni tabori, VTK memorial, tedenska srečanja, različna predavanja, ter vse ostale oblike (ne)formalnega druženja dajejo Akademcem posebno zadovoljstvo, ki ga z velikim veseljem delimo z vsemi, ki radi zahajajo v gore. Dobri vzponi, zagovorniki zmernega, a vztrajnega napredka, sproščeno ozračje, nasmejani obrazi, gorsko uživaštvo, akademske debate, plezalska popotovanja, prijateljstvo, ljubezen, želja po več ter tu in tam prevlada čustev nad razumom so temeljne značilnosti Akademcev«. Še vedno se strinjam.

Sam sem v teh desetih letih gore vzljubil še močneje. Veliko so mi dale. Verjetno je še najdragocenejše prijateljstvo, ki sem ga ustvaril z ljudmi, ki podobno mislijo in čutijo kot jaz. Pa še veliko več. Oguljena, a resnična fraza, plezanje mi je postalo način življenja.

Nekega dne sem na obisku pri mamini prijateljici doma, ko sem hodil še v osnovno šolo, stal pred sliko ene visoke gore na hodniku in rekel, da bi pa jaz tudi nekoč tja gor rad plezal. Za alpinizem takrat še nisem slišal. Starša sta mi po starševsko razložila, da to ne bo zame in takrat sem pozabil na vse skupaj. Mož mamine prijateljice je bil alpinist, ki je splezal na to goro in član Akademskega alpinističnega

Miha Habjan, Cassinova smer v Zahodni Cini, 21.7.2007.

odseka.

Morda pa le ni bilo naključje, da sem postal Akademec.

Miha Habjan (načelnik od leta 2006 do 2009)

Anton Gregorčič – Toni

Ura zazvoni ob petih zjutraj, pomislim »Že, al kaj«, in se z muko skotalim s postelje. Sledi pol ure avtomatskega premikanja na relaciji kopalnica - kuhinja - hodnik in že sedem v avto ter se po Celovški odpeljem proti Gorenjski. V Medvodah za mostom zavijem desno in parkiram. Ob tako zgodnji uri sta na parkirišču samo dva avtomobila in okoli drugega postopa Toni s cigareto v ustih. »Zdravo«, rečem in Toni odvrne: »Živjo, kako?« Moj

ruzak po hitrem postopku roma v Tonijev prtljažnik in kmalu sva na avtocesti proti Jesenicam. Še vedno nisem zbujen in tako še kar nekaj časa topo bolškim predse. »Ej, vreme bo?« vprašam. »Bo! Popoldan se bo malo pooblačilo, drgač pa bo!« Namenjena sva plezat Čopov steber. Kmalu zavijeva v dolino Vrat in prej od sonca ožarjeni vrhovi so od spodaj zaviti v gosto meglo. Bo že, si rečeva in se od Aljaževega doma napotiva proti

severni steni Triglava. Hodiva naglo, Toniju komaj sledim. »Se pozna na kondiciji, ta teden sem šel trikrat tečt na Šmarno goro«, reče.

»Ej, Toni, pa kdaj si ti začel plezat?« vprašam.

»Na šolo sem prišel leta 1997, Jaka je bil vodja.«

»Kolk pa si bil star takrat?«

»Trideset.«

»Pa si že prej zahajal v hribe?«

»Ja, par let, začelo pa se je s tem, da sem imel na izbiro koncert Nirvane v Italiji ali pa vikend v Trenti. Odločili smo se za Trento in na poti tja je neprestano deževalo, tako da se gora sploh ni videlo. Čisto drugače je bilo zjutraj, ko sem polkna odprl v kristalno čisto jutro, pred mano pa se je dvigal Bavški Grintavec. Takrat sem vedel, da je to to! Začel sem zahajati v hribe, na začetku samo nekajkrat na leto. V bombažni trenirki sem opravljal zimske ture - Triglav, Mrzla gora, plezal sem Bosovo grapo v Brani in lahko si misliš, kaj pozimi nastane iz mokre bombažne trenirke. Enkrat sem v stenah Turske gore opazil plezalske naveze, ki so nabijale kline in to so se mi zdeli nadljudje.«

»Kak si pa zvedel za AAO?«

»V študentskem domu sem videl plakat in šel na prvo predavanje. Tam nas je bilo okoli petdeset in med drugim nam je Jaka pokazal par zimskih fotografij, kjer je imel nos oblečen v leden oklep. Mislil sem, da bo to vseh petdeset ljudi še bolj pritegnilo k plezanju, vendar se je že do naslednjega predavanja številka prepolovila.«

V megli in rahlem rosenju prispeva pod steno, ki jo lahko samo slutiva. Dolgo časa iščeva vstop v Skalaško smer, megla je tako gosta, da bi jo

Anton Gregorčič v Travniku (Aschenbrener).

Famozna nogavica v steni.

lahko rezal in po skalah se svetlika-jo kapljice vode.

»Smer sem plezal že šestkrat, pa se mi ne sanja, kje je vstop,« pravi Toni.

»Kdaj si bil pa prvič v Steni?«, vrtam dalje.

»Z Urošem Mesaričem sva plezala Bavarsko smer kot četrto smer v hribih, po Pintarjevi v Dedcu, Lukmanovi in Preložnikovi. Za celotno turo sva porabila 15 ur in to zato, ker sva se zihrala v vsakem šodru. Ko sva prispela v dolino, sva ugotovila, da je zapornica v Vratih spuščena, in tako sva morala čakati do jutra, kar je pomenilo, da sem v ponedeljek zamudil v službo. Sledilo je vabilo na službeni sestanek, »če bi slučajno imel čas zanj.«

Končno se megla nekoliko dvigne in zagledava vstop. Žreb me določi za prvega in že vlečeva cuge v mokrem terenu. Gledava na uro in ugotavljava, da sva pozna in prepočasna za Čopov steber. Bližava se Skalaškemu turncu in Toni naenkrat zavpije: »Še vedno je tu!«

»Kaj je tu?« vprašam presenečeno.

»Moja nogavica!« pravi Toni, meni pa še vedno ni nič jasno.

»Leta 1999 sva z Janezom Peterlinom plezala Skalaško z Gorenjsko. Nekje nad polico, kjer sva hodila v čevljih, sva se malo izgubila, postalo je pretežko in pod kratkim kaminom sem se preobul v plezalnike. Prav nemarno sem zapel čevlje z navadno vponko v pas, saj sem se po kaminu spet mislil preobuti. Splezam dva metra, se malce naslonim na bok in »pof«, čevlji se mi stakne, še vidim kako se odbije od stene in izgine. Lepa reč, pa moji najboljši čevlji, v Angliji sem jih kupil za 59 funtov. Na vse skupaj bi pozabil, če ne bi prihodnje leto s tečajnikom Boštjanom spet plezal te smeri. Hodiva po polici in kar naenkrat zagledam sivomodro krpo. Poberem jo in se hkrati jezim nad nevestnimi plezalci. Toda vzorec mi je znan, rdeče-modri karo v stilu Stefana Edberga iz osemdesetih let. Pa saj to je moja nogavica, ki je tri leta kljubovala ostrim razmeram v steni.« Smer je Toni potem preplezal še neka-

krat, enkrat tudi z menoj kot novopečenim in nadebudnim pripravnikom. Takrat je sicer ni našel, vendar pa se je rahlo zbledeli rdeč-modri karo med kamenjem spet prikazal naslednje leto, ko je pripravnica Nina strokovno ugotovila, da je nogavica v bistvu že del Stene in tako pomirila ekološko dilemo.

»Jo boš vzel s sabo?« ga vprašam, ko izvem za celotno nogavičarsko zgodovino.

»Ne, zanima me, če bo naslednje leto spet tukaj« se smeji Toni in jo obteži s kamnom.

V tem času, ko je nogavica tam zgoraj, je Toni splezal veliko smeri v domačih in tujih gorah, doživel štiri padce v hribih, skupaj z Janezom skoraj ostal na zimskem Grintavcu, mnoge alpinistične pripravnike uvedel v našo »obrt«, vmes skrbel za svojo vrhunsko fizično pripravljenost in na ferajnu svetoval pri izbirah smeri. V sredini Skalaške smeri pa še vedno leži rahlo obledeli rdeče-modri karo.

Ko sva se v trdni temi z Marselom vračala k avtu v Vratih, sva bila še najbolj podobna zadnjima preživelima pripadnikoma poražene vojske. Malodušje, lakota, žeja, neznanska utrujenost. Dobro naju je zdelala tale moja skoraj vsakoletna trening tura, kako bo šele, ko bo šlo zares. Torej, cela stvar se je nekoliko zavlekla (moj običajni stavek pri opisu alpinističnih tur). Najprej relativno pozen odhod, nato gosta megla pod steno, tako da so bila mnenja, kje je vstop, deljena, in sva vstopila malo pred deseto, potem mokra skala, ki je upočasnila plezanje, potem iskanje in preverjanje, če je nogavica, ki jo je leta 1999 neki cepec izgubil skupaj s čevljem, še tam (mimogrede: še je tam), pa še enourno posedanje na Gorenjskem turncu (ko sva čakala, da bo naveza pred nama nehala metati kamenje,

ampak tudi ko je naveza že izginila, sva midva še kar sedela), res se nama nikamor ni mudilo. Vse bi se pa precej mirno končalo, mogoče bi celo prišla na ferajn, če (vedno neki »če«) bi takoj našla nahrbtnik, ki sva ga pustila pod steno. Pa ga nisva našla in sva z brlečima in ugašajočima čelkama begala pod steno sem ter tja, gor in dol v črni noči, vsak s svojimi predstavami, kje naj bi nahrbtnik bil. Enkrat sem to že počel, in sem takrat rekel, da ne bom več.

Toni

(Objavljeno na forumu AAO, 8. avgusta 2008.)

Marsel Šnepf

Karel Završnik – Korl: Prvo leto na ferajnu

Na ferajn sem prišel kakih pet let nazaj, kot edini Savinjčan med petimi Zadrečani. Ne vem točno, zakaj smo se odločili za Akademski alpinistični odsek. Mogoče je bil kriv vpadljiv, na A4 list naprintan plakat, ki je visel na oglasni deski Filo faksa. Po vsej verjetnosti nas je zmotil, ker na njem ni bilo objavljeno kakšno masovno brucovanje, cvičkarija ali pa silvestrovanje za 100 evrov. Uvodno predavanje je imel Jaka, za katerega smo že nekateri, prek revij, vedeli, da je hud car. In kmečka pamet ti pove, da ta ferajn že ne more bit toliko zanič, če ima takšne člane. Na predavanju je bila gneča in po moje sta Miha in Janez, kot vodji šole, po tihem upala, da si bo kdo od nas premislil in ob četrtek raje zahajal kam drugam. Na koncu nas je bilo čez trideset, kar je po moje takrat predstavljalo kar velik logističen problem.

Skoraj polovica nas je že od prej malo plezala, ali pa hodila v hribe, kar je bila po eni strani olajševalna okolica, po drugi strani pa tudi ne. Uradno tečajniki nismo smeli plezati skupaj, kar smo z veseljem preslišali in že v soboto sva z Matijem v Črnem Kalu srečala Janeza in Tonija. Najprej nisva vedela, kašna bo situacija. Janez je malo pogledal, kako se zihrava, vprašal, kaj sva že kaj zlezla, pa smo plezali naprej. Verjamem, da bi bila takrat predčasno v Viki burgerju, če bi bila v kakem drugem ljubljanskem odseku ali pa, če Janez ne bi bil toliko flegma.

Predavanja in vaje so kar hitro minevale in po parih tednih nas je Miha povabil, da gremo po predavanjih Pod Skalco, kjer je bil takrat

Karel Završnik slap Sulica v Logarski dolini.

ferajn. Ker nas za v gostilne ni treba dvakrat prosit, smo bili od takrat naprej pogosto tam. Že prvi četrtek smo se spoznali z Jurcem, Cvilijem in Črtom. Takoj smo videli, da se bomo zaštekali in to potrdili z zgodnje jutranjim odhodom domov. Za tak razplet, pa je bil kriv tudi Mate, ki je okoli polnoči dehidriran prišel z badmintona.

Na ferajnu sem se hitro našel in

postajalo mi je vedno bolj všeč. Vsak teden sem spoznaval nove ljudi, s katerimi sem lahko plezal ali pa se vsaj pogovarjal o plezanju. Bolj kot ne vse se je začelo vrteti okoli plezanja in še proti faksu je bilo bolj fajn it, ker je blizu Rimski zid, kjer sem se ponavadi zataknil. Prve ture v plezališča so nas vse še bolj zastrupile s plezanjem in vsi smo komaj čakali na Paklenico. Pred tem tam še nisem bil, tako da

Karel Završnik, Glinščica.

Karel Završnik, Herletova v Ojstrici.

Tabor na Tukuče Peak, Nepal. Tabor perspektivnih alpinistov v Himalaji.

sem hotel to čim bolj izkoristiti. Nekako mi je uspelo, da sem šel v Paklo že en dan prej z Mihom, Janezom in Janom. Prvi dan sva šla z Janom plezati Velebitaško. Ker mi je šlo za takrat kar v redu, se nama je drug dan pridružil še Miklič in smo šli v Klin. Tretji dan pa sva z Mikličem zlezla še Kačo. S prvo Paklo sem bil več kot zadovoljen in krvave blazinice so me na to opominjale še kak teden.

Kmalu je bila na sporedu prva tura v hribe. V četrtek na ferajnu mi je Jaka rekel, da me bo on peljal nekaj plezat. Priznam, da me je bilo takrat kar malo strah, kako bo to zgedalo na turi z najboljšim alpinistom leta. Šla sva plezati Kamniško v Kogel. Takrat sem videl, kako plezajo v hribih najboljši in kaj pomeni, da si suveren. Mimogrede, ta težkega cuga nisem friknu, pa še marsikje drugje je šlo na jedva. Mogoče sem takrat dobil še večje veselje do plezanja, ker sem videl, da ne bo šlo vse tako zlahka in da bo za napredek potrebnih še veliko preplezanih kilometrov in prešvicanih majic.

Zdi se mi, da je prvo leto na ferajnu najbolj vplivalo na moje plezanje in dojemanje hribov, pa tudi življenja. Videl sem, da je pri plezanju in tudi pri drugih stvareh najbolj pomembno, da se imaš fajn in pri tem uživaš. Prek hribov in plezanja sem spoznal tudi večino ljudi, s katerimi se najraje družim in s katerimi skupaj počnemo tudi druge stvari. In če bi me kdo vprašal, zakaj Akademski alpinistični odsek, bi mu rekel: »Because it is there!«

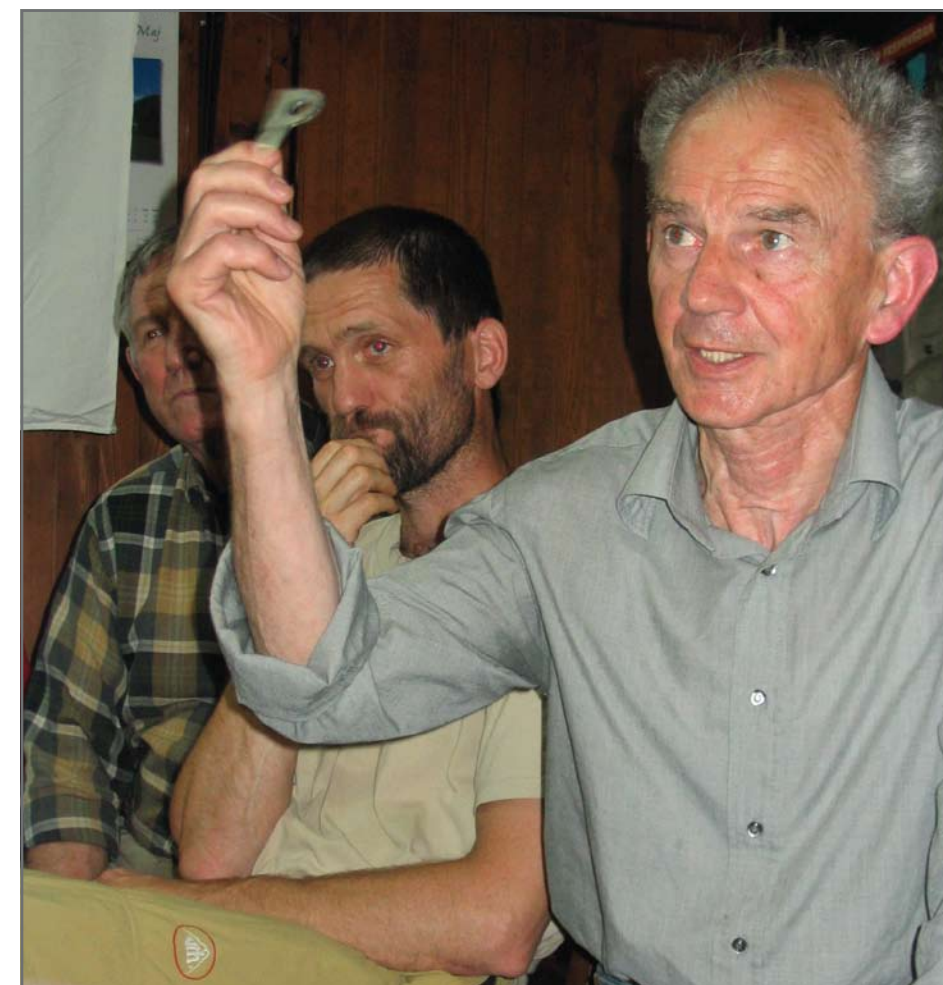
Karel Završnik

AAO NI SAMO PLEZANJE...

Akademski AO je od samega začetka združeval različne, z alpinizmom povezane dejavnosti. V luči intelektualnega pridiha je bila izredno močna publicistika, fotografija, filmska produkcija, razvoj nove opreme, smučanje, ipd. Začenjamo z arhivskim člankom o lastni proizvodnji klinov in nadaljujemo z bolj aktualnimi dejavnostmi...

Stane Jurca: Naši novi klini – nožачi

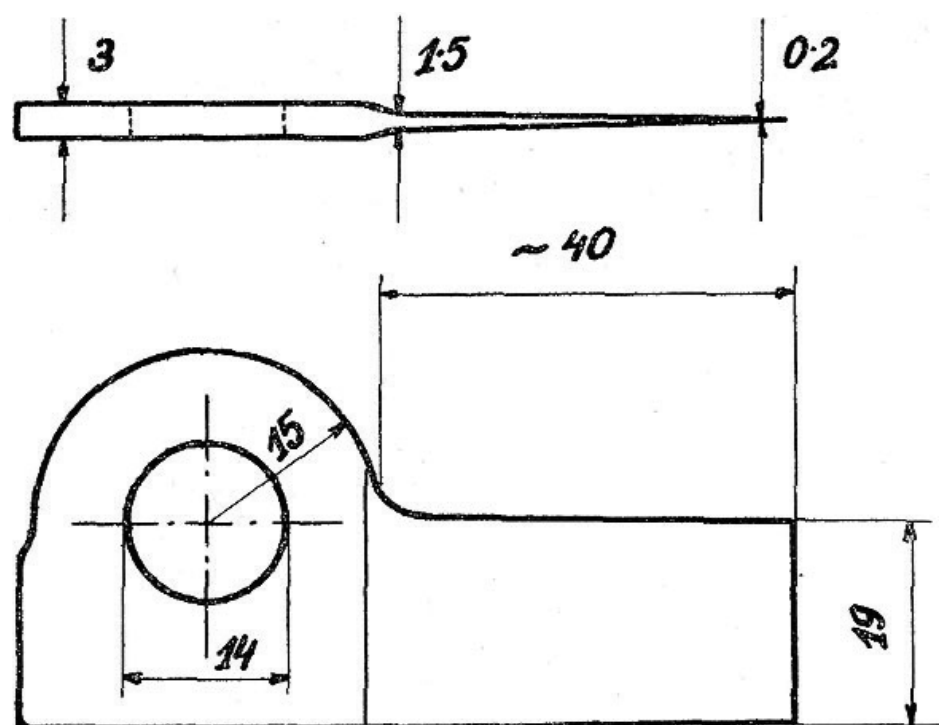
V zadnjih letih je alpinistična oprema doživela marsikatero spremembo in izboljšavo in mladi plezalci niti pomislijo ne več, da so, na primer, vibram podplati poznani pri nas komaj dobrih 15 let. O prednosti modernih vrvi iz umetnih vlaken pred starimi mani-lami najbrž nihče ne dvomi, številne majhne izboljšave opreme kot na primer plezalniki s kovinsko ploščo, naprave za spuščanje po vrvi, svedrovci in ostalo pa so tako obogatile tehnično plat plezanja, da se je marsikatera smer pomaknila za celo oceno navzdol, na drugi strani pa so nastale moderne smeri, ki jim »stari« ravno zaradi tedaj pomanjkljive opreme niso bili kos. Sama tehnika ni in verjetno tudi nikoli ne bo reševala problemov v stenah, lahko pa tehnično znanje in oprema izkušenemu plezalcu marsikdaj pomagata iz težkega položaja. S tem namenom je tudi napisan ta članek o klinih, ki v Evropi niso bili poznani, katere pa so naši plezalci že preizkusili in pri tem nabrali toliko izkušenj, da danes že lahko presodimo, kolikšna je njihova uporabnost v naših razmerah. Gre za kline, ki se uporabljajo v izredno tankih poklinah širokih morda nekaj desetink milimetra in od tod tudi njihovo ime. Njihova oblika in dimenzije

Stane Jurca med obujanjem spominov na lastno proizvodnjo klinov.

so podane na sliki. Nožачe so razvili kalifornijski plezalci in zaradi njihovih dimenzij ni čudno, da so jih v začetku uporabljali samo za tehnično plezanje. Navadnemu klinu dajejo namreč potrebno togost in trdnost njegove dimenzije, saj je rezilo pri naših kroparjih de-

belo povprečno 2,5 do 3 mm, pri nožачih pa moramo obe lastnosti doseči s primerno izbiro materiala. Tako gradivo je ameriško jeklo SAE 4130, kateremu pri nas ustrezata vrsti 25 CrMo 4 ter 35 CrMo 4 oziroma s starimi oznakami VCMo 125 in VCMo 135. Tehnični podat-

Klini - nožači.

ki za ta jekla so zbrani na tabeli 1. Ker so kaj kmalu ugotovili, da klini ustrezajo svojemu namenu, so Amerikanci izvedli nato celo serijo statičnih preizkusov s temi klini v granitu, pri čemer so skušali dobiti predvsem podatke, koliko nožači sploh vzdržijo, na drugi strani pa dajejo ti preizkusi praktično izredno zanimiv odnos med »trdnostjo« zabitega klina in tistim občutkom njegove vrednosti, ki si ga plezalci ustvarimo po zvoku in opazovanju klina pri zabijanju. Nožači se lahko izdelajo le kot vzdolžni klini, zato so pri teh poizkusih obremenili v smeri pokline ter pravokotno na poklino za primer, ki bi jih morali uporabiti kot prečne kline. Povprečne vrednosti dobljenih rezultatov so podane na tabeli 2.

Pod silo razumemo silo, ki je bila potrebna za puljenje klina iz pokline. Te številke pa nam povedo naslednje važne stvari:

- prvič, da je zvok pri zabijanju le kolikor toliko dober kriterij o vrednosti zabitega klina kljub temu, da posamezni rezultati včasih precej

odstopajo od srednje vrednosti, ki je navedena na tabeli.

- drugič, da se nožači lahko uporabijo tudi kot varovalni klini in ne le pri tehničnem plezanju, pod pogojem seveda, da varujemo dinamično in

- tretjič, da kline lahko uporabimo tudi kot prečne, če rob, na katerega se naslanja ploskev klina, ni oster. Če si pomagamo s kladivom, pa to lahko vedno dosežemo. Razen številke 5, kjer sta se oba klina zlomila, so vsi ostali klini ostali nepoškodovani in so jih lahko uporabili večkrat.

To so bili podatki, s katerimi smo razpolagali, in kdor je plezal peto ali šesto stopnjo, bo rad pritrnil, da bi take kline včasih potreboval. Akademski odsek je imel precej težav, preden mu je uspelo, da je dobil jeklo 25 CrMo 4, saj naše železarne to kvaliteto izdelujejo le v obliki trakov ne pa pločevine, ki je za izdelavo klinov mnogo bolj primerna. Ploščo smo končno uvozili iz znane železarne Bohler in ker se da iz nje izdelati preko 700

nožačev, je to za vso Slovenijo za nekaj let dovolj. Klini se izdelajo po naslednjem redu: iz pločevine se izreže oblika klina, se prevrta uho in obdela rezilo z obeh strani toliko, da ostane po vsej svoji dolžini debelo približno 1,5 mm, pri čemer je treba paziti na lep prehod med rezilom in ušesom. Groba pila in žaga ter vrtalni stroj je vse, kar potrebujemo za to operacijo, če pa kdo razpolaga z rezkalnim strojem, toliko bolje. Tako izdelan klin nato ogrejemo na 860 C ter s te temperature kalimo v vodi. Paziti je treba, da je kalilna kad pri peči, saj se drugače rezilo, ki je zelo tanko, takoj ohladi. čim bolj enakomerno je rezilo obdelano (s pogojem, da ga vtaknemo v vodo pravokotno na njeno površino), tem manj se pri kaljenju ukrivi. Po kaljenju izbrusimo rezilo na brusilni plošči v nož, pri čemer pa ga nikakor ne smemo pregreti preko škrlatne barve. To delo traja približno 20 minut, narklin popustimo, to je, počasi ga ogrevamo na temperaturo 320 do 350 °C in pustimo, da dobi temno modro in deloma svetlo modro barvo, ki pa nikakor ne sme preiti v sivo, da ne bi bil klin premehak. Pri pravilnem delu mora biti trdota rezila približno 370 Hb, kar ustreza trdnosti 130 kp/mm².

S tem je klin izdelan in če vrh rezila vpnemo v primež ter s kladivom udarimo po ušesu, mora brneti kot glasbene vilice ter se ne sme kriviti. Končno ga še lahko kadmira, da je lepši in, kar je glavno, da ne rjavi. Vsekakor je izdelava precej zamudna in zahteva nekoliko kovinarske prakse in orodja. Čas, ki je potreben za izdelavo enega komada, znaša dobro uro, to pa pomeni, da bi njegova cena bila najmanj 700 din, če bi klin izdelali po redni poti v podjetju. To pa je za povprečnega slovenskega alpinista seveda ne-

Jeklo	C	Mn	Si	Cr	Mo	HB	Kalenje
SAE 4130	0,28	0,40	0,20	0,80	0,15		
	0,33	0,60	0,30	1,10	0,25		
25 CrMo 4	0,22	0,50	0,35 _m	0,90	0,15		
	0,29	0,80		1,20	0,25	217	830—860 C, voda, olje
35 CrMo 4	0,30	0,50	0,35 _m	0,90	0,15		
	0,37	0,80		1,20	0,25	217	820—850 C, voda, olje

sprejemljiva vsota. Poiskati je torej treba druge poti.

Sedaj pa še nekaj praktičnih rezultatov uporabe nožačev. Skupno je akademski odsek izdelal okrog 50 komadov, od katerih smo nekatere preizkusili v naši plezalni šoli na Turncu, ostale pa so naši plezalci in plezalci drugih odsekov uporabili pri praktičnem plezanju v steni. Verjetno bo najbolje, če povemo nekaj karakterističnih situacij in tako osvetlimo uporabnost nožačev:

1. Klin je bil zabit v apnencu le približno 8 mm v zelo ozko poklino in obremenjen v smeri pokline. Vzdržal je sunkovito obremenitev s težo dveh plezalcev in se ni dal izbiti. Podobnih primerov je bilo več.

2. Klin je bil zabit v apnencu približno 5 mm in obremenjen pravokotno na poklino. Zaradi teže plezalca se je klin upognil preko robu pokline, ki je bil lepo zaokrožen, ter je nato vzdržal majhen sunek, ker se je pri tehničnem plezanju izpulil naslednji klin.

3. Klin je bil polno zabit v apnencu in obremenjen v smeri pokline ter je omogočil spust po vrvi, pri čemer je plezalec nekajkrat popolnoma ob visel v zraku. Tudi v dolomitu je klin, ki je bil podobno obremenjen in zabit 3/4 dolžine, omogočil spust.

4. Klin je bil zabit v granitu, v previsu, tako da ga je vleklo ven in to

le 15 mm. Vzdržal je statično obremenitev ter se ni dal izbiti. Podobni primeri so bili tudi v apnencu.

Iz vsega bi lahko torej zaključili, da lahko nožače uporabljamo v apnencu, dolomitu in granitu, če je le na razpolago primerna poklina, pri tehničnem plezanju ter eventualno tudi pri spuščanju po vrvi in celo za varovanje, če je klin obremenjen v smeri pokline in dobro zabit. Pri obremenitvi pravokotno na poklino je tudi pri tehničnem plezanju potrebna previdnost (to je zaokrožen rob), čeprav se je nožač, ki je bil prečno obremenjen in je služil še s tremi drugimi klini za sidranje zavornega bobna, dobro obnesel tudi pri spuščanju pri vajah GRS postaje Ljubljana.

Končno je treba še omeniti, da smo do sedaj uporabili kline tudi po štirikrat z vmesnim hladnim ravnanjem, pri čemer pa je seveda mogoče, da nastanejo razpoke v

rezilu, zaradi česar je klin neuporaben ali pa ga moramo skrajšati.

P.s. Akademski odsek je pripravljen prepustiti nekaj materiala za kline ostalim odsekom po lastni ceni in, če bi bilo potrebno, tudi pomagati pri izdelavi.

Literatura:

1. Belaying the leader: an omnibus on climbing safety. Sierra Club, San Francisco 1959.

2. Katalog Železarne Jesenice.

Objavljeno v Planinskem vestniku, 1963, št. 2, str. 176-178.

Serijska	Obremenitev	Sila v kp	Ocena po občutku	Št. preiz.
1.	v smeri pok.	ca. 160	slabo zabit	1
2.	v smeri pok.	ca. 360	zadovoljivo	4
3.	v smeri pok.	ca. 570	dobro	2
4.	v smeri pok.	ca. 890	odlično	1
5.	pravokotno	ca. 380	zlom 2 klinov na ostrem robu	
6.	pravokotno	ca. 250	slabo	1
7.	pravokotno	ca. 450	zadovoljivo	2
8.	pravokotno	ca. 770	dobro	1

Miha Kajzelj: Nova bivaka na Kobariškem Stolu in Kotovem sedlu

Projekt postavitve bivaka na Kobariškem Stolu je bil zame zanimiva izkušnja, kjer sem se lahko preizkusil v snovanju arhitekture na vetrovnem grebenu Kobariškega stola, pri tem pa je bila moja želja, da bi bil bivak oblikovno čim bolj prilagojen vetru in lokaciji.

Bivak je nastal na pobudo Razvojnega društva Breginjski kot in kobariških planincev. Glavni iniciator je bil Pavel Tonkli iz Breginja. Pri projektu sva sodelovala prof. Janez Duhovnik kot gradbenik in jaz kot arhitekt.

Bivak na Muzcih služi kot oporna točka v 30 km dolgem razglednem grebenu, ki sega od Kobarida čez Kobariški Stol in Muzce na Pobreški Jalovec v Italiji. Njegova izgradnja je del širšega projekta čezmejnega povezovanja Breginjskega kota s Furlanijo, kar je vizija Breginjskega razvojnega društva. Do bivaka je najbližji dostop iz Breginja, ki traja eno uro in pol, iz Kobariškega stola pa se do njega pride v dveh urah. Je stalno odprt in opremljen z odejami, v njem pa je prostora za 4 do 6 ljudi.

Oblikovno bivak označuje dvakrat zalomljena aerodinamična streha, ki je po obliki podobna snežnemu zametu. Streha je na vzhodni strani podaljšana in tvori zavetni napušč pred vhodom, kjer je možno zunanje bivanje na leseni terasi.

Prostor na grebenu, kjer naj bi stal bivak, so lastnoročno izkopal planinci iz Breginja z udarniškim kopanjem, ki je trajalo več vikendov. Bivak je iz lesa izdelal tesar Šinkovec

Bivak na Muzcih.

iz Cerknega. Na njegovem vrtu je bil bivak v celoti sestavljen, deli pa oštevilčeni. Ponovno razstavljenega so nato s kamionom odpeljali v Breginj, kjer so na travniku pod vasjo sestavili 6 tovorov, ki niso smeli presežati 700 kg, oziroma nosilnosti malega helikopterja. Prevoz je opravil zasebnik iz Italije, saj se s slovensko vojsko za prevoz ni bilo možno dogovoriti. Tovori so bili sestavljeni na naslednji način:

1. tovor: konstrukcija: prednja, zadnja in srednja stena (na sliki);
2. in 3. tovor: opaž za streho;
4. tovor: strešna lepenka, žica za strelodvod;
5. tovor: okno, vrata, miza, pločevinasta kritina;
6. tovor: material za temelje, orodje. Vodo za beton temeljev so dobili s pomočjo plastične ponjave, ki so jo položili v neko vdolbino na grebenu in počakali na dež.

Bivak sta sestavila dva mlada al-

pinista iz Cerknega, ki sta v času gradnje bivakirala na grebenu. Pomagali so jima breginjski planinci, ki so navsezgodaj prihajali iz doline. Na dan otvoritve v oktobru 2002 je bilo megleno, ob otvoritvenih govorih pa se je simbolično za kratek čas zjasnilo.

Kunstljev bivak na Kotovem sedlu

Na prvi pogled se zdi ideja in postavitve bivaka na Kotovem sedlu nepotrebna. Sedlo je naravni zaključek lahko prehodnega sveta melišč pod Šitami in Jalovcem, do katerega lahko prileze vsak povprečen planinec. Od tu naprej pa vodijo tri zahtevne planinske poti na Jalovec, Kotovo špico in Ponce ter proti Mangartu, ki so v letnem času dostopne le izurjenim

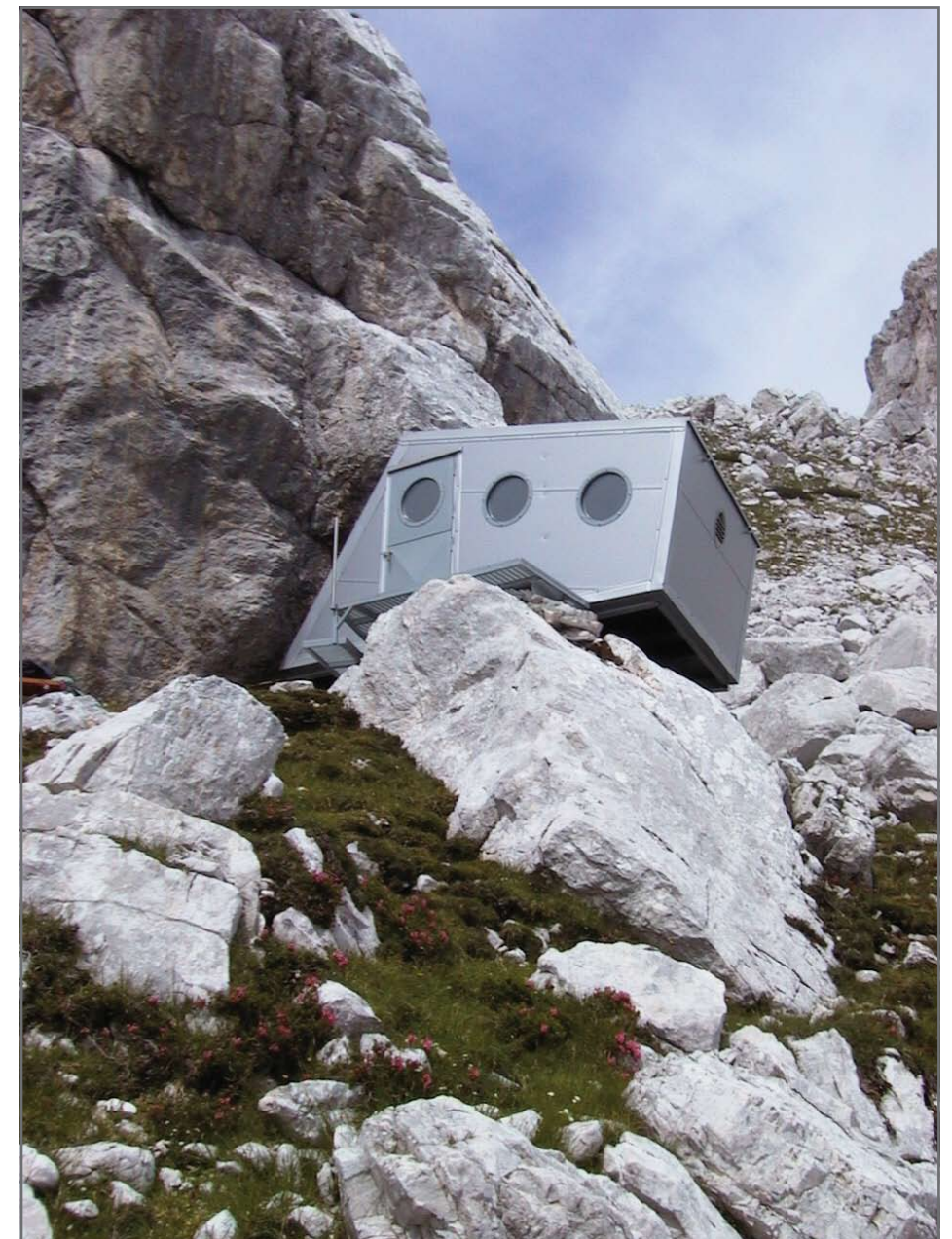
planincem, v zimskem času pa vzpon po njih predstavlja alpinistično dejanje.

Nov bivak predstavlja izhodišče za planinske in alpinistične vzpone nad Kotovim sedlom in je oporna točka za grebenska prečenja, katerih trajanje lahko preseže okvir enodnevne ture. Zelo podobno so postavljeni bivaki B1 in B2 in B4, ki predstavljajo izhodišča za težje osvojljive vrhove nad gorskimi planotami Julijcev.

Prostor podov pod Kotovim sedlom na višini 2000 m je edinstven naravni ambient, kjer je za delovanjem ledenika ostala sled v obliki velikih odloženih balvanov. Prostor je na tej točki odprt in nudi bajne poglede na ostenja Šit in Jalovca, ter vzdolž grebena Ponc. Ta gorski predel je s podobo sijočega kristala Jalovca nad temnim breznom kuluarja eden od biserov naše gorske narave v njeni najbolj divji podobi, zato je morala biti umestitev novega bivaka občutljivo izpeljana.

Povabilo kranjskogorskih in rateških gorskih reševalcev pod vodstvom žal že pokojnega Janeza Kunstlja in Francija Koširja, naj jim narišem načrt za bivak, sem sprejel z željo, da z novim bivakom ne bi bila prizadeta prvobitna in nedotaknjena narava pod sedlom. Zato je ideja postavitve temeljila na tem, kako bi bil bivak v naravni okvir umeščen čim bolj neopazno in bi se z naravo čim bolj spojil.

Nov bivak je v množici balvanov, ki so nametani po visokogorski planoti, še en nov kamen, ki pa je hkrati tudi prostor za začasno bivanje. Oblikovan je kot oglat in nesimetrično prisekan siv volumen, ki ga od ostalih skal ločijo le okrogla okna. Bivak se nahaja

Bivak na Kotovem sedlu.

zraven ogromnega razpočenega balvana, ob katerega je umeščen kot klin, ki podpira skalno gmo-to. S takšnim načinom postavitve sem poskusil izraziti podrejenost človeka v mogočni gorski naravi.

Gonilna sila pri izvedbi in postavitvi bivaka je bil Janez Kunstelj, po rodu z Vrhnike. S svojim neverjetnim optimizmom je zlahka razrešil vse probleme pri organizaciji gradnje in bivak je bil nekega sončnega dne v juliju 2005 prepeljan na Kotovo sedlo. Kunstljev optimizem

lepo opisuje dejstvo, da v hribih ni poznal slabih razmer: obstajale so samo »fantastične« ali pa »zelo dobre« razmere. Kunstelj mi bo v spominu ostal kot velik človek, eden najboljših, kar sem jih spoznal.

Miha Kajzelj

Alpinistična, turno-smučarska in gorniška filmska produkcija v AAO

Premiera filma Lovci na pršič leta 2006, pri katerem je sodelovalo več kot 10 Akademcev

Bilo je izjemno mrzlo. Zaradi vetra so se rosile oči in skupaj lepile trepalnice ... Premraženi in otrpli prsti v okornih rokavicah so stiskali kamero. Pisala se je moja prva ledna sezona na Akademskem alpinističnem odseku. Z veliko sreče in gorečo željo po lednih vzponih sem kmalu pričel z vse pogostejšimi obiski zaledenelih slapov. Največkrat s Primožem Lajevcem in nekoliko pozneje z njegovim mlajšim bratom Nejcem. In prav oni mrzli dan sem si od očeta »izposodil« mini DV kamero in jo odnesel v Tamar. Tam pa zima! O takšni danes ledni plezalci samo še sanjamo! Mraz, veter, ledu v izobilju in pri 17-ih letih tudi otroška radost ob pričakovanju nove nepozabne avanture v zimski idili. Lahko bi rekel, da so bili posnetki, ki sem jih napravil onega mrzlega dne, eni prvih. Vsekakor pa prvi, ki sem jih zmontiral na računalniku in spravil v gledljiv filmček. In tako

se je pričelo ... Strast za snemanje je bila iz dneva v dan večja in je sovpadala z ljubeznijo do plezanja. Najprej sem se veselil vzpona, plezanja in snemanja, ko sem utrujen in izmučen sedel v avto, pa montaže in obdelave filma.

Letos junija bo minilo že deset let, odkar sem na Akademiku opravil izpit za pripravnika. V tem času sem posnel približno 150 filmov, med katerimi je vsaj nekaj takšnih, ki jih je vredno izpostaviti. Nekako paralelno z mojim filmanjem se je začel s tovrstno produkcijo ukvarjati Boštjan Virc s filmom Karakoram Khush (2004) s Tomažem Jakofčičem v eni od glavnih vlog.

Prvi resnejši film Lovci na pršič (Powder Hunters, 2006) je nastajal dobesedno povsem svetu. Glavnino naj bi posneli v Kanadi, a je s snegom nesrečno leto 2005 našo pot po Kanadi sklenilo v samo tednu

dni in tako smo večji del smučanja posneli v Evropi. Koncept in montažo filma je mojstrsko opravil Boštjan Virc, s katerim od onega dne naprej sodelujeva pri vseh skupnih filmskih projektih. Obenem je bil to tudi preizkus Boštjanovih mirnih živcev, ko sem ga takorekoč vsak dan moril z vprašanji: »je film že končan«, »je še veliko dela?« ipd. Boštjan se me je privadil, jaz pa njega, in tako odtlej plodno sodelujeva naprej. Lovci na opojni pršič in akterji v filmu so bili povečini Akademci, skupaj z drugimi »igralci« pa smo konec leta 2004 ob pripravah in za potrebe zbiranja sredstev za produkcijo filma ustanovili društvo in današnje istoimensko filmsko produkcijo Freeapproved.

Še isto leto sva z Boštjanom pripravila drugi film, Kraljestvo oblakov (Kingdom of the Clouds, 2006). V Cankarjevem domu smo si lahko ogledali gorniško-raziskovalni film, ki smo ga na mesec dni trajajoči odpravi v Kunlun Šan posneli kmalu po Kanadi. Film je bil celo tako dober, da je pravice za predvajanje odkupila Televizija Slovenije in ga predvajala v elitnem večernem terminu na 1. programu. Leta 2006 me je Boštjan povabil v Švico na snemanje komercialnega freeriderskega filma z Elanovo ekipo Team Green, kar je bila zame nova izkušnja, saj je bilo prvič, da za projekt nismo plačevali iz svojega žepa, ampak smo celo nekaj malega zaslužili. Jeseni istega leta sem se z Vikijem Grošljem, Janezom Rutarjem in drugimi člani odpravil v Nepal. Pot nas je vodila do osemtisočaka Manaslu, na katerem je tragični preminil legendarni

Tomaž Jakofčič in Boštjan Virc med snemanjem intervjua za film Karakoram Khush 2004

slovenski alpinist Nejc Zaplotnik. V prvih dneh januarja leta 2007 smo na premieri v Cankarjevem domu predstavili dokumentarni film Poslednja pot Nejca Zaplotnika.

Kot snemalec sem sodeloval pri snemanju filma Smučanje s 7 vrhov o projektu Dava Karničarja in v Boštjanovi režiji. Ob pomanjkanju časa ob zaključku študija

in pripravi diplomske naloge sem v letu 2007 snemal predvsem krajše filme, z Boštjanom pa sva že razmišljala o novem, resnejšem snemalnem projektu. Obogatena z izkušnjami, znanjem in novimi HD (high definition) kamerami sva se v sklopu alpinistično-raziskovalne odprave Freeapproved namenila v manj raziskan, osrednji del pogorja Kokšal To v Kirgizistan. Julija

2008 smo tako snemali ene zadnjih nedotaknjenih koticov sveta. Film Špaltna Ekspres (2009) smo predstavili javnosti na dvakrat razprodani premieri v Cankarjevem domu 3. marca letos.

Tudi za v prihodnje imamo smeje filmske načrte v različnih gorstvih sveta, kot tudi na domačih tleh. Sodeč po odzivu na zadnji film Špaltna Ekspres in ostale, krajše filmčke, predstavljene na spletu, je način, ki smo ga ubrali, pravi, in trudili se bomo, da bomo tudi v prihodnje ustvarjali zanimive, dobro posnete in še boljše zmontirane športne dokumentarne filme. Filme s katerimi skušamo prikazati vsaj delček avanture, doživetja in občutij, ki se nam porajajo ob vzponih ali spustih v gorah širom sveta.

Anže Čokl

Smučanje v AAO danes

Alpinistično in turno smučanje in bordanje v Akademskem AO je tudi danes zelo živahna dejavnost. Uradno imamo celo turnosmučarsko sekcijo, ki enkrat letno priredi turnosmučarski tabor v domačih hribih in ledeniško turo nad 3500 metrov spomladi. Naših enodnevnih tur se poleg Akademcev sila radi udeležujejo tudi člani AO Lj.

Matica in Freeapproved.

Posebej radi nosijo smuči in borde v bolj konkretne strmine naših in tujih gora Matej Kovačič, Mateja Vrhunc Tomazin, Črt Reberšak, Primož Kogovšek, Boštjan Virc, Andrej Pahovnik in ostali. Zadnje čase je v alpinističnem smučanju posebej aktivna že omenjena Mateja, ki v navezi z možem Iztokom

Tomazinom vsako leto opravi kar nekaj prvenstvenih spustov. Med mlajšimi generacijami se kažeta perspektivni borderki (»žene na likalnih deskah«) Živa Petrič in Nina Vakselj, ki vsekakor še nista trčili ob svoje limite.

Boštjan Virc

Turnosmučarski tabor Akademskega AO na Doliču

S toplino v srcu sporočam, da je 1. tradicionalni turnosmučarski tabor AAO od 20. do 22. aprila 2007 uspel v čudovitih snežno-vremenskih razmerah. Najprej malo statistike. Tabora se je udeležilo osem akademcev: Lidi, Irena, Tina Ž., Živa, Miha K., Matejček in Boštjan. Zadnji dan se nam je pridružil še Toni s kolegom Sašom. Odsmučali smo klasične, a relativno odmaknjene smuke: Kanjavec po južnem pobočju, Kanjavec po dveh smereh

po bolj strmem SV pobočju, Glava v Zaplanji nad kasarno Morbegna, Velska dolina na Pokljuko, Velska dolino preko Bohinjskih vratc v Krmo, dolina za Debelim vrhom na planino Blato.

Razmere za smuko so bile odlične, pravi pomladni srenec, ki pa po dvanajsti uri izgublja na kompaktnosti in pridobiva na mehki in zdrizavosti. Sonce je nabijalo vse tri dni. Na južnih legah snega zmanjka

na višini okoli 1600 metrov. Toni, ki je smučal na severno stran v Krmo, pa je pohvalil idealne razmere pod Toscem oz. Draškimi vrhovi.

Jaz kot vodja tabora sem krenil s Pokljuke že v petek, čeprav precej pozneje, kot sem načrtoval. Za nagrado sem gazil mehak sneg od Studorskega prevala do Vodnikovega doma - nazaj grede čez dva dni, ga je že vidno pobralo. Na Vodnikovem domu se mi je pridružil naš predsednik Matej. Pred prazno kočico sva uživala v sončnem zahodu, pivskih klobasah in Heinekenu. Moram povedati, da Matej ne smrči več, kot njega dni na Korošici, kjer pa sem bil še tečajc in se ga nisem upal brcniti v rebra. V soboto zjutraj sva se spustila na Velo Polje in krenila proti Doliču z vso robo. Čeprav je Matejček žgal s polno hitrostjo, mu ni nič pomagalo in do bivaka je prišel predzadnji, jaz sem bil pa drugi. Medtem ko se je ostala raja prebijala s planine Blato, sva midva že obdelala Kanjavec, tako na južno kot na bolj strmo in manj znano SV stran. Potem sva pa gnila kot dva tjujna na soncu in izmenično spala v prijetnem hladu bivaka.

Mateja Vrhunc Tomazin med smučanjem prvenstvene smeri Predbožična v Begunjsčici, 2008.

V nedavno porušenem bivaku na Doliču med turnosmučarskim taborom.

Turno smučanje na našem ferajnu včasih.

Črt Reberšak med spustom z Artensoraja, Peru, 2003.

Reševanje na naši skupinski smučarski turi na Krn, februar 2009.

Irena, Lidi, Miha, Tina Ž. in Živa so imeli manjši zaplet že v fužinskih gozdovih, kjer so naleteli na medveda, ki je imel dva metra med očmi. Vrag je tole zanašanje na sekundarne vire informacije in tako še danes prav dobro ne vem, ali se je Miha dejansko boril golorok z medvedom iz oči v oči ali pa so videli zgolj sledi kakega krpljarja. Vsekakor je Irena imela mehka kolena, v šoku pa so zgrešili odcep za planino V Lazu. Tercijalke pravijo, da je bila tudi njihova pot zabavna. Lidi je menda izjavila, da bo smučala samo še na Komni, inž. Kajzelj pa je na njeno dogmatsko izjavo zavzel bolj ostro stališče z elementi čustvene distrakcije. No, pri Lidiji kake hude anksioznosti s tem ni izzval. Rekla ne bo nič, tiho pa tud ne bo. Kako značilno damsko. – Aja, potem pa so srečali še enega gada, ki pa je imel le kakih 20 cm med očmi. Babnice so se mu na Hribaricah skujale in tako je kar

sam odsmučal tja proti koncu dneva še Kanjavec po normalki.

Še malo in sledilo je radostno snidenje na bivaku, kjer sva z Matejčkom že trpela določena psihofizična znamenja zaležanosti, saj so nama telesa po pol dneva lenuharjenja že zavračala horizontalo. Večerja je bila, kot je v AAO običaj, zelo asketska: ribja zelenjavna predjed, odličen primorski suhi šalam, več vrst juh, testninski tris (a) špageti carbonara, b) zeleni rezanci s pestom in bučnimi semeni, c) testeninska solata a la Lidi - ne izda recepta ne surovin, pa tud probat je ni dala), glavna jed so bili čevapčiči t.i. kamniški odščipanci s kamniško gorčico, za posladek lešniki obliti s čokolado. Zraven se je streglo bizeljsko belo, Isostar, Laško in Guinness. Prišežem, da se nisem zlagal niti za eno malenkost na meniju. Pozno v noč smo potem še kuhali čaj (snežnica je imela prav

beden okus po žveplu, morda še po čem drugem ...) in kvantali v zelo toplem bivaku.

Naslednji dan smo počakali na kavo, ki jo je, kot se spodobi po hierarhiji, skuhala tečajnica Živa. Medtem je padla še Glava v Zaplanji za ene, za ostale pa spet poležavanje. Jaz sem kmalu vzel slovo in se oddričal v Velsko dolino, kjer sem doživel skrajno delikatno situacijo, saj me je klic narave spomnil, da mi je Matejček porabil ves toaletni papir. Ohranil sem trezno glavo in sledil algoritmu »analiza problema - analiza situacije - planiranje - implementacija«. Konec dober, vse dobro. Če dodam še, da sem odsmučal prenizko pod markirano pot in ponovno natikal pse, mi je labirint Velega polja vzel kar kako uro. Dolgoveznega prečenja do avta na Rudnem polju niti ne bom opisoval. Edina svetla točka je bil spust iz Studorskega prevala na Jezerca, kjer je bilo smuke na 1650

Boštjan Virc pred prvenstvenim spustom po ledeniku Fersmana na sedlu med Kitajsko in Kirgizijo, 4800 m, julij 2008.

Matej Kovačič med zahtevnim spustom z Nuna, 7135 m, 2007.

Živa Petrič med spustom s Klein Pleissingkeila, 2008.

metrih konec. Na Rudno polje sem prišel skisan, umazan, prešvican, s kosmatimi zobi, zaraščen, zažgan, od očal sem bil kot rakun, utrujen, ožuljen, smrdljiv, kratka - pravi Moški. Vuf, vuf, roarr! Vsekakor sem bil za poln avtobus italijanskih penzionostov z omaro in smučmi na hrbtu ter pancarjih na nogah

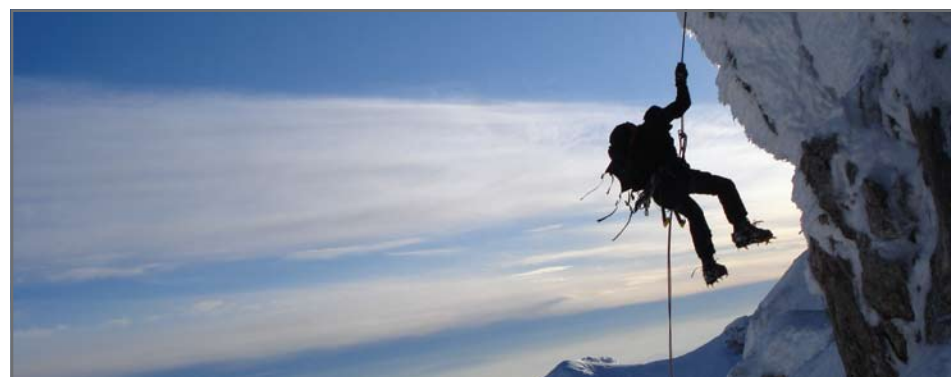
prava atrakcija na poletni Pokljuki. Če ne bo kakega državnega udara, političnih spletk in podobnega, se bomo drugo leto srečali na Kriških podih, kjer bo II. tradicionalni turnosmučarski tabor Akademškega AO. Posebej bi pohvalil za pogum tečajnico in borderko Živo,

ki je poskrbela, da je na Dolič prišla tudi paleta čevapov in Tino Ž., ki se nam je pridružila na krppljah. Starih kozlov in koz pa pač ne bom hvalil. Morda bi samo omenil, da je generacija 2004 res zlata generacija!

Boštjan Virč

Utrinki iz življenja AAO

Življenje na ferajnu je pestro. Nekateri plezajo, drugi smučajo, tretji se pač povsem legitimno pridejo samo podružiti. Vsem pa je skupno uživanje v danih trenutkih. Pričujoči kolaž fotografij in dve arhivski poročili z dveh najpomembnejših dogodkov – občnih zborov in VTK memorialov – govorijo sami zase.

Za naslovnico revije Tajnica, tedanja AAO tajnica Nina Kopčavar na vrhu Nuna, 7135 m.

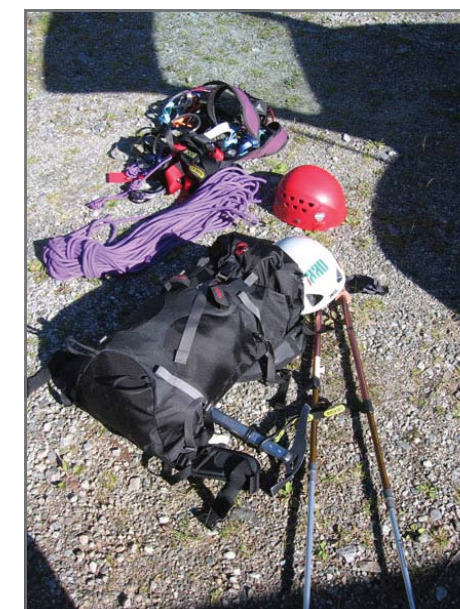
Nejc Breščak med vzponom na Broad Peak, 8050 m.

4.3.2007, Akademski vikend, Dom pod Storžičem.

Štrikanje tečajnikov na Turncu, konec devedesetih.

Klasičen jutranji prizor in pričakovanje velikega dne.

Iztopna polica v Kamniški smeri, Kogel, 7.4.2002.

Matej Kovačič, Luka Komidar, Miha Habjan, Nina Kopčavar, Tilen Praper, Peru, Artesonraju BC, 2001.

Druženje z AO Rašica, načelnika bratsko za žarom.

Skupinska turna smuka za Cmirom, junij 2004.

Tedaj še mladiča, danes načelnik in predsednik Miha Habjan in Matej Kovačič.

Črt Reberšak, Peru.

Akademski ples, Dom pod Storžičem, 4.3.2007.

Pomlad v Bohinjskih gorah, uživajo Živa Petrič, Miha Kajzelj, Tina Živec in Lidija Stremecki.

Tabor alpinistične šole na Korošici, junij 2007.

Tina Glavič Novak med peko čevapčičov na zimskem bivaku. Akademci smo vedno znali uživati.

Zajtrk pred bivakom Bernardinis v Zahodnih Julijcih, februar 2008

Takratni tečajki Duška Mervar in Lidija Stremecki po vzponu čez Centralni steber Lučkega Dedca, kar je še za alpiniste resen vzpon, junij 2004.

Na VTK 2004 nas je konec maja presenetilo pravo zimsko vreme na Kotovem sedlu.

29.4.2004 Mha Habjan, Nina Kopčavar, Janez Peterlin, Val di Mello.

Večer na Huascaranu, Peru, 2001.

Izlet alpinistične šole v Kotečnik, Oboki, 2005.

Družina Peternel v družbi Akademcev od zadaj.

Družina Peternel v družbi Akademcev od spredaj.

Skupinska turna smuka na Cima Bello skupaj s člani AO LJ Matica.

V taboru 3 med vzponom na Pik Lenin, 7134 m.

Pred vzponom na Grossvenediger, 3666m, maj 2008.

Občni zbor Akademskega AO 2006

Tečajniška tura na Okrešlju.

Bilo je lanske novemberske deževne nedelje v Vratih, na pohodu v spomin Tinetu Miheliču, enemu najbolj znanih članov Akademskega AO. Andrej Stritar je takrat pripomnil, da je »Akademski alpinistični odsek v rahlem drncu propadanja že zadnjih 60 let, ampak je bil vedno eden od najbolj fajn ferajnov«. Mimogrede, Andrej je imel v mladih letih funkcijo gospodarja Akademskega AO, danes pa šraufa atomske bombe, žuga s prstom severnokorejskemu kralju Kim Il Jongu, izpod njegovega peresa prihajajo gorniške knjige, še danes pa rad okovanko zasadi v kako visokogorsko strmino. Tercijalke bi znale povedati, da je tudi soprogo spoznal na našem ferajnu. Skratka, same fajn reči.

No, da ne zaidemo. Gospodarja na

AAO ne rabimo več, Akademski AO pa še danes zagovarja politiko zmernega napredka brez iht. In še vedno trdimo, da smo eden od najbolj prijetnih društev alpinistične turistike, ki podpira tudi ostale, s hribi povezane dejavnosti, kot je pisunstvo, cineastika, hedonizem, meditacija, ribištvo, surfanje, kvačkanje in raubšic.

Čeprav AAO internetni forum ob konicah beleži tudi po 5 prispevkov na teden, se vseeno spodobi, da se občasno vidimo v živo. V te svrhe je bila v soboto, 16. 12., organizirana imenitna Akademska neprisiljena turistovska veselica s plesom v Frischaufovem domu na Okrešlju. Udeležba je bila množična, iz svojih lukenj so prilezli tudi tisti, ki so sicer vzvišeni nad gostilniškim četrtkovim druženjem. V dopol-

danskem času so zagreti tečajci odšli na rekreativni pohod na Savinjsko sedlo, par starejših pripravnikov in žar mojster Črt pa so se v kolektivnem pregonu na Zlatoroga najbrž malo izgubili, saj se je izkazalo, da so zlezli prvenstveno smer v Mrzli gori.

Uradni program se je presenetljivo začel zelo zgodaj, z zgolj dveurno zamudo. Ključna točka dnevnega reda so bile volitve v organe in telesa ferajna. Dosedanji načelnik Tomaž Jakofčič - Jaka je ugotovil, da je nepreklicno osivel in da tudi Džirlo Gigirici losion ne pomaga več. Menda je za to zaslužna nedisciplinirana akademska raja, more se pa za sivenje kriviti tudi participacija določene članice AO Matica. Poleg vizualne dimenzije je El comandante ugotovil, da je svoj staž načelnika začel tam enkrat v času kubanske revolucije in je sledil zgledu companerosa Fidela in se je odločil prepustiti vladanje mladim, preverjenim kadrom. Kandidat za načelnika je bil Miha Habjan, protikandidat pa Habjan Miha. Demokratično smo s 110% podporo izvolili za novega načelnika Habjanovega Mihata. Kak vzdržani glas gre pripisati dremanju ali držanju piva. Potem je sledila izvolitev predsednika Akademskega PD, ki je v bistvu bolj protokolarna funkcija. Predsednik PD (interno: »Direktor«) hodi na otvoritve planinskih domov v lasti ferajna, občasno se pokaže na TV, prvi si lahko ogleda nove tečajnice, na pikniku mu je postreženo posebej, ipd. Tudi tukaj ni bilo dileme, naš direktor Matej Kovačič je še mlad, svež in čil in tako ostaja v direktorskem fotelju. Po Titu Tito. Bajčeva Katja (interno: »tamlada Tajnica« ali »Šefica«)

se je v enoletnem mandatu izkazala za zanesljivega in zvestega apartčika in tudi ona ostaja na čelu birokratskega aparata. Osiveli ex-El comandante je dobil odpravnino v obliki knjige in vrtnice, tam od šanka je prišlo tudi nekaj idej za dodelitev naziva maršal.

Vodja letošnje alpinistične šole bo Primož Kogovšek. Poleg doslednega izvajanja republiško predpisanega kurikuluma, ravnatelj tov. Kogovšek meni, da gre za naravnost škandalozen pojav v naši alpinistični šoli, da samske tečajnice ostanejo samske še naprej. In to se ne sme dogajati v prihodnje. More se sicer to prikazati kot našo obzirnost in galantnost do dam, dr. Rugelj bi verjetno podal kako drugo razlago, lahko pa se čisto po domače reče, da smo malce smotani in da se premalo zalagamo na tem področju. Po drugi strani pa je res, da po svetu hodi kar nekaj dece in poročnih prstanov, zraslih na ferajnovskem zeljniku. Ker je delovanje našega AO povezano z zelo težkimi odločitvami, se je sklenilo, da bo odločitve sprejemalo kolektivno vodstvo, nekakšna vlada narodne rešitve oz. revolucionarni svet. Zbranemu občestvu je počasi popuščala koncentracija, soparina v sobi je povzročala nebrzdano žejo. Zelo na hitro smo potrdili zelo pomembno funkcijo žar mojstra, ki jo bo še naprej opravljal maestro Reberšak chef Črtomir. Jaz, Boštjan Virc, sem neprotokolarno kvasal o pomenu zimske smučarske turisticke za krepitev duha in telesa. Po hitrem postopku so mi zaprli usta s tem, da so me izvolili za predsednika turnosmučarske sekcije. Prav mi je. Pa bi držal jezik za zobmi.

Potem je bilo nekaj govora o finančah, o plasiranju naših milijonov, preekali smo se glede dividend in obresti, pa nekaj se je

Roštilj na Frischaufovem domu na Okrešlju.

Osiveli El Comandante prejema štafeto mladosti iz rok pionirjev.

Svobodne volitve po kubansko.

omenjalo odprave in projekte ... Zgolj zaradi reda se je tradicionalno omenjalo bilten in društvene prostore. Bežno se je ošvrknilo dvorne spletke, ob katerih so predvsem dvorjanke zastrigle z ušesi in zasikale z jeziki, ampak to sodi k vsaki dobri družini. Grill maestro Črt se je zarotniško odpravil pred koč, mi pa smo skozi diase lezli po pleši Lenina in plezali v Patagoniji, Ameriki in Himalaji.

Kot sem omenil v uvodu, na našem odseku gojimo svetlo tradicijo askeze in samoodrekanja. V tem kontekstu so jurišniki zvekli na Okrešelj deset kilski žar, deset kilsko plinsko bombo in osemnajst kil mesa, morebiti tudi kak funt provianta več. Toni je prinesel na hrbtu sod piva. Sfaka čast. Del mesa je prispeval novi ravnatelj Kogovšek iz svojih kolin, iz katerih kani kmalu nositi v pokušino svoje salame. Maestro Reberšak se je vrтел okoli kotla, s cepinom po prstih tolkel požrešneže, ki so svoje nemarne šape stegovali v cvrčečo mast, dostojanstveno sprejemal poh-

vale, v silni vročni tupatam srknil požirek piva. Le novemu načelniku je dovolil predčasno konzumacijo prvih čevapov. Stari načelnik je pa moral po tanovem skupaj z ostalim akademskim plebsom potrpežljivo čakati v vrsti. Med drugo in tretjo rundo so vegetarjanske deklice nekako izsilile cvrtje nekih buč in podobnega sadja, ki jih je Črt milostno vrgel v od mesa napojeno maščobico. Skratka, to je bil le začetek razposajenosti, ki je verjetno niti nima smisla opisovati, saj gre za univerzalne vrednote vseh slovenskih alpinističnih odsekov. Lov na Zlatoroga je bil odprt do ranih ur.

Zjutraj oz. dopoldne smo z utrujenimi pogledi v osvežilnem dežju odhlačali v dolino, par grebotov pa je odsoplo nekam v meglo proti Savinjskem sedlu.

Boštjan Virc

VTK memorial 2007

Naj za začetek iz nevednosti povlečem vse, ki ne vedo, kaj sploh VTK memorial je. Gre za tradicionalno in vsakoletno veličastno manifestacijo Akademskega AO zadnji vikend v maju, ob kateri se spomnimo treh naših mladih predhodnikov, ki so pred skoraj 60 leti umrli v ostenju Jalovca: Vavpotiča, Tominca in Kovačiča. VTK je bil včasih smučarska tekma s sedla do plošče ob začetku ozebnika pod Jalovcem, ki je njim v spomin, danes pa je predvsem druženje različnih akademskih generacij in simpatizerjev. Nekaj je tudi paraolimpijskega: tek okoli kola na Kotovem sedlu (po domače Kolovem sedlu).

Letos je bila ta manifestacija še posebej imenitna in veličastna, saj smo izbezali izza zapečkov prav posebej veliko število naših starejših mladincev (v nadaljevanju tudi starci) iz zgodnejših časov delovanja AAO, tam okoli resolucije informbiroja, tudi kubanske krize in zmagoslavja Abbe na Evroviziji. Povod temu je bil pogovor/okrogla miza z njimi, ki jo je realiziral Miha Peternelov. Ave, Mičko!

Tam pod petkov večer, na Dan mladosti, so se akademske trume zgrnile v Tamar v starosti od 18 do 8x let. Med množico mladincev, starejših mladincev, cicibanov in ostalih so v pogovoru aktivno sodelovali različni nekdanji funkcionarji našega ferajna: Sandi Blažina (vodja dveh akademskih odprav v Ande, eleganten skalni plezalec), Stane Jurca (v starih časih se je veliko ukvarjal z razvojem plezalne opreme, tehnik varovanja ipd.), Franci Savenc (najbolj aktiven alpinistični kronist pri nas), Andrej

Zbiranje pred kočjo v Tamarju.

Stritar (novodobni pisec vodničkov, namestnik urednika Planinskega vestnika).

Tastara Tajnica Nina, kakor se je med množico še starejših bivših Tajnic to bizarno slišalo, je namestila pred pogovorom na mizo napravo za zvočno zapisovanje, po domače diktafon. Tako da se more pričakovati, da bo kaki zagrebeni tečajnici delegirala transkripcijo celotnega pogovora. Mogoče bi samo želel opozoriti, da bo transkript verjetno potrebno prečistiti, saj je na posnetku cel kup obešenjaških pripomb tipa »dej mu pit, dej mu pit, nekej se mu zatika beseda ...«

Skratka, starci so bili zabavni in na tem mestu se jim iskreno zahvaljujemo za njihovo udeležbo. Izvedeli smo svašta. Recimo da smo Akademci njega dni oskrbovali Dom v Tamarju. Franci Savenčev trdi, da so v domu »počeli prav vse«, khm, mnja, hm, tristo zelenih. In kot se spodobi, so z domom imeli vsako

leto izgubo, enkrat ga jim je celo uspelo zažgati. Oh, kako tipično akademsko. Če bi dom vodili Akademci dandanašnji, bi bilo podobno, le da bi se recimo pojavili problemi v materialnem knjigovodstvu, ker bi neznanu kam poniknil šleper piva recimo. Pestro je bilo tudi odprarsko življenje, žal pa so vsako obdobje zaznamovale tudi tragične nesreče in na to temo smo tudi mi slišali par ostrih besed. Poleg diasov je prišlo na mize tudi kar nekaj stare opreme. In seveda izjave v stilu, da boljših cepinov kot so bili tisti od nemške vojske, še danes ne znajo narediti ... Pa bizarnosti tipa »z mopedom na Grossglockner«, »kako osvojiti AAO tajnico«, pa odprava v Prokletije in podobno. Zabavno, skratka. – Neformalni del se je zavlekel pozno v noč, s tem da smo skoraj morali priznati premoč starcev, ki nikakor in nikakor niso hoteli iti spat. Ne vem, očitno ta nespečnost pride z leti.

Sobotna tekma se je po običaju

začela z rahlo zamudo, pa tudi kasneje ni bilo zaznati kake posebne ihte, razen pri par posameznikih. Kot predsednik turnosmučarske sekcije sem z namenom pobiranja zaostalih tekmovalcev štorkljal zadnji. Za obnemogle deklice je bil predviden helikopter, za obnemogle dečke evtanazija, za bolj lušne deklice pa spremstvo do vrha seveda. Tako sva do vrha preudarno kot zadnja prisopla z Majo V., ki je, glej ga zlomka nelogičnega, bila zmagovalka, saj je bila edina deklica, ki je smučala! Svašta, to je možno res samo na našem ferajnu. Si zadnji in si prvi. Ni nekaj podobnega tudi v eni svetopisemski pridigi? Zadnji bodo prvi? No, to je to, potem. Zdaj razumem. Al pa tud ne. Snega prav veliko več ni bilo, je pa bil tisti fini. Tak fini puterček, no ali pa stračatela, saj je ponekod prav fino hrustalo pod smučmi. Za legitimnost rezultatov je kot vsako leto poskrbel Klinarjev, ki je nafehtal po ljubljanskih trgovinah tudi drage in velike nagrade. Seveda vse pod strogim in budnim očesom vodje birokratskega aparata

ta AAO, Tamlade Tajnice Bajčeve. Ljubkovalno Šefice.

Zabeleženih tekmovalcev v vseh kategorijah, ki so tudi dejansko zmogli celo progo, je bilo 32. Nekaj pa jih je že prej odstopilo ali pa jih je premamil Jalovčev ozebnik. Naj opozorim, da časi vključujejo tako vzpon kot spust/sestop, pri večini pa tudi enourno ... poležavanje na vrhu. Rezultati pa so: smučarke: 1. Maja Vehab (5:24); smučarji: 1. Miha Habjan (2:03), 2. Uroš Mesarič (2:11), 3. Primož Kogovšek (2:25); pešakinje: delitev 1.-3. mesta z enakim časom (4:07) Eva Križnik, Jerca Miklič, Nina Vakselj; pešaki: 1. Igor Kremser (1:50), 2. Gregor Hvalc (1:57), 3. Zlatko Vidrih (4:07).

Nagrade pa so darovali: Založba Sidarta, ki jo vodi naš član Janez Skok, Dasa šport, ki ga vodi naš član Andrej Zorčič, trgovina Annapurna, ki jo vodi naš član Rok Kovač, K2, ki ga vodi naš član Bor Šamcar, Iglu šport (ki ga ne vodi naš član) in - govori se, da je nekaj

prispeval tudi Klinar sam. Hvala vsem za tople besede in darovano cvetje ter Klinarju za lep obred.

Po končani tekmi pa se je že drugič doslej zgodil tudi AAO piknik, tudi letos z vegetarijansko in mesno roštiljado (da ne bo ekološkega usajanja - roštilji brez ognja). Konceptualno in programsko piknik ustreza tako družinam z otroki, starcem brez otrok, kot nabritim mladcem, ki sila neradi pijejo žejni. Pod večer, ko je zmanjkalo čikov, se je za povrh še pošteno ulilo. Zahvala tamarskemu personalu, da smo lahko zdaj že malce obešenjaško druženje nadaljevali pod streho doma.

In tako je počasi prišel še tretji dan ... Le-ta je bil sicer namenjen vzponu na Mangart in prižiganju svečke v spomin našemu Jurcu in Davorinu, ki pa ga je preprečil konkreten dež. Ko smo se počasi sestavili skupaj, smo poravnali račune in pospravili za sabo.

Tridnevno hipijado smo zaključili na pizzi Pri Jožici v Martuljku. Ko smo se odteščali in ugotovili, da smo že tri dni v istih gatah, smo se končno skidali domov. To je bilo v grobem to.

Boštjan Virč

Med predavanjem naših veteranov.

Spiritus agens

Plezanje ni samo pehanje za težjim in višjim, ampak je dejansko življenjska filozofija in prepričanje. Na našem ferajnu je ta duh močan od prvega dneva delovanja vse do danes. Ta duh je tisti, ki pelje AAO naprej. In verjamemo, da bodo določeni teksti iz tega zbornika ponatisnjeni tudi v zborniku ob 100-letnici delovanja našega alpinističnega odseka. Tudi Črtov kosovelovski zagonetni artizem bo verjetno šele takrat razumljen v pravi luči, a naj že danes tvori grand finale te naše imenitne publikacije.

Miha Kajzelj: Zakaj sem postal Akademc

Moj prejšnji klub Vertikala

V devetdesetih letih smo se nekateri člani AK Vertikala precej družili z Akademci, ki so nam bili v mnogočem podobni: bili so majhen ferajn na robu obstoja. Vertikalci (oni so nam rekli Navpičniki - to si je seveda izmislil Dohtar), smo bili takrat mlad, dobro organiziran klub alpinističnih povzpeticov s klubsko pisarno v gasilskem domu, z urejenim financiranjem dejavnosti iz državnih virov, z razdeljenimi funkcijami predsednika, tajnika, blagajnika, gospodarja, ipd. Jajca, dobro organizirano alpinistično šolo, pospravljeno omaro s klubsko opremo in celo veliko plezalno steno. Klubu pa je manjkalo pravo vzdušje. Naše odnose so določale klubske in zasebne ambicije, na koncu pa jih je uničil denar. Pika na i je bila nesreča, v kateri sta se smrtno ponesrečila Miha Vreča in Tomaž Petač, ki je odplavila iluzijo naše skupnosti. Z Mihovo smrtjo sem izgubil pravega prijatelja, kar sem se zavedel šele mnogo kasneje. Pri Vertikali se nisem več počutil dobro, želel sem zamenjati krog ljudi. Razmišljal sem o Matici, kjer sem imel tudi nekaj prijateljev, vendar sem se na koncu brez obotavljanja odločil za Akademik, kamor me je sprejel načelnik Jaka.

Intelektualno akademski koncept Akademika - brez denarja in omare za opremo

Akademci so bili takrat sproščeni ferajni s statusom nesmrtnosti, ki je imel prostore v kakšni majhni mestni luknji z umivalnikom, štekarjem in omaro, pri kakšni politični stranki (ki jih ni prav nič zanimala) ali pa v kleti v španoviji s potapljači, prostore pa so večinoma precej hitro izgubili (ali opustili) in še danes je Akademik društvo brez klubskega prostora, kar je dobro, ker ni treba pospravljati omare.

Društvo je bilo vedno brez denarja in ni bilo vtisa, da se za denar sploh kaj trudijo. Ob pomembnih društvenih dogodkih pa se je vedno našel denar za kakšno gajbo pira.

Šolo so Akademci organizirali po akademsko: kakšno leto ja, kakšno leto pa tudi ne; kdo bi se ubadal s temi tečajci. Če so tečajci le prišli, pa so se starejši člani do njih obnašali avtoritativno in iz njih neusmiljeno brili norce, tako da so večinoma ušli. Preživeli so le največji entuziasti (npr. Jaka), popolni brezbrizneži (Miha Ovca)

ali pa tisti, ki so se združili v »trojice«.

Karizma Akademika

Karizma ferajna je bilo sproščeno vzdušje (po načelu najlepše je zafkavati prijatelja) in v ljubezni do gora in alpinizma, ki so jo člani gojili v najbolj prvinski obliki. Družinska povezanost in razposajen humor, ki so ga izžarevali osrednji trije liki ferajna v letih na pragu devetdesetih, Belko (Aleš Bjelčevič), Peternel (Miha) in Dohtar (Vlado Jurekovič) sta bila magnet, ki se mu ni bilo mogoče upreti. Zafkancija na visokem intelektualnem nivoju, ob zavestni uporabi najbolj profanega besednjaka je bila stalno na tapeti. Nekaj časa so se ti trije med sabo klicali: »Ej ti, Fuko!«

Belko: nepopoljšljiv romantik Jugovega tipa; zanj je bil alpinizem stvar navdiha, frikanje je preziral. Peternel: navdušen ljubitelj gora in alpinizma s karizmatičnim humorjem in nalezljivim smehom. Dohtar: dobrodušen alpinistični intelektualec in mojster za pikre pripombe in ciničen humor.

Nekje v ozadju je bila nepogrešljiva Mateja (Končina), ki je modro opa-

zovala dogajanje ter sem pa tja kaj modrega pripomnila. Pa še Tomaž Klinar, Samo Gostič, Maja Ulaga, Jasna Bratanič, Andrej Kokalj (Koki) in še kdo. Z Akademci me veže mnogo lepih spominov in dobrih zgodb.

Jaka je bil takrat talentiran mlad alpinist in kazalo je, da se bo razvil v vrhunskega. Zaradi tega je predstavljal resno grožnjo ustaljenemu vzdušju solidnih rekreativcev in je bil po eni strani deležen občudovanja, po drugi pa še večjega zatiranja. V zvezi s tem je nepozabna zgodba s keksom, ki mu ga je Belko nastavil v neki frikovski smeri v Kotečniku v ključno luknjico za dva prsta, potem pa so ga pozvali, naj smer (7a+) keksne - posajta kot za keks. Seveda je ni, Belko, Peternel in Dohtar pa so se spodaj do solz nakrohotali.

S Kokijem sva enkrat v plezališču Strug cel dan nadrkavala Zdravko (smer), ocenjeno s 7-, pa jasno ni šlo, ker je danes ocenjena s 6c. - Z Jakatom sva se občasno navezala za kakšno strupeno težko smer in tako je nastala smer Na drugi strani časa v Triglavu, v gladki steni levo od Helbe, ena najnevarnejših reči, kar sem jih kdaj splezal. Jaka se je sčasoma razvil v vrhunskega mojstra, jaz pa sem se počasi prelevil v rekreativca. - Plezanje s Samotom je bilo vedno zgodba zase. Samo je namreč človek, ki je svoje telo pri plezanju sposoben prignati do 110-odstotnega izkoristka; tik preden pade, pa od sebe daje huronske krike, kar je vedno zanimivo opazovati.

S Peternelom sva enkrat v steni Krna ponovila Orlovsko smer, ki je danes ni več, saj se je podrla ob potresu. Splezala sva tudi Ajdovsko deklico, ki jo je Janez Skok označil

kot »brezzvezno smer«. S Peternelom sva šla eno leto plezati tudi v Troltind na Norveško. Na poti sva na danski avtocesti zaspala med vožnjo pri 120 kilometrih na uro, se zaletela v obcestno ograjo in ekspedicije je bilo v trenutku konec. V bližnji vasi sva dala popraviti najino razbitino, jaz sem kupil cigarete Viking in odšla sva domov. Miha k Mateji, jaz pa k samemu sebi. - Čez nekaj let se je tudi del stene Troltinda, kjer sva takrat hotela plezati, podrl.

Palačinke

Pri Mateji in Mihatu doma na Viču ali pri Belkotu pod Šmarno goro smo se družili na znamenitih žurkah »Palačinke«, kamor smo bili pogosto povabljeni tudi Vertikalci. S palačinkami v ustih smo neskončno dolgo debatirali o stenah, kovali načrte za prihodnost, gledali diapozitive in se veliko smejali. Jaka je bil takrat v fazi entuziastične zaverovanosti v alpinizem in če je kje v daljavi zagledal kos stene ali gore, je na debelo izbulil oči in rekel: »Uaaaaaaa!« Ker je bilo to zelo simpatično, smo v obdobju žurk to počeli vsi in tako je vse skupaj izgledalo kot eno neandertalsko dretje.

Zakaj sem se pridružil Akademiku

Akademiku sem se v največji meri pridružil zaradi vzdušja, ker so alpinizem dojemali kot široko dejavnost za preživljanje časa v naravi, v gorah in celo na kajaku, predvsem pa v dobri družbi. Malo me je premamil tudi Jaka, ki mi je obljubil, da bom na mali stenci lahko zastoj plezal. Nekaj pa so najbrž

pripomogle tudi palačinke, saj gre ljubezen skozi želodec. Mnogo kasneje sem pri Akademiku spoznal Lidi, s katero sva se nepričakovano zapletla in imava zdaj skupno veselje, najino hčer Indi, čistokrvno Akademko.

Recept za preživetje AAO

Dejstvo, da je pomembno hribe imeti rad in se jih veseliti skupaj s prijatelji, je očitno pravi in spontani recept za preživetje AAO. Dosežki in uspehi so stvar posameznika in so minljive narave, ostanejo pa prijatelji in zgodbe iz gora. Ferajn, ki se trenutno dobiva v zakotni beznici na Prulah in nima omare za društveno opremo, bo preživel, dokler bodo v Ljubljani gostilne, kjer se da spiti kakšno pivo. Več očitno ne potrebujemo, krog privržencev pa se širi.

Miha Kajzelj

Aleš Rotar: Gens Una Sumus

Gens Una Sumus, tako piše na oguljenih roza kartonastih straneh, z roko napisano na naslovnici Borovega vodnička Osp. Enega rodu smo.

Kadarkoli pogledam na polico v moji knjižni omari, se mi pogled ustavi v času in sentimentu. Med mnogimi hrbitišči velikih monografij in skromnih broširanih izdaj imajo častno mesto najtanjše: vodnički, s tipkalnim strojem napisane in fotokopirane strani, ki govorijo o marsičem, predvsem pa o prav posebnem obdobju osemdestih let.

Gore so mi bile nekako usojene, čeprav tega nisem vedel. Knjige, zgodbe in prigode ter na njih zrasle fantazije, so me skozi najstniško obdobje spremljale in vlekle, ne pa prepričale. Tako sem nekega jesenskega dne zakorakal v pisarno planinskega društva Ljubljana Matica (ja, ni lepo, priznam ...) in odločno povedal, da bi se vpisal v

Na vršnji opasti prav na vrhu Hauyna Potosi, po desetih urah nepretrgane strmine in 1400 m stene, Knockin' on the heaven's doors.

alpinistično šolo. Pa je tisto leto ne bo, sem izvedel. Ampak na pultu je slonel tudi Tonač in mi prostodušno rekel: »Pejd na Akademika, če si za skalo, te bojo že vzeli' ...« No ja, ni bilo, kot sem si predstavljal, ampak sem se vseeno opogumil. Še manj je bil podoben mojim predstavam tisti večer, ko sem se prišel vpisati. Mariča je bila seveda čisto kul, ampak ostali, no ja .... Pustimo to ob strani, so klasične zgodbe o tečajnikih, občudovanju in stremenju, oblikovanju podob in samopodobe. V tem pa je bil Akademik nekaj posebnega, posebno odpuljenega in posebno odprtega .....

Alpinizem je bil v Sloveniji v tistem obdobju zaznamovan z mnogimi stereotipi, ki so izhajali iz zgodovine, pa tudi iz junaške podalpske folklore v deželi Kranjski. Pravzaprav nisem mogel najti boljšega trenutka za začetek. Konec sedemdesetih so se namreč ti stereotipi začeli lomiti. Na površje so prišle vse različnosti dojemanja možnosti in motivov povezanih s tako primarno, naravno in v svojem bistvu tudi prvinsko, primitivno dejavnostjo, kot je plezanje. Brez posebno velikih besed se je začela plezarija razvijati v raznih smereh. In prav v tem obdobju je posebna atmosfera Akademika, nekje med anarhijo in vzvišenostjo, pomenila idealno okolje za kogarkoli, ki je želel doseči predvsem nekaj zase.

Akademik je bil tedaj (samo tedaj?) precej raznolika združba posameznikov. Kakor nismo imeli nič od tega, da smo bili organizirani, tako tudi ni bilo vredno truda formalizirati odcepitev, preobrazbo in podobne visokoteče kor-

Tako sva se lotila tega dolgega grabena, šotor na okoli 4800. Trikotna stena, 16 raztežajev med 45 in 55 stopinjam, je bila vstop na greben, na njenem vrhu sva naslednji večer postavila drugi tabor.

ake. Preprosto: za razcvet idej in posledično za nebrzdano metanje energije in hotenj v nove dosežke, nove poti in nove pristope je bilo dovolj prostora. Akademik ni bil edina taka združba, bila pa je vodilna, najvztrajnejša v svojem samosvojem in avtonomnem življenju. Zato je za vsakega od nas edinstveno okolje za osebno rast. Če se tej ugotovitvi zdajle smejite in zamahujete, češ, brez zveze, imate prav. S tem se pravzaprav nihče ni ukvarjal. Tudi na videz avantgardne Pot je ciljevske in podobne bombastične izjave ne popisujejo svobode na eni strani in motivacije za doseganje ciljev na drugi. Prav to pa je bil skupni imenovalac Akademika. Sam sem imel veliko srečo, da sem v času in prostoru našel pot v to združbo. Čeprav nikoli nisem bil posebno dober, kaj šele vrhunski, pa je bil vpliv Akademika in Akademcev zame prav tak: vrhunski.

Zame prelomno je bilo leto 1983 in zima, ki mu je sledila. Kot ognjemet so se v začetku osemdesetih razvijale nove smeri: frikarjenje, plezanje po slapovih, verižni vzponi v velikih stenah ... Vse to je za mladega človeka pomenilo nev-

Na sliki Janez pleza greben na višini cca 6200 m, neskončno dolg in brez premora izpostavljen prav do vršnih opasti na 6450, ves dan plezarije na res veliki gori.

erjeten motiv, da krene na svojo pot. Pri Akademiku ni bilo nikoli bibličnega diktata, kaj je prav in kaj ne. Medtem ko so se ponekod drugje stari fotri razburjali, kaj je in kaj ni prav, in o tem tudi pisali v takrat kultne Alpinistične razglede, je bilo nam vseeno. Le ena stvar je bila važna: motaj! Ne stoj ob strani, najdi si nekaj, naredi nekaj. Med vsemi posebnosti na ferajnu, od Sable prek Lidije do Prleta je bilo prostora za raznorazne individualiste. Nekako sva se v pogledih, kaj in kako bi naredila nekaj ve-

Mičko, Dohtar in Runcajz pod L. Dedcem.

likega, ujela z Janezom Zupancem, resničnim posebnežem. Njegove neizživete umetniške težnje in legendarna kljubovalnost temu svetu in času so ga postavile v idealni položaj posebneža, ki lahko brez okvirjev razmišlja o ciljih. Tako sva med zimo načrtala res ambiciozen načrt za tiste čase: šla bova v Ande in zlezla na kakšnega šesttisočaka. On je že bil tam dvakrat, pa še nekakšne klubske odprave iz drugih društev so hodile tja. Ampak šla bova tako, kot bi šla v hribe pri nas, vse spokaš v nahrbtnik in greš, zlezeš in to je to. V tistem času se bile sicer še aktualne odprave, take z nosači, mulami, vodjo, bazo in tako naprej. Po diplomii sem bil ravno dovolj odklopljen, službe na fakulteti nisem dobil in skoraj tri mesece v Boljiviji je bilo dovolj, da sem prišel nazaj popolnoma spremenjen. Lahkotnost razmišljanja in ambicioznost, ta za Akademik tako značilna mešanica, je bila res vnetljiva. Splezala sva tri dobre, Tine Mihelič je rekel »imenitne« smeri na šesttisočake v Cordilleri Real. In to kako: ker zaradi štrajka ni bilo bencina in se je promet ustavil, sva preprosto iz La Paza odkorakala v skupino Condorriri na aklimatizacijo. Kot na Mangart iz Ljubljane. Sledilo je tridnevno prečenje Illimanijeve verige, ki je verjetno še danes edini vzpon v alpskem stilu. Ko sva kasneje po tednu dni tavanja okoli Illampuja prišla pod steno, napačno sicer, pa vendar, sva na juriš, brez hrane, zlezla po osemstometrski ledeni smeri na vrh. V zahodno steno Huayna Potosi sva odšla prav tako iz predmestja La Paza. Vrhunsko aklimatizirana in po akademsko razbremenjena stereotipov sva preplezala kilometrsko steno in se spustila na drugo stran gore v bazni tabor avstrijskih trekerjev, ki so se naju kar ustrašili, tako zaraščena in

izpita sva bila.

Zaradi vseh vrednot, svobode in hotenja za dosežki, sem trdno prepričan, da je Bor zadel žeblico na glavico z besedami na naslovnici svojega vodnička. Z Borom pa je povezana še ena anekdota, malo mistična, zato pa toliko bolj zgovorna o vrednotah. Nekega toplega spomladanskega petkovega večera sva z Mičkom Peterenelom prišla v trdi temi pod Veliko steno v Ospu, namenjena v Staro. Točno pod veliko zajedo je v spalki ležal Bor, poleg njega sveča in knjiga. Ko sva se pripravljala k spanju in razvlekla kramo po prašnih tleh, nama je iz nahrbtnika padel tudi širhaken. »Ja kaj pa imata to?, je rekel. »Duh Ospa vaju bo kaznoval!«, se je s svojim posebnim nasmeškom ozrl v naju. Na to nisem mislil, ko sem ponoči zrl v temne previse nad najinima glavama. Tudi med Mičkovim padcem ne, ko ga je odneslo iz zajede v drugem cugu in je v trenutku bingljal blizu moje glave, je vse šlo prehitro .... Ko pa sva spet stala na trdnih tleh, sem si zapomnil za vedno: duh Ospa me je skelel bolj kot od špargljevih trnov opraskana koža. Skeli še danes, v opomin: s svojimi močmi, brez prevare, doseži svoj cilj! Stare nikoli nisem zlezal, s širhaknom pa si tudi nisem nikoli več pomagal.

Odprtost in doslednost sta dve potezi, s katero so me Akademik, pravzaprav Akademci zaznamovali. Z gora se nikoli nisem umaknil, splezal pa sem na nekatere »druge Anapurne v življenju«, kot je temu dejal Maurice Herzog. In tudi tam me je v najtežjih smereh, kjer padajo »faparce« in se lomijo led in okla, spremljala maksima Akademcev: »Motaj!« *Gens Una Sumus*.

Runcajz

Črtomir Reberšak: AAO kot živo bitje

Vem, da nisem sposoben napisati ničesar, če moram. Kar bo napisano, bodo premiki prstov na podlagi precej oslABLJENE komunikacije med možgani, zavestjo, podzavestjo, motoriko in tako naprej, kolikor je pač centrov za funkcije v tem čudežu! V tem trenutku sem preimenoval možgane. Možgani so čudež! KLICAJ! Mislim, da je v njih Bog. Ne, narobe! Samo v njih je Bog! Preneumen sem, ali pa se mi samo ne da utemeljevati, zakaj tako. Alkohol ustvarja??? Šibke povezave!? Grozote?! Poznanstva?!

V besedilu za zbornik bom nekako na svoj način poskusil napisati nekaj glede ferajna in športa, povezanega z njim. Težko bo, kot je težek vsak porod pri homosapiensih. Zaradi pokončne drža in s tem povezano obliko medeničnega kanala mora biti novi človek pravi akrobat. Spiralni skok skozi medenico v ta čudoviti in občutljiv svet. Medenica? Le od kod? Da mi bo lažje, sem se odločil, da bom za zbornik naredil kolaž že napisanih prigod in opisov. Povezal pa jih bom s trenutnimi občutki in dogodki, ki bodo več ali manj povezani z odsekom. Ker mi misli drvi skozi zavest nekako s 2,99792458 • 108 m/s, bom na koncu prebral tekst in s poševno označil dele besedila, ki bodo ušli iz rdeče niti, da jih boš lahko mirne vesti preskočil. Zbrisati jih ne smem, ker bi se šel majhen apartheid. Kakšna napaka! Apartheid se grem z označitvijo teksta, z brisanjem se bi igral igro velikih in pomembnih, ki jih ljudje vedno sami izvolijo in posedujejo pred mizo z monopolijem. Del te igre je tudi genocid. Preveč nepopoln sem, da bi čutil klic do brisanja. Brisanja česarkoli. Prepustimo to pametnim

Kompleksna ekspresivnost temporalnega karakterja kot spiritus agens.

in etičnim ljudem. Zato ne hodim na volitve!

Z veseljem pa sem volil prvo Jakata potem pa Habjana. Vsak po svoje sta dobila našo zaupnico in s tem par figuric za monopoli. Hvala Jakatu, da me je spravil na ferajn.

Ljudje na našem ferajnu so čudaki! Povsod po svetu se najdejo ljudje, ki se bodejo in pehajo za oblast. Pri nas na AAOju se ti VečLjudje nekako ne počutijo najbolje. Ljudje, ki hočejo voditi, imajo o sebi res dobro mnenje. Mislijo, da so več kot mi ostali racmani, ki pa naj bi strumno hlačali za njihovimi modrostmi direkt na Mars. Zato ne hodnim na volitve, a jih vseeno iz srca poimenujem Večljudje. Večljudje, hvala za vse dobro, ki ga počenjate v imenu zdravega razuma, etike in svetobolja. Res ste Veliki in čaščenja vredni. Večljudje se na odseku ne počutijo dobro. Gregor Hvala - Borc je pripomnil, da moram povedati, da Večljudje večinoma pristanejo v politiki ali

njej podobni stroki.

Na Akademcu je vedno problem s kadri. Pri nas so volitve nekaj najbolj nedemokratičnega na svetu. Verjemite! Ljudje, ki racajo za Večljudmi, so sposobni voliti. Zavruga, pri nas še racmanov, ki bi volili, ni. Pri nas obstaja popolna luknja v volilnem telesu, zato tudi vodij ni. Razumete? Kakšni pa so ljudje na našem odseku? Nočejo in niso Večljudje, ne marajo racati za nekom v prepad. Kako naj potemtakem izvajamo demokratične volitve? Povejte mi drugo alternativo in šel vas bom volit. Še pred volitvami se podtikajo funkcije in določajo ljudje za visoke položaje. To vsi počenjamo v odsotnosti ravnokar imenovanih. Pa da bom dal primer, da ne bo kdo rekel, tale Črt zopet nabija s cepinom v prazno. Toni, moj mali brat, ničhudega sluteč prihramla na pivo k Žabcu. V pozdrav dobi stisk parih rok: »Zdravo, novi vodja alpinistične šole ...« in seveda vsi v krohot. AAOjevci se skoz smejimo. Nekateri navzven, ker nimamo

dovolj prostora za notranji smeh, nekateri pa se smeji navznoter. Po mojem skromnem videnju mislim, da je Debson-Debi, Andrej Debevc po račje, dober primer človeka, ki se navznoter zelo rad krohoče, ven pa prihajajo drobni nasmeški. Tudi Janez Peterlin-Janko je zame takšne sorte ptica. Še bi lahko naštel koga... Mičko, po račje Miha Peternel, se lepo smeji, skozi nos govori in se na vsa usta smeji. Mar ne? Človek, ki pride in polepša dan s svojo prisotnostjo in zavruga, če je še kaj lepšega kot to, da za njim ogromnokrat prihlača še družina. Človek, ki je takisto lepšal svet s svojim obstojem in krohotom je definitivno bil Jurc, Jurij Uršič po račje.

Predno nadaljujem, povem, da po račje več ne bom pisal pri polnih imenih, namesto tega bom za vsakim imenom in priimkom napisal + in vi preberite: »po račje«. Partizanskih imen pa ne bom pisal z veliko začetnico, ker so to naravna imena, po katerih se kličemo. In kako naj mi nekdo reče, da napišem voda, drevo, krompir z malo, debi, jaka, franca, nejček pa z veliko. Vsi smo del organizma, ki ga kličemo mama zemlja in tudi ona si ne zasluži velike začetnice. Tudi zgodbo z velikimi začetnicami lahko poimenujemo enakopravnost. In zato vas lahko sedaj tudi tikam. V resnici sem potreboval par besed mašila, da napišem naslednje povedi. Ta odstavek je potemtakem veliko mašilo. Prebete ga lahko tudi kar eeeeeeeeeeeeeeee. Povedi:

Jurc je bil, je še kar, <http://www.aao.si/index.php?section=4> vrsta 33, človek. Težko napišem več ... Hvaležen sem, da iz svojega okna v bovcu ne vidim mangarta. Pogled nanj prikljče preveč občutkov. Iz predpostavke, da smo vsi del vesol-

ja, da smo vsi eno, lahko zapišem, da je še vedno med nami. Jurc: »Kaj orodje, mož je važen!« »Jest, spat, razmnoževati!«, »Sej potapljanje je kul, sam mi ne paše najbolj, ker kako boš sopotapljaču naglas razlagu, kako je lepo, in se zraven režal na vsa usta.« Potem je z roko pokazal potapljaške znake s trdo zaprtimi usti. Iz oči pa mu je silil gromozanski krohot. To je bil moj jurc. »Gasa madrasi!«

Da ne boš mislil, da sem pozabil na davorina, perota, mojo staro mamo, strica....Obstajajo.

Na tem mestu je števec za znake naredil ding dong in to pomeni, da lahko zaključim svojo »demokratično« določeno nalogo. 6000 znakov za zbornik, se je glasila. V resnici moram končati, ker bi lahko o AAOju napisal enciklopedijo, o vseh vas in peripetijah, povezanih z vami.

Pozabil sem dokončati misel o svoboščinah in voljenju na odseku. Vsi, ki kaj opravimo za odsek, smo določeni. Če pa napišem po pravici, smo določeni, se določimo kar sami, nekako. Pri nas poteka za moje pojmovanje najbolj naravni proces. Stvari se v rahlem drncu v propad zgodijo same od sebe. Figure na šahovnici se pač zgodijo, kot se morajo. Mar ni tako? Mislim, da se ne motim. Trdim, da je dvigovanje rok na občnem zboru mehiški val, ki je posledica veselja, da se stvari odvijajo kot se, same od sebe. Mehiški val se nadaljuje do jutra ob ogromnih količinah opojnih substanc. Ljudje, ki se ga ne znajo zadevat, ne zdržijo pri nas. Večina se nas zadeva z življenjem, katerega del so na žalost tudi substance. Kaj na žalost, radi ga žlampamo skupaj. Matejček, stara sablja, forever young! Ko smo nažlampani, ne

zmoremo skriti ničesar. Med nami ni strahu, da bi v opoju razkrili kaj skrivnega ...ni tabujev. Imamo tudi zadetke, ki dobro shajajo med nami brez substanc. Res so redki in posebni. Spoštovanje vam!

Tako prekleto vseč mi je misel: »Že 60 let v rahlem drncu v propad.« Zakaj ga vsi tako z veseljem govorimo? Ker vsi vemo, da nič ni večno in neskončno, razen človeške neumnosti. Uživajmo v minljivosti!

Sedaj pa lahko končno zaključim. Za dolgo poslavljanje se opravičujem. A kakšna je bila veza, če je slovo površno in kratko. Mislim, da sem se poslovil kar pošteno. Grem še enkrat prebrati knjigo Mož brez domovine. Stric Vonnegut + se je odpovedal domovini. Jaz ga prekašam. Odpovedujem se lastnemu notranjemu miru. Za kakšen dan, da ne bo pomote. Včasih, a vedno bolj pogosto si vzamem kakšno urico, da izklopim naučene filtre v glavi. Zanimivi trenutki močnega zalivanja z občutki so to. Si upaš? Knjiga me je za par trenutkov živalsko prevzela. Če jo uspeš prebrati, bo paralela pisanja očitna. Knjiga ni prebavljiva za vsakega bralca. Brez zamere.

Srečno in hvala za vse ribe.

p.s. Ne, na zgodbe iz uvoda nisem pozabil.

Nadaljuješ?: Potrudi se in vpiši v iskalnik na forumu "crt" in beri. Ker branje je za možgane, kar je plastika za hribe.

Črtomir Reberšak

Kazalo

Uvodnik	2
Povzetek prvih 10 let delovanja	4
Huda gorska nesreča na Jalovcu	11
Ivo Valič: Ob desetletnici PD Univerza	12
Zoran Tratnik: Moje planinstvo	13
Danica in Sandi Blažina	17
Spomini na članstvo pred šestdeset leti v AO Univerza in še pred tam v AO Celje	20
Franci Savenc: Spomini na prvo odpravo v Ande	25
Vid Mesarič	29
Akadska smer v Vežici	31
Boris Kambič: Pionir v Paklenici	32
Ljuba Trontelj: Ko alpinizem ni bil šport	34
France Jeromen	35
Moj "fotr" Tine Mihelič	37
Grozljivka Dru	39
Marija Horvat - Hlavaty: AAO v letih Maričke in Franceljna	42
Jošt Razinger: Veseli smo bili "ta zelene" najlonke...	46
Rudi Rajar	48
Marjan Osterman: Bilo je nekoč v osemdesetih	51
Janez Gradišar	54
Andrej Stritar: Akademska življenja pred 35 leti	56
Urška Stritar: Ena rožica iz društvenega vrta	58
Milenko Arnejšek - Prle: Akademc in Akademičarka	60
Bor Sotlar	61
Janez Sabolek - Sabla: Legenda Akademskega alpinističnega odseka	62
Lidija Painkiher	65
Kdo je mož iz oklepaja?	68
Janez Skok: Začetki prostega plezanja	70
Rok Kovač in začetka lednega plezanja v Sloveniji	72
Andrej Zorčič: Od prvih sprehodov s smučkami v hribe do najbolj odličnih smučarskih spustov	74
Iztok Osojnik	76
Matej Kobilica - Mate	77
Aleksander Bjelčevič - Belko: Od alpinista do doktorja slovenskega verza	77
Miha Peternel - Mičko: Moje prvo leto na Akademiku	79
Mateja Končina - Peternel: Še o spominih	81
Andrej Kokalj - Koki	82
Tadej Slabe - Tedi	84
Andrej Debevc - Debi	87
Igor Puhan - Puhi	88
Jasna Bratanič: V spomin	90
Luka Lenart	91
Vesna Turk: Plezanje me še mika	93
Tomaž Jakofčič Jaka: Iz ilegale preko zajcev do profesionalnega ukvarjanja z gorami	94
Matej Kovačič - Matejček	96
Miha Habjan: Enajst let pri Akademcih	99
Anton Gregorčič - Toni	102
Karel Završnik - Korl: Prvo leto na ferajnu	105
Stane Jurca: Naši novi klini - nožači	107
Miha Kajzelj: Nova bivaka na Kobariškem Stolu in Kotovem sedlu	110
Alpinistična, smučarska in gorniška filmska produkcija v AAO	112
Smučanje v AAO danes	114
Turnosmučarski tabor Akademskega AO na Doliču 2007	114
Utrinki iz življenja AAO	116
Občni zbor Akademskega AO 2006	121
VTK memorial 2007	124
Miha Kajzelj: Zakaj sem postal Akademc	126
Aleš Rotar: Gens Una Sumus	128
Črtomir Reberšak: AAO kot živo bitje	130